Author:
Dinger, W. N.

Title:
Handleiding tot de beoefening van het...

Place:
Amsterdam

Date:
1869

94-82096-3
MASTER NEGATIVE #

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DIVISION

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

ORIGINAL MATERIAL AS FILMED - EXISTING BIBLIOGRAPHIC RECORD

Dinger, W N
Handleiding tot de beoefening van het boekhouden naar de dubbele methode (Italiaansch boekhouden) met een uitgebreid memoriaal ter bewerking. 3. herziene druk. Amsterdam, Schooneveld, 1869.
xii, 302 p.

NNC

RESTRICTIONS ON USE:

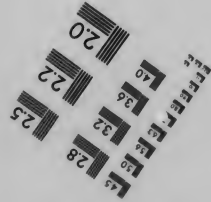
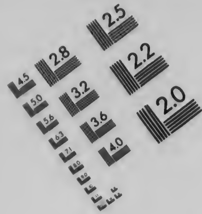
TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35mm REDUCTION RATIO: 12x IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB

DATE FILMED: 5/23/94 INITIALS: DG

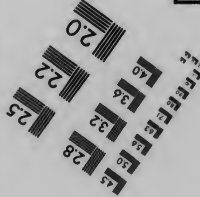
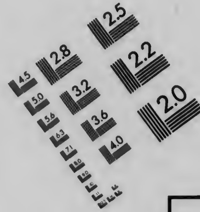
TRACKING # : MSH 01157

FILMED BY PRESERVATION RESOURCES, BETHLEHEM, PA.

2.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

1.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

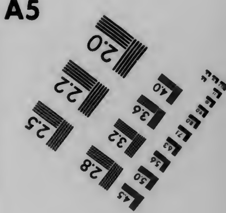
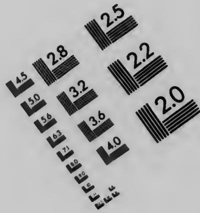

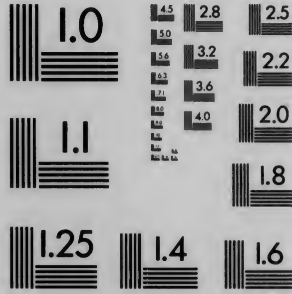
PM-MGP 13"x18"
METRIC GENERAL PURPOSE TARGET
PHOTOGRAPHIC

A3 200 mm

A4 150 mm

A5 100 mm

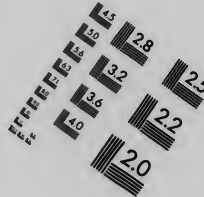

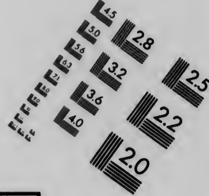
1.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

1.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

2.0 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

2.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

PRECISION℠ RESOLUTION TARGETS

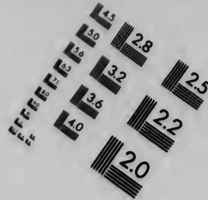
Century

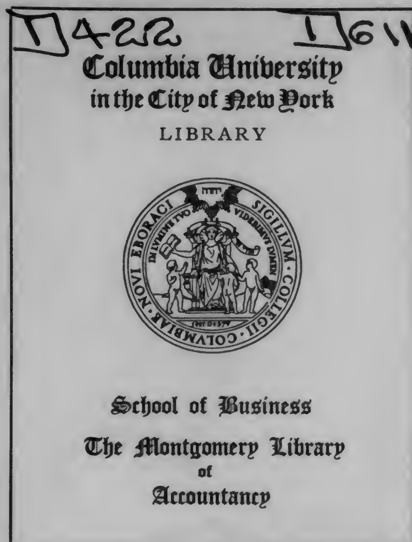

1303 Geneva Avenue
St. Paul, MN 55119

4.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
1234567890

3.5 mm ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz1234567890

HANDLEIDING

TOT DE

BEOEFENING VAN HET BOEKHOUDEN.

HANDLEIDING

TOT DE

BEOEFENING VAN HET BOEKHOUDEN

NAAR DE DUBBELE METHODE,

(ITALIAANSCH BOEKHOUDEN.)

MET EEN UITGEBREID MEMORIAAL TER BEWERKING,

DOOR

W. N. DINGER,
Leeraar aan de Handelsschool te Amsterdam.

DERDE HERZIENE DRUK.

AMSTERDAM,
M. SCHOONEVELD & ZOON.
1869.

Snelpersdruk van ROELOFFZEN & HÜBNER, Amsterdam.

VOORWOORD

VAN DEN

DERDEN DRUK.

Wanneer, bij de aanbieding dezer nieuwe uitgave van mijne »Handleiding," ik mij gedrongen gevoel een enkel woord vooraf aan den Lezer te rigten, dan moet dit woord in de eerste plaats eene openlijke dankbetuiging zijn voor de welwillendheid, waarmede mijn arbeid tot dusverre door het publiek ontvangen is.

Die welwillendheid is mij echter te gelijk het bewijs, dat ik met mijn werkje het doel bereikt heb, dat ik mij voor oogen had gesteld; en hoewel het verre van mij is te veronderstellen, dat deze arbeid zóó volkomen is, dat hij voor geene verbetering zou vatbaar wezen, zoo heeft toch een langdurig persoonlijk gebruik mij de doelmatigheid van dit geschrift steeds meer en meer doen kennen.

Ik zoude mij echter niet vermeten deze opinie te openbaren, ware het niet, dat ik van vele geachte zijden, en bepaaldelijk van degenen, die dit werk als leerboek bij hun onderwijs gebruiken, de meest gunstige oordeelvellingen ontvangen had.

Toen nu door geheelen uitverkoop van den Tweeden Druk eene derde oplage dringend noodzakelijk werd, besloot ik na rijp beraad daarin geene ingrijpende veranderingen te maken; maar eenvoudig het geheel nog eens naauwkeurig te herzien.

Het resultaat dezer werkzaamheid is geweest dat het Theoretisch gedeelte bijna letterlijk is gebleven wat het was; terwijl aan het Practisch deel in de verschillende Memoriaal-posten enkele wijzingen van redactie, en ook enkele noodzakelijke toevoegingen hebben plaats gevonden.

Op nieuw uitgerust, zend ik het dus wederom der wereld in, en wensch het bij vernieuwing eene goede reis.

AMSTERDAM,
April 1869.

W. N. DINGER.

INHOUD.

	Bladz.
INLEIDING	1
Het beginsel, waarop het dubbel boekhouden berust	2
In zijn wezen zeer eenvoudig, en toegelicht door het voorbeeld eener gewone rekening	3
Nadere ontwikkeling	4
FORMULE, waarin dit beginsel wordt uitgedrukt	5
Met de woorden WIE of WAT, in die formule voorkomende, worden aangeduid PERSONEN en ZAKEN	6
Beschouwing der PERSONEN	6
Beschouwing der ZAKEN, als denkbeeldige Personen	6
TITELS aan deze beide onderwerpen te geven	6
Deze beide onderwerpen bepalen het getal der soorten van rekeningen	6
Onderscheiding daarvan in PERSOONLIJKE en ONPERSOONLIJKE	7
Splitsing dezer beide hoofd-soorten	7
Toevoeging eener derde of bij-soort	7
Overgang tot de behandeling der HANDELSBOEKEN	7
Verdeeling daarvan in twee hoofd-soorten	7
Het getal der eerste soort bepaalt zich tot vier	7
Het cijfer der tweede soort is onbepaald	7
Toevoeging eener derde soort, insgelijks onbepaald in getal	8
Regelen bij de omschrijving dezer boeken in acht te nemen	8
Bepalingen van het Wetboek van Koophandel omtrent de handelsboeken	8
Gevolgtrekkingen daaruit afgeleid	9
Het MEMORIAAL	9
Het JOURNAAL	10
De inhoud van dit boek gelijk aan dien van het Memoriaal, maar in eene andere omschrijving	10
Het leert kennen de ware Debiteuren en Crediteuren	10
Viervoudige verhouding van deze beide tot elkander	10
Het beginsel van het boekhouden berustende op de handhaving van het evenwigt	11
Nadere omschrijving daarvan	11
Toelichting door voorbeelden	11

	Bladz.
Omschrijving van den vorm van het Journaal	12
Onderscheiding van Debiteuren en Crediteuren door het woordje »aan"	12
Belangrijkheid van dit woordje, in betrekking tot het beginsel, waarop het Boekhouden berust	12
Verdere omschrijving van den vorm, door voorbeelden toegelicht	13
Terugblik op het woordje »aan", als medgezel van den Crediteur	15
Onderscheid tusschen »aan" in het Journaal, en »aan" in het Memoriaal	16
Aanwijzing van eenige regelen voor het meer machinale gedeelte	16
Eigenlijk karakter van het Journaal	16
Het GROOTBOEK	16
Verschillende benamingen er van, en hare beteekenis	17
De inhoud van dit boek weder gelijk aan dien van het Memoriaal en Journaal, maar in geheel afwijkenden vorm	17
De grondtoon in het Grootboek heerschende berust op eene beurtelings voorvallende afscheiding en bijeenvoeging	17
Onderscheiding tusschen HOOFDEN en REKENINGEN	17
Hoofdbestanddeelen van eene rekening	17
Breedvoerige omschrijving van den vorm van het Grootboek	18
Wijziging, welke deze vorm kan ondergaan	21
In beide vormen blijft behouden het hoofddoel van het Grootboek, strekkende om den staat eener rekening te leeren kennen	22
De kennis van dien staat verkrijgt men door de opmaking der saldo's	22
De saldo's zijn de hoofdbestanddeelen, die tot de inrigting van het volgende Hoofdboek benoodigd zijn	23
Het BALANCEBOEK	23
Zijne omschrijving is tot later uitgesteld	23
Overgang tot de behandeling der Hulp-Boeken	23
Het KASBOEK	23
Het ONKOSTEN-BOEK	24
Het KASSIERS-BOEK	24
Het KASSIERS-REKENING-COURANT-BOEK	26
Het INKOOP-BOEK	26
Het VERKOOP-BOEK	27
Het INKOOP-BOEK VOOR GOEDEREN VAN BUITENSLANDS	27
Het CONSIGNATIE-BOEK	28
Het FACTUUR-BOEK	29
Het COMMISSIE-BOEK	30
Het COMPAGNIE-BOEK	31
Het REMISE-BOEK en TRAITE-BOEK	32
Het REEDERIJ-BOEK	33
Terugblik op de verschillende Hulp-boeken	35
Tweeledige manier, waarop zij gebruikt worden	35
De Hulp-boeken en het Memoriaal	35

	Bladz.
Het maandelijks Boekhouden	36
Regelen, daarbij in acht te nemen	37
De werkzaamheden daardoor bijzonder verkort	38
Overgang tot de behandeling der Bij-boeken	39
De AGENDA	39
Het WISSELBRIEVEN-COPIJ-BOEK	39
Het BRIEVEN-COPIJ-BOEK	39
Het REKENING-COURANT-BOEK	40
Vergelijking van dit boek met het Grootboek	40
Tweeledigheid van de *bron waaruit* het wordt zamengesteld	41
Tweeledigheid van de *wijze waarop* het wordt zamengesteld	41
Het Rekening-Courant-boek als Hulp-boek	42
De KLAPPER	42
Verantwoording betreffende de wijze, waarop de verschillende boeken zijn omschreven	44
Eene (zij het dan ook) grondige kennis der boeken vormt nog niet den Boekhouder	44
Overgang tot de behandeling der HOOFDEN of REKENINGEN	44
Algemeene beschouwingen betreffende het Enkelvoudige en Collective in de Persoonlijke en Onpersoonlijke rekeningen	44
ENKELVOUDIGE PERSOONLIJKE REKENINGEN	45
Splitsing daarvan, in »zijne rekening" en »mijne rekening"	46
De COLLECTIVE PERSOONLIJKE REKENINGEN slechts twee in getal: »Diverse Debiteuren" en »Diverse Crediteuren"	47
Eigenaardige karaktertrek dezer beide rekeningen	47
Het doel, waartoe zij gebezigd worden	47
DIVERSE DEBITEUREN	47
DIVERSE CREDITEUREN	48
Wijze, waarop deze beide rekeningen worden gebruikt	48
De ONPERSOONLIJKE REKENINGEN	48
Onderscheiding in Enkelvoudige en Collective	48
Maatstaf aan het woord »Collective" gegeven	49
Toelichting van het regt begrip der wijze, waarop het woord »Collectieve" moet worden opgevat, van uit het standpunt der verschillende rekeningen over goederen	49
Overgang tot de behandeling der afzonderlijke rekeningen	51
De KAS-REKENING	51
Het zoogenaamd »over de Kas laten loopen"	51
De KASSIERS-REKENING	52
Reden waarom deze rekening onder de Onpersoonlijke wordt gerangschikt	52
Tweeledige wijze van bewerking dezer rekening	52
De verschillende REKENINGEN VAN GOEDEREN	53
Algemeene beschouwingen met verwijzing naar bladz. 49 en 50	53
GOEDEREN VOOR EIGENE REKENING VAN BUITENSLANDS	54
GOEDEREN VOOR EIGENE REKENING NAAR BUITENSLANDS	54
GOEDEREN IN GEMEENSCHAP MET ANDEREN	54

	Bladz.
De ONKOSTEN-REKENING	54
De PROVISIE-REKENING	55
Wat deze rekening in haar Credit aanwijst	55
Ruil tusschen Onstoffelijk en Stoffelijk Kapitaal	56
Toelichting uit de behandeling dezer rekening getrokken, in betrekking tot die rekeningen, welke aan Winst en Verlies onderworpen zijn, of eenig rendement opleveren in den zin van geldbelegging	56
BELEENING, PROLONGATIE, DEPOSITO	57
INTEREST	57
Verband tusschen Interest en Kapitaal	57
Gevolgen van dit verband, in betrekking tot de positie die er tusschen de Interest-Rekening en de andere rekeningen kan bestaan	59
Betrekking van de Interest-rekening tot de Persoonlijke rekeningen	59
Idem tot de Onpersoonlijke rekeningen	60
Hoog gewigt van de rente-vereffeningen, door voorbeelden toegelicht	61
Noodzakelijk voor eene juiste en accurate boekhouding	62
Beschrijving der partiële toepassing van de rente-vereffeningen	63
Enkele aanwijzingen tot besluit van dit onderwerp	63
De REEDERIJ-REKENING	64
De KAPITAAL-REKENING	65
Hare verschillende Titels	65
Eigenaardig karakter dezer rekening	65
Verklaring van haar gebruik met behulp der Persoons-verbeelding	66
Betrekking tusschen Kapitaal-Rekening en Winst- en Verlies-Rekening	67
Splitsing der Kapitaal-Rekening	67
De PARTICULIERE REKENING als onderdeel van de Kapitaal-Rekening	67
Verwerping van het gebruik der Huishouding-Rekening	68
Onderscheid van »Overschot" en »Winst", van »Te kort" en »Verlies"	68
Oplossing van eenige bezwaren, die tegen het gebruik der Particuliere Rekening kunnen worden in het midden gebragt	68
Verband tusschen Kapitaal-Rekening, Particuliere Rekening en Interest-Rekening	69
De RESERVE-REKENING	70
De REKENING VAN GOEDEREN IN COMMISSIE	72
De REKENING VAN GOEDEREN IN COMPAGNIE	73
De TUSSCHEN-REKENINGEN	74
De WISSELS	75
Inleiding tot de behandeling van dit onderwerp	75
Omschrijving der Wissels	75
Drieërlei betrekking, waarin men tot Wissels geraken kan	76
Wanneer men is »Betrokkene"	76
De TRAITE-REKENING	77
Wanneer men is »Trekker"	81
Wanneer men is »Houder"	82

	Bladz.
De REKENING VAN EIGENE WISSELS	82
De REMISE-REKENING	87
De REKENING VAN GEKOCHTE WISSELS	88
De DISCONTO-REKENING	89
De PROMESSEN	90
Nog een blik op de stelling, dat het beginsel der handeling bij den Uitgever berust	92
Overgang tot de behandeling der beide laatste rekeningen: »BALANS" en »WINST EN VERLIES."	93
Karakter dezer beide rekeningen, beschouwd van uit het standpunt der Persoons-verbeelding	94
Het fictief karakter der Balans	94
Het fictief karakter der Winst- en Verlies-Rekening	94
De BALANS	95
Gemakkelijk daar te stellen, wat het bloot vormelijke betreft	95
Niet zoo gemakkelijk, wat betreft haar innerlijk wezen	95
Breedvoerige omschrijving van den eigenlijken grondslag, die tot de daarstelling eener Balans dient	95
Betrekking tusschen »Balans-" en »Kapitaal-Rekening."	97
De denkbeeldigheid van haar karakter tot de uiterste grens doorgezet	98
De WINST- en VERLIES-REKENING	98
Insgelijks gemakkelijk daar te stellen	99
Niet zoo gemakkelijk, wat betreft haar innerlijk wezen	99
Verband tusschen »Winst en Verlies" en »Kapitaal-Rekening."	100
Verband tusschen »Balans" en »Winst- en Verlies-Rekening."	101
Betrekking van deze beiden te zamen tot de Kapitaal-Rekening	103
Overgang tot de omschrijving van de middelen en wegen, waardoor men tot het opmaken eener accurate Balans kan geraken	104
EERSTE VEREISCHTE: Dat er in het Grootboek geene abuizen zijn	105
Omschrijving van de wijze, waarop men tot de kennis daarvan kan geraken, door middel der PROEF-BALANS	105
Wat eene Proef-Balans is	106
Het gebruik, dat van dezelve gemaakt wordt	106
TWEEDE VEREISCHTE: Noodzakelijkheid van de overname van alle waarden *tot haar werkelijk bedrag*	107
GERESERVEERDE WAARDEN (Bezittingen en Schulden)	107
Omschrijving van de wijze, waarop men tot de kennis daarvan geraakt	107
Omschrijving van de positie, die men in het Grootboek verkrijgt, wanneer alle Posten van de Balans en de Winst- en Verlies-Rekening in het Journaal zijn opgenomen, en daaruit in het Grootboek overgebragt	109
De afsluiting der beeken in het oude jaar, en de opening der rekeningen in het nieuwe	110
Positie der beide rekeningen: »Onkosten" en »Interest," wanneer die op nieuwe rekening zijn overgebragt	111
Slotwoord van het Theoretisch gedeelte	112

Practisch gedeelte. Bladz.
MEMORIAAL, LETTER A. 113
MEMORIAAL, LETTER B. 152
MEMORIAAL, LETTER C. 190
Aanteekeningen op enkele posten. 205
BIJLAGE, LETTER A. Staat 30 Junij 1868. 218
BIJLAGE, LETTER B. Staat 31 December 1868. 220
BIJLAGE, LETTER C. Staat 30 Junij 1869. 222
BIJLAGE, LETTER D. Recapitulatie. 223
BIJLAGE, LETTER E. Calculatie 1 Januarij 1868. 224
BIJLAGE, LETTER F. Wisseltafel. 225
BIJLAGE, LETTER G. Lijst der Hulp-boeken. 226
Modellen van Boeken.
JOURNAAL, volgens eene boeking in orde des tijds. 227
GROOTBOEK, uit bovenstaand Journaal geformeerd. 233
Model eener PROEF-BALANS. 242
Hulp-Boeken.
INKOOPBOEK. 245
INKOOPBOEK VOOR GOEDEREN VAN BUITENSLANDS. 247
CONSIGNATIE-BOEK. 250
VERKOOPBOEK. 256
FACTUURBOEK. 259
MEMORIAAL. 261
KAS-BOEK. 264
KASSIERSBOEK. 266
ONKOSTEN-BOEK. 268
JOURNAAL, volgens de maandelijksche Methode. 269
Model van een COMMISSIE-BOEK, met de daaruit voorkomende Journaalpost. 279
Model van een COMPAGNIE-BOEK, met de daaruit voorkomende Journaalposten. 282
Toelichting tot den grondslag, waarop de Interest in de Rekeningen-Courant berekend wordt. 290
Vier verschillende Modellen van REKENING-COURANT, met Toelichting. 292

Het **Italiaansch, Koopmans- of Dubbel Boekhouden** is eene wetenschap, die, om haar onberekenbaar nut, het eigendom behoorde te zijn van ieder, die in eenige betrekking, van welken aard ook, tot den Handel, de bron van ons volksbestaan, geplaatst is.

Het is eene wetenschap, die men zich bij eenige studie, gepaard met werkzaamheid en naauwkeurigheid, en begaafd met een eenigzins helder oordeel, gemakkelijk kan eigen maken, en wier schijnbaar ingewikkeld zamenstel niemand behoeft af te schrikken zich aan hare beoefening te wijden, omdat eerstens die schijnbare ingewikkeldheid alleen voortspruit uit den grooten omvang en de groote afwisseling van het terrein waarop hare toepassing zich beweegt, en in de tweede plaats het gansche Boekhouden, hoe omslagtig en voor den oningewijde hoe onafzienbaar ook, nogtans op één vast en onwankelbaar beginsel berust.

Deze wetenschap wordt genoemd:

ITALIAANSCH, omdat zij in Italie het eerst aan het licht, en omtrent het einde der vijftiende eeuw in praktijk gebragt is;

KOOPMANS, omdat zij het middel is, waardoor de handelaar zich zelven kan brengen tot eene heldere, juiste en zelfs in de minste bijzonderheden naauwkeurige kennis:

1°. van den staat zijner bezittingen, zoowel wat het geheel als de onderdeelen betreft;

2°. van de productiviteit of improductiviteit van zijnen handel, met andere woorden:

of hij heeft gewonnen of verloren, en dit niet slechts in algemeenen zin, maar ook in bijzonderheden, zoowel wat betreft de hoegrootheid der sommen, als de zaken en handelingen waarmede;

DUBBE BOEKHOUDEN, of nog juister BOEKHOUDEN NAAR DE DUBBELE METHODE (welke naam voor deze wetenschap het best geschikt is),

1°. omdat daardoor de ware aard van haar wezen het duidelijkst wordt te kennen gegeven;

2e. omdat door vermijding van het woord *koopmans* de gedachte wordt afgesneden, alsof deze wetenschap alleen ter dienste van den Handel kan worden toegepast, terwijl zij daarentegen in elke omstandigheid des levens, waarin men met geld en waarde te doen heeft, kan worden gebruikt.

De benaming „Boekhouden naar de dubbele methode" verdient daarom de voorkeur boven die van *dubbel boekhouden*, omdat aan de enkele uitdrukking „dubbel" al ligt de gedachte van „tweemaal" kan verbonden worden, terwijl daarentegen de eerste benaming, beter en krachtiger dan de laatste, te kennen geeft, welke beteekenis in het Boekhouden aan dit woord *dubbel* moet gegeven worden, die namelijk van „tweeledig" of misschien nog juister, *tweearmig*.

Deze inleiding brengt ons van zelve tot het beginsel, waarop de wetenschap van het Boekhouden berust.

Wij noemden het „vast en onwankelbaar" en te regt, want zelfs de minste afwijking in zijne toepassing zou al dadelijk verwarring na zich slepen en, indien zij niet werd weggenomen, een beletsel blijven tot bereiking van het doel, dat men met eene geregelde en naauwkeurige boeking beoogt.

Voor hem die zich het Boekhouden wil eigen maken is dus het eerst (wij zouden haast zeggen het eenige) vereischte, dit beginsel te kennen, en het zich grondig in het geheugen te prenten.

Het Boekhouden is toch eigenlijk niets anders dan eene voortdurende toepassing van dat beginsel, natuurlijk met inachtneming van de omstandigheden die elke handeling vergezellen.

Het beginsel zelf nu is zeer eenvoudig, en wat den aard van zijn wezen betreft, deze is het best toe te lichten met eene positie, die zich, in nimmer eindigende herhaling, in bijna alle betrekking van menschen tot menschen openbaart.

Wat toch is eenvoudiger, dan dat de eene mensch zich tot den anderen vervoegt, ter verkrijging van al wat hem tot onderhoud of tot veraangenaming des levens noodig is. Daarom zullen wij dan ook van dit standpunt, of liever uit den daardoor geboren toestand, trachten een klaar en duidelijk begrip te geven van het principe, waarop de wetenschap van het „Boekhouden naar de dubbele methode" berust.

Stel u voor twee geburen, A en B genaamd. B drijft eene nering in sigaren, en wordt door zijn buurman A begunstigd. Zij zijn met elkander overeengekomen ééns per jaar af te rekenen, ten gevolge waarvan dan ook A, nadat het jaar verstreken is, een papier ontvangt van den navolgenden vorm en inhoud:

AMSTERDAM, 31 December 1868.

De Heer A. . . . . . *Debet.*

aan B. . . . . .

Voor in dit jaar geleverde Sigaren. *f* . . . . . .

Dat dit alledaagsch voorkomend document eene Rekening heet, zal wel aan niemand behooren herinnerd te worden, maar dat in deze Rekening (die niets anders is dan eene omschrijving van de positie, die op 31 December tusschen A en B bestond) ligt opgesloten eene uitdrukking van het principe, waarop het Boekhouden berust, zal misschien zoo ligt niet worden geloofd.

En toch het is zoo.

Lichten wij de zaak slechts iets nader toe door de beantwoording dezer vraag: „Welke is de positie der beide buren A en B, zoo als bovenstaande Rekening die uitdrukt?" met andere woorden: wat geeft deze Rekening ons te kennen?

Ons dunkt, bij eenig nadenken zal ieder kunnen antwoorden: uit deze rekening blijkt dat A heeft ontvangen en B heeft uitgegeven, en dan daaruit ook wel deze gevolgtrekking kunnen maken: dat A, omdat hij ontvangen heeft, schuldenaar, en B, omdat hij heeft uitgegeven, schuldeischer wordt.

Deze eenvoudige waarheid nu in hare consequentie toegepast en overgebragt op de wetenschap van het Boekhouden, ziedaar den waren grondslag van de dubbele methode. Gelijk er in het maatschappelijk leven geen ontvanger denkbaar is zonder gever, en insgelijks geen gever zonder ontvanger, evenzeer berust het Boekhouden, wat zijn wezen betreft, op dezelfde waarheid. De kunst van boekhouden is dus niets anders dan een juist aangeven én van ontvanger én van uitgever, en dit in de eigenaardige vormen en uitdrukkingen.

Gelijk elke wetenschap hare technische termen heeft, zoo bezit ook het Boekhouden de zijnen.

Zoo bezigt men voor het uitdrukken van het denkbeeld van ontvangen: debiteur (schuldenaar), debiteren (schuldig verklaren); debet (schuldig); en voor dat van uitgever: crediteur (schuldeischer), crediteren (schuldeischend verklaren), credit (schuldeischend).

De gansche leer van het Boekhouden is dan ook, wat de hoofdzaak betreft, zamen te vatten in deze weinige woorden: al wie of wat ontvangt is Debet (juister: wordt gedebiteerd); al wie òf wat uitgeeft is Credit (juister; wordt gecrediteerd).

Hoewel bovenstaande ontwikkeling voldoende kan geacht worden, om een duidelijk begrip van den eenvoudigen grondslag van het Boekhouden naar de dubbele methode te verkrijgen, zoo achten wij het echter geenszins onnut alhier eenen eenigzins anderen weg in te slaan om tot de straksgenoemde formule te geraken. Misschien zelfs verdient deze den voorkeur boven genen, omdat daarin eenen meer geleidelijken gang wordt gevolgd. In den laatsten tijd heb ik dan ook bij mijn mondeling onderwijs meerendeels de gewoonte aangenomen de zaak aldus voor te stellen:

Het Boekhouden naar de dubbele methode berust op de leer van het evenwigt.

Evenwigt veronderstelt eene gelijkheid tusschen twee *tegenovergestelde* zaken of toestanden. Daarom moeten er dan ook in het Boekhouden twee tegenovergestelde zaken of toestanden aanwezig zijn, of nog liever, het Boekhouden is de omschrijving van de in elke *daad* voorkomende tegenovergestelde *handelingen*.

Om zich nu van die beide tegenovergestelde handelingen een regt duidelijk begrip te kunnen vormen, bestaat er geen beter middel, dan eenvoudig te weten wat Handel toch wel in zijn wezen is.

Handel is ruilen, en ruilen bestaat uit twee handelingen: uit eene *gift*, die door eene *wedergift* wordt opgewogen.

Dit ruilen kan men echter in den zin zoo als wij het hier bedoelen niet als twee *tegenovergestelde* handelingen aanmerken, aangezien beiden, zoowel de gift als de wedergift, elkander *als gift* volkomen gelijksoortig zijn.

Dit neemt echter niet weg dat in het ruilen de beide voor het Boekhouden vereischte *tegenovergestelde* toestanden moeten aanwezig zijn.

En dit is ook zoo, want immers elke gift heeft als *noodzakelijk gevolg en eerste levensvoorwaarde* eene ontvangst, en elke ontvangst als *levensbeginsel* eene gift.

Een gever kan zonder ontvanger niet *bestaan;* want de *daad* van geven is geheel afhankelijk van het *aannemen.* Wordt de gift des gevers *niet* aangenomen, dan is zijne gift eigentlijk geene gift, maar slechts aan de zijde des gevers een wil en eene verlangst om te geven, eene *aanbieding*, die eerst dan als gift in het leven treedt, wanneer zij *aangenomen* en alzoo *ontvangen* wordt.

Is nu de gever afhankelijk van den ontvanger, nog afhankelijker is de laatste van den eersten; want kan de gever zonder ontvanger niet *bestaan*, de ontvanger kan zonder gever niet *ontstaan;* heeft niet eens, wat de gever onafhankelijk van den ontvanger toch wel heeft: een *beginsel van wording.*

Beiden hebben elkander volstrektelijk noodig, en komen dus in elke daad zoowel *onafscheidelijk* als *onderscheidenlijk* voor en natuurlijk altijd in *tegenovergestelde* verhouding; en alzoo zijn dan ook *geven* en *ontvangen* de beide tegenovergestelde handelingen, waarmede men in het Boekhouden te maken heeft.

Alsnu gelden deze beide vragen:

Wat wordt de ontvanger door zijne ontvangst?

Wat wordt de gever door zijne gift?

Om het antwoord op deze vragen regt te kunnen verstaan, dienen wij voorop te zetten, dat elke ruil moet worden aangemerkt als in twee tijdperken, zij het dan ook met korter of langer tusschenruimte, plaats te vinden.

Eerst de gift, daarna de wedergift.

Stel u nu voor twee handelaren A en B, die met elkander eene zaak gesloten hebben.

B heeft aan A verkocht eene zekere partij goederen, ter waarde van *f* 5000.—

A als kooper ontvangt de gekochte goederen, maar hoe? Bij wijze van geschenk? Immers neen, maar wel op voorwaarde, dat hij voor de gekochte goederen een voorwerp van gelijke waarde zal wedergeven. Door zijne ontvangst is A dus gekomen in een toestand van *schuld*, die hij verpligt is te voldoen; met andere woorden: A is door zijne ontvangst geworden Schuldenaar, Debiteur en moet, uithoofde zijner ontvangst, dus worden gedebiteerd; dat is: *schuldig verklaard.*

Juist het omgekeerde vindt plaats met B.

B, als verkooper, levert (geeft) het verkochte goed, maar die gift heeft evenmin het karakter van een geschenk, want B heeft voor het gegevene een voorwerp van gelijke waarde terug te eischen.

B wordt dus door zijne gift eischer; eischer van een schuld, die A aan hem heeft, alzoo Schuldeischer, Crediteur, en moet, uithoofde zijner gift, dus worden gecrediteerd, dat is: *schuldeischend verklaard.*

Maar, mij dunkt ik hoor mij toeroepen: deze redenering gaat niet op, wanneer bovenstaand voorbeeld verder wordt uitgewerkt; wanneer gij nu A het gekochte goed laat betalen; met andere woorden: wanneer gij A het verschuldigde voorwerp van gelijke waarde laat wedergeven en B weder ontvangen; dan wordt B immers geen Debiteur, en hij moet toch worden gedebiteerd; en A wordt geen Crediteur, en hij moet toch worden gecrediteerd.

Wij stemmen toe, dat in deze redenering wel eenige waarheid ligt opgesloten, en bij eene oppervlakkige beschouwing zou men alligt daardoor in eenige verwarring kunnen geraken; maar dan wenschen wij dit bezwaar op te lossen, met bijzonder hierop aandachtig te maken, dat *eerst elk tijdperk* van den ruil, als geheel op zich zelf staande, moet worden behandeld, om ze *daarna* in verband met elkander te beschouwen, en uit dat verband de noodige gevolgtrekkingen te maken.

En hiermede gelooven wij genoeg te hebben gezegd, om tot ons punt van uitgang weder te keeren: dat de gansche leer van het Boekhouden, wat de hoofdzaak betreft, is zamen te vatten in deze weinige woorden:

AL WIE OF WAT ONTVANGT IS DEBET,

AL WIE OF WAT GEEFT IS CREDIT.

Wij zullen nu trachten deze leer in hare onderdeelen te ontwikkelen.

Allereerst worde men dan opmerkzaam gemaakt op twee woorden in beide deelen der hiervoren genoemde formule voorkomende: Wie of Wat.

Daarmede worden bedoeld personen en zaken.

Personen zijn en blijven natuurlijk personen, en worden ook geheel behandeld overeenkomstig hetgeen zij zijn.

Met zaken is dit echter anders. Zij zijn en blijven wel zaken, dat is: levenlooze, althans redelooze voorwerpen, maar juist daarom mogen zij op zich zelven niet beschouwd worden als te kunnen ontvangen en uitgeven. Nogtans moeten zij, even als de personen die dit wel kunnen, worden gedebiteerd en gecrediteerd.

Deze zwarigheid is echter op te lossen, door de, in zich zelven levenlooze en redelooze voorwerpen in gedachte te verheffen tot denkbeeldige personen, die alsdan met de werkelijke personen, wat de wijze van behandeling betreft, op ééne lijn worden gesteld.

Zoo stelle men zich het voorwerp „goederen" voor onder het beeld (idée) van een persoon (pakhuismeester) die deze voorwerpen onder zijn beheer heeft, de aangekochte goederen in ontvangst neemt en de verkochte uitlevert; het geld, onder het beeld van een persoon (kashouder), aan wien en door wien betaald wordt, enz.

Deze personen en als personen behandelde zaken krijgen, wanneer men er mede in aanraking komt, „Titels;" welke Titels, in de taal van het Boekhouden, „Hoofden of Rekeningen" worden genoemd.

In het geven dezer Titels of namen is uit den aard der zaak de Boekhouder aan dezen regel gebonden: dat de te gebruiken of te geven naam duidelijk moet aanwijzen den persoon met wien, of de zaak waarmede men te doen heeft.

Bij Personen kan dit op geene andere wijze geschieden, dan door gebruikmaking van hunne ware namen, of eigenlijk van de firma's waaronder zij ageren.

Bij de behandeling van zaken bestaat echter meer vrijheid, zijnde men daarin aan geen bepaalden naam gebonden; want, daar dezelfde voorwerpen dikwijls door verschillende benamingen zijn aan te duiden, zoo is men in het doen eener keuze geheel vrij, met dien verstande, dat de hierboven aangegeven regel in acht genomen, en bovendien de eenmaal aangenomen Titel de gansche boeking door gebezigd worde, zonder dien ooit met een anderen die hetzelfde te kennen geeft te verwisselen. Het is dus, bij voorbeeld, geheel onverschillig of men voor de waren die men verhandelt gebruik maakt van den Titel GOEDEREN of KOOPMANSCHAPPEN; maar eenmaal Goederen gebruikt hebbende bij den inkoop van handelswaren, mag men niet Koopmanschappen bezigen bij den verkoop, of omgekeerd; dit zou tot schromelijke verwarring aanleiding geven.

Het spreekt van zelf, dat, vermits personen en zaken in het Boekhouden de beide onderwerpen van behandeling zijn, deze onderwerpen ook bepalen het getal der soorten van Rekeningen, zijnde alzoo twee, die van elkander onderscheiden worden door de benamingen van:

PERSOONLIJKE REKENINGEN, en
ONPERSOONLIJKE REKENINGEN;

welke ieder op hare beurt weder gesplitst worden in:

ENKELVOUDIGE, en
COLLECTIVE OF VERZAMELENDE.

Onder de Onpersoonlijke Rekeningen zijn echter enkelen begrepen, die men, om de eigendommelijkheid van haar karakter, als eene geheel afzonderlijke afdeeling behoort te beschouwen, waarom wij ze dan ook hier als eene derde soort — of, wil men, bijsoort — aan de beide andere soorten toevoegen; het zijn de

AUXILIAIRE of HULP-REKENINGEN.

Alvorens echter over te gaan tot de behandeling dezer verschillende onderwerpen en hunne onderdeelen, wenschen wij onze gedachten te bepalen bij datgene, wat men gevoegelijk zou kunnen noemen het doek waarop het tafereel van de handelingen eens Koopmans wordt afgemaald, met andere woorden: de Handelsboeken.

Deze worden verdeeld in twee Hoofdsoorten, namelijk:

HOOFD-BOEKEN, en
HULP-BOEKEN.

Het getal der eersten bepaalt zich tot vier, zijnde:

MEMORIAAL,
JOURNAAL,
GROOTBOEK, en
BALANS-BOEK.

Het getal der Hulpboeken daarentegen is onbepaald, zijnde dit afhankelijk van den aard en omvang van den Handel dien men drijft.

De voornaamsten en meest gewonen zijn:

het KASBOEK,
„ ONKOSTEN-BOEK,
„ KASSIERS-BOEK,
„ INKOOP-BOEK,
„ VERKOOP-BOEK,
„ INKOOP-BOEK VOOR GOEDEREN VAN BUITENSLANDS,
„ FACTUUR-BOEK,
„ CONSIGNATIE-BOEK,
„ COMMISSIE-BOEK,
„ REMISE-BOEK,
„ TRAITE-BOEK,
„ COMPAGNIE-BOEK,
„ REEDERIJ-BOEK.

Daarenboven bestaat er nog een derde soort boeken, van de Hulp-Boeken daarin onderscheiden, dat zij niet zoo zeer *in* als wel *bij* het Boekhouden gebruikt worden, en daarom dan ook meer bepaald den naam dragen van:

Bij-Boeken.

Ook het aantal van deze is, als dat der Hulp-Boeken, afhankelijk van den aard en den omvang des handels. Zij dienen als zoo vele toelichtingen op het eigenlijke Boekhouden. De meest gewonen zijn:

de Agenda,
het Wisselbrieven Copij-Boek,
〃 Brieven Copij-Boek,
〃 Rekening-Courant-Boek,
de Klapper.

Bij de omschrijving en behandeling van al deze boeken komen voornamelijk in aanmerking de drie volgende hoofdpunten:

hun inhoud,
hun vorm,
het gebruik dat er van gemaakt wordt.

Alvorens echter tot de behandeling hiervan over te gaan, achten wij het niet ondoelmatig over te nemen de volgende zinsneden uit het Wetboek van Koophandel, behelzende de opgave van de Boeken, die de Handelaar verpligt is te houden.

Art. 6 bepaalt: 〃Elk koopman is verpligt dagboek te houden, waarin van dag tot dag, naar orde des tijds, zonder witte vakken, tusschenregels of kantteekeningen, moeten worden aangeteekend: zijne inschulden en schulden, de ondernemingen in zijnen handel, de trekkingen, acceptatiën of endossementen van wissels en andere handelspapieren, zijne verbintenissen en, in het algemeen, alles wat hij ontvangt en uitgeeft, van welken aard het ook zij; alles onverminderd zoodanige verdere boeken, als in den koophandel gebruikelijk zijn, doch waarvan het houden door de Wet niet geboden wordt.〃

Art. 8 luidt: 〃Hij is verpligt, alle jaren, binnen de zes eerste maanden van elk jaar, eenen Staat en Balans op te maken, in een afzonderlijk daartoe bestemd register in te schrijven, en eigenhandig te onderteekenen.〃

Het ligt in den aard der zaak, dat bij het in Art. 6 genoemde dagboek van niets anders sprake kan zijn dan van het Memoriaal en niet van het Journaal, aangezien het laatste de wetenschappelijke omschrijving van het eerste bevat.

Uit de hierboven aangehaalde artikelen zien wij derhalve, dat van al de boeken bij het Boekhouden gebruikt, door de wet slechts twee als verpligt zijn aangewezen, namelijk:

het MEMORIAAL en
het BALANS-BOEK;

waarmede

het JOURNAAL en
het GROOTBOEK

als met stilzwijgen worden voorbijgegaan.

Men moet echter niet denken, dat de verzwijging dezer beide boeken uit hunne mindere noodzakelijkheld voortspruit; juist omgekeerd, hunne onontbeerlijkheid maakt het opnoemen overbodig; want, bij voorbeeld, even onmogelijk als het is, om van de eene zijde eener rivier langs den kortsten weg naar de andere zijde te geraken, anders dan door die rivier (hoe dan ook) te passeren, even onmogelijk is het om van het Memoriaal tot het Balans-Boek te komen, anders dan door het Journaal en het Grootboek.

Als wij ons dan de Boekhouding voorstellen onder het beeld eener reize, dan kunnen deze beide boeken gevoegelijk worden beschouwd: gezamenlijk als de brug, en ieder afzonderlijk, als hare voor- en achterzijde, waardoor men van het begin tot het eind geraakt.

Van zelf vloeit hieruit weder voort, dat het eene boek zich uit het andere ontwikkelt, en wel in de hierboven opgegeven orde; en alzoo kan de voortgaande boeking worden vergeleken bij eene soort van vermorming, overhaling of zuivering, waardoor men eindelijk komt tot de echte quintessence (dat is: den waren inhoud in den minst omvangrijken vorm) van den staat, dien de bezitting des Handelaars door zijnen handel heeft aangenomen.

Na deze uitweiding wenschen wij nu over te gaan tot de beschouwing van ieder boek afzonderlijk, waarbij wij zooveel mogelijk de drie hierboven aangegeven hoofdpunten zullen in het oog houden.

Wij beginnen daartoe met het MEMORIAAL.

Dit boek heeft zijnen oorsprong te danken aan de gebeurtenissen, die in den Handel des Koopmans voorvallen; mitsdien bestaat zijn inhoud uit eene van dag tot dag, in orde des tijds, bijgehouden omschrijving van al wat geschied is. Als zoodanig is het dan ook de grondslag der drie volgende hoofdboeken. De vorm is uiterst eenvoudig, zijnde alleen een bloot verhaal van hetgeen is gebeurd, met verwijzing naar de bron waar men van het gebeurde een meer uitvoerig verslag kan vinden; en aangezien in het Boekhouden alles afhangt van de wetenschap, wie of wat ontvangt, en wie of wat uitgeeft, zoo moet het immer op zoodanige wijze voorgesteld zijn, dat men die wetenschap daaruit verkrijgen kan. Bij voorbeeld: bij inkoop van een of ander handelsartikel zijn de hoofdvereischten, die men weten moet, deze:

dat men gekocht heeft,
wat men gekocht heeft,
van wien men gekocht heeft,
voor hoeveel men gekocht heeft.

Alzoo dient de handeling omschreven te worden op deze of dergelijke wijze:

Gekocht van A......., 6 Vaten Suiker, volgens Inkoopboek, fol. 1. voor . . . . *f* 1200.—

Wij achten dit eene voorbeeld voldoende, om een denkbeeld te geven van den vorm, dien dit boek heeft

Het Memoriaal op zich zelf, hoewel het den Koopman herinnert, wat in zijnen handel gebeurd is, is niet bij magte een juist verslag te geven van den toestand, dien de bezitting des Handelaars verkregen heeft. Het is daartoe ten eenenmale ongenoegzaam, maar juist deze ongenoegzaamheid bepaalt het doel van zijn gebruik, hierin bestaande, dat er uit geformeerd wordt het tweede HOOFDBOEK, genaamd:

JOURNAAL of DAGBOEK, omdat het dag aan dag, en datum voor datum, uit het Memoriaal wordt bijgehouden. De inhoud van dit boek is geheel gelijk aan dien van het eerste; zijnde de wetenschappelijke omschrijving der gebeurde zaken, vermeld volgens de vastgestelde regelen der Boekhoudkunst. In dit boek concentreert zich als het ware de geheele wetenschap van het Boekhouden naar de dubbele Methode, omdat bij zijnen aanleg het geheele principe waarop deze kunst berust in volle werking treedt, en men uit dit boek leert kennen de, door eene of andere handeling in het leven geroepen of aangewezen,

Debiteur en Crediteur, Debiteuren en Crediteur,
Debiteur en Crediteuren, Debiteuren en Crediteuren,

de sommen waarvoor ieder respectivelijk moet worden gedebiteerd en gecrediteerd, en de reden waarom.

Tot toelichting van deze viervoudige uitdrukking achten wij het hier de geschikte plaats, om in eene eenigzins nadere ontwikkeling te treden van het beginsel, waarbp het Boekhouden naar de dubbele Methode berust. Gelijk wij hiervoren hebben kunnen zien is dit beginsel: dat tegenover een ontvanger een uitgever, en tegenover een uitgever een ontvanger staan moet. Wanneer wij hier zeggen „een", dan wachte men zich echter wel, dit woord op te vatten in den zin van het absoluut enkelvoud; daardoor toch zou men in elke Journaalpost slechts één (1) Debiteur en één (1) Crediteur kunnen hebben. Dat deze veronderstelling tegen alle gezonde rede aandruischt, blijkt al dadelijk uit de eenvoudige waarheid, dat wanneer B, C, D op één oogenblik aan A betalen, A dan ook de eenige ontvanger is, en B, C en D de drie (dat is meer dan één) uitgevers zijn.

In het Boekhouden kunnen dan ook wel degelijk in ééne handeling gesteld worden: één ontvanger tegenover twee of meer uitgevers, twee of meer ontvangers tegenover één uitgever, en als natuurlijk gevolg daarvan, ook twee of meer ontvangers tegenover twee of meer uitgevers. Maar hier neme men wel in aanmerking, dat, aangezien het in stand heuden van een volkomen evenwigt het onmisbaar vereischte van eene geregelde boeking is, bij gevolg oek aan elkander gelijk moeten zijn de sommen:

die door den éénen debiteur ontvangen en door den éénen Crediteur uitgegeven worden;

die door den éénen Debiteur ontvangen en door de beide of meer Crediteuren uitgegeven worden:

die door de beide of meer Debiteuren ontvangen en door den éénen Crediteur uitgegeven worden;

die door de beide of meer Debiteuren ontvangen en door de beide of meer Crediteuren uitgegeven worden.

Wij zullen van elken der hier genoemde toestanden een voorbeeld laten volgen, om het bovenstaande nog eenigermate te verduidelijken.

N°. 1. — A ontvangt van B eene som van *f* 600.—; bijgevolg ontvangt A hetzelfde bedrag dat B uitgeeft.

N°. 2. — A ontvangt van B *f* 100.—
C „ 200.—
D „ 300.—

Bijgevolg ontvangt A alleen dezelfde som, die B, C en D gezamenlijk uitgeven, dat is *f* 600.—

N°. 3. — A betaalt aan B *f* 300.—
C „ 200.—
D „ 100.—

Bijgevolg ontvangen B, C en D gezamenlijk dezelfde som, die A alleen uitgeeft, dat is *f* 600.—

N°. 4. — A verkoopt in het geheel aan B, C en D 60 Balen Koffij voor *f* 2700.—, en berekent daarop aan onkosten *f* 6.—. Van deze 60 Balen levert hij aan:

B 10 Balen voor	*f*	450.—
met bijberekening van onkosten	„	1.—
C 20 Balen voor	„	900.—
met bijberekening van onkosten	„	2.—
D 30 Balen voor	„	1350.—
met bijberekening van onkosten	„	3.—

Het gevolg van deze handeling is, dat

B ontvangt	*f*	451.—
C „	„	902.—
D „	„	1353.—
dus B, C en D te zamen	*f*	2706.—

Zijnde de juiste som die A uitgeeft, maar men lette hier wel op in twee verschillende zaken, en dus ook door verschillende denkbeeldige personen of administrateuren.

Wij gaan nu over tot de eenigermate uitvoerige omschrijving van den vorm waarin het Journaal gehouden wordt. Men zou op dit punt dit boek eenigermate kunnen vergelijken bij een ligchaam, dat tot omkleedsel dient van de ziel, die reeds in het Memoriaal bestond; want gelijk de vorm van elke zaak de uitdrukking of liever de uiterlijke beligchaming van haar wezen is, waardoor men die zaak zelve, *als zoodanig*, op het eerste gezigt leert kennen, zoo is ook de vorm van het Journaal niet anders dan de uitdrukking, de beligchaming van zijnen inhoud; en dien ten gevolge is zijn eerste vereischte, dat men onmiddellijk, in elke post, door eene eenvoudige lezing leert kennen:

1. den naam van debiteur of debiteuren,
2. den naam van crediteur of crediteuren,
3. de sommen, waarvoor men debiteert en crediteert,
4. de reden, waarom men debiteert en crediteert.

Gelijk men ziet, bestaat eene journaalpost uit vier verschillende onderdeelen, en alzoo is het, om den vorm te kunnen bepalen, van het grootste gewigt te weten, in welke orde die vier verschillende onderdeelen moeten voorkomen. Die orde nu is geen andere dan de hierboven genoemde.

Doch aangezien men door het bloot noemen van eenen naam niet kan te weten komen, of de rekening door dien naam vertegenwoordigd is gedebiteerd of gecrediteerd, zoo moet bij inachtneming van de hierboven aangegeven orde, nog eene andere aanwijzing geschieden, om debiteuren en crediteuren van elkander te leeren onderscheiden.

Die nadere aanwijzing nu wordt gedaan door middel van eene *schijnbare* kleinigheid, slechts een enkel woordje: „aan". Wij noemden die kleinigheid schijnbaar, en te regt, want hier hangt alles af van dat ééne woord, of eigenlijk van de plaats die dat woord verkrijgt.

Het woordje *aan* wordt in elke journaalpost tusschen debiteur en crediteur gezet, en bepaalt alleen door de plaats waar men het aantreft, of eene rekening is debiteur of crediteur, met dien verstande, dat overeenkomstig de aangegeven orde, de debiteur wordt geplaatst vóór en de crediteur achter het woordje „aan," zoo als ook het geval is elke ordelijk geschreven rekening van geleverde waren.

Wanneer men, meer bepaald met het oog op het eerst noemen van den debiteur, eenigzins nader onderzoek doet naar de herkomst van dezen vorm, dan ontdekt men, dat deze (verre vnn willekeurig te zijn aangenomen) integendeel in zijnen oorsprong berust op eene onveranderlijke wet der natuur, die, het gansche boekhouden door, als onomstootbare waarheid hare regten doet gelden, en wel begrepen, de aanleering dezer wetenschap zeer kan vergemakkelijken, omdat zij, bij eene volkomene inachtneming van het beginsel der dubbele Methode, den blik immer bepaalt bij eene en dezelfde zijde, om van daar uit de keerzijde te leeren kennen.

Die waarheid (in haar wezen wederom zeer eenvoudig) is deze:

dat van elke daad, waarover eene boeking geschieden moet, het eigenlijk beginsel der handeling (dat is datgene, waardoor de handeling kracht erlangt) berust bij den uitgever (zie pag. 4); met andere woorden:

dat niemand kan ontvangen, tenzij degeen van wien hij ontvangt, vooraf heeft uitgegeven.

Het bovenstaande in aanmerking nemende, is het dan ook zeer natuurlijk, dat alleen van het standpunt van den crediteur de ware vorm kan worden aangegeven, dien elke omschreven handeling hebben moet, en het dus ook de uitgever is, die dezen vorm geheel beheerscht. Ja men zoude in zeker opzigt elke Journaalpost kunnen vergelijken bij eene verklaring door den uitgever opgemaakt, in welke verklaring de ontvanger, als het ware, door den uitgever wordt toegesproken, waarom dan ook die ontvanger het allereerst genoemd wordt.

Wij zouden hier tallooze bewijzen kunnen bijbrengen, tot nadere toelichting van de door ons aangegeven stelling, dat het beginsel der handeling bij den uitgever berust, en dus ook van hem uitgaat.

Wij achten dit echter minder noodzakelijk, omdat bij eenig nadenken ieder gemakkelijk zal kunnen begrijpen, dat elke ontvangst het gevolg is van eene uitgave.

Er zijn echter omstandigheden, waarin het kan voorkomen alsof de ontvangst gevolgd werd door de uitgave. Daar het evenwel hier de plaats nog niet is om daarover een woord in het midden te brengen, behouden wij ons voor er later op terug te komen, om nu onze beschouwingen over den vorm van het Journaal voort te zetten.

Gelijk wij gezien hebben, kunnen zich bij de posten in dit boek neêr te schrijven, de vier volgende gevallen voordoen, namelijk dat men heeft:

één debiteur tegenover één crediteur,
één debiteur tegenover twee of meer crediteuren,
twee of meer debiteuren tegenover één crediteur,
twee of meer debiteuren tegenover twee of meer crediteuren.

Wij achten het alzoo niet ondienstig, om van elk dezer vier gevallen eene aanschouwelijke voorstelling te geven, en leggen daartoe tot grondslag dezelfde voorbeelden, hierboven reeds aangehaald, en welke wij beschouwen als zoo vele gebeurtenissen in het Memoriaal van A vermeld.

N°. 1. Hiervan komt in het Memoriaal van A deze omschrijving:
Ontvangen van B . . . . *f* 600.—
Hetwelk in het Journaal wordt overgebragt, als volgt:
KASSA aan B . . . . *f* 600.— voor zooveel van hem ontvangen . . . . *f* 600.—

N°. 2 luidt in het Memoriaal van A:
Ontvangen van de onderstaanden, te weten:

van B . . . . *f* 100.—
〃 C . . . . 〃 200.—
〃 D . . . . 〃 300.—
f 600.—

Hetwelk in het Journaal wordt overgebragt als volgt:
KASSA aan DIVERSEN *f* 600.— Voor van de onderstaanden ontvangen, als:
aan B. . . . *f* 100.— voor van hem ontvangen . . *f* 100.—
aan C. . . . 〃 200.— voor van hem ontvangen . . 〃 200.—
aan D. . . . 〃 300.— voor van hem ontvangen . . 〃 300.—
———— *f* 600.—

N°. 3 wordt in het Memoriaal van A omschreven;
Betaald aan de onderstaanden, te weten:
aan B . . . *f* 300.—
〃 C . . . 〃 200.—
〃 D . . . 〃 100.—
f 600.—

Hetwelk in het Journaal wordt overgebragt als volgt:
DIVERSEN aan KASSA *f* 600.— Voor aan de onderstaanden betaald, als:
B . . . . . . *f* 300.— voor aan hem betaald . . . . *f* 300.—
C . . . . . . 〃 200.— voor aan hem betaald . . . . 〃 200.—
D . . . . . . 〃 100.— voor aan hem betaald . . . . 〃 100.—
———— *f* 600.—

N°. 4. Van deze handeling komt in het Memoriaal van A de volgende omschrijving:
Verkocht aan de onderstaanden, 60 balen koffij, volgens Verkoop-Boek F°. 1, als:
Aan B . . . . 10 balen koffij . . . . *f* 450.—
berekende onkosten . 〃 1.—
———— *f* 451.—
〃 C . . . . 20 balen koffij . . . . *f* 900.—
berekende onkosten . 〃 2.—
———— 〃 902.—
〃 D . . . . 30 balen koffij . . . . *f* 1350.—
berekende onkosten . 〃 3.—
———— 〃 1353.—
f 2706.—

Hetwelk in het Journaal wordt overgebragt als volgt:
DIVERSEN aan DIVERSEN *f* 2706.— voor 60 balen koffij, aan de onderstaanden verkocht:

B . . . . *f* 451.— voor 10 balen koffij . . . *f* 451.—
C . . . . 〃 902.— voor 20 balen koffij . . . 〃 902.—
D . . . . 〃 1353.— voor 30 balen koffij . . . 〃 1353.—
f 2706.—

Aan GOEDEREN . . *f* 2700.— voor 60 balen koffij . *f* 2700.—
〃 ONKOSTEN *f* 6.— voor diverse berekende onkosten 〃 6.—
———— *f* 2706.—

Bij eene onderlinge vergelijking van bovenstaande vier Journaalposten zal men in de eerste plaats zien, dat, waar zich een meervoud van debiteuren of crediteuren openbaart, dat meervoud wordt aangeduid door het woord 〃Diversen.〃 Deze uitdrukking wordt bepaald gebruikt, omdat elke Journaalpost onmiddellijk in haar geheel moet voorkomen, om nader in de onderdeelen te worden gesplitst. Het woord Diversen is alzoo een hulpwoord, dienende om voor een oogenblik de gezamenlijke debiteuren of creditenren te vervangen. In zich zelf heeft het dan ook hoegenaamd geene beteekenis, althans geen andere, dan dat verwezen wordt naar hetgeen zal volgen, waarom dan ook sommigen, in plaats van het door ons gebruikte 〃Diversen〃, de uitdrukking 〃de Volgenden〃 of 〃de Onderstaanden〃 bezigen.

In de tweede plaats zal men bemerken, dat waar zich een meervoud van crediteuren voordoet, het woordje 〃aan〃 voor elken crediteur herhaald wordt, terwijl het in posten, waar slechts één crediteur is, ook slechts éénmaal voorkomt. Door dit herhaald gebruik van 〃aan〃 bij den crediteur worden wij bekend met het eigenaardige er aan verbonden, namelijk dat het is de onafscheidelijke medgezel van den uitgever. Deze eigenaardigheid vindt haren grond insgelijks in de door ons vooropgezette waarheid, dat het beginsel der handeling van den crediteur uitgaat, en bijgevolg ook hij het is, die alleen door de daad zijner gifte den ontvanger aanwijst. en met het aanwijzen van den ontvanger dezen tot debiteur (schuldenaar) verklaart, en wel *aan* hem (crediteur). Maar, zal men zeggen, volgens dit laatste zou dan ook eigenlijk, bij het aanwijzen van den debiteur of de debiteuren, de uitdrukking 〃debet" of 〃debent" moeten worden gevoegd, even als dit bij eene gewone rekening het geval is. Deze bewering, hoewel een *schijn* van waarheid hebbende, is echter onjuist, want bij eene eenigzins nadere beschouwing ziet men, dat, bij eene gewone rekening, alleen de uitgever aan den ontvanger bekend maakt, in welke positie hij (ontvanger) door zijne ontvangst tot hem (uitgever) is gekomen, terwijl in het stellen eener Journaalpost de boekhouder, hoewel aanvangende met zich te plaatsen op het standpunt van den crediteur, nogtans de positie van beide, ontvanger en uitgever, moet aangeven. Gebruikte hij dus bij de debiteuren het woord 〃debet" of 〃debent", dan zou hij ook bij de crediteuren het woord 〃credit" of 〃credunt" moeten bezigen. Wij

hebben echter gezien dat dit geheel onnoodig is, daar toch het woordje „aan", alleen door zijnen stand, in elke Journaalpost genoegzaam te kennen geeft, wie of wat is gedebiteerd en wie of wat is gecrediteerd.

Om nu nog een enkel oogenblik bij „aan" te vertoeven, doen wij opmerken, dat dit woord insgelijks voorkomt in de Memoriaalposten onder n°. 3 en 4, evenwel daar in geheel anderen zin, dan waarin het in elke Journaalpost gebezigd wordt.

Wanneer men dus in het Memoriaal leest bij voorbeeld: betaald *aan*, verkocht *aan*, gezonden *aan*, dan wordt door dit woord alleen aangewezen degeen *aan* wien gegeven is, en derhalve de ontvanger; terwijl daarentegen in het Journaal hetzelfde woord gebezigd wordt, om aan te toonen *aan wien* de ontvanger door zijne ontvangst is schuldig geworden, en derhalve om den uitgever aan te wijzen; om welke reden dan ook, gelijk hierboven gezegd is, „aan" en „de crediteur" een onafscheidelijk geheel uitmaken.

Men kan dus veilig aannemen, dat wie in het Memoriaal door het voorzetsel „aan" wordt aangewezen, in het Journaal altijd zijne plaats vóór datzelfde woord verkrijgt.

Wij zullen de omschrijving van den vorm, waarin het Journaal wordt opgesteld, eindigen, met het aangeven van nog eenige regelen, waarnaar men zich, in het meer machinale gedeelte, te gedragen heeft.

De namen der debiteuren en crediteuren worden geschreven in middelsoortig schrift; het verbindingswoord „aan" iets kleiner, maar grooter dan gewoon schrift; onmiddellijk na het noemen van de debiteuren en crediteuren plaatst men de som, *waarvoor* zij zijn gedebiteerd en gecrediteerd; men laat die som volgen door de redengeving, *waarom* zij zijn gedebiteerd en gecrediteerd, anders gezegd de omschrijving, en dit wel in gewoon, maar duidelijk schrift. In den vorm van uitdrukking van dit laatste is men geheel vrij; men houde alleen in het oog, dat hoe eenvoudiger en beknopter dit geschiedt, hoe beter. Na de omschrijving wordt de som van het geheel in de buitenste lijnen geplaatst, met dien verstande, dat wanneer men heeft meer dan één debiteur of meer dan één crediteur, die plaatsing daardoor geschiedt, dat de sommen van deze debiteuren of crediteuren, ieder afzonderlijk in de binnenlijn worden gesteld, om door optelling in de buitenlijn te worden uitgeworpen. Vooral dient er echter op te worden gelet, bij een meervoud van debiteuren en crediteuren beide, dat de totale som van elke post slechts éénmaal in de buitenlijn voorkome.

Het gebruik nu, dat van een alzoo ingerigt Journaal gemaakt wordt, staat in het naauwste verband met het eigenlijke doel waarmede het is aangelegd, namelijk: een geleidelijken overgang te hebben tot het derde hoofdboek, genaamd·

GROOTBOEK, HOOFD-BOEK, SCHULD-BOEK, welke drie namen hunnen oorsprong ontleenen aan de drie eigenschappen, die dit boek heeft, als:

Grootboek, omdat de eigenlijke boeking eerst in dit boek haren geheelen omvang (grootte), de uiterste grens, bereikt;

Hoofd-, of liever Hoofden-Boek, omdat het hoofdsgewijze, dat is registerswijze, is ingerigt, en eindelijk:

Schuld-boek, omdat de koopman uit dit boek den juisten staat zijner schulden en inschulden (bezittingen) leert kennen,

welke drie eigenschappen op hare beurt wederom in het naauwste verband staan met inhoud, vorm en gebruik.

De inhoud van dit boek in zijn geheel is geen andere, dan die van Memoriaal en Journaal, maar met eene beschrijving, die van deze beide boeken geheel afwijkt. Terwijl toch in deze beide eerste hoofdboeken elke handeling, zóó als zij is voorgevallen, neêrgeschreven, en door die welke onmiddellijk daarna kwam gevolgd wordt (hetgeen natuurlijk, over het geheel beschouwd, eene bonte dooreenmenging van ongelijksoortige zaken ten gevolge heeft), zoo wordt deze orde des tijds, in Memoriaal en Journaal beide heerschende, in het Grootboek niet verder in acht genomen, dan voor zoover zij uit het Journaal van zelve voortvloeit. Daarentegen wordt, door de eigenaardige inrigting van dit boek, de bonte mengeling van het Journaal vervormd tot eene bepaalde onderscheiding en afscheiding van ongelijksoortige, en daardoor mogelijk gemaakte bijeenvoeging van gelijksoortige deelen.

Deze beide hoofdbeginselen, afscheiding en bijeenvoeging, zijn de natuurlijke grondslagen, waarop inhoud en vorm van dit boek zijn gebouwd. Door de afscheiding toch verkrijgt men in de eerste plaats de zoogenaamde hoofden; afscheiding en bijeenvoeging te zamen vormen meer bepaald de rekeningen. Het „hoofd" nu is de titel, waarmede de eene werkelijk bestaande of denkbeeldige persoon van den anderen onderscheiden wordt, terwijl daarentegen aan het woord „rekening" meer het denkbeeld verbonden is van hetgeen er met dien persoon of met die zaak is voorgevallen.

Het Grootboek is dus eigenlijk niets anders dan de verzameling van al de hoofden of rekeningen, die, in den loop des handels, door de gebeurtenissen zijn in het leven geroepen; en aangezien nu elke rekening, hetzij persoonlijke of onpersoonlijke, naar gelang van den aard der handeling moet worden gedebiteerd of gecrediteerd, zoo dient ook het Grootboek, om den handelaar bekend te maken

1°. met de sommen waarvoor,
2°. met de reden waarom,
3°. met den tijd wanneer,

eene rekening is gedebiteerd of gecrediteerd.

Deze drie bijzonderheden, in verband met hetgeen wij hierboven reeds hebben opgenoemd, bepalen, wat de hoofdzaak betreft, den vorm, tot welks behandeling wij nu overgaan.

Gelijk wij reeds hebben aangemerkt, worden de hoofden verkregen door eene afscheiding van het ongelijksoortige. Dit neemt echter niet weg, dat er in *elk* hoofd, hoe ook van een ander onderscheiden, altijd twee ongelijksoortige deelen bestaan, die evenzeer, ja boven alles van elkander moeten worden onderscheiden en afgescheiden; wij bedoelen het debet en het credit.

Wil men dus een goed ingerigt Grootboek hebben, dan is het eerste vereischte, dat deze beide tegenhangers ook ieder eene afzonderlijke plaats erlangen, en dit wel tegenover elkander; ten eerste, om hun karakter van tegenhangers, en ten tweede, omdat zij tegen elkander moeten worden opgewogen.

Wanneer men dus eene in het Journaal voorkomende rekening in het Grootboek moet overbrengen, dan begint men met aan die rekening in dat boek eene plaats te geven (te openen); en dit geschiedt op de volgende wijze.

Men slaat het eerst voorkomend blanco blad op, hetwelk den naam van folio krijgt, omdat het den omvang van het geheele vel voor oogen stelt, plaatst het cijfer van het folio (natuurlijk met *één* te beginnen) tweemaal boven aan, eens in den uitersten hoek links, en eens in den uitersten hoek regts, schrijft vervolgens in middelsoortig schrift het woord *debet* aan de linkerzijde van het blad, onder het folio-cijfer, doet voorts evenzoo met *credit* aan de regterzijde, en houdt daarbij wel in het oog, dat de eerste letter van *debet* en de laatste van *credit* genoegzaam de zijkanten van het blad naderen. Dit gedaan hebbende, vult men de ruimte tusschen *debet* en *credit* (of *dekent* en *credunt*, ingeval van meervoudige titels) met den titel of naam van het hoofd, dat aan de rekening gegeven wordt, in iets grooter dan middelsoortig schrift, met dien verstande, dat men van de ruimte aan de regter hand geen ander gebruik maakt, dan alleen, wanneer de ruimte links niet voldoende is om den titel te bevatten, of ook wanneer men met buitenlandsche vrienden doet, in welk geval de regter ruimte gebezigd wordt, om den naam hunner woonplaats, in iets kleiner dan middelsoortig schrift, neêr te stellen. Dit afgeloopen zijnde, plaatst men den titel van het alzoo in het Grootboek neêrgeschreven hoofd onmiddellijk in een daartoe (liefst van het Grootboek afgescheiden) alphabetisch ingerigt register, bij verkorting „alphabet" genoemd. Wij vestigen hier bijzonder de aandacht op de noodzakelijkheid om in deze bewerking zeer oplettend te zijn, daar toch een *niet* of *verkeerd* inschrijven in het alphabet ten gevolge zou kunnen hebben, dat dezelfde rekening tweemaal in het Grootboek voorkwame, hetgeen tot schromelijke verwarring zou aanleiding geven.

Deze handeling, rekening voor rekening, in volgorde van het boek toepassende, bewerkstelligt men daardoor èn de scheiding der hoofden, èn de scheiding van debet en credit, met andere woorden, de scheiding der *ongelijksoortige* deelen, en dit tot stand zijnde gebragt, gaat men dan ook natuurlijk over tot de bewerking van datgene, hetwelk de bijeenvoeging der gelijksoortige deelen ten gevolge heeft. Deze bewerking wordt in de taal van het boekhouden „transporteren" genoemd.

Bij dit transporteren dient in de eerste plaats te worden gelet op de noodzakelijkheid, dat men de drie onderdeelen van debet en credit, en bovenal het eerste dier drie, goed doe uitkomen. Om dit te verkrijgen moet men dan ook een Grootboek hebben, dat, wat zijne lijnen betreft, goed is ingerigt. Wij zullen van deze inrigting eene kleine schets geven.

Aan de bovenzijde van het blad, op genoegzamen afstand van den bovenkant om het hoofd daarboven te kunnen plaatsen, wordt over de geheele breedte eene dubbele lijn gehaald, „liggende lijn" geheeten; van deze liggende lijn dalen, zoowel in debet als in credit, verschillende lijnen regtstandig tot het uiterste punt beneden. Deze hangende lijnen, in debet en credit elkander volkomen gelijk, vormen de afdeelingen (kolommen), waarin de onderdeelen van het bij elkander gevoegde gelijksoortige worden ingevuld, van welke invulling wij eene beschrijving zullen geven, door aan te toonen op welke wijze de posten uit het Journaal in het Grootboek worden getransporteerd.

Tot meerdere toelichting laten wij deze beschrijving voorafgaan door eene afbeelding van den vorm, dien elke zijde van ieder hoofd in het Grootboek heeft, en waarin men gemakshalve elke kolom met een cijfer vindt geteekend.

1	2	3	4	5	6	6

Als vasten regel zetten wij voorop, dat voor elke post maar één regel gebruikt wordt, waarom dan ook de hier afgebeelde kolommen, om den wille der netheid, over hare geheele breedte met grijze lijnen kunnen doorsneden worden. Deze regel is echter aan eene uitzondering onderworpen, wanneer namelijk de post in zulke onderdeelen is gesplitst, die noodzakelijke afzonderlijke vermelding behoeven.

Het eigenlijke transporteren wordt evenwel nog voorafgegaan door eene soort van voorbereidende bewerking, waaraan men het Journaal onderwerpt. Men begint namelijk met in dit boek, *vóór* de over te brengen rekening, te plaatsen het folio, dat die rekening, volgens het alphabet, in het Grootboek heeft. Wat echter den crediteur betreft, kan dit, wanneer deze enkelvoud voorkomt, bijna nooit geschieden. Daarom onderscheidt men in het Journaal de folio's van Debiteur en Crediteur, door de toevoeging van een dwarsstreepje bij wijze van breuk, met dien verstande, dat, even als in het Journaal, de Debiteuren komen te staan *voor* en de Crediteuren *achter* het woordje „aan", ook de folio's der Debiteuren geplaatst worden *boven*, en die der Crediteuren *onder* het streepje. Dit laatste wordt bij meervoud van Debiteuren en Crediteuren, immer geplaatst

op zoodanige wijze, dat elke Debiteur en Crediteur zijn eigen folio voor zijnen naam heeft.

Door deze behandeling leert men uit het Journaal kennen *wáár* in het Grootboek elke over te brengen rekening hare plaats heeft, en dan gaat men tot het transporteren zelf over. Dit geschiedt op de volgende wijze: Men plaatst eens voor goed:

in kolom 1, het jaartal der handeling, daarna in dezelfde kolom, den naam der maand;
" " 2, den dag der maand;
" " 3, als men debiteert, den naam van den contra-Crediteur, voorafgegaan door het woordje "aan", en als men crediteert, den naam van den contra-Debiteur, voorafgegaan door het woordje "per", bij meervoud van contra-Crediteuren of Debiteuren natuurlijk *aan* of *per* diversen;
" " 4, de omschrijving;
" " 5, het cijfer van de pagina *wáár* in het Journaal de post te vinden is, en eindelijk
" " 6, het geld.

Als dit alles nu behoorlijk is in orde gemaakt, dan zet men *voor* het foliocijfer, in het Journaal aangewezen, een tittel of punt, ten blijke dat deze overdragt is afgeloopen.

Wat nu betreft den inhoud van kolom 4 (de omschrijving), dezen make men zoo duidelijk, maar, uithoofde van de natuurlijk beperkte ruimte, ook zoo kort mogelijk. In allen deele moet die inhoud worden in verband gebragt met den titel of het hoofd, dat de rekening draagt; zoodat men, bij voorbeeld, in het Journaal eene post van dezen inhoud vindende,

AMSTERDAM, 6 Januarij 1868.

KASSA aan GOEDEREN *f* 2700.— voor 60 balen koffij aan diversen verkocht, en daarvoor ontvangen *f* 2700.—

bij transportering op de rekening van het geld (kassa) niet kan zetten, dat men koffij verkocht heeft, of op die van goederen, dat men geld ontvangen heeft. De omschrijving van eenen verkoop (uitgifte) kan nooit in het debet en die eener geld-inning (ontvangst) nooit in het credit eener rekening komen. Tot regt verstand zullen wij de juiste transportering hier nederschrijven, met toevoeging van het cijfer der kolommen, waar elk deel gepiaatst moet worden.

Van deze post vindt men alzoo op de rekening van

KASSA in het debet.

1	2	3	4	5	6	6
Januarij.	6.	aan Goederen.	voor van diversen ontvangen.	f°. 1.	*f* 2700.	—

GOEDEREN in het credit.

1	2	3	4	5	6	6
Januarij.	6.	per Kassa.	voor 60 balen koffij verkocht.	f°. 1.	*f* 2700.	—

Het spreekt van zelf, dat alle in het Journaal voorkomende posten op gelijke wijze moeten worden behandeld, en dat men bij die behandeling de orde des tijds in acht neemt.

Wij zouden, na deze uitvoerige en zoo wij hopen duidelijke omschrijving van den vorm van het Grootboek, de zaak kunnen laten rusten, ware het niet dat in de laatste jaren van het hierboven omschreven model werd afgeweken.

Men heeft namelijk op vele kantoren aan de rekeningen in het Grootboek eenen vorm gegeven, die kortheidshalve wel veel *vóór* zich heeft, maar daarentegen aan den anderen kant ook niet vrij van bezwaren is, en welken wij hem, die zich de wetenschap van het Boekhouden wil eigen maken, niet kunnen aanraden, omdat de toepassing er van reeds eene zekere geoefendheid en hebbelijkheid in de werkzaamheid van het transporteren vereischt.

Wij zullen echter ook van dezen vorm hier een schets laten volgen:

1	2	3	4	5		6	

Volgens deze methode heeft men van elke rekening in het Grootboek niet een folio, dat is een geheel blad in twee zijden verdeeld, maar een enkele pagina, die dan, wat de lijnen betreft, als boven is ingerigt.

De opening van het hoofd geschiedt op de volgende wijze:

Men plaatst op de bladzijde bovenaan, in den uitersten hoek regts of links, het cijfer van het blad, schrijft boven de liggende lijn den titel der rekening voluit, in kolom 1 bovenaan het jaartal der handeling, in kolom 5 debet of debent, en in kolom 6 credit of eredunt.

De transportering geschiedt vervolgens aldus:

in kolom 1, den naam der maand,
" » 2, den datum der maand,
" " 3, den contra-Crediteur of Debiteur,
" " 4, het cijfer van het Journaal-blad,
" " 5, de som van het debet, en eindelijk
" " 6, de som van het credit.

op zoodanige wijze, dat elke Debiteur en Crediteur zijn eigen folio voor zijnen naam heeft.

Door deze behandeling leert men uit het Journaal kennen *wáár* in het Grootboek elke over te brengen rekening hare plaats heeft, en dan gaat men tot het transporteren zelf over. Dit geschiedt op de volgende wijze: Men plaatst eens voor goed:

in kolom 1, het jaartal der handeling, daarna
in dezelfde kolom, den naam der maand;
〃 〃 2, den dag der maand;
〃 〃 3, als men debiteert, den naam van den contra-Crediteur, voorafgegaan door het woordje 〃aan", en als men crediteert, den naam van den contra-Debiteur, voorafgegaan door het woordje 〃per", bij meervoud van contra-Crediteuren of Debiteuren natuurlijk *aan* of *per* diversen;
〃 〃 4, de omschrijving;
〃 〃 5, het cijfer van de pagina *wáár* in het Journaal de post te vinden is, en eindelijk
〃 〃 6, het geld.

Als dit alles nu behoorlijk is in orde gemaakt, dan zet men *voor* het foliocijfer, in het Journaal aangewezen, een tittel of punt, ten blijke dat deze overdragt is afgeloopen.

Wat nu betreft den inhoud van kolom 4 (de omschrijving), dezen make men zoo duidelijk, maar, uithoofde van de natuurlijk beperkte ruimte, ook zoo kort mogelijk. In allen deele moet die inhoud worden in verband gebragt met den titel of het hoofd, dat de rekening draagt; zoodat men, bij voorbeeld, in het Journaal eene post van dezen inhoud vindende,

AMSTERDAM, 6 Januarij 1868.

KASSA aan GOEDEREN *ƒ* 2700.— voor 60 balen koffij aan diversen verkocht, en daarvoor ontvangen *ƒ* 2700.—

bij transportering op de rekening van het geld (kassa) niet kan zetten, dat men koffij verkocht heeft, of op die van goederen, dat men geld ontvangen heeft. De omschrijving van eenen verkoop (uitgifte) kan nooit in het debet en die eener geld-inning (ontvangst) nooit in het credit eener rekening komen. Tot regt verstand zullen wij de juiste transportering hier nederschrijven, met toevoeging van het cijfer der kolommen, waar elk deel gepiaatst moet worden.

Van deze post vindt men alzoo op de rekening van
KASSA in het debet.

1	2	3	4	5	6	6
Januarij.	6.	aan Goederen.	voor van diversen ontvangen.	fº. 1.	*ƒ* 2700.	—

GOEDEREN in het credit.

1	2	3	4	5	6	6
Januarij.	6.	per Kassa.	voor 60 balen koffij verkocht.	fº. 1.	*ƒ* 2700.	—

Het spreekt van zelf, dat alle in het Journaal voorkomende posten op gelijke wijze moeten worden behandeld, en dat men bij die behandeling de orde des tijds in acht neemt.

Wij zouden, na deze uitvoerige en zoo wij hopen duidelijke omschrijving van den vorm van het Grootboek, de zaak kunnen laten rusten, ware het niet dat in de laatste jaren van het hierboven omschreven model werd afgeweken.

Men heeft namelijk op vele kantoren aan de rekeningen in het Grootboek eenen vorm gegeven, die kortheidshalve wel veel *vóór* zich heeft, maar daarentegen aan den anderen kant ook niet vrij van bezwaren is, en welken wij hem, die zich de wetenschap van het Boekhouden wil eigen maken, niet kunnen aanraden, omdat de toepassing er van reeds eene zekere geoefendheid en hebbelijkheid in de werkzaamheid van het transporteren vereischt.

Wij zullen echter ook van dezen vorm hier een schets laten volgen:

1	2	3	4	5		6	

Volgens deze methode heeft men van elke rekening in het Grootboek niet een folio, dat is een geheel blad in twee zijden verdeeld, maar een enkele pagina, die dan, wat de lijnen betreft, als boven is ingerigt.

De opening van het hoofd geschiedt op de volgende wijze:

Men plaatst op de bladzijde bovenaau, in den uitersten hoek regts of links, het cijfer van het blad, schrijft boven de liggende lijn den titel der rekening voluit, in kolom 1 bovenaan het jaartal der handeling, in kolom 5 debet of debent, en in kolom 6 credit of credunt.

De transportering geschiedt vervolgens aldus:

in kolom 1, den naam der maand,
〃 » 2, den datum der maand,
〃 〃 3, den contra-Crediteur of Debiteur,
〃 〃 4, het cijfer van het Journaal-blad,
〃 〃 5, de som van het debet, en eindelijk
〃 〃 6, de som van het credit.

Bij elkê transportering worden alzoo altoos de 4 eerste kolommen met bijvoeging van *of* de vijfde, *of* de zesde gebezigd; de twee laatsten kunnen uit den aard der zaak nimmer te gelijk gebruikt worden.

Om nu eene aanschouwelijke voorstelling van deze manier te geven, dienen wij twee tegenovergestelde posten te transporteren; wij nemen daartoe:

AMSTERDAM, 4 Januarij 1868.

GOEDEREN aan KASSA *f* 2600.— voor 60 balen koffij van B... gekocht en daarvoor betaald . . . . *f* 2600.—

AMSTERDAM, 6 Januarij 1868.

KASSA aan GOEDERDN *f* 2700.— voor 60 balen koffij aan diversen verkocht en daarvoor ontvangen . . . . *f* 2700.—

Deze komen alsnu in het Grootboek voor op de rekening

KASSA:

1	2	3	4	5	6
Januarij.	4.	per Goederen	f°. 1	. . . . .	*f* 2600.—
〃	6.	aan Goederen	〃 2	*f* 2700.—	

GOEDEREN:

1	2	3	4	5	6
Januarij.	4.	aan Kassa	f°. 1	*f* 2600.—	
〃	6.	per Kassa	〃 2	. . . . .	*f* 2700.—

Bij vergelijking van deze beide manieren, kan men zich gemakkelijk van den aard van het onderscheid vergewissen. Wij laten dan ook aan ieders keuze, welke methode hij voor zich gelieft te gebruiken. In beide toch wordt behouden wat in het Grootboek op elke rekening de hoofdzaak is, namelijk de scheiding der ongelijksoortige deelen, dat is meer bepaald, de scheiding der sommen van debet en credit.

Het doel nu waartoe het Grootboek gebezigd wordt is: een spoedig, gemakkelijk en geregeld overzigt te verkrijgen van den toestand, waarin zich elk onderdeel der bezitting bevindt. Tot de kennis van dien toestand geraakt men door eene vergelijking van de beide ongelijksoortige deelen eener rekening met elkander. Deze vergelijking zou men zich kunnen voorstellen als eene weging tegen elkander, met het doel om daardoor te weten te komen, niet alleen in *welke* schaal de grootste zwaarte ligt, in die van debet of credit, maar ook hoe veel die meerdere zwaarte bedraagt: met andere woorden; men telt van elke rekening de som van het debet op, doet dit insgelijks met die van het credit, trekt, bij een aanwezlg verschil tusschen beide, het mindere van het meerdere af, en verkrijgt langs dien weg de hoegrootheid er van.

Deze verschillen of overschotten (saldo's genaamd) zijn voor een groot deel de grondstoffen, waaruit wordt zamengesteld het laatste der vier hoofdboeken, het

BALANCE-BOEK.

Maar aangezien dit boek eigenlijk niets anders is dan eene door letterlijke copiëting verkregen verzameling van den telken jare opgemaakten staat van rekening des handels, zoo gelooven wij met de beschrijving van den inhoud van dit boek, die eigenlijk eene beschrijving der Balans zou zijn, te moeten wachten, tot dat wij aan de behandeling van dat onderwerp zelf zijn gekomen. Hier worde slechts aangemerkt, dat dit boek, wat den vorm betreft, meestal wordt ingerigt overeenkomstig dien van het Grootboek, waarin sommigen ook de Balans, in plaats van in een afzonderlijk register, schrijven, en dat, wat betreft het gebruik, dat er van gemaakt wordt, deze *drie* punten zijn op te merken:

1°. dat de Koopman daardoor bekend wordt met den staat zijner negotie aan het einde van elk boekjaar, zoo wel wat betreft het geheel als de onderdeelen;

2°. dat het hem behulpzaam is in het afsluiten der oude en het openen der nieuwe rekeningen;

3°. dat het hem in een kort bestek een overzigt van een groot aantal jaren geeft.

Bij de behandeling der vier hoofdboeken, voornamelijk bij die van Journaal en Grootboek, hebben wij ruime gelegenheid gevonden, om sommige hoogst gewigtige grondslagen dezer wetenschap eenigzins breedvoerig te bespreken; maar als van zelven zijn wij daarbij tot eenige omslagtigheid vervallen.

In onze beschouwingen over de andere boeken kunnen wij op beknopter wijze te werk gaan, omdat het aanleggen en bijhouden van deze geene bepaalde kennis van het boekhouden in zijnen geheelen omvang vereischt. Zij worden toch door den boekhouder niet anders gebruikt dan eensdeels, om hem de bouwstoffen voor zijne werkzaamheid te leveren, anderdeels, om hem die werkzaamheid door toelichting te vergemakkelijken.

Deze beide gezigtspunten geven aanleiding tot de splitsing dezer boeken in twee soorten, die wij hierboven reeds hebben opgegeven onder den naam van:

HULP-BOEKEN en BIJ-BOEKEN.

Wij zullen deze boeken behandelen in de orde, zoo als zij op blz. 7 en 8 voorkomen, en vinden daar onder de reeks der Hulp-boeken het eerst vermeld het

KASBOEK, hetwelk dient om de verschillende ontvangsten en uitgaven in geld te noteren. Daarom wordt het ook in twee zijden gehouden. De linkerzijde (debet)

wordt gebruikt, om aanteekening te houden van hetgeen *aan*, de regterzijde (credit) van hetgeen *door* ons betaald wordt. Deze aanteekening kan op twee verschillende wijzen geschieden. Men kan namelijk het kasboek inrigten als eene gespecificeerde Grootboek-rekening, door de kas-rekening voor elke ontvangst, te debiteren *aan* den tegenovergestelden uitgever, en te crediteren *per* den tegenovergesteiden ontvanger; beide bij den naam, dien zij in het Grootboek hebben of krijgen. Men kan echter ook volstaan met eene eenvoudige vermeldiug van den persoon, *van wien* men ontvangen of *aan wien* men betaald heeft, en, zoo men met geene personen te doen heeft, van de zaak, die aanleiding tot de onvangst of betaling heeft gegeven; dit moet echter geschieden op zoodanige wijze, dat men daaruit immer kan bekend worden met den waren contra-Debiteur of Crediteur der Kas-rekening. Wij voor ons geven echter de voorkeur aan de eerste wijze. Dit kasboek wordt eens in de maand opgeteld, om daaruit den staat der kas te kunnen opmaken, en dien te vergelijken met het werkelijk in kassa. De afsluiting of overbrenging van het saldo geschiedt echter slechts eens per jaar.

Als een onderdeel van, of hulp bij het kasboek kan men beschouwen het ONKOSTENBOEK, dat insgelijks in twee zijden gehouden wordt, hoewel op de meeste kantoren de regterzijde (credit) zelden te pas komt, gelijk verder blijken zal. Dit boek heeft voornamelijk ten doel de al te groote uitbreiding te beletten, welke de credit-zijde der kas zou erlangen, door de bijna dagelijks voorkomende betaling van ongelden. Daarom worden dan ook al de onkosten, die men betaalt, in de linkerzijde (debet) van het Onkosten-boek gebragt, alsof men eene boeking maakte van „Onkosten aan Kassa.” Aangezien echter voor alle onkosten, die men betaalt, de kas de natuurlijke Crediteur is, zoo geschiedt de boeking of eigenlijk de notering in het Onkosten-boek op zeer eenvoudige wijze. Eene bloote vermelding voor wat soort van ongelden de som, in de lijnen vermeld, is betaald geworden, voldoet hier geheel. De regterzijde van het Onkosten-boek wordt daarentegen dan alleen gebruikt, wanneer men uitgeschoten of aan ons voor anderen berekende onkosten gerestituëerd krijgt, zonder dat de betrokken personen er vooraf voor zijn gedebiteerd. Aan het einde der maand worden de sommen van debet en credit opgeteld, finaal afgesloten en in het kasboek overgebragt; zoodat dan de telling van het Onkosten-boek debet-zijde, als totaal bedrag der betaalde ongelden, in de credit-zijde van het kasboek komt, en omgekeerd de telling van het Onkosten-boek, credit-zijde, in het debet der kas.

Wil men eene verkorte manier (die echter niet de verkieslijkste is), dan wordt het Onkosten-boek elke maand met een saldo afgesloten, en dit saldo in het kasboek overgebragt, daar waar het behoort.

Het KASSIERSBOEK zou men in vele opzigten een tweeling-broeder van het

kasboek kunnen noemen, omdat het, wat de hoofdstrekking betreft, hetzelfde doel heeft, namelijk aanteekening te houden van inkassering en betalingen. Maar aangezien die aanteekeningen op eene eenigzins veranderde wijze geschieden, behooren wij, tot regt begrip van de behandeling die dit boek vereischt, hier in eene eenigzins uitvoerige beschrijving te treden. Het is zoo, men kan het kassiersboek behandelen geheel overeenkomstig de manier van het kasboek, maar, vermits deze beide boeken in veelzijdige aanraking met elkander komen, achten wij het beter met het kassiersboek een anderen weg in te slaan. De weg dien wij bedoelen, is het zoogenaamd „over de Kas laten loopen” der kassiersrekening, ten minste voor een gedeelte.

Er zijn sommige boekhouders, die de geheele kassiersrekening in het kasboek opnemen, maar wij zijn die manier niet toegedaan, om de volgende reden. Men heeft bij voorbeeld voor *f* 300.— goederen aan B verkocht op 3 maanden; aan het einde van den termijn wordt eene assignatie op B uitgeschreven, en aan den kassier ter inning toegezonden, welke er natuurlijk voor moet worden gedebiteerd; maar dan geschiedt dit, bij de door ons bedoelde wijze, langs den, zoo wij gelooven, ongeordenden weg, om eerst de assignatie op B in de kas te brengen (juister uitgedrukt in het debet van het kasboek), om onmiddellijk weder de kas er voor te crediteren en den kassier te debiteren. Wanneer men dezen regel toepast op alle waarden aan den kassier ter inning toegezonden, en insgelijks, zoo als wij verder zullen zien, bij betalingen met kwitantiën op hem, dan brengt dit wel is waar eene zekere eenheid in de boeking der geldzaken te weeg, maar wij achten het toch ook eenigzins ondoelmatig, om reeds als ontvangen geld in de kas tə boeken iets, waarvan men niet de volstrekte zekerheid heeft dat het betaald zal worden. Er kunnen zich echter gevallen voordoen, dat men, om eene geregelde boeking te verkrijgen, zulke waarden als geld in de kas moet brengen: bij voorbeeld bij gedeeltelijke betaling met wissels: maar wat als uitzondering kan worden toegestaan behoeft daarom nog niet als regel te gelden. De regte boeking der kassiersrekening is naar ons inzien deze: men plaatst, buiten de kas om, in het debet van het kassiersboek, alle ter inkassering gezonden waarden, en laat daarentegen over de kas loopen alle op den kassier afgegeven kwitantiën, door deze als ontvangst in het debet van het kasboek te brengen, in welks credit de betalingen van zelven voorkomen. Het gevolg van deze handeling is, dat men dan uit het credit van het kassiersboek niet behoeft te boeken betalingen, die, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, door tusschenkomst van den kassier zijn gedaan. Dit credit dient toch op deze wijze, tot niets anders dan als vereischte notering, om de ook in dit boek geschiedende maandelijksche telling te kunnen opmaken. Hierdoor verkrijgt men, meer bepaald bij betalingen, gedeeltelijk met geld, gedeeltelijk met kwitantiën op den kassier gedaan, het voordeel; dat de boeking van *niet eene enkele* betaling gesplitst wordt maar immer in haar geheel voorkomt in de credit-zijde van het kasboek. En wat nu betreft de

wederkeerige opwerping van het door ons hierboven geopperde bezwaar, zoo gelooven wij te kunnen volstaan met het antwoord, dat iemand aan het door hem zelven op zijnen kassier afgegeven papier wel dezelfde crediet-waarde kan toekennen, als aan het kassierspapier van anderen, hetwelk hij toch bij ontvangst als geld in de kas brengt.

Aan dit Kassiersboek is verbonden een boekje, dat men bijna een tweede ik er van zou kunnen noemen, aangezien de geheele inhoud van het eerste boek daarin is opgenomen. Dit boekje behoort eigenlijk onder de bijboeken, maar om zijne innige verwantschap met het kassiersboek achten wij de beschrijving daarvan hier op hare regte plaats. Het dient uitsluitend om uit de, van maand tot maand, of week tot week, bijgehouden rekening-courant, die de kassier opmaakt, den stand van de rekening des handelaars in de boeken van den kassier over te nemen, hetgeen geschiedt door achter de lijnen van het geld nog eens dezelfde kolommen voor guldens en centen te plaatsen, en in die buitenste lijnen het bedrag van de ingekomen post of van de door den kassier betaalde kwitantie te noteren, natuurlijk naast de bewuste sommen zelven, zoodat men in korten tijd kan opmaken, welke waarden nog niet waren geïnd, en welke door den handelaar afgegeven kwitantiën nog niet door den houder tegen geld waren ingewisseld.

Het INKOOPBOEK dient om nota te houden van alle gedane inkoopen. Dit geschiedt op de volgende wijze: In een boek, van boven tot beneden gelijnd in den vorm van eene gewone rekening, liefst echter zonder grijze dwarslijnen, plaatst men boven aan den naam van domicilium, dag, maand en jaartal, en die afgescheiden hebbende van de eigenlijke omschrijving van den inkoop door eene dwarsstreep, plaatst men onder die streep den naam van den persoon *van wien* men gekocht heeft, ter vervanging van het hoofd der ontvangen rekening, om vervolgens haren verderen inhoud letterlijk te copiëren, met uitzondering echter van de mogelijk daarop voorkomende specifieke gewigten, die men in een apart gewigtboekje noteert. Dit boek dient: in de eerste plaats, om in orde des tijds eene verzameling te verkrijgen van alle bewerkstelligde inkoopen; ten tweede, om bij de boeking zoo accuraat mogelijk te kunnen te werk gaan, hetgeen uit eene menigte van losse papieren niet zoo gemakkelijk geschiedt, en ten derde, om het nazien van bijzonderheden te vergemakkelijken.

Wij moeten echter opmerkzaam maken dat men bij de inschrijving, bepaaldelijk van den naam des persoons van wien men gekocht heeft, de keuze kan doen tusschen twee elkander eenigzins verschillende vormen. In den eenen laat men het bij den naam van den verkooper berusten, omdat alle in het inkoopboek voorkomende namen die van verkoopers zijn; maar dan ook moet men bij de overboeking zich uit den buiten opgeschreven titel wel vergewissen, dat men het boek der inkoopen heeft; omdat het verkoopboek, wat den uiterlijken vorm be-

treft, geheel als het inkoopboek wordt ingerigt, en het bloot noemen van eenen naam geen bewijs is of iemand heeft gekocht of verkocht. Om hierin te gemoet te komen, achten wij het niet onraadzaam, om bij het inkoopboek, zoowel als bij het verkoopboek, aan den uitwendigen titel een inwendig bewijs toe te voegen, hetwelk geschieden kan, door, in het inkoopboek, achter den naam van den verkooper, genoegzaam van dezen verwijderd om goed te kunnen worden onderscheiden, te plaatsen het woord CREDIT (omdat hij is uitgever), en in het verkoopboek, achter den naam van den kooper het woord DEBET (omdat hij is ontvanger).

Het VERKOOPBOEK dient tot het tegenovergestelde doel van het inkoopboek, om geregeld te kunnen boekhouden van alle koopmanschappen die men heeft verkocht. Na het hierboven geschrevene behoeven wij in geene verdere uitweiding er over te treden; alleen moeten wij hier de aandacht vestigen op de door ons gebezigde uitdrukking „*van alle*” waarmede bedoeld wordt dat in het verkoopboek moeten voorkomen zoowel de partijen, die men voor eigene rekening heeft verkocht, als die waarvan de verkoop door ons is geschied, *voor rekening van anderen, en in gemeenschap met anderen*. De beide laatste gevallen moeten aldus door voldoende aanwijzing van het *eerste*, en van *elkander* onderscheiden worden.

Wanneer een binnenlandsche handel gedreven wordt, en men de voorwerpen van dien handel, hetzij gedeeltelijk, hetzij geheel, uit het buitenland trekt, dan wordt er ter inschrijving van de facturen, die men over de gekochte goederen ontvangt, een boek vereischt, waaraan men den titel kan geven van:

INKOOPBOEK VOOR GOEDEREN VAN BUITENSLANDS. Dit boek, hoewel ingerigt met hetzelfde doel, als waartoe het inkoopboek is bestemd, heeft nogtans een daarvan zeer verschillenden vorm. Terwijl toch in het inkoopboek eene post wordt ingeschreven en afgesloten, om onmiddellijk door eene andere te worden gevolgd, en eene nieuwe pagina niet wordt aangevangen, alvorens de voorgaande geheel is volgeschreven, wordt daarentegen in het inkoopboek voor goederen van buitenslands voor elke inkooppost eene afzonderlijke bladzijde gebruikt. De reden van dit onderscheid in vorm tusschen de beide inkoopboeken is gelegen in de omstandigheid, dat men bij het ontvangen eener gewone rekening, door die rekening zelve tot de kennis komt van hetgeen de daarin vermelde goederen kosten, met inbegrip van berekende onkosten, en zoo er nog verdere zelf betaalde ongelden op komen, dan zijn die kosten over het algemeen niet van zulk een gewigt, dat zij den inkoopprijs aanmerkelijk bezwaren. Dit laatste nu juist is het geval bij goederen, die uit het buitenland getrokken worden. De kosten, die een natuurlijk gevolg zijn van den meer of minder belangrijken afstand tusschen de plaats der afzending en die der bestemming, en wat er nog verder bijkomt,

oefenen een overwegenden invloed uit op den kostenden prijs. Het eerste vereischte van een geregelden handel toch bestaat in de wetenschap, hoeveel eene aangekochte partij kost, niet slechts in haar geheel, maar bovenal per pond, per el, of hoe ook, om daarnaar te kunnen beoordeelen, of men tot een aangegeven verkoopprijs met voordeel kan realiseren of niet. Het hier bedoelde inkoopboek, moet dan ook zoodanig zijn ingerigt, dat men er uit kan zien, hoeveel eene aangekochte en ontvangen partij, met inbegrip van alle onkosten, vrij op zolder kost, om dan uit het geheel tot den prijs van het onderdeel te kunnen geraken. Dit boek moet daartoe dan ook worden ingerigt als volgt:

Men neemt een boek, gelijnd geheel overeenkomstig het inkoopboek, schrijft onder den datum, den naam en de woonplaats van den persoon, die de factuur heeft geteekend, en begint vervolgens de factuur letterlijk te copiëren. Daar nu echter elke factuur van aan ons gezonden goederen in den regel in vreemde munt is opgemaakt, zoo is de inschrijving eigenlijk niet geëindigd, dan nadat het vreemde geld, volgens den aangegeven koers, tot eigen geld is gereduceerd. Alsdan wordt de verder overblijvende ruimte opengelaten, om daarop de successievelijk voorkomende onkosten van assurantie, vracht, regten enz. binnenslijns te noteren. Zijn alle onkosten opgenomen, dan worden die door optelling in de gewone lijnen uitgeworpen, en met het bedrag der factuur tot een geheel vereenigd. Uit dit geheel nu kan men gemakkelijk berekenen, welke de kostende prijs is per pond, per el enz.; men behoeft daartoe slechts den netto inhoud te kennen, en zich verder te gedragen naar de usantiën, die bij de verschillende artikelen in den handel gelden. Deze berekening wordt bij wijze van calculatie onder aan het blad geplaatst; zij is en blijft echter altijd eene berekening, en daarom voor de boeking van hoegenaamd geene verbindende kracht. Verder behouden wij ons voor ter bestemde plaatse nog eens op dit boek terug te komen.

Als nu eene handelszaak op deze wijze gedreven wordt, dat men niet alleen voor eigene rekening goederen van buitenslands ontvangt, maar ook daarheen zendt, dan wordt voor de daaromtrent vereischte boeking een boek gevorderd, dat den naam draagt van

CONSIGNATIE-BOEK, en welks inhoud eene juiste omschrijving bevatten moet, niet alleen van hetgeen deze of gene partij naar buiten geconsigneerde goederen gekost, maar ook wat zij zuiver opgebragt heeft, na aftrek van alle mogelijke onkosten, ter plaatse van den verkoop. Om dit nu geregeld te kunnen doen, wordt een boek genomen, waarin men voor elke bijzondere partij ook een dubbel blad (folio) afzondert. Nadat men aan dit blad een hoofd gegeven heeft, bestaande in een eenvoudig opnoemen van de partij zelve, met bijvoeging van de plaats *waarheen* en den persoon *aan wien* zij gezonden is, wordt de linkerzijde gebruikt om daarop te noteren:

1°. de omschrijving van de goederen, wat betreft gewigt, prijs en totale waarde, en waartoe de gegevens voor het meerendeel uit het inkoopboek moeten geput worden;

2°. de omschrijving en specificatie van de daarop gevallen onkosten tot aan boord;

3°. de sommen van beide alsdan in één bedrag te zamen gevat.

De regterzijde wordt vervolgens in blanco gelaten, om bij ontvangst der verkooprekening, die er letterlijk op te copiëren, met toevoeging van de herleiding der vreemde munt in eigene munt, volgens den aangenomen koers.

Dit boek heeft, alzoo ingerigt, het tweeledig nut, dat men, bij vele transactiën van dien aard, in korten tijd kan te weten komen: eerstens, welk resultaat elke afgeloopen partij heeft opgeleverd; tweedens, van welke partijen men nog geene afrekening ontvangen heeft.

Tot dusverre hebben wij slechts de boeken behandeld, die een noodzakelijk vereischte zijn bij eenen handel geheel voor eigene rekening gedreven; thans wenschen wij over te gaan tot de beschouwing van die hulpboeken, wier gebruik niet kan worden nagelaten *daar*, waar bij den eigen handel ook die in commissie voor anderen gevoegd is. Deze handel kan zich in drieërlei toestanden openbaren, als;

1°. dat men belast is *alléén* met den inkoop;
2°. dat men belast is *alléén* met den verkoop;
3°. dat men belast is *en* met den inkoop *en* met den verkoop.

Gelijk men ziet is de laatste toestand eene combinatie van de twee eersten. Het getal hulpboeken voor zulke transactiën gebezigd, bepaalt zich dan ook tot twee, die wij ieder afzonderlijk zullen beschrijven.

Het eerste boek, gebezigd voor gevallen dat men met den inkoop belast is, draagt den naam van:

FACTUURBOEK, en is in zijn wezen niet anders dan een verkoopboek voor buitenlandsche personen gebruikt. In dit boek wordt elke bijzondere factuur op de volgende wijze ingeschreven: eerst de naam en de woonplaats van den persoon, voor wiens rekening de partij is ingekocht, met toevoeging van DEBET; dan de uitcijfering der goederen, waartoe de gegevens voor het meerendeel uit het inkoopboek te putten zijn; daaronder voegt men op de wijze als in het consignatieboek, de onkosten; men telt het bedrag daarvan bij dat der goederen, en vermeerdert deze som met de er over berekende provisie, als wanneer de factuur zelve wordt afgesloten.

Het tweede boek, voorkomende in gevallen dat men alleen met den verkoop is belast, is echter van meer ingewikkelden aard. Men kan het den naam geven van:

COMMISSIEBOEK of **VERKOOP-REKENINGBOEK VAN GOEDEREN IN COMMISSIE**, daar het bepaald gebruikt wordt, om op te maken en daaruit te boeken de afrekening van die partijen, welke men van anderen ten verkoop gekregen heeft. Het wordt ingerigt als volgt: Men neemt een boek, wat de lijnen betreft overeenkomstig den vorm van het consignatieboek, gebruikt voor elke partij een afzonderlijk blad, en plaatst, als hoofd op dat folio, de qualificatie der partij, met bijvoeging van den naam en de woonplaats des persoons van wien zij in commissie is ontvangen. De opening van dit hoofd geschiedt onmiddellijk nadat men, hetzij met of zonder inzending van cognossementen, berigt ontvangt dat de partij is afgezonden. Is bij dat berigt nu eene factuur gevoegd (hetgeen echter niet immer geschiedt), dan plaatst men die (evenwel slechts pro forma) aan de linkerzijde; daaronder worden, met inachtneming eener behoorlijk in het oog loopende afscheiding, geplaatst de successievelijk voorkomende onkosten, welke onkosten-notering zoo voortgaat, totdat de geheele partij is verkocht en afgeleverd, als wanneer de op elke partij nog ontbrekende ongelden, zoo als pakhuishuur, afleveren enz., worden aangevuld. Inmiddels is aan de regterzijde de, hetzij in eens, hetzij in gedeelten, gedane verkoop genoteerd. Deze notering geschiedt echter op eene zeer eenvoudige wijze, namelijk door opgave van hetgeen *wat, aan wien* en *voor hoeveel* is afgeleverd, met verwijzing voor verdere bijzonderheden naar de bladzijde van het verkoopboek, alwaar ook deze verkoopen, gelijk alle andere, genoteerd staan. Is nu eene partij geheel gerealiseerd, en zijn al de onkosten genoteerd, dan worden de sommen der regterzijde tot ééne som vereenigd, die alsdan het bruto-bedrag van den verkoop is. De sommen aan de linkerzijde, na optelling in de lijn uitgeworpen, vormen het beloop der totale onkosten, Onder dit beloop wordt gevoegd de som van de, over het verkoopsbedrag, genoten provisie, en hieronder weder de som, die vereischt wordt, om gezamenlijk met onkosten en provisie, het bruto beloop uit te maken. Dit aanvullingscijfer is het juiste bedrag van de zuivere opbrengst, en krijgt alzoo ook de uitdrukking "netto provenu" voor zich, wordende de post daarna aan beide zijden afgesloten. Men kan dit netto provenu ook verkrijgen, door eerst de sommen van onkosten en provisie op te tellen, en dit product van het bruto of onzuiver beloop af te trekken. Wij voor ons geven echter de voorkeur aan de eerste manier, omdat zij ons in staat stelt met een enkelen blik den geheelen staat der rekening te aanschouwen.

In het derde geval, wanneer men èn met den inkoop, èn met den verkoop belast is, gebruikt met voor den inkoop het hiervoren omschreven factuurboek, en tot opmaking der verkoop-rekening het insgelijks omschreven commissieboek. In dit laatste wordt de opening van het hoofd onmiddellijk gevolgd door inschrijving van de factuur, hetzij letterlijk, hetzij bij wijze van uittreksel; de verdere behandeling geschiedt geheel op dezelfde wijze als bij het Commissieboek is aangegeven. Dit inschrijven der factuur is vooral dan noodzakelijk, als men met

den belanghebbende is overeengekomen, alleen het verschil tusschen het bedrag van den inkoop en dat van den verkoop te verrekenen, dewijl men op deze wijze uit dat ééne boek het zuiver saldo van winst of verlies leert kennen, en daartoe niet de rekeningen in het Grootboek behoeft na te slaan.

Wij gaan weder een stap verder, en komen nu aan de behandeling van dat boek, hetwelk gebezigd wordt voor transactiën, gedeeltelijk voor eigen rekening, gedeeltelijk voor rekening van anderen; met andere woorden, bij een handel in compagnie. Deze handel kan zich openbaren op vier verschillende wijzen, als:

1°. dat men is belast *alleen* met den inkoop;
2°. dat men is belast *alleen* met den verkoop;
3°. dat men is belast *en* met den inkoop *en* met den verkoop;
4°. dat men *noch met het een, noch met het ander* belast is.

Voor elken dezer verschillende toestanden zou men, des verkiezende, een afzonderlijk boek kunnen aanleggen; wij achten het echter doeltreffender ze allen in één boek te omschrijven, om de volgende redenen. In de eerste plaats zou men buiten bepaalde noodzakelijkheid het getal der hulpboeken vermeerderen; ten tweede komen deze transactiën in den regel niet dikwijls voor; en ten derde bekomt elke partij toch een afzonderlijk hoofd

Aan dit ééne boek kan men dan den naam geven van:

COMPAGNIEBOEK, dat, wat uiterlijk en lijnen betreft, ingerigt wordt geheel overeenkomstig het consignatieboek en verkoop-rekeningboek. De wijze waarop het behandeld wordt is als volgt: Aan elke afzonderlijke partij wordt een hoofd gegeven, behelzende de omschrijving van het navolgende: waaruit de partij bestaat, waar en onder wien zij is liggende, wie de gezamenlijke deelhebbers zijn, en hoe groot ieders aandeel is. Als men alleen met den inkoop belast is, wordt op de linkerzijde van het blad de factuur neêrgeschreven, in den vorm zoo als bij het factuurboek is aangegeven, doch men laat dan, onmiddellijk nadat zij is afgesloten, onder elkander volgen namen en woonplaatsen der verschillende aandeelhouders, gevolgd door de breuksgewijze uitdrukking van het aandeel dat zij in de bedoelde partij hebben, en achter dit weder het bedrag van dat aandeel. Deze sommen, met elkander vereenigd, moeten natuurlijk gelijk zijn aan het bedrag der factuur in zijn geheel. Daarna heeft men op de linkerzijde niets meer te boeken en wordt de regterzijde in blanco gelaten, om daarop letterlijk over te schrijven de verkoop-rekening, die men over het eigen aandeel in deze goederen ontvangt.

In het tweede geval, als men namelijk alleen met den verkoop belast is, wordt op de linkerzijde van het blad de factuur ingeschreven *voor dat aandeel*, waartoe men bij de partij geïnteresseerd is. De verdere behandeling is geheel overeenkomstig die in het verkoop-rekeningboek van goederen in commissie, met dit onderscheid, dat men in het compagnieboek nog voegt het aandeel van elk

der deelhebbers in het netto provenu, op gelijke wijze als hierboven bij den inkoop is omschreven.

In het derde geval, wanneer men *en* met den inkoop *en* met den verkoop belast is, wordt de linkerzijde van het blad behandeld als die van n°. 1; de behandeling der regterzijde is gelijk aan die van n°. 2.

In het vierde geval, wanneer men *noch* met den inkoop *noch* met den verkoop is belast, is de boeking zeer eenvoudig: de linkerzijde wordt behandeld als die van n°. 2; de regterzijde als die van n°. 1.

Het spreekt van zelf, dat alle vreemde munten tot eigene moeten gereduceerd worden volgens den aangenomen koers.

Ook moeten wij opmerkzaam maken, dat het eigen aandeel wordt aangeduid door de uitdrukkingen: „mijn of ons $^1/_2$", of „mijn of ons $^1/_3$", enz.

Wil men echter dit hulpboek in het geheel niet bezigen, dan kan men deze boekingen doen in de naast verwante boeken. In dit geval raden wij als het meest doeltreffend aan te gebruiken: voor n°. 1 en 4 het consignatieboek, en voor n°. 2 en 3 het meermalen aangehaalde verkoop-rekeningboek. Wij voor ons geven de voorkeur aan eene afzonderlinge boeking in het compagnieboek. Daardoor toch onderhoudt men eene behoorlijke afscheiding tusschen de drie verschillende vormen die de Handel kan aannemen.

het **Remise-Boek**, en
het **Traite-Boek**.
zijn boeken waarvan de strekking door hunne benamingen zelven reeds genoegzaam aangetoond wordt.

Zij dienen om aanteekening er in te houden, het eene van de ontvangen Remisen, het andere van de te betalen Traites.

Deze beide boeken, in uiterlijken vorm elkander volkomen gelijk, worden het doeltreffendst ingerigt, wanneer men neemt een boek in formaat van meer dan gewone breedte, en daarin elke bladzijde in 8 kolommen verdeelt, om dan met de invulling daarvan op de volgende wijze te werk te gaan.

In het Remise-Boek, bevat:

Kolom 1, de dagteekening van de ontvangst der Remise, of die, op welke is bepaald geworden, met welke som zij zal worden betaald;
„ 2, den naam van den Remittant, met bijvoeging van z/r of m/r (de wettelijke, zie hierachter bij de behandeling der Remise-rekening);
„ 3, de hoegrootheid van den Wissel, uitgedrukt in de muntsoort, waarin hij is getrokken;
„ 4, den vervaldag;
„ 5, den naam van den betrokkene;

Kolom 6, wanneer dit noodig is, de koers waartoe het vreemde geld tot eigen is gereduceerd;
„ 7, de som, waarmede de Wissel zal worden betaald.

Deze zeven kolommen dienen tot de eigenlijke inschrijving der ontvangene Remise in het daartoe bestemde boek, en als zoodanig kan men dan ook, wat de kolommen betreft, met dit getal volstaan.

De toevoeging der achtste kolom, hoewel niet noodzakelijk, heeft echter hare eigenaardige voordeelen. Die kolom toch wordt gebezigd, om bij elke Inning, Discontering of Endossering eener Remise, het beloop, waarmede zij in Hollandsch Courant is of moet worden betaald, in te vullen, waardoor men van zelven een overzigt ontvangt van die Remisen, die nog in Portefeuille aanwezig moeten zijn.

Men moet echter wel in het oog houden, dat de invulling van de achtste kolom van het Remise-Boek geen ander karakter heeft dan eene bloote *notering*, daar toch de uitgifte eener Remise, wat de *boeking* betreft van zelve in een der andere boeken voorkomt.

In het Traite-boek, bevat:

Kolom 1, de dagteekening, waarop de Wissel is geannonceerd of geaccepteerd, of die, waarop is bepaald geworden het bedrag, waarmede hij zal worden betaald; zie hierachter bij de behandeling der Traite-rekening.
„ 2, den naam van den Trekker met bijvoeging van z/r of m/r (de wettelijke) zie als boven.
„ 3, } „ 4, } hetzelfde als in het Remise-boek;
„ 5, den naam van dengene aan wiens order de Wissel is afgegeven (bij geaccepteerde Wissels, des verkiezende met toevoeging van den naam desgenen, van wege wien hij ter acceptatie is gepresenteerd);
„ 6, } „ 7, } hetzelfde als in het Remise-Boek.

En eindelijk wordt kolom 8 insgelijks tot hetzelfde doel als in het Remise-Boek gebezigd, maar natuurlijk hier in juist omgekeerden zin.

Na de omschrijving van bovenvermelde boeken, die, behalve nog andere minder belangrijke, een noodzakelijk vereischte zijn, om geregeld te kunnen boekhouden in een handel voor eigen rekening, in commissie voor, of in gemeenschap met anderen, blijft ons nog een hulpboek ter behandeling over, en wel het **Reederijboek**.

Dit boek wordt gebruikt, *en* wanneer men schip of schepen geheel voor eigen

rekening bezit, *en* wanneer men, aandeelhouder in den een of anderen bodem zijnde, met het beheer of de boekhouding is belast. In het laatste geval doet het echter de grootste diensten, gelijk wij hieronder zien zullen.

De strekking van dit boek is om een geregeld en tot in de minste bijzonderheden uitgewerkt overzigt te leveren, van al de kosten die gemaakt worden voor de uitrusting van één schip, ten einde het bedrag daarvan over de gezamenlijke aandeelhouders, naar gelang van ieders aandeel, te kunnen verdeelen; om insgelijks diezelfde verdeeling te kunnen toepassen op het rendement der reis, en eindelijk, om ten allen tijde in staat te zijn eene naauwkeurige verantwoording van het gedane beheer te kunnen overleggen.

Om tot dit doel te geraken gaat men op de volgende wijze te werk: Aan ieder schip waarover het beheer loopt, wordt op een daartoe bestemd dubbel blad een hoofd gegeven. Op de linkerzijde wordt naauwkeurig en uitvoerig nota gehouden van al de uitgaven, die ten laste van deze of gene reederij komen. Is alles opgeschreven en het schip uitgezeild, dan worden deze verschillende sommen tot één bedrag vereenigd, dit bedrag pondspondsgewijze over de verschillende aandeelhouders verdeeld, en die verdeeling aan de regterzijde neêrgeschreven, waarna over en weder, in regter- en linkerzijde, wordt afgesloten.

Eene nieuwe opening, hetzij op een nieuw folio, hetzij op het blad waar men het laatst geëindigd is, geschiedt *dan* zoodra weder of eenige bezwaren ten laste der reederij komen, of ook wanneer zij eenig provenu heeft afgeworpen. Een en ander wordt gedaan, nadat het schip na volbragte reis is teruggekeerd, maar *en* het een *en* het ander *kan* ook voorkomen, wanneer het schip nog afwezig is. Zoo kan het bij voorbeeld gebeuren dat een schip, door eene of andere averij beloopen, genoodzaakt is in de naastbijzijnde haven binnen te vallen, ten einde aldaar te repareren. Heeft nu het kantoor met de boekhouding belast op die plaats eenen correspondent, dan vervoegt de kapitein zich bij dezen, om door hem al de ter reparatie gemaakte kosten te laten betalen. Eene nota daarvan wordt door den correspondent aan den reeder ingezonden, die ze als een bezwaar voor de reederij in de linkerzijde van het reederijboek inschrijft. Is de schade nu van dien aard, dat zij in de termen der door de assuradeurs aangegane verbindtenissen valt, dan wordt de later verkregen vergoeding daarvan aan de regterzijde genoteerd. Ook kan het gebeuren, dat, vóór dat het schip geretourneerd is, de uitgaande vrachten of een gedeelte er van inkomen, door middel van door den kapitein of een ander overgemaakte remisen; *deze* worden dan insgelijks aan de regterzijde genoteerd. Als het schip nu binnenkomt, dan worden al de kosten, die het binnenkomen ten gevolge heeft, in de linkerzijde geboekt, en de revenuën van gemaakte vrachten in de regterzijde. Eindelijk, als alles is bijgevuld, wordt het verschil op nieuw over de gezamenlijke aandeelhouders pondspondsgewijze verdeeld, en aan die zijde genoteerd waar het ter gelijkmaking van beide sommen behoort. Men kan echter gerust aannemen, dat dit verschil in den regel in

de linkerzijde komt, aangezien het alleen in de regterzijde kan komen in het geval dat het schip met zooveel schade gevaren had, dat men niet alleen van het bedrag der uitrusting niets terug krijgt, maar bovendien nog tot dekking der boven de vracht gemaakte onkosten moet suppleren.

Gelijk uit het bovenstaande blijkt, zijn wij bij de behandeling van het reederij-boek meer bepaald uitgegaan van het standpunt eener boekhouding of van een beheer. Waar echter dit boek gebruikt wordt voor schepen, waarvan men uitsluitend eigenaar is, ondergaat zijne behandeling eene belangrijke wijziging, hierin bestaande, dat de afsluiting eener Reederij niet tweemaal, maar slechts éénS geschiedt, en wel dan, wanneer alle zaken uit de terugkomst van den een of anderen bodem voortspruitende, zijn afgeloopen. Dit vindt natuurlijk zijne oorzaak in de omstandigheid, dat men bij eigen schepen met geene verdeeling van uitrusting en vracht over verschillende aandeelhouders te maken heeft.

Wij zouden hier met de behandeling der Hulp-Boeken kunnen eindigen, om tot die der Bij-Boeken over te gaan. Vooraf echter nog een paar opmerkingen. Gelijk hierboven is gezegd, hebben wij aan de nu beschreven boeken den naam van Hulp-Boeken gegeven, ter onderscheiding van dien van Bij-Boeken, omdat zij *in* het boekhouden gebruikt worden, en eigenlijk de grondstoffen leveren, tot het gebouw der boeking vereischt. Eene korte aanwijzing van de manier waarop zij gebruikt worden (anders de wijze waarop er uit geboekt wordt) achten wij dus hier niet ongepast. Deze wijze van gebruikmaking is tweeërlei, en afhankelijk van de inrigting van het Journaal. Men kan namelijk dit Hoofd-Boek uit het Memoriaal bijhouden volgens de daarin voorkomende *orde des tijds*, of ook zoogenaamd „maandelijks" journaliseren.

Als men uit het Memoriaal journaliseert, spreekt het van zelf, dat dit Memoriaal alles moet bevatten, waarvan de boeking in het Journaal, en daaruit in het Grootboek vereischt wordt. Dit alles is nu voor het meerendeel in de verschillende Hulp-Boeken verspreid, en bij de verzameling gaat men op de volgende wijze te werk. Van alle zaken die uit haren aard geene plaats in een der gewone Hulp-Boeken kunnen vinden, wordt onmiddelijk aanteekening gehouden in het Memoriaal zelf, en de verdere inhoud van dit boek dagelijks bijgevuld met hetgeen de Hulp-Boeken, als op dien dag geschied, aangeven. Doch aangezien het nu niet waarschijnlijk is, dat iederen dag uit elk dezer boeken iets is over te nemen, en men aan de andere zijde ook weder niet weet in welk dier boeken zich *zoodanig iets* bevindt, achten wij het van groot gewicht, ten einde zooveel mogelijk alle weglatingen te voorkomen, zich de gewoonte eigen te maken en zich de waarlijk geringe moeite te geven, iederen dag de hulp-boeken, als het ware, de revue te laten passeren, dat is: ze stuk voor stuk na te slaan, ten einde over te nemen wat er uit moet overgenomen worden. Deze gewoonte heeft, behalve het hierboven aangegeven nut, nog het voordeel, dat men dusdoende op de

hoogte blijft der gebeurde en loopende zaken. En daar nu het boekhouden bij uitnemendheid is een werk van orde, gelooven wij, dat het ter vergemakkelijking van dien arbeid ook van groot belang is, zich bij het nazien der boeken, het ééne voor het andere na, aan eene vooraf bepaalde orde te binden.

Wat nu betreft het overnemen zelf in het Memoriaal, dit geschiedt op zeer eenvoudige wijze. Van de omslagtige omschrijving, die den vorm van het Hulp-Boek eigen is, neemt men slechts de hoofdzaken over, en wel de zoodanigen, die genoegzame bescheiden leveren om eene juiste Journaalpost te kunnen maken; bij die overname plaats men dan in het Memoriaal de bladzijde of folio en de benaming van het Hulp-Boek, waar de post te vinden is, en omgekeerd komt dan in het Hulp-Boek het cijfer van de bladzijde, waar zij in het Memoriaal is geboekt. Dit laatste strekt tevens tot bewijs, dat de overname in het Memoriaal is geschied. Bij eene toepassing van deze methode, die wel omslagtig schijnt, maar toch waarlijk zoo erg omslagtig niet is, twijfelen wij geenszins of men zal zelf het nut daarvan inzien.

Wanneer men nu, in plaats van het Memoriaal te bezigen tot den trechter, waardoor de verschillende Hulp-Boeken zich in het Journaal uitstorten, *die boeken zelven* wil gebruiken, om daaruit *onmiddellijk* te journaliseren, dan geschiedt dit op de wijze hierboven met den titel van „maandelijks" aangeduid. De beteekenis van deze uitdrukking is zeker ligt te vatten; nogtans vereischt zij eene nadere uitlegging. Onder „maandelijks journaliseren" verstaat men de manier, waardoor men zoo veel mogelijk alle *gelijksoortige* handelingen eens in de maand *in eene enkele post* vereenigt. Dat die manier de werkzaamheden van het boekhouden zeer bekort, zal dadelijk in het oog vallen, wanneer men bedenkt dat daardoor het gebruik van het Memoriaal wordt afgesneden: maar deze bekorting zal nog duidelijker blijken, wanneer wij overgaan tot de omschrijving der wijze, waarop dit maandelijks journaliseren geschiedt. Wij moeten echter vooraf nog een stap terug treden. Hiervoren bij de omschrijving van de wijze, waarop het Memoriaal uit de Hulp-Boeken wordt zamengesteld, hebben wij melding gemaakt van eene inschrijving in dit boek van die zaken, die in geen der Hulp-Boeken eene geschikte plaats konden vinden. Aangezien het Memoriaal bij het maandelijks journaliseren wegvalt, moet men alzoo voor al zulke gebeurtenissen een afzonderlijk Hulp-Boek aanleggen, waaraan echter moeijelijk eenen bepaalden titel te geven is, en men daarom dan ook wel dien van Memoriaal laat behouden, daar zijn inhoud eene verzameling van dikwijls zeer ongelijksoortige zaken is, en die in dit boek, als het ware, „pro memoria" worden neêrgeschreven.

Dit, alzoo tot een gewoon Hulp-Boek gereduceerd, Memoriaal krijgt in de orde der overboeking van de verschillende Hulp-Boeken eene bepaalde plaats. Bij die overboeking kan insgelijks worden toegepast het beginsel, waarop het maandelijks journaliseren berust, namelijk zooveel mogelijk te combineren wat slechts voor

combinatie vatbaar is. Moeijelijk is het echter hiervoor bepaalde regels aan te geven; men moet naar omstandigheden handelen. Bij de overige Hulp-Boeken komt nu die combinatie van zelve voor, omdat men ieder boek afzonderlijk, en alles wat gedurende eene maand daarin is neêrgeschreven, in zijn geheel behandelt.

Bij de beschouwing van de wijze, waarop het Memoriaal uit de verschillende Hulp-boeken gevormd wordt, hebben wij reeds de noodzakelijkheid betoogd, dat men zich daarbij aan eene vooraf vastgestelde orde binde, en toen nog eenige vrijheid laten doorschemeren in het bepalen dier orde. Hier echter gelooven wij, dat de aard der zaken de orde, die bij het journaliseren uit de Hulp-Boeken moet worden in acht genomen, bepaald aanwijst. Wij althans beschouwen dé zaak dus:

dat men eerst moet boeken de Inkoopen, vervolgens
de Verkoopen,
de Verkoop-Afrekeningen,
dan wat er nog in het een of ander Hulp-Boek mogt voorkomen; daarna het Memoriaal, vervolgens de Outvangsten, en eindelijk
de Betalingen.

In het aangeven van deze orde hebben wij de algemeene grondtrekken voor oogen, die men bij elke maandelijksche boeking moet in acht nemen. Om onze beschouwing nu nog eenigermate te verduidelijken, zullen wij meer gedetailleerd aangeven, op welke wijze men daarin moet handelen. Daartoe gaan wij uit van het standpunt eener handelszaak, waarin de tot dus ver door ons omschreven Hulp-Boeken gebezigd worden. De inhoud dier Boeken wordt dan in de volgende orde in het Journaal overgebragt:

1°. het Inkoop-Boek;
2°. het Inkoop-Boek voor goederen van buitenslands;
3°. het Consignatie-Boek (linkerzijde), zijnde daarin genoteerd alleen de verplaatsing van reeds ingekochte goederen;
4°. het Compagnie-Boek (linkerzijde), waar dit noodig is;
5°. het Verkoop-Boek;
6°. het Factuur-Boek;
7°. het Consignatie-Boek (regterzijde);
8°. het Commissie-Boek;
9°. het Compagnie-Boek (overig gedeelte);
10°. het Reederij-Boek, wat betreft de verdeeling over de aandeelhouders, aangezien het overige in het Kas-Boek, of in het Memoriaal is opgenomen; daarom achten wij het doeltreffender ook die verdeeling in het Memoriaal over te nemen;
11°. het Remise-Boek;
12°. het Traite-Boek;
13°. het Memoriaal;

14°. het Kas-Boek (linkerzijde);
15°. het Kassiers-Boek (linkerzijde):
16°. het Kas-Boek (regterzijde):
17°. het Kassiers-Boek (regterzijde), wanneer dit soms noodig mogt zijn, in geval van onbetaald terugkomende kwitantiën, assignatiën of wissels.

Wij zullen wel niet veel behoeven in het midden te brengen, om de hier door ons aangegeven orde te regtvaardigen. Genoeg zal het zijn om op te merken, dat men natuurlijk niet kan verkoopen vóór dat men heeft gekocht; dat bij verkoopen *voor rekening van* of *in gemeenschap met* anderen, de verkoop zelf eerst moet geschieden, vóór dat men de verkoop-rekening kan boeken; en eindelijk dat elke transactie met hare gevolgen geïsoleerd (op zich zelve) beschouwd, geacht kan worden eerst dan te zijn afgeloopen, als de daaruit voortvloeijende ontvangsten en betalingen zijn gedaan, van welke beide laatste handelingen natuurlijk de eerste weder de tweede voorafgaat.

Wij zouden hier in eene zeer wijdloopige beschouwing kunnen treden over de verschillende maandposten, die uit de overboeking van de bovengenoemde Hulp-Boeken kunnen voortspruiten. Wij achten dit echter minder noodig, omdat de wijze waarop die posten in het Journaal worden overgebragt, als van zelve, uit den vorm der Hulp-Boeken voortspruit. Met het opgeven van eenige algemeene regelen zullen wij ons dus hier vergenoegen. De eerste en voornaamste regel, die dan hierbij valt in acht te nemen, is de toepassing van het eigenlijk beginsel der maandelijkschn boeking: vereeniging van datgene wat voor vereeniging vatbaar is. Het duidelijkst zal dit in het oog springen, wanneer wij meer bepaald de boeking der kasposten beschouwen. Van alle ontvangsten toch wordt over elke maand ééne post gemaakt van „Kassa aan Diversen" en alzoo in elke maand de kas-rekening slechts eens gedebiteerd.

Het kan daarbij gebeuren, dat men, in dezelfde maand, meer dan eens van denzelfden persoon of voor dezelfde zaak ontvangen heeft; ook dit wordt gecombineerd, en het gevolg van deze handeling is, dat men in ééne post dezelfde rekening (wat de hoofdsom betreft) ook maar eens behoeft te debiteren of te crediteren. Daarbij moet men er echter op letten, dat de onderdeelen der door ons genoemde hoofdsom in het Journaal worden gespecifiëerd, met toevoeging van de data warop de zaken zijn voorgevallen. Het spreekt echter van zelf, dat, wat de kasrekening betreft, die specificatie, in geval der boeking van ontvangst, alleen bij de Crediteuren, en in geval van betalingen, alleen bij de Debiteuren voorkomt. Dit eene voorbeeld nu zal wel voldoende zijn om overtuigend aan te wijzen, dat de toepassing der maandelijksche methode eene groote besparing van arbeid in het Journaal, maar bovenal in het Grootboek ten gevolge heeft. Letten wij slechts op de resultaten, die men daardoor alleen bij de kasrekening in het Grootboek verkrijgt. Wanneer men namelijk elken werkdag geld ontving en uitgaf, en van elke dezer handelingen, in orde des tijds, eene post in het Memoriaal en Journaal moest maken, dan zou de overdragt dier posten in het Grootboek, zoowel in debet als in credit, meer dan 25 regels beslaan; terwijl, door de maandelijksche boeking, een enkele regel voldoende is om hetzelfde te verkrijgen, wat men anders in 25 regels moest neêrschrijven. Het valt dan ook niet te verwonderen, dat op kantoren van slechts eenige uitgebreidheid de boekhouding naar de maandelijksche methode wordt in werking gebragt.

Alsnu overgaande tot de beschouwing van eenige Bijboeken, kunnen wij, met eene enkele uitzondering, zeer kort zijn. Wij wenschen ook hier weder de orde te volgen zoo als zij vroeger is opgegeven, en beginnen alzoo met de AGENDA. Dit boekje zal waarschijnlijk wel door ieder gekend worden. Het wordt gebezigd om er in te noteren de vervaldagen van remises, traites, beleeningen, prolongatiën, assurantiën enz. Wij maken van dit boekje melding, omdat het tegenwoordig de plaatsvervanger is van het vroeger gebruikte „vervalboek van traites en remises."

HET WISSEL-BRIEVEN-COPIJBOEK is, gelijk zijn naam reeds te kennen geeft, eene verzameling van afschriften van wissels, en wel van de zoodanigen die als remises ingezonden of door ons zelven getrokken zijn, en beide nog eenigen tijd in portefeuille blijven. De voorname strekking van dit boek is, om bij onverhoopt gemis van een wissel een duplicaat te kunnen verkrijgen. Tevens kan het dienen, om het daarin nog als aanwezig genoteerde met het werkelijk aanwezige te vergelijken. Het moet dan ook zoodanig zijn ingerigt, dat men het verlangde spoedig kan te weten komen. De beste manier om hiertoe te geraken is deze: Men neemt een boek in den vorm van een wisselbrief, schrijft op de voorzijde van het eerste blad, en zoo vervolgens op ieder blad afzonderlijk, den letterlijken inhoud van den wissel, slaat vervolgens het blaadje om en noteert op de keerzijde al de endossementen. Wordt nu de wissel verzonden, verdisconteerd of geïnd, dan haalt men, dwars over de geheele hoogte en breedte van de voorzijde, een kruis met rooden inkt, en het gevolg van deze handeling is, dat al wat niet met rooden inkt is doorgehaald, nog in de portefeuille moet aanwezig zijn. Om deze werkzaamheid beter te contrôleren, wordt aan ieder blad een volgnommer gegeven, dat men insgelijks op den daarop gecopiëerden wissel schrijft.

HET BRIEVEN-COPIJBOEK, door Art. 7 van het Wetboek van Koophandel als verpligt opgegeven, behoeft geene omschrijving; alleen is de aanbeveling noodig om in zijne behandeling zeer accuraat te werk te gaan, aangezien het, voor een deel althans, de grondslag is van een boek, dat onder de eigenlijke bijboeken zeker het belangrijkste kan genoemd worden, namelijk:

Het rekening-courantboek. De strekking van dit boek is tweeledig. Het moet dienen: in de eerste plaats, gelijk de naam reeds aanduidt, om den loop eener rekening voor oogen te stellen; in de tweede plaats, om van de rekeningen, die daarin worden opgenomen, eene contrôle op het Grootboek te leveren.

De in het Rekening-courantboek opgenomen rekeningen zijn, in den regel, geene andere dan die van personen, en wel van de zoodanigen, als waarmede men gewoon is met het einde des jaars eenen staat der wederzijdsche rekening te wisselen. Ten einde nu dit boek goed en geregeld te kunnen houden, is het wel geene volstrekte noodzakelijkheid, grondig met het boekhouden zelf bekend te zijn, maar meer dan bij menig hulpboek het geval is, moet degeen, die met de zorg daarvoor belast is, ten minste eenige kennis daarvan hebben, aangezien ook hier weder alles afhangt van het *juist* debiteren en crediteren, hoewel dan op eenzijdige wijze.

Wij vestigen hier bijzonder de aandacht op het woord *eenzijdig*, omdat met deze uitdrukking de gansche rigting, in dit boek heerschende, wordt aangewezen; dat wil zeggen: dat van elke Journaalpost, waarvan insgelijks eene boeking in het Rekening-courantboek vereischt wordt, in dit laatste elke zijde, hetzij debet, hetzij credit, voorkomt zonder verband of betrekking tot de keerzijde. Wij wenschen dit door een voorbeeld op te helderen. A te Londen geeft order op eene partij goederen, die wij hem toezenden met bijvoeging eener factuur, ten bedrage van *f* 1428.—, verdeeld als volgt:

Goederen	. . . .	*f* 1300.—
berekende Onkosten	. . . .	〃 100.—
〃 Provisie.	. . . .	〃 28.—

Van deze zaak komt in het Journaal eene post, waarin A te Londen als ontvanger wordt gedebiteerd, tegenover Goederen, Onkosten en Provisie, als uitgevers. Deze post in het Journaal dient, zoo als wij gezien hebben, om in het Grootboek te worden overgebragt op *die* rekeningen, en daar weder aan *die* zijde waar het behoort. In het Rekening-courantboek nu wordt van deze handeling insgelijks acte genomen, maar daar alleen op de rekening van A te Londen, in welker debet zij geplaatst wordt; terwijl op de uitgevers, wier rekeningen in dit boek niet behooren, geen acht wordt geslagen. Als A te Londen nu een wissel van *f* 1400.— remitteert, dan wordt daarvan in het Journaal weder eene post gemaakt, waarbij óf de Remise-rekening, óf de Kas wordt gedebiteerd, en A te Londen gecrediteerd; terwijl daarentegen in het Rekening-courantboek deze remise alleen in het eredit der rekening van A te Londen geplaatst wordt. Hieruit blijkt dus, dat in het Rekening-courantboek alleen moet worden aangegeven, *waarom* en *waarvoor* deze of gene persoon is gedebiteerd of gecrediteerd, zonder zich met de tegenovergestelde crediteuren of debiteuren te bemoeijen.

De vorm dien dit boek heeft, is zeer nabijkomende aan dien van het Grootboek onder model n°. 1. Debet en credit worden op een geheel blad tegenover

elkander geplaatst, en beide zijden in 4 kolommen verdeeld, dienende voor de maand, den dag, de omschrijving en het geld. De omschrijving wordt in debet voorafgegaan door het woordje 〃aan," in eredit door 〃per."

Bij de boeking heeft men de keus tusschen twee verschillende wegen, wat betreft de *bron* waaruit het boek wordt zamengesteld. Men kan het namelijk bijhouden uit de gebeurde zaken zelven, en dan moeten daartoe alle hulp- en bijboeken, als ook het Memoriaal, stuk voor stuk worden nageslagen, om over te nemen wat daaruit te noteren valt; maar dit doende zou ook de kracht der contrôle, welke dit boek voor vele rekeningen in het Grootboek oplevert, grootelijks worden verzwakt, omdat beide uit *dezelfde* bron geput hadden. Men kan hieraan wel weder eenigzins te gemoet komen, door het alzoo genoteerde met de correspondentie te vergelijken, maar aangezien dit, wat betreft de ontvangen brieven, nog al moeijelijkheden oplevert, wordt hier het doel beter bereikt, wanneer men eene omgekeerde orde volgt, door namelijk het Rekening-courantboek uit de correspondentie zamen te stellen, om het daarna met de noodige boeken te confronteren.

Ook in de *wijze* van overdragt heeft men de keuze tusschen twee verschillende manieren. De eerste en meest gebruikelijke is de onmiddellijke inschrijving in het Rekening-courantboek zelf. De andere (aan welke wij de voorkeur geven) is wel omslagtiger, maar heeft daarentegen andere voordeelen die in haar belang pleiten. Zij bestaat daarin, dat de boeking geschiedt door tusschenkomst van een boek, waaraan wij eigenlijk geen naam kunnen geven, maar dat tot het Rekening-courantboek in dezelfde betrekking staat als het Journaal tot het Grootboek. Het is echter niets meer dan een klad- of noteerboek, dienende om dengeen, die met de zorg voor het Rekening-courantboek belast is, in staat te stellen, dit boek zelf met meer attentie en netheid te behandelen, en dat bovendien het nut heeft, om de vergelijking met de andere boeken zeer te vergemakkelijken; wanneer men namelijk uit het klad-, en niet uit het netboek vergelijkt. De inrigting van het laatste toch is van dien aard, dat men, om te kunnen contrôleren, de verschillende folio's bij afwisseling moet opslaan, hetgeen een zeer tijdroovend werk is; terwijl daarentegen het eerste, uit den aard van zijne inrigting, dit vóór heeft, dat alle omschrijvingen daarin voorkomen in orde des tijds, en alzoo slechts de geregeld opvolgende datum behoeft te worden opgezocht. Dit noteerboek wordt op de volgende wijze ingerigt: Men neemt eenige vellen gewoon papier, vereenigt die tot een meer of minder dikken band en verdeelt elke pagina (door van boven tot beneden enkele lijnen te halen) in 6 kolommen, waarvan de eerste voorloopig in blanco wordt gelaten, om bij overbrenging in het Rekening-courantboek voor de folio te kunnen dienen; alsdan wordt de tweede kolôm gebruikt voor maand en dag, de derde voor den naam van den persoon, de vierde voor de aanwijzing van debet of eredit, de vijfde waarom hij is debet of credit, de zesde voor het geld. Vervolgens zorge men, uit dit kladboek het werkelijke Rekening-courantboek zoo-

veel mogelijk bij den dag bij te houden, omdat het gebeuren kan, dat iemand tusschentijds eene copij zijner loopende rekening opvraagt.

Nu zal men misschien verwonderd zijn het Rekeming-courantboek te hooren noemen een Bij-boek van het grootste gewigt, daar het toch eigenlijk een copij van het Groot-boek is, wat betreft de rekeningen die er in voorkomen; maar dit bezwaar zal wegvallen, als men bedenkt, dat het bestemd is om daaruit af te schrijven eene in alles naauwkeurige. en voor dengeen, die ze ontvangt, gemakkelijk te vergelijken Rekening-courant, hetgeen uit het Grootboek niet geschieden kan, aangezien in dit laatste veelal als eene verzameling voorkomt, wat in het eerste zeer gedetailleerd is neêrgeschreven.

Tot dusverre hebben wij echter het Rekening-courantboek, alleen beschouwd als Bijboek. Het kan nogtans ook tegelijk het karakter verkrijgen van Hulpboek, namelijk als men er in behandelt de over de Rekening-courant loopende rente-vereffeningen, en dit niet in een afzonderlijk Interest-boek doet. Waar dit nu het geval mogt zijn, wordt het getal der kolommen met vier vermeerderd, die evenwel alleen in het Net-boek behoeven te worden bijgevuld. De vier kolommen dienen voor de notering van den vervaltijd, het getal der dagen en het daardoor verkregen renteeijfer. In naauw verband staande met de sommen, vinden zij dan ook hunne plaats onmiddellijk daar vóór; zij dienen, om die rentevereffening in de Rekening-courant zelve te kmnnen opnemen, opdat men niet genoodzaakt zij daarover eene afzonderlijke nota op te maken. — Voor het overige verwijzen wij omtrent dit onderwerp naar de hieraehter voorkomende verschillende vormen van Rekening-Courant.

Het laatste Bij-boek, dat ons nu nog ter behandeling overblijft, is **DE KLAPPER**, een beekske, dat op een eenigzins uitgebreid kantoor niet gemist kan worden. Gelijk de titel te kennen geeft, is er het denkbeeld aan verbonden van bekendmaken (klappen, verklappen). Het dient dan ook bepaald, om den gebruiker door eene enkele inzage kennis te geven van den stand eener rekening van een persoon, met wien men Rekening-courant houdt. Een enkel voorbeeld zal voldoende zijn, om het gebruik van dit boekje te leeren kennen: B te Amsterdam handelt met A te Londen. B zendt aan A van tijd tot tijd diverse goederen, waarvoor A in het Rekening-courantboek van B gedebiteerd wordt op

5	Januarij	met	*f*	1812.—
25	dito	〃	〃	2620.—
21	Februarij	〃	〃	1221.—
25	dito	〃	〃	300.—

A remitteert aan B ter voldoening van de ontvangen goederen, waarvoor hij in het Rekening-courantboek van B gecrediteerd wordt op

14	Januarij	met	*f*	1800.—
2	Februarij	〃	〃	2700.—
12	dito	〃	〃	1200.—
27	dito	〃	〃	225.—

Uit het Rekening-courantboek van B blijkt dus, dat A ontvangen heeft *f* 5953.— en uitgegeven *f* 5925.—, zoodat hij nog *f* 28.— aan B schuldig blijft.

Dit zelfde saldo wordt in den Klapper verkregen door middel van eene gedurig afwisselende bewerking van optellen en aftrekken, ten gevolge waarvan men *na elke* verrigte handeling kan zien hoe de stand der Rekening *door die* handeling geworden is, hetzij Debet, hetzij Credit.

Dit boek nu wordt ingerigt als volgt: Men neemt eenige vellen gewoon papier, vouwt die over hunne lengte in tweeën, zoodat elke halve pagina genoegzame ruimte oplevert, om naast elkander te bevatten: den datum; debet of credit (wil men liever D of C), en de som. Bovenstaand voorbeeld komt dan in den Klapper op deze wijze:

A te Londen

1868				
Januarij	6.	Debet	*f*	1812.—
〃	14.	Credit	〃	1800.—
		Debet	〃	12.—
〃	25.	Debet	〃	2620.—
		Debet	〃	2632.—
Februarij	2.	Credit	〃	2700.—
		Credit	〃	68.—
〃	12.	Credit	〃	1200.—
		Credit	〃	1268.—
〃	21.	Debet	〃	1221.—
		Credit	〃	47.—
〃	25.	Debet	»	300.—
		Debet	〃	253.—
〃	27.	Credit	〃	225.—
		Debet	〃	28.—

Het spreekt nu van zelf, dat men, om van dit boek het regte genot te hebben, ook die rekeningen, welke er in voorkomen, van stap tot stap moet bijhouden. Ook kan men deze bewerking op elke rekening van het Grootboek, zoowel persoonlijke als onpersoonlijke, toepassen, in welk geval dan de Klapper én het Grootboek én het Rekening-courant-boek volkomen contrôleert.

Alsnu de omschrijving der meest gewone boeken ten einde gebragt hebbende, gelooven wij hier een kort woord in het midden te moeten brengen over de wijze waarop wij daarin zijn te werk gegaan. Misschien zal men ons van overdrevene uitvoerigheid beschuldigen, ook in de behandeling der Hulp- en Bij-boeken, doch tot onze verantwoording moeten wij daartegen aanvoeren, dat het onderwerp zelf van dien aard is, dat, wil men er iets positiefs van zeggen, weinige woorden daartoe niet kunnen volstaan; terwijl wij voorts gelooven, dat, wanneer men de omschrijving der behandelde Boeken aandachtig naleest, in den vorm, zoo als wij gemeend hebben ze te moeten geven, men hier en daar wel als het ware met zoo vele woorden zal zien aangewezen, wanneer en ook welke rekening moet worden gedebiteerd of gecrediteerd.

Met dat al is het er echter verre van af dat men uit eene bloote kennis der boeken *in* en *bij* het boekhouden gebruikt, deze wetenschap zelve zich zou kunnen eigen maken. Geregeld en doeltreffend ingerigte boeken moge den leerling zijne taak kunnen vergemakkelijken; om Boekhouder te zijn, wordt eene diepere kennis dan het bloot werktuigelijke vereischt; men kan zich zelfs daarin niet eens vergenoegen met de enkele wetenschap en niets meer van datgeen wat moet worden gedebiteerd of gecrediteerd. Waar hier alles op aan komt is · zich zelven en des gevorderd ook anderen rekenschap te kunnen geven van het „waarom?” en dit wel in den uitgebreidsten zin des woords. Tot de bereiking van dat doel zullen wij dan hier weder een stap voorwaarts treden en overgaan tot de beschouwing van de verschillende rekeningen, die in het Boekhouden voorkomen.

Gelijk hiervoren door ons is aangegeven, zijn de rekeningen verdeeld in twee hoofdsoorten,

Persoonlijke en

Onpersoonlijke;

waarvan elke soort wederom gesplitst is in:

Enkelvoudige en

Collectieve of Verzamelende.

Het onderscheid, dat tusschen deze beide laatsten bestaat, wordt door de benaming zelve genoegzaam aangeduid. Eene enkelvoudige rekening toch is een titel, die voor *een éénigen* Persoon (hetzij firma of individu), of voor *een éénige* zaak gebezigd wordt, terwijl de benaming collectieve of verzamelend gebruikt wordt voor die rekeningen, waarop voorkomt eene vereeniging van, hetzij personen, hetzij zaken, onder *één en dezelfde* rubriek.

Wat nu betreft het collectieve in de persoonlijke rekeningen, hierin is men door de natuur der zaak zelve binnen zeer enge grenzen beperkt. Een persoon

toch is en blijft een persoon, en als zoodanig wel individuëel, maar toch niet in
karakter van een ander onderscheiden. Alleen kan er bij aanraking met perso-
nen een onderscheid bestaan van verhouding, waarin men tot die personen komt.
Zij moeten namelijk bij die aanraking door ons worden beschouwd als outvan-
gers of als uitgevers. Daarom zijn er dan ook maar twee collectieve persoonlijke
rekeningen: die van Diverse Debiteuren en Diverse Crediteuren, welke beide reke-
ningen dit eigenaardige hebben, dat de eerste (diverse debiteuren) eerst wordt
gedebiteerd, *vóór dat zij kan worden gecrediteerd*, terwijl bij de laatste (diverse
crediteuren) de orde juist omgekeerd is.

Het collectief beginsel bij de onpersoonlijke rekeningen beweegt zich echter
op veel ruimer terrein, en is daarom dan ook voor vele wijzigingen en afwisse-
lingen vatbaar; het is voor een groot deel afhankelijk van de omstandigheden
en van de individuële meening van hem die met de boeking is belast.

Deze algemeene opmerkingen meenden wij te moeten laten voorafgaan aan
de beschouwing der afzonderlijke rekeningen zelve.

Alsnu daartoe overgaande, komen ons in de rei der rekeningen het eerst
te voren:

De enkelvoudige persoonlijke rekeningen, die gebruikt worden in geval-
len van aanraking met personen of firma's, met wie men veronderstelt Rekening-
courant te moeten houden. Deze rekeningen worden gedebiteerd, wanneer men
aan den persoon, die door den titel is aangewezen, goederen verkoopt of verscheept;
aan hem, of ten zijnen behoeve aan anderen, geld of geldswaardig papier of eenige
andere waarde uitgeeft of overmaakt; wanneer aan hem worden in rekening gebragt
onkosten of andere uitschotten voor provisie of commissie-loonen wegens verrig-
tingen onzerzijds ten zijnen behoeve; wanneer hij, in plaats van te wachten tot
dat hem eenige waarde wordt overgemaakt (hetzij tot dekking voor geleverde
goederen, enz.) zelf het initiatief neemt, en op ons eenen Wissel of eene Assigna-
tie afgeeft; in één woord voor alle handelingen waardoor hij tot ons komt in eene
betrekking, waaraan, van *zijne zijde* beschouwd, verbonden is het denkbeeld van
ontvangen, ten gevolge waarvan hij wordt debet (schuldig). Zij worden gecredi-
teerd in gevallen als de navolgenden: wanneer de persoon die door den titel is
aangewezen, aan ons of ten onzen behoeve aan anderen goederen, geld of gelds-
waardig papier of eenige andere waarde heeft uitgeleverd; wanneer door ons aan
hem afgezonden goed, en waarvoor hij reeds was belast bij de ontvangst, hetzij
geheel, hetzij gedeeltelijk, wordt geweigerd, en in die weigering van onzentwege
wordt genoegen genomen, of ook vergoeding toegestaan; wanneer door hem ten
onzen behoeve uitschotten van onkosten enz. zijn gedaan: wanneer hij op ons
eenige provisiën of commissieloonen te verhalen heeft; wanneer wij op hem Wis-
sels of Assignatiën afgeven; in één woord, voor alle handelingen waardoor hij
tot ons komt in eene betrekking, waaraan *zijnerzijds* verbonden is het denkbeeld

van uitgeven of te moeten uitgeven, ten gevolge waarvan hij wordt credit, schuldeischend.

In de enkelvoudige persoonlijke rekeningen komt ook vaak eene splitsing, in dien zin dat men met denzelfden persoon dikwijls twee rekeningen loopende heeft. Dit is meer bijzonder het geval met personen in het buitenland gedomicilieërd. Deze splitsing vindt haren oorsprong in het onderscheid van munt, in de verschillende landen gangbaar.

De rekeningen worden dan van elkander onderscheiden door de toevoeging eenerzijds van z/R (zijne rekening) of h/R (hunne rekening), anderzijds van m/R (mijne rekening of o/R (onze rekening).

Die met z/R worden uitsluitend gebezigd voor alle handelingen, voor rekening en risico van den persoon of de firma, die door den titel is aangewezen; die met m/R daarentegen voor alle handelingen, waardoor men tot dien persoon in aanraking komt, maar die geheel en uitsluitend voor eigene rekening en risico geschieden.

Hieruit vloeit van zelf voort, dat alle zaken op eene z/R voorkomende verrekend moeten worden in *die* munt welke alleen een waarborg kan opleveren, dat *daardoor* van onze zijde geene schade geleden en geen voordeel genoten kan worden, terwijl in het tegenovergestelde geval alle risico van winst of verlies, door de verwisseling der vreemde munt in eigen ontstaande, ook voor onze eigene rekening komt.

De z/R worden alzoo behandeld alleen in eigen munt, de m/R eerst in vreemde en daarna in eigen munt.

Wij zullen hieronder een paar voorbeelden laten volgen, om de strekking dezer beide rekeningen eenigzins nader toe te lichten.

A te Londen ordonneert aan B te Amsterdam eenige goederen. B zendt bij deze goederen eene factuur ten bedrage van *ƒ* 1600.—, en aangezien A nu moet zorgen dat B de afgezonden goederen met *ƒ* 1600.— Hollandsch (niet meer en niet minder) betaald krijgt, zoo moet A te Londen z/R door B voor dit bedrag worden gedebiteerd.

Omgekeerd zendt A te Londen aan B te Amsterdam eenige goederen ten bedrage van £ 150.— Deze £ 150.— hebben voor B te Amsterdam tot den koers van *ƒ* 11.80 eene waarde van *ƒ* 1770.— Het is dus duidelijk dat A te Londen door B met deze som moet worden gecrediteerd; B toch kan alleen zijne boeken in Hollandsch geld houden. Aangezien echter B moet zorgen dat A te Londen zijne goederen met £ 150.— betaald krijgt, onverschillig welke de som zij die B daarvoor betaalt, zoo geschiedt de boeking dezer transactie op de rekening van A te Londen m/R, met bijvoeging van het bedrag der £, als zijnde op de m/R de vreemde munt de hoofdzaak. Om deze bijvoeging geregeld te kunnen bewerkstelligen, worden in debet en credit, vóór de lijnen bestemd voor het eigen geld, ook nog andere geplaatst ter dienste van het buitenlandsche.

Beide rekeningen, zoowel de z/R als de m/R, krijgen als persoonlijke rekenin-
gen insgelijks een hoofd in het Rekening-courantboek, met dit onderscheid ech-
ter, dat van de z/r eene copij gegeven, en van de m/r een afschrift ontvangen
wordt. De boeking der m/r in het Rekening-courantboek dient dus om het ont-
vangen afschrift gemakkelijk te kunnen confronteren.

Van de behandeling der enkelvoudige persoonlijke rekeningen tot de collec-
tieve overgaande, moeten wij hier nog eene opmerking maken, betreffende eene
rekening die, wat haren titel betreft, tot de enkelvoudige persoonlijke rekeningen
behoort, maar die wij, om nader te vermelden redenen, liever onder de onper-
soonlijke rekeningen rangschikken. Wij bedoelen de kassiersrekening.

Ook maken wij opmerkzaam, dat in het algemeen vennootschappen van koophandel onder de categorie der persoonlijke rekeningen behooren.

Wij vervolgen alzoo de behandeling der collectieve persoonlijke rekeningen, slechts twee in getal, namelijk de rekening van Diverse Debiteuren en die van Diverse Crediteuren.

Hierboven hebben wij insgelijks met een enkel woord melding gemaakt van het eigenaardige dezer beide rekeningen, hierin bestaande, dat de eerste, wanneer zij wordt gecrediteerd, vooraf voor dezelfde post moet zijn gedebiteerd, terwijl de tweede, wanneer zij wordt gedebiteerd, vooraf voor dezelfde post moet zijn gecrediteerd.

Dit eigenaardige is een uitvloeisel van het eigenlijke en bepaalde doel, waartoe deze beide rekeningen gebezigd worden.

De bedoeling toch waarmede men van deze beide rekeningen gebruik maakt is de al te groote en dikwijls noodelooze uitgebreidheid van het Grootboek te voorkomen. Men verbeelde zich slechts welk een omvang dit boek zou erlangen, wanneer men aan elken persoon, aan wien men iets verkocht, of van wien men iets kocht, een hoofd of rekening wilde geven, waarbij men dan misschien nog in den toestand zou geraken, dat verscheidene dezer rekeningen maar voor eens gebezigd wierden.

Dit op zich zelf zou echter geene genoegzame reden zijn, om het gebruik der rekeningen van diverse debiteuren en diverse crediteuren te wettigen; ja zij zouden zelfs niet mogen gebezigd worden, wanneer men namelijk met alle personen, met wien men handel dreef in Rekening-Courant kwam.

Daar dit laatste echter in lang niet het geval is, en de meeste verkoopen en
inkoopen, die geschieden op de plaats zelve waar de handelaar gevestigd is, con-
lant en *in eens* tot het volle bedrag der rekening afloopen, zoo worden voor zulke
transactiën, wat de boeking der personen betreft, de beide hierboven genoemde
rekeningen gebruikt.

Op de rekening van DIVERSE DEBITEUREN komen alzoo alle personen aan

wien men (in den hierboven bedoelden zin) verkoopt, en die *daardoor* tot den verkooper komen in eene betrekking van debet (schuldig), welke betrekking ophoudt te bestaan zoodra de kooper heeft betaald, en daarom voor die betaling als uitgever wordt gecrediteerd, maar immer op *die* rekening, *waarop* hij te voren is gedebiteerd.

De rekening van DIVERSE CREDITEUREN wordt gebruikt voor alle personen *van wie* men koopt, en die daardoor tot den kooper komen in eene betrekking van credit (schuldeischend), welke betrekking ophoudt te bestaan zoodra de verkooper zijn geld geïnd heeft, en daarom voor die inning als ontvanger wordt gedebiteerd, maar insgelijks op *die* rekening, *waarop* hij te voren was gecrediteerd.

Het gebruik dezer beide rekeningen behoeft evenwel niet beperkt te worden tot transactien van in- en verkoop; men kan ze ook bij andere gelegenheden bezigen. Deze beide regels zijn daarbij echter in acht te nemen: men mag ze niet gebruiken wanneer de posten niet geregeld en voor hetzelfde bedrag in eens afloopen, en ook *nimmer* voor personen in het buitenland gevestigd.

De behandeling dezer beide rekeningen in het Grootboek is zeer eenvoudig. Men plaatst de namen der personen in de orde, zoo als zij zich voordoen in kolom 4, om dan daarna, telkens wanneer eene post is afgeloopen, door pointering over en weder daarvan kennis te geven, ten einde uit het niet gepointeerd zijn gemakkelijk te kunnen opmaken, welke posten nog openstaan.

Eene geleidelijke orde in de ontwikkeling onzer gedachten en beschouwingen volgende, zouden wij hier moeten behandelen *die* rekeningen, welke als het ware de schakel vormen tusschen de persoonlijke en onpersoonlijke rekeningen. Wij bedoelen de hoofden, die voor wisselzaken gebruikt worden. Aangezien echter deze rekeningen gewoonlijk onder de onpersoonlijken worden gerangschikt, en bovendien, uit hoofde van het hoog gewigt dat dit onderwerp in het boekhouden heeft, zullen wij aan de behandeling daarvan later eene afzonderlijke afdeeling wijden.

Wij zijn dus gevorderd tot de onpersoonlijke rekeningen, die insgelijks in twee hoofdsoorten worden verdeeld:

Enkelvoudige en

Collectieve.

Onder enkelvoudige onpersoonlijke rekeningen verstaat men de zoodanigen, die gebezigd worden voor de behandeling van eene enkele bepaald aangewezen zaak.

Collectieve onpersoonlijke rekeningen zijn dezulken, die gebezigd worden om daarop te vereenigen verschillende zaken, die evenwel tot *dezelfde rubriek* behooren. Wij wijzen hier bepaald op de uitdrukking „dezelfde rubriek", niettegenstaande wij veronderstellen dat men onze bedoeling daarmede gemakkelijk kan bevroeden. Het zou al zeer weinig gezond verstand verraden, wanneer men het

woord *collectieve* of *verzamelend* wilde opvatten in dien zin, dat men bij voorbeeld *ongelijksoortige* transactiën, als die van goederen en wissels, onder een en hetzelfde hoofd behandelde. Dit beginsel in de consequentie toepassende, zou men ten slotte van alle zaken slechts *ééne* enkele rekening in het boek krijgen, hetgeen natuurlijk in *lijnregten* strijd zou zijn met het beginsel van Boekhouden, daar toch deze wetenschap in praktijk wordt gebragt met het *uitsluitend* doel, om den handelaar een helder en duidelijk overzigt te geven van den staat zijner bezitting, niet slechts wat betreft het geheel, maar ook in het bijzonder van de onderdeelen, die te zamen dat geheel formeren; tevens hem bekend makende met de betrekking van die onderdeelen tot hem zelven en tot elkander.

Het collectieve in de onpersoonlijke rekeningen heeft derhalve zijne natuurlijk afgebakende grenzen, die men niet willekeurig kan uitzetten, maar wel bij magte is naar verkiezing in te krimpen en te beperken.

De uitgebreidheid dezer inkrimping en beperking is weder geheel afhankelijk van de individuele meening des Boekhouders: ja men kan zelfs op dit punt zoo ver gaan, dat al wat naar „verzamelend" zweemt ten eenenmale wordt afgesneden; maar daargelaten dat deze bewerking eene vaak noodelooze omslagtigheid ten gevolge heeft, is er bovenal het kwaad aan verbonden, dat zij aanleiding zou kunnen geven tot groote verwarring. Wij gelooven dat in deze het oordeel den juisten maatstaf moet aangeven.

Om nu den leerling een helder denkbeeld te geven van het verschil tusschen *enkelvoudig* en *collectief* in de onpersoonlijke rekeningen, zullen wij hier (hoewel de orde het nog niet medebrengt) een oogenblik vertoeven bij de beschouwing van die zaken, waarop men het meest een dezer beide bewerkingen kan toepassen, namelijk: de Goederen of Koopmanschappen.

Ieder die handel in goederen drijft, kan:

1°. van de verschillende door hem behandelde waren eene algemeene Goederenrekening maken,

2°. van elk artikel eene bijzondere rekening houden,

3°. het beginsel van enkelvoudig met dat van collectief gepaard doen gaan, door namelijk van *die artikelen*, welke de hoofdzaak van zijnen handel uitmaken, eene afzonderlijke rekening in het Grootboek te openen, en *die waren*, welke hij slechts nu en dan omzet op *ééne* rekening, onder den titel van „Diverse Goederen", vereenigen.

Met de goederen waarvan wij hier spreken bedoelen wij echter bepaaldelijk de zoodanigen, die de Handelaar inkoopt op de plaats van zijn domicilium of binnen de grenzen van het land waar zijn handel gevestigd is. De Goederen

die hij uit het Buitenland trekt,

die hij voor zijne eigene rekening naar buiten zendt,

die hij in gemeenschap met anderen verhandelt.

worden van de zoo even genoemde soort door afzonderlijke rekeningen onderscheiden, maar ieder artikel is, in zijne eigene categorie, wederom én voor eene *enkelvoudige* én voor eene *collectieve* bewerking vatbaar.

Zoo kunnen de goederen uit het buitenland getrokken voorkomen onder de algemeene benaming van Goederen van Buitenslands. Zij kunnen ook gesplitst worden, bijvoorbeeld in:

Suiker van Londen,
Tabak van Bremen, enz.

Aan de eerste dezer beide manieren geven wij, om hierna te vermelden redenen, de voorkeur.

De goederen, die men voor eigene rekening naar het Buitenland zendt, kunnen moeijelijk op éene algemeene rekening behandeld worden, maar het collectieve behoeft daarom nog niet geheel te worden opgeofferd. Bijvoorbeeld: Ingeval men naar Londen aan het adres van A aldaar zendt eene partij Koffij, om ze voor onze eigene rekening te verkoopen, dan kan men de boeking daarvan bewerkstelligen op eene rekening getiteld: „Goederen te Londen onder A", welke rekening, insgelijks gebezigd wordt, wanneer men daarna aan denzelfden persoon eene partij Suiker ten verkoop zendt, men kan er echter ook twee rekeningen van maken, onder de titels:

Koffij te Londen onder A,
Suiker te Londen onder A.

Daarin kan naar welgevallen worden gehandeld. De eenige regel, dien men bij de behandeling van dergelijke zaken te volgen heeft, is dat men bij behoud van het collectieve van elkander onderscheidt de plaats *waarheen*, en den persoon *aan wien* de goederen geëxpediëerd worden; zoodat goederen, die naar Londen gaan aan A, niet voorkomen op dezelfde rekening met goederen, die naar Londen gaan aan B; en nog minder, dat van goederen die naar Londen gaan en goederen die naar Hamburg gaan, éene gemeenschappelijke rekening geformeerd wordt.

Wat nu betreft de goederen, die in gemeenschap met anderen worden verhandeld, hiervan kan men ook collectieve rekeningen formeren in den zin als is aangewezen bij de behandeling der naar buiten gaande goederen. Wij achten het echter in vele opzigten verkieslijk, om bij zulke transactiën geheel afzonderlijke rekeningen voor elke bijzondere partij te bezigen; en dit wel, omdat zaken van dien aard niet dagelijks, ja in den regel niet eens dikwijls voorkomen.

De slotsom onzer beschouwingen is, dat wij voor ons voorstanders zijn:

1°. van eene *bepaalde collectieve* bewerking bij die goederen, welke voor *eigene* rekening uit het buitenland komen;

2°. van eene *getemperde collectieve* bewerking van die goederen, welke binnenslands worden ingekocht, en ook van die, welke voor eigene rekening naar buiten gaan;

3°. van eene *bepaald enkelvoudige* bewerking bij die goederen, welke in gemeenschap met anderen verhandeld worden.

Aangezien nu alle verhandelbare waarden, met de daarbij in acht te nemen wijzigingen, kunnen behandeld worden naar denzelfden maatstaf, zoo als hierboven is aangewezen, vertrouwen wij met het gezegde genoegzaam licht te hebben verspreid over het verschil tusschen enkelvoudige en collectieve in de onpersoonlijke rekeningen.

Wij kunnen dus nu overgaan tot de behandeling van eenige dier rekeningen zelven, elke afzonderlijk.

Vooraf echter nog eene kleine herinnering of liever aanwijzing, om het door ons op bladzijde 6 neêrgeschrevene nog eens goed na te lezen. Bovendien houde men in het oog, dat in enkele gevallen de onpersoonlijke rekeningen en ook de persoonlijke worden gedebiteerd, niet zoo zeer omdat aan haar wordt gegeven, als wel omdat ten haren behoeve en ten haren prejudice wordt gegeven, en zij dien ten gevolge voorkomen als zelven te hebben ontvangen, en dat, omgekeerd, de verschillende titels niet zoo zeer worden gecrediteerd, omdat van hen wordt ontvangen, als wel omdat ten hunnen gerieve en ten hunnen profijte wordt ontvangen, en zij dien ten gevolge voorkomen als zelven te hebben uitgegeven. Deze bewering meenden wij voorop te moeten zetten, tot regt begrip van enkele der onpersoonlijke rekeningen.

De eerste nu, die ons onder *deze* ter beschouwing voorkomt, is de rekening van het geld, uitgedrukt door den titel „Kassa."

Deze rekening wordt gedebiteerd voor alle ontvangsten en gecrediteerd voor alle uitgaven van geld, of wat men onder geld begrijpt. Zij kan echter ook worden gedebiteerd zonder daadwerkelijk iets te hebben ontvangen, maar in dat geval moet zij ook weder onmiddellijk worden gecrediteerd voor dezelfde som, (hetzij afzonderlijk, hetzij met inbegrip van andere sommen). Zulk eene behandeling noemt men: „over de kas laten loopen." Een enkel voorbeeld zal voldoende zijn, om deze bewerking op te helderen.

B is aan A schuldig *f* 8000.— en betaald die met in portefeuille zijnde wissels ten bedrage van *f* 3000.— en met geld *f* 5000.— Aangezien er nu niet meer dan *f* 5000.— uit de kas gaat, zoo moet deze dan ook slechts voor die som worden gecrediteerd, hetwelk geschieden kan op drieërlei wijzen:

1°. B kan in zijn Journaal eene post formeren van

A aan DIVERSEN
f 8000.— voor aan hem betaald,
aan WISSEL-REKENING, op N. N. *f* 3000.—
aan KASSA . . . . „ 5000.—
———— *f* 8000.—

2°. Hij kan er ook van maken twee posten, aldus luidende:

A aan WISSEL-REKENING
f 3000.— voor aan hem in betaling gegeven op N. N. . . . . *f* 3000.—
en
A aan KASSA
f 5000.— voor aan hem betaald . . . . *f* 5000.—

3°. Deze zaak kan ook geboekt worden als volgt:
KASSA aan WISSEL-REKENING
f 3000.— voor wissel op N. N. . . . . *f* 3000.—
en
A aan KASSA
f 8000.— voor aan hem betaald . . . . *f* 8000.—

Bij de laatste wijze van boeking (die wij voor ons verkiezen) beschouwt B de zaak aldus: dat hij den aan A in betaling gegeven wissel eerst in natura ontvangen had, om dan daarna *hetzelfde* wat hij voor dien wissel geïnd had, met bijvoeging van *f* 5000.— uit zijne *eigene* kas aan A uit te betalen.

Wij geven aan deze wijze van bewerking de voorkeur, omdat de boeking volgens de eerste manier moeijelijk kan geschieden, dáár waar een afzonderlijk kas-boek gehouden wordt, zonder gevaar te loopen van groote verwarring; omdat bij de tweede manier eene betaling *in eens* in *twee verschillende* gedeelten geboekt wordt; terwijl volgens de derde manier de boeking der betaling in haar geheel voorkomt, en het bedrag van het betaalde in het Kasboek immer op gemakkelijke wijze met de kwitantie kan worden vergeleken.

Met de rekening van het geld is die van den KASSIER op het naauwst verwant. Hoewel deze rekening, wat haren titel betreft, onder de persoonlijken behoort, hebben wij echter gemeend ze onder de onpersoonlijken te moeten rangschikken, en wel om de voorname reden dat de werkzaamheid van den kassier, in betrekking tot hem, voor wien hij als zoodanig ageert, is eene bloot *lijdelijke*, in dien zin, dat hij niets kan doen *tenzij hij daartoe vooraf zij in staat gesteld of gemagtigd.* Zijn werkkring bepaalt zich bijna geheel tot datgeen, wat de kashouder op een kantoor verrigt. Hij ontvangt wat hem ter inning wordt toegezonden; hij betaalt wat hem ter betaling wordt opgegeven. Voor al hetgeen hij ontvangt wordt zijne rekening gedebiteerd, voor hetgeen hij betaald gecrediteerd.

De boeking van het eerste kan echter geschieden langs twee verschillende wegen.

Volgens den eenen weg wordt de kassier gedebiteerd voor alles wat hem ter inning wordt toegezonden, onverschillig welke ook de gedachte zij omtrent het *al* of *niet* »betaald zullen worden" der wissels, assignatiën, kwitantiën, enz., maar in dit geval moet hij ook voor het onverhoopt »niet betaald worden" weder contra worden gecrediteerd.

Volgens den anderen weg wordt alles wat aan den kassier ter inkassering wordt toegezonden, in een afzonderlijk register genoteerd, om er de kassiersrekening voor te debiteren, wanneer men berigt der inning krijgt. Het is ontegenzeggelijk, dat deze manier het werkelijk disponibele juister aanwijst, maar dan moet men ook, in plaats van maandelijks of wekelijks, elken dag van den kassier opgave ontvangen wegens het door hem geïnkasseerde, en aan de andere zijde is het toch ook waar, dat men, volgens de eerste wijze werkende, met behulp van het Kassiers-rekening-courant-boekje, zich dezelfde wetenschap kan verschaffen, en daarbij het voordeel heeft, dat men minder gevaar loopt abuizen te maken.

Deze manier, met de boeking wachten tot dat men opgave van den kassier ontvangt, mag echter nimmer worden toegepast in betrekking tot de op hem afgegeven kwitantiën, omdat men bij de afgifte van deze van het regt op de daarin uitgedrukte som *ten eenen male en voor goed* heeft gecedeerd.

Ten slotte wordt de kassiersrekening nog gecrediteerd voor de door hem in rekening gebragte provisie en onkosten, als zijnde hetgeen hij voor zijne moeite te *vorderen* heeft en als zoodanig *verminderende* het bedrag waarover men bij hem kan disponeren.

De behandeling der rekeningen die voor geld gebezigd worden leidt ons van zelve tot die der GOEDEREN.

Voor welke uitgebreide beschouwingen dit onderwerp ook vatbaar zij, kunnen wij evenwel daarbij betrekkelijk kort zijn, in aanmerking nemende hetgeen wij reeds hiervan hebben gezegd, en met verwijzing naar de voor dien handel gebezigde boeken. Wij zullen ons dus vergenoegen met nog eenige noodwendige toevoegselen te geven.

De verschillende rekeningen van goederen, hetzij enkelvoudige of collectieve, worden gedebiteerd voor hetgeen door ons zelven of voor ons door anderen is ingekocht, voor alle onkosten, uitgaven of andere zaken, die ten laste daarvan komen, voor alle door ons toegestane vergoedingen, in één woord, voor alle sommen, die het inkoopsbedrag aangeven en verhoogen, of het *reeds geboekte* verkoopsbedrag zouden kunnen verminderen. Zij worden gecrediteerd voor alle verkoopen, die door ons zelven of voor ons door anderen geschieden, voor alle *aan* ons toegestane vergoedingen, in één woord, voor alle sommen die het verkoopsbedrag aangeven en verhoogen, of het *reeds geboekte* inkoopsbedrag zouden kunnen verminderen.

Bij den handel in goederen kan voorkomen eene verplaatsing van de eene goederenrekening op de andere. Deze bewerking geschiedt doorgaans bij die goederen,

welke men voor eigene rekening van buitenslands ontbiedt,
welke men voor eigene rekening naar buitenslands zendt,

welke men in gemeenschap met anderen verhandelt, en waarbij men zelf met den inkoop belast is.

Om het groote gewigt der zaak zullen wij van elken dezer drie toestanden eene korte beschrijving laten volgen.

GOEDEREN VOOR EIGENE REKENING VAN BUITENSLANDS ontboden worden gemeenlijk behandeld op eene collectieve rekening getiteld: „Goederen van Buitenslands." Deze rekening wordt, bij ontvangst der factuur, gedebiteerd voor het bedrag van den inkoop (vreemd geld natuurlijk in eigen verwisseld). Dit debiteren is evenwel slechts een voorloopige maatregel. Deze rekening blijft zoolang gedebiteerd, tot dat men ten volle bekend is met alle onkosten, die op deze of gene partij gevallen zijn tot het oogenblik dat zij op het pakhuis is opgeslagen, els wanneer het van buiten ontvangen goed op de rekening der gewone goederen wordt overgebragt, tot het geheele beloop dat zij alsdan kosten. Deze overdragt geschiedt door de Goederenrekening, hetzij collectieve of enkelvoudige, te debiteren, en de rekeningen „Goederen van buitenslands" en „Onkosten" te crediteren, de eerste dezer beide natuurlijk voor *niet meer* dan het bedrag dat de factuur aanwijst.

GOEDEREN VAN BUITENSLANDS zou men dus in zeker opzigt onder de Hulprekeningen kunnen rangschikken, hoewel zij meer bepaaldelijk het karakter eener tusschenrekening heeft.

De GOEDEREN DIE MEN VOOR EIGENE REKENING NAAR BUITENSLANDS ZENDT ondergaan eene gelijke bewerking, doch in omgekeerden zin. Wanneer men voornemens is deze of gene partij aan een zijner buitenlandsche vrienden ten verkoop te zenden, dan wordt voor de daad van inkoop alhier, onverschillig of die te voren is geschied, of de verzending onmiddellijk voorafgaat, de gewone Goederenrekening gedebiteerd, om voor de boeking der verzending te worden gecrediteerd, als wanneer het bedrag van dit credit, verhoogd met dat der onkosten tot aan boord, wordt overgebragt in het debet van den titel, dien men ter behandeling van de bewuste zaak genomen heeft. Deze titel wordt, bij ontvangst der verkoop-rekening, voor het bedrag van deze gecrediteerd.

De GOEDEREN DIE MEN IN GEMEENSCHAP MET ANDEREN VERHANDELT EN MET DEN INKOOP WAARVAN WIJ ZIJN BELASF, zijn in den aard hunner bewerking geheel gelijk aan de vorige soort, met deze wijziging, dat de titel, dien men aan deze zaken geeft, wordt gedebiteerd voor niet meer dan het bedrag van ons aandeel; het overige komt natuurlijk in het debet der rekening van onzen deelgenoot of onze deelgenooten, ieder voor het bedrag van dat gedeelte, waarvoor hij in de zaak betrokken is.

Van de Goederen-rekeningen komen wij als van zelven tot die der Onkosten, waarvan elke goederen-rekening natuurlijk vergezeld is.

ONKOSTEN kunnen gevoegelijk worden gesplitst in twee onderdeelen, als:

uitschotten en verliesposten; beide worden echter op éene rekening behandeld, en dit wel door elkander.

Uitschotten zijn zoodanige onkosten, die men ten behoeve van anderen, hetzij personen of zaken, maakt. De onkosten-rekening wordt voor hun bedrag belast (gedebiteerd) om naderhand, wanneer zij aan anderen worden in rekening gebragt, te worden ontlast (gecrediteerd). In dit opzigt is zij voor een gedeelte „tusschenrekening."

Verliesposten zijn zoodanige onkosten, die ten bezware meer bepaald van de administratie des handels komen, en die men als zoodanig op geen persoon of bijzondere zaak kan verhalen, als daar zijn: salarissen, kantoorbehoeften, locaalhuuren enz. enz. Voor deze wordt de Onkosten-rekening insgelijks belast, om er naderhand ook wel weder van te worden ontlast, maar alsdan ten bezware van de algemeene Winst- en Verlies-rekening.

Op deze rekening zullen wij later terugkomen.

Van de Onkosten gaan wij in geleidelijken gang over tot de PROVISIE-REKENING, wier gebruik zich daartoe bepaalt, om den Koopman een afzonderlijk overzigt te geven van hetgeen hij verdiend heeft als bezoldiging of loon voor zijne voor anderen gedane verrigtingen. Deze rekening wordt in den regel alleen gecrediteerd; zij treedt immer op als eischeres (schuldvorderend) ten bezware van die personen, of ook somtijds (handel in gemeenschap met anderen) ten bezware van die zaken, ten wier behoeve de verrigting is geschied. In enkele gevallen wordt zij gedebiteerd, als namelijk met de door ons berekende provisie geen genoegen genomen, en van onzentwege vergoeding toegestaan wordt. Wij moeten echter hier de opmerking maken, dat deze rekening nimmer mag worden gebruikt voor provisie door anderen aan ons berekend. Deze wordt onmiddellijk gebragt ten bezware van de zaak waarover zij berekend wordt, en waar dit het geval niet kan zijn, op de onkosten-rekening vereffend.

Hoewel het nu voor ieder die over de zaak slechts even nadenkt, zeer duidelijk is, dat de Provisie-Rekening voor de genotene Commissieloonen moet worden gecrediteerd, zoo achten wij het echter niet ondoelmatig alhier eenige opmerkingen in het midden te brengen, ter oplossing van een bezwaar, dat mij bij het onderwijs wel eens geopperd is, dit namenlijk: dat het gecrediteerd worden der Provisie-Rekening in strijd is met de grondleer van het Boekhouden, omdat zij gecrediteerd wordt, zonder *iets* te hebben gegeven.

Wij moeten erkennen, dat bij eene oppervlakkige beschouwing in dit bezwaar wel eenigen *schijn* van grond gelegen is, als men namelijk dit *iets* aan eenig *stoffelijk* voorwerp verbindt. Iets *zigtbaars*, iets wat men *tasten* en *voelen* kan, heeft de Provisie-Rekening ook niet uitgegeven, en nogtans wordt zij uithoofde eener *werkelijke* gift gecrediteerd.

Het komt er dus geheel op aan, dat men zich van den *aard* dier gift een duidelijk denkbeeld vorme.

Wat nu heeft de Provisie-Rekening gegeven als equivaelent van de som, waarvoor zij wordt gecrediteerd?

Om dit duidelijk te begrijpen moet men zich de Provisie-Rekening voorstellen als een persoon, die van wege den Handelaar belast is met de werkzaamheid, waarvoor de Provisie genoten wordt, en als zoodanig geschiedt dan ook door dien persoon wel degelijk eene uitgifte van: ARBEID, KENNIS en TIJD, al te gader artikelen, die in zich zelf onstoffelijk, nogtans op het gebied van den Handel door ieder van *wezenlijke* en *stoffelijke* waarde worden geschat.

Bij het crediteren der Provisie-Rekening vindt dus plaats een ruil tusschen een onligchamelijk en ligchamelijk Kapitaal.

Men geeft arbeid enz., en men verkrijgt (ontvangt) *of* eene pretentie, die een ander verpligt is te voldoen, *of* geld, *of* eenig ander artikel van stoffelijke waarde.

En als men nu in aanmerking neemt:

1°. dat de Provisie-Rekening in haar credit aanwijst verdiensten door loon verkregen, alzoo winst of eigenlijk voordeel;

2°. dat zij nimmer kan zijn gedebiteerd voor meer dan zij is gecrediteerd;

3°. dat zij hoogstens (maar dan ook alleen in het ondenkbare geval, dat men alle Commissieloonen gerestitueerd heeft) kan worden gedebiteerd voor evenveel als zij is gecrediteerd;

4°. dat zij dus (gelijk men veilig kan aannemen) sluiten moet met een meerder credit dan debet;

dan kunnen wij uit deze stelling in betrekking tot de rekeningen, die aan winst en verlies onderworpen zijn, in het algemeen deze gevolgtrekking maken:

1°. dat zulk eene rekening na gedane aanzuivering niet geacht kan worden eenig voordeel te hebben afgeworpen, indien haar credit niet meer bedraagt dan haar debet;

2°. dat zij een bepaald verlies aanwijst, wanneer haar debet meer is dan haar credit.

Hieruit vloeit weder voort, dat alle rekeningen die een bepaald rendement afwerpen of kunnen afwerpen, zoo als HUIZEN, LANDERIJEN, SCHEPEN, GEDEELTEN VAN DEZE, EFFECTEN, met één woord alle zaken die in zekeren zin kunnen beschouwd worden als geldbelegging, voor de som van dat rendement moeten worden gecrediteerd, terwijl zij daarentegen moeten worden gedebiteerd voor alles wat dat rendament zou kunnen verminderen of vernietigen.

Onder deze categorie zou men ook kunnen begrijpen de rekening van BELEENING, voor zoover zij aan onze zijde is eene uitzetting van geld; maar aangezien men 1°. tot het denkbeeld van beleening in eene tweeledige betrekking kan komen, èn als Gever, èn als Nemer; 2°. tegenover de genoten renten geene uitschotten staan, en 3°. de daarop voorkomende sommen aan geene verandering

door rijzing of daling van waarde onderhevig zijn, zoo achten wij het niet alleen doeltreffend, maar zelfs noodzakelijk deze rekening op geheel andere wijze te behandelen.

BELEENING, PROLONGATIE, DEPOSITO zijn handelingen, die tot grondslag hebben het verstrekken of opnemen van geld met of zonder onderpand. Men kan al deze handelingen op ééne collectieve rekening (die van Beleening) vereenigen; men kan ze ook in twee hoofddeelen splitsen: ééne voor het opgenomen en ééne voor het gegeven geld; en eindelijk kan men van elke post of ten minste met iederen persoon, van wien men geld neemt, of aan wien men geld geeft, eene afzonderlijke rekening openen. Ontegenzeggelijk heeft de laatste wijze van toepassing veel voor zich, ten minste in gevallen, wanneer men sommen heeft opgenomen of gegeven, die voor een eenigzins lang tijdperk zijn verstrekt, of waarvoor eene periodieke aflossing is bedongen. Alsdan gelooven wij het geheel in den regel te zijn, daarvoor eene afzonderlijke rekening te openen, welke dan onder de enkelvoudige persoonlijke rekeningen moet gerangschikt worden. Doch hoe men in deze ook handele, de bewerking, wat betreft debiteren en crediteren, blijft geheel dezelfde.

De rekeningen van Beleening worden gedebiteerd voor alle *door ons aan anderen* verstrekte sommen; zij worden gecrediteerd voor alle gelden *door anderen aan ons* verstrekt. Zij worden insgelijks gedebiteerd voor alle *door ons gedane* aflossingen; zij worden gecrediteerd voor alle *door anderen aan ons bewerkstelligde* aflossingen.

De bedongen en verschuldigde renten worden echter op eene andere rekening vereffend, die van Interest, over welke wij nu onze beschouwingen zullen mededeelen.

Er is zeker onder al de rekeningen niet *eene enkele*, wier wezen zulk eene in elke handeling ingrijpend karakter vertoont, ja, wij zouden haast zeggen van zoo bemoeizuchtigen aard is, als die van INTEREST. En geen wonder, wanneer men slechts in aanmerking neemt het doel waartoe zij gebruikt wordt. Zij dient namelijk om alle verschillen, door den nimmer stilstaanden tijd veroorzaakt, te vereffenen.

Om van deze bewering eene eenigzins duidelijke verklaring te geven, moeten wij de zaak wat meer van nabij beschouwen.

Elk Kapitaal heeft tot voorwaarde van zijn bestaan het vermogen van productiviteit; zoodra dat vermogen ophoudt werkzaam te zijn, kan ook het kapitaal beschouwd worden als zoodanig te zijn opgeheven, om over te gaan in een geheel ziel- en levenloozen vorm, of ook wel in een toestand van kwijning, die eene geheele vernietiging ten gevolge heeft. Vandaar dat de waarde eener bezitting geschat wordt naar het zuiver rendement der vruchten, die zij afwerpt. Om nu

uit de vruchten de waarde te kunnen aanwijzen, dient er te bestaan of te worden aangenomen een zekere maatstaf, waarnaar men zich gedragen moet. Het spreekt van zelf, dat men dien maatstaf niet willekeurig aannemen of bepalen kan. Integendeel, hij moet *als zoodanig* door eene algemeene, hetzij openlijke, hetzij stilzwijgende erkenning zijn gesanctioneerd. Dit is hetgeen men noemt den „Standaard van Rente." Deze standaard is wel dikwijls, door den loop der omstandigheden, aan rijzing en daling onderhevig, maar dit neemt niet weg, dat toch het cijfer der middelbare rente een vast cijfer blijft, tot dat door geheele verandering van omstandigheden hierin eene wijziging wordt gebragt.

In het land onzer inwoning nu is sinds jaren het cijfer der middelbare rente *vier ten honderd* geweest, en wij Nederlanders kunnen dus gerustelijk aannemen dat een jaarlijksch inkomen van *f* 4000.— (door rente verkregen) eene kapitaalswaarde van *f* 100,000.— vertegenwoordigt; gelijk ook omgekeerd eene bezitting van *f* 100,000.— kan beschouwd worden, *in zich zelve, alleen door het eenvoudig in beweging brengen derzelve*, een productief vermogen van *f* 4000.— te bezitten.

Wij bezigden zoo even de uitdrukking „door het eenvoudig in beweging brengen," en wilden met deze woorden te kennen geven het denkbeeld van gewone uitzetting van geld in rentegevende waarden, hetzij vaste goederen, hetzij staatspapieren. Voornamelijk hadden wij echter daarbij het oog op die waarde, welke, *als berustende op de productieve kracht van ons eigen volk*, derhalve ook in ons eigen land als de eenige basis voor het bepalen van den rentestandaard kan worden aangenomen. Wij bedoelen de Nederlandsche Staatsschuld. Eene eenvoudige belegging toch in deze waarde geeft, volgens den in gewone omstandigheden bestaanden koers, eene middelbare rente van vier ten honderd.

De eigenlijke daad nu die door zulk eene handeling (het koopen van een of ander staatsfonds) geschiedt, is geene andere dan eene uitgifte van geld aan den *primitieven opnemer* (onverschillig of dit gedaan wordt, door tusschenkomst van vroegere bezitters der waardehebbende titels of niet); en dien ten gevolge is dan ook de door die waarde verkregen rente niets anders, dan eene van weêrszijden als zoodanig erkende vergoeding voor den tijdelijken afstand van het kapitaalsgebruik, even als Huur eene vergoeding is voor den tijdelijken afstand van het gebruik van een Huis of ander goed, om welke reden men dan ook Rente als Kapitaalshuur kan aanmerken.

En als men nu dit beginsel van rentevergoeding in den handel overbrengt, dan gelooven wij niet te veel te zeggen met de bewering, dat het ook daar allezins billijk is, dat de wettige eigenaar van een of ander Kapitaal, door den tijdelijken gebruiker, voor dat gebruik worde schadeloos gesteld.

De boekingen nu dier verschillende schadeloosstellingen, zij mogen *door ons* of *ten onzen behoeve* geschieden, worden bewerkstelligd op eene rekening onder den titel van INTEREST- of RENTE-REKENING. Deze rekening kan men, wat betreft

den aard harer verrigtingen (vereffening der verschillende interest-berekeningen), beschouwen als daarin handelende in hoedanigheid van plaatsbekleeder van den persoon des handelaars, en aangezien hij (de handelaar) het is, die voor elken tijdelijken afstand zijner bezitting of een gedeelte daarvan, de daarvoor gestelde vergoeding te vorderen heeft, zoo geschiedt natuurlijk die vordering door tusschenkomst van den denkbeeldigen persoon „Interest-rekening," welke rekening daarom dan ook voor elke te goed komende rente moet worden gecrediteerd, en voor elke verschuldigde rente gedebiteerd.

De behandeling der interest-rekening op zich zelve is dan ook zeer eenvoudig. Nogtans erlangt zij een zeer ingewikkeld karakter, wanneer men haar beschouwt uit het oogpunt der veelzijdige betrekking, die er bestaat, of minstens bestaan kan, tusschen deze rekening en de overigen in het Grootboek voorkomende, zoowel persoonlijke als onpersoonlijke, bepaaldelijk de laatsten.

Wat betreft de aanraking der persoonlijke rekeningen met die van Interest, zij wordt door den loop der omstandigheden zelve aangewezen.

De aanraking van de Interest-rekening met de onpersoonlijke rekeningen is echter van geheel anderen aard. Het initiatief daartoe berust geheel in eigen boezem, en de toepassing daarvan kan, al naar gelang van ieders individuele meening,

1°. in het geheel niet }
2°. beperkt } worden in werking gebragt.
3°. absoluut }

De betrekking tusschen de persoonlijke rekeningen en die van interest resulteert, wat de hoofdzaak betreft, meer bepaald uit het verschil van tijd, dat er bestaat tusschen den verplichten dag van kwijting eener aangegane schuld en den werkelijken dag der kwijting.

Wij zullen dit met een paar voorbeelden ophelderen:

A te Londen ontvangt van B te Amsterdam eenige goederen ter waarde van *f* 5000.—, waarvan de termijn van betaling verstrijkt 31 Maart. A remitteert in eenen wissel van hetzelfde bedrag, die 30 April vervalt, zoodat B 30 dagen is verstoken gebleven van het genot van zijn geld, waarop hij 31 Maart regt had. Voor dit verstoken zijn van zijn geld gedurende 30 dagen, hetwelk voor A gelijk staat met een 30 dagen langer in bezit houden, dan waartoe hij geregtigd was, van eene som B toebehoorende, geniet deze laatste eene vergoeding, berekend naar den alsdan onderling bepaalden maatstaf.

Nu kan het echter zijn, dat B te Amsterdam voor A te Londen verkocht heeft eenige goederen, waarvan het netto beloop ten bedrage van *f* 4000.—, op den 20 April moet worden afgerekend. Indien nu B aan A eene remise overmaakt van dezelfde som, maar die eerst 20 Mei vervalt, dan moet A van B eene

vergoeding erlangen, voor het gedurende 20 dagen verstoken zijn van het feitelijk bezit van zijn geld.

Deze interest-vergoedingen worden over en weder op de rekeningen-courant berekend, en dan wordt alleen het saldo of overschot vereffend.

Wij zouden de ruimte van het ons voorgestelde bestek moeten overschrijden, indien wij de aangehaalde voorbeelden wilden vermeerderen; wij gelooven dan ook genoeg te hebben gezegd, om het eigenlijke doel, waartoe de Interest-rekening gebezigd wordt, voldoende in het licht te hebben gesteld. Dat doel is: de voordeelen of schaden, uit genoten of verschuldigde rente voortspruitende, te vereffenen.

Men kan echter aan de Interest-rekening eene rigting geven, waardoor zij in aanraking komt met bijna alle onpersoonlijze rekeningen in het Grootboek voorkomende, niet alleen met die, *welke gebruikt worden voor zaken, die in zich zelven een renteafwerpend vermogen bezitten*, zoo als Vaste Goederen, Effecten enz., maar ook voor die, welke voor den omzet van Goederen als anderzins gebezigd worden.

Het *aldus* gebezigd worden der interest-vereffeningen berust geheel op den grondslag van de hierboven ontwikkelde stelling der kapitaals-productiviteit. Wanneer toch eene bezitting van *f* 100,000.— (om bij deze som te blijven) geacht kan worden, in zich zelve, een voortbrengend vermogen te hebben van *f* 4000.— 's jaars, dan is het niet meer dan natuurlijk, dat op elke waarde, waarin die *f* 100,000.— of een gedeelte daarvan belegd wordt (met het doel om voordeel te behalen), *naar evenredigheid van de som voor den aankoop gebezigd, en den tijd gedurende welke die som er voor is besteed geweest*, de verpligting rust, mede te werken, om allereerst die *f* 4000 — voort te brengen. Die verpligting nu vormt eene schuld, die ten bezware komt van de bewuste waarde zelve, welke er derhalve voor moet worden belast (gedebiteerd), en welke ten profijte komt van den bezitter van het kapitaal, die, als in dezen, vertegenwoordigd door den denkbeeldigen persoon „Interest-rekening", ook die rekening als crediteur (schuldeischer) aanwijst.

Bij eene consequente en logische toepassing der interest-vereffeningen kan men derhalve op geene andere wijze te werk gaan, dan die rekening ook in aanraking te brengen met elke andere, die zekere waarde vertegenwoordigt, en waartoe eene bepaalde uitgifte van geld vereischt wordt. Dit beginsel wordt echter op verre na niet in toepassing gebragt, en ook wij, *hoewel op theoretische gronden bepaalde voorstanders van het hierboven ontwikkeld denkbeeld*, moeten erkennen, dat het in de praktijk, althans wat de verschillende Goederen-rekeningen betreft, wel eenige moeijelijkheden oplevert. Nogtans is er aan de andere zijde weder veel dat er voor pleit; een enkel voorbeeld slechts tot bewijs:

A koopt eenige goederen ter waarde van *f* 5000.— Hij heeft echter (onverschillig waardoor) geen geld om deze som te betalen, maar ontvangt ze van

zijn vriend B ter leen, tot eene rente van 4%. Na deze goederen drie maanden gehad te hebben, vindt hij gelegenheid ze te verkoopen, en uit de daarvoor ontvangen penningen aan B zijne van hem geleende gelden, met bijvoeging van *f* 50 interest, terug te geven. Ten wiens bezware moeten deze *f* 50 komen? Immers zeer natuurlijk ten bezware van de goederen; want *hun* aankoop is oorzaak geweest dat deze *f* 50.— moesten worden betaald.

Nu zal men echter aanmerken, dat dit voorbeeld niet van toepassing is *daar waar* men met eigen kapitaal werkt; doch hieruit vloeit alleen voort, dat dit wel de positie, maar niet het beginsel verandert: want dit staat toch vast, dat een aankoop van goederen ter waarde van *f* 5000.—, en het in bezit houden dier goederen gedurende drie maanden, *voor deze som in dien tijd* een beletsel is geworden, langs den gewonen weg haar voortbrengend vermogen uit te oefenen.

Het is daarom dan ook eene ontegenzeggelijke waarheid, dat, om het juiste bedrag te kunnen bepalen van datgeen wat men, bij eenen omzet van goederen, als het wezenlijk verkregen *voordeel* of het werkelijk geleden *verlies* moet beschouwen, de rente-vereffeningen wel degelijk moeten worden in aanmerking genomen.

Een paar voorbeelden zullen voldoende zijn, om deze waarheid helder te doen uitkomen.

A koopt eenige goederen ter waarde van *f* 5000.—, die hij na verloop van drie maanden voor *f* 5300.— weder verkoopt, en waarop hij *f* 70.— onkosten gemaakt heeft. Als men nu de vraag doet, hoeveel het wezenlijk *voordeel* is, dat A van deze transactie genoten heeft, dan zal men er gewoonlijk op ten antwoord krijgen *f* 230.—; en toch dit antwoord is niet volkomen juist, want het werkelijk door A behaalde *voordeel* bedraagt slechts *f* 180.—

Zie hier de berekening:

A koopt voor	*f* 5000.—
en verkoopt voor	〃 5300.—
verkrijgt dus eene winst, op den oorspronkelijken inkoopprijs genoten, van	*f* 300.—
Maar deze winst wordt eerst verminderd met het bedrag der gemaakte onkosten, zijnde, ...	〃 70.—
blijft over	*f* 330.—
en dan nog eens, voor drie maanden rente over *f* 5000.— à 4% (die hij had kunnen genieten wanneer hij zijn geld niet in deze goederen belegd had), met	〃 50.—
zoodat A zich door deze transactie werkelijk bevoordeeld heeft met	*f* 180.—

Deze bewering zal misschien nog duidelijker worden, wanneer wij de keerzijde van bovenstaand voorbeeld gaan uitwerken.

A koopt voor	*f* 5000.—
en verkoopt voor	" 4700.—
verliest dus op den oorspronkelijken inkoopprijs	*f* 300.—
welk verlies vermeerderd wordt voor de gemaakte onkosten met	" 70.—
en bovendien nog, voor drie maanden rente van *f* 5000.— à 4% (die hij had kunnen genieten, wanneer hij zijn geld niet in deze goederen belegd had), met	" 50.—
zoodat het werkelijk geleden nadeel bedraagt . . . . :	*f* 420—.

Misschien zal men aanmerking maken op de groote ongelijkheid van cijfers, die er door deze bewerking komt in de resultaten van een gelijk bedrag van nominale winst en nominaal verlies, en *dit* welligt als een bezwaar daartegen willen doen gelden; maar dan bedenke men, dat die ongelijkheid in den Goederenhandel toch immer voor een gedeelte voorkomt, aangezien de noodwendig te maken onkosten toch altijd *het gevolg* hebben, dat zij de gemaakte winst *verminderen* en het geleden verlies *verhoogen.*

Een ander bezwaar echter is de opmerking, dat het bij al of niet gebruikmaking der rente-vereffening bij de goederenrekeningen toch ten slotte op hetzelfde neêrkomt, aangezien datgeen, wat in *hoedanigheid van rente* op de goederenrekening voorkomt, als eene vermindering der winst of eene verhooging van het verlies op de Interestrekening weder als voordeel te regt komt. En waarom dan al die omslag? Voor niets anders dan om dat te verkrijgen, wat men met het boekhouden naar de dubbele methode beoogt: een overzigt van elke zaak afzonderlijk, als onderdeel van het geheel, en wel zulk een overzigt, dat den toets der meest mogelijke naauwkeurigheid kan doorstaan. Langs dezen weg toch alleen kan men tot de kennis geraken van hetgeen insgelijks bepaald moet worden onderscheiden:

1°. de productiviteit van het in den handel gestorte Kapitaal;

2°. de resultaten van de verschillende werkzaamheden des Handelaars.

met andere woorden, de gevolgen van het in werking brengen, zoowel van het ligchamelijk, als onligchamelijk Kapitaal.

De arbeid nu behoeft waarlijk ook niet af te schrikken. Gelijk in alles, kan men in deze zeer omslagtig en ook beknopt te werk gaan. De meest zekere wijze om, bij toepassing eene juiste rente-vereffening tot stand te brengen, is eene bewerking, gelijk aan die op de Rekeningen-courant.

Wij hebben met dat al echter zwakken moed, dat dit stelsel ooit eene algemeene goedkeuring zal wegdragen; daarom wenschen wij (te meer omdat, bij al of niet toepassing, het eindresultaat der boeking toch hetzelfde blijft) het meer of min uitgebreid gebruik der rente-vereffeningen aan ieders individuele meening over te laten, evenwel onder *voorbehoud*, dat er toch enkele rekeningen zijn, voor welke wij het eene bepaalde behoefte achten dat zij *zóó* worden behandeld, name-

lijk die rekeningen, welke gebezigd worden voor zaken, die een zeker rente-bedrag, hetzij onder den vorm van eigenlijke rente, hetzij onder dien van Huur, Dividend enz., afwerpen, of ten minste kunnen afwerpen.

De meest gewone bewerking in deze is, dat men van deze soort van rekeningen het werkelijk daarop genoten bedrag der rente enz. afligte, en op de Interestrekening overbrenge, om vervolgens, na aanzuivering, het alsdan nog bestaande verschil op de Winst- en Verliesrekening over te brengen.

Wat nu betreft de overdragt van de rentevereffening, zijn ook wij van gevoelen dat zij geschieden *moet*; alleen achten wij het, naar aanleiding van het hiervoren ontwikkelde, regelmatiger, deze rente-vereffening te bewerkstelligen tot den vastgestelden maatstaf, om dan het overige op de Winst- en Verliesrekening over te brengen, onverschilig of dit voortspruit uit een hoogeren of lageren koers van rente, of uit eene meerdere of mindere waarde der verhandelde zaken zelven.

Alvorens van dit onderwerp af te stappen, moeten wij nog de opmerking in het midden brengen, dat in bepaalde gevallen op de Goederen-rekeningen een zeker bedrag van rente *moet* verrekend worden.

Die gevallen zijn:

1°. als men goederen à contant, met korting daarvoor, inkoopt en ze op tijd, zonder korting, verkoopt;

2°. als men goederen zonder korting inkoopt, en met korting verkoopt.

In het eerste geval worden de goederen belast (gedebiteerd) voor de sommen, die men anders bij een contanten verkoop had toegestaan, en dit wel om de eenvoudige reden, dat men het bedrag der *niet toegestane* korting nimmer mag aanmerken als een hooger beloop voor de goederen bedongen. Het niet toestaan der korting voor contant is niets anders, dan eene vergoeding, verkregen voor het gedurende eenigen tijd verstoken blijven van zijn geld.

In het tweede geval worden de goederen-rekeningen ontlast (gecrediteerd) voor de bij contanten verkoop toegestane korting, en dit wel om deze reden: dat zij bij inkoop zijn bezwaard, belast (gedebiteerd) voor iets, dat eigenlijk voortspruit uit het feitelijk in bezit houden eener som, die men aan een ander schuldig is, en hetwelk daarom nimmer kan worden aangemerkt als een hooger bedrag van inkoop.

Aangezien nu deze bewerking niets anders ten doel heeft, dan hetzelfde goed, zoowel bij in- als verkoop, tot de contante waarde terug te brengen, zoo vloeit hieruit van zelf voort, dat deze soort van rente-vereffening geheel vervalt, daar waar men goederen op tijd inkoopt en dezelfde goederen weder op tijd verkoopt.

Ook moeten wij bepaald aandachtig maken, dat bij elke rente-vereffening, voortspruitende uit het gedurende eenigen tijd bezigen van een of ander Kapitaal, vooral moet worden acht gegeven op den dag, wanneer dit kapitaalsgebruik ingaat, en op dien wanneer het ophoudt.

Voorts hebben wij bij de Interest-rekening nog dit op te merken, dat ook

deze rekening gedebiteerd wordt zonder iets stoffelijks te hebben ontvangen, en gecrediteerd zonder iets stoffelijks te hebben uitgegeven, en dient deze zaak dus als volgt te worden beschouwd.

Wanneer de Interest-rekening wordt gedebiteerd, dan vindt dit plaats als vergoeding van gelden of waarden die men gedurende eenigen tijd van anderen ten *gebruike* heeft ontvangen. Nu is het wel waar dat de boeking van de ontvangst niet op de Interest-rekening plaats vindt, maar toch *ontvangt* de Interest-rekening eene zekere waarde, bepaaldelijk hierin bestaande, dat men gedurende eenigen tijd van dat voorwerp het vrije *gebruik* verkrijgt voor welk gebruik een zeker equivaelent verschuldigd is.

Wordt nu de Interest-rekening gecrediteerd, dan geschiedt dit uit hoofde eener *uitgifte*, bestaande in het afstand doen van het vermogen om eene zekere waarde gedurende eenigen tijd te kunnen gebruiken; voor welke uitgifte natuurlijk ook een zeker equivaelent is terug te vorderen.

Wij zouden hier een geschikt punt van overgang hebben tot de behandeling der Kapitaalrekening, te meer omdat wij daarbij nog moeten terugkomen op de betrekking, die er tusschen Kapitaal en Interest bestaat. Wij zullen echter met hare beschouwing nog wachten, en vooraf een blik werpen op eene rekening, die niet op alle kantoren voorkomt, maar alleen hare plaats vindt in de boeken van die handelshuizen, waar men zich bezig houdt of belast is met de boekhouding over schepen.

Deze rekening, de REEDERIJREKENING, is, wat hare behandeling betreft, zeer eenvoudig. Met verwijzing naar de hiervoren gegeven omschrijving van het Reederij-boek, kunnen wij daaromtrent zeer kort zijn. Uit die omschrijving zal men toch reeds hebben kunnen opmaken: dat van elk schip eene afzonderlijke reederij-rekening moet worden gehouden; dat die rekening moet worden gedebiteerd voor al de sommen, die voor uitrusting als anderzins worden uitgegeven; dat zij moet worden gecrediteerd voor alle revenuen, welke het schip waarover de rekening loopt afwerpt; maar ook, dat zij buiten deze bewerking, en wel bepaald tusschen de beide uitersten van deze bewerking in, aan nog eene andere van „gecrediteerd en gedebiteerd worden" onderworpen is. Dit geschiedt bij die reederij-rekeningen, welke gebezigd worden voor schepen, waarvan men alleen met de *Boekhouding* is belast. Deze namelijk worden in de eerste plaats gedebiteerd voor alle bezwaren en uitgaven ten behoeve daarvan, en daarna gecrediteerd voor alle sommen, die men pondspondsgewijze aan de verschillende aandeelhouders (het eigen aandeel niet uitgezonderd), naar gelang van ieders aandeel, in rekening brengt; natuurlijk te zamen voor hetzelfde bedrag, als waarvoor zij was gedebiteerd. Vervolgens wordt deze rekening op nieuw geopend, om ze alsdan te crediteren voor alle revenuen, vergoedingen van geleden schade als anderzins; te debiteren voor alles wat in mindering dier revenuen komen kan, en ze eindelijk

geheel af te sluiten, door het saldo of overschot in haar debet te brengen, en daarvoor de verschillende aandeelhouders pondspondsgewijze te crediteren.

Met het bovenstaande gelooven wij genoeg te hebben gezegd tot toelichting dezer rekening. Wij zullen dan ook nu, ingevolge onze belofte, overgaan tot de behandeling van die rekening, welke men gevoegelijk als de moeder der verschillende rekeningen kan aanmerken, en welker beschouwing ons nu eenigen tijd zal bezig houden.

De KAPITAAL-REKENING is in de koopmans-boeken de vertegenwoordiger van den persoon des Handelaars zelven, voor zooveel betreft de bezitting of het kapitaal, waarmede hij zijne zaken drijft. De titel, waaronder men deze rekening doet voorkomen, kan, naar gelang van ieders individuele meening, gewijzigd worden. Men kan daarvoor gebruiken hetzij alleen „Kapitaalrekening", of ook wel „N. N. Kapitaal-rekening", of eindelijk „N. N. rekening van Kapitaal in de firma....." Deze laatste formule achten wij verkieslijk, waar de zaken gedreven worden onder eene firma, anders getiteld dan de naam en voornaam, die de Handelaar particulier heeft. Men kan deze rekening beschouwen: eensdeels, als de beweegkracht *waardoor*, en het middelpunt *waarom* zich elke andere rekening beweegt; anderdeels, als het aanvangspunt, waarvan alle rekeningen uitgaan, en waarin zij na volbragten loop niet zoo zeer terugkeeren, als wel uitvloeijen; want zij wordt gebezigd voor de boeking:

1°. van het primitief fournissement, als oorspronkelijke handelsbezitting;
2°. van elke storting, waarmede men zijne handelsbezitting vermeerdert;
3°. van elk bedrag, waarmede men, door geld uit zijne zaken te nemen, zijne handelsbezitting vermindert;
4°. van de jaarlijksche vereffening van het eindresultaat des handels, hetzij dit resultaat voor- of nadeelig zij.

Op deze grondslagen zullen wij trachten het wezen der Kapitaalrekening eenigzins breeder te ontwikkelen, en daarbij aanleiding genoeg vinden, om over den eigenlijken grondslag van het Boekhouden naar de dubbele methode nog het een en ander in het midden te brengen.

In de allereerste plaats dan duiden de woorden „primitief fournissement" zelven reeds genoegzaam aan, wat met de Kapitaalrekening daarvoor moet worden gedaan. Fourneren toch heeft de beteekenis van verstrekken, storten; aan storten is verbonden het denkbeeld van geven; voor elke gift moet de rekening, die geeft, worden gecrediteerd; en bijgevolg wordt dan ook het door den handelaar in zijnen handel gestorte fonds in het credit der Kapitaal-rekening gebragt. Zoo ergens, dan vinden wij hier eene bepaalde bevestiging van de door ons op blz. 13 vooropgezette stelling, dat van elke daad, waarover eene boeking geschieden moet, het beginsel der handeling van den uitgever uitgaat; met andere woorden, dat niemand kan beschouwd worden te hebben ontvangen, tenzij degeen van wien hij

ontvangt hebbe uitgegeven. Maar vraagt men, wie is dan degeen of wie zijn degenen, aan wie de Kapitaal-rekening uitgeeft, en die dus door haar als ontvangers moeten worden aangemerkt? Om zich hiervan een duidelijk denkbeeld te kunnen vormen, dienen wij weder de hulp der verpersoonlijking in te roepen. Vooraf willen wij echter een voorbeeld ter uitwerking nederstellen:

N. N. opent zijne zaken met eene bezitting van *f* 100.000.— verdeeld als volgt:

Geld.	*f* 20,000.—
Goederen.	〃 40,000.—
Aandeelen in schepen.	〃 20,000.—
Effecten.	〃 20,000.—

N. N. moet voor het volle bedrag der *f* 100,000.—, die hij als zijne handelsbezitting in zijne zaken stort, op zijne Kapitaal-rekening worden gecrediteerd. Hij geeft echter die bezitting verdeeld in vier onderscheidene vormen (onderdeelen), over elke van welke hij in gedachten een persoon ter administratie aanstelt, welke persoon (denkbeeldige), om de aan hem toevertrouwde zaak te kunnen administreren, ze natuurlijk moet ontvangen, en er derhalve voor moet worden gedebiteerd, onder dien titel welke zijn eigenaardig wezen aanduidt.

De handelaar gaat uit van deze redenering: Hij stelt over zich 4 denkbeeldige personen, die wij voor een oogenblik van elkander zullen onderscheiden door A, B, C, D.

Aan A geeft hij het aanwezige geld ter somma van *f* 20,000.—, tegelijk met den titel van 〃Kassa".

Aan B geeft hij de aanwezige goederen ter waarde van *f* 40,000.—, tegelijk met den titel van 〃Goederen of Koopmanschappen".

Aan C geeft hij de aanwezige aandeelen in schepen ter waarde van *f* 20,000.—, tegelijk met den titel van 〃Scheepsparten".

Aan D geeft hij de aanwezige effecten ter waarde van *f* 20,000.—, tegelijk met den titel van 〃Effecten".

Kassa, Goederen, Scheepsparten en Effecten ontvangen dus gezamenlijk, ieder voor zijn aandeel, het bedrag, dat de handelaar (vertegenwoordigd door Kapitaal-rekening) in zijn geheel en in eens stort (uitgeeft).

Kassa, Goederen, Scheepsparten en Effecten worden dus gezamenlijk gedebiteerd voor hetzelfde bedrag, als waarvoor de Kapitaal-rekening wordt gecrediteerd.

Wordt nu de Kapitaal-rekening gecrediteerd voor het primitief fournissement, dan vloeit hieruit van zelf voort dat zij insgelijks moet worden gecrediteerd voor elke versterking van het aanwezige fonds, door den weg eener nieuwe storting.

Om dezelfde reden wordt dan ook in het debet der Kapitaal-rekening gebragt het bedrag van elke som, die men uit zijne zaken neemt en die derhalve het aanwezige kapitaal verzwakt.

Afgescheiden van de hier aangegeven toestanden, geschiedt deze versterking of verzwakking van het aanwezige fonds bovendien als een natuurlijk gevolg van den loop des handels. Men zou het toch bijna als een wonder kunnen aanmerken, wanneer iemand, na een jaar te hebben handel gedreven, en aan het einde van dat jaar den staat zijner zaken opmakende, bevond niets gewonnen of verloren te hebben. De onophoudelijke *vervorming* en *verwisseling* der aanwezige waarde, gepaard met de *afwisseling* in de waardij zelve van elke zaak in het bijzonder, beletten dit op volkomene wijze. Het jaarlijksche resultaat van elken handel kan zijn *bijna stationair*, en moet zijn, zij het dan ook in meerdere of mindere mate, of voordeelig, of nadeelig; met andere woorden: men heeft of gewonnen, of verloren. Is er gewonnen, welnu deze winst is eene versterking, vermeerdering, van het kapitaal, en wordt als zoodanig in het credit der Kapitaal-rekening gebragt. Is er verloren, dan gebeurt het tegenovergestelde, en de Kapitaal-rekening als verzwakkende wordt er voor gedebiteerd.

Wij zouden hier de daadzaak, dat de winst in het credit, en het verlies in het debet der Kapitaal-rekening moet worden overgebragt, nog van eene andere zijde kunnen toelichten, maar wij meenen daartoe eene meer geschikte plaats te zullen vinden bij de behandeling van het onderwerp 〃Winst en Verlies", en zullen alzoo overgaan tot de omschrijving van eene wijziging, die in de behandeling der Kapitaal-rekening kan gebragt worden.

Deze wijziging bestaat hierin: dat men, in plaats van op de Kapitaal-rekening acte te nemen van *elke* vermeerdering of vermindering van bezitting, *die* vermeerdering of vermindering, welke bepaaldelijk voortspruit uit gemaakte winst of geleden verlies, op eene afzonderlijke rekening verhandelt, welke rekening alsdan den titel krijgt van N. N. PARTICULIERE REKENING.

Het spreekt van zelf dat deze rekening, als vervangende die van Kapitaal, voor zoo verre betreft de *jaarlijksche resultaten* des handels, dan ook geheel als de Kapitaal-rekening behandeld wordt, in *datgeen* wat er op behoort geboekt te worden. Zij wordt dus gecrediteerd, wanneer de winst- en verlies-rekening een voordeelig saldo aanwijst, en gedebiteerd, wanneer het door winst en verlies aangewezen saldo nadeelig is. Bovendien wordt zij nog gedebiteerd voor al datgeen, waarover de handelaar beschikt, om het tot een doel, afgescheiden van zijnen handel, te bezigen

Het gebruik der Particuliere rekening heeft alzoe een meer dan dubbel nut:

1°. Zij laat het eigenlijk Kapitaal meer in zijn geheel, en wel als vast fonds, in de boeken voorkomen.

2°. Zij geeft een bepaald afgescheiden tafereel van de meerdere of mindere productiviteit van elk jaar in het bijzonder.

3°. Zij snijdt ten eenenmale af het, naar ons inzien, immer aanstootelijke gebruik der Huishouding-rekening.

Deze laatste rekening is eigenlijk een inkruipsel, dat in de Handelsboeken volstrekt niet te huis behoort.

Haar gebruik ontleent zijnen oorsprong aan eene niet genoegzame onderscheiding tusschen iemands personaliteit als handelaar en die als particulier. Daarenboven geeft zij bepaald aanleiding tot eene, naar onze overtuiging, geheel valsche positie.

Als men toch namelijk de Huishouding-rekening bezigt, zoo als zij gewoonlijk gebezigd wordt, dan gaat men daarbij op de volgende wijze te werk. In het Debet dier rekening wordt gebragt alles waarover men ten behoeve van het privaatleven van zich en de zijnen beschikt, en aan het einde van het jaar het saldo dier rekening, dat natuurlijk immer nadeelig is, in vermindering der winst of in verhooging van het verlies gebragt. Men komt dan door deze bewerking tot het resultaat, dat men wel ziet wat men ten slotte heeft overgehouden, of aan de keerzijde, wat men is te kort gekomen; maar niet, wat men eigenlijk heeft gewonen of verloren. Tusschen *overschot* en *winst* is toch nog al eenig verschil, zoowel als tusschen *te kort komen* en *verliezen.* Het is toch zeer goed mogelijk, dat men niets overhoudt en toch iets gewonnen heeft, als men namelijk al zijne winsten verteert; het is insgelijks mogelijk, dat men bij genoten winsten nog te kort komt, wanneer men namelijk meer verteert dan die winst bedraagt. Evenzoo kan het ook gebeuren, dat men bij een klein verlies nogtans veel te kort komt, omdat èn verlies èn vertering het tekort opleveren

Dit alles nu goed van elkander te onderscheiden, ziedaar het doel der Particuliere rekening.

Nogtans is hare behandeling niet ontheven van bezwaren, die men met grond daartegen kan in het midden brengen. Wij zullen evenwel trachten die bezwaren op te lossen. Zij zijn deze:

1°. Het kan gebeuren dat, door voordeelige handelingen, de winsten gedurende eenigen tijd gemaakt met een belangrijk bedrag overtreffen het beloop der sommen, waarover gedurende dien zelfden tijd door den Handelaar ten behoeve van zich zelven is gedisponeerd; en aangezien de koopman, in het belang van zijnen handel, niets wat gebruikt kan worden ongebruikt laat, vloeit hieruit voort, dat het eigenlijk gebezigde Kapitaal grooter is geweest, dan de som op de Kapitaal-rekening vermeld.

2°. Het omgekeerde kan het geval zijn, en door groote verliezen, verhoogd door de van tijd tot tijd gedisponeerde gelden, het werkelijk gebezigde kapitaal belangrijk minder zijn, dan de som, die de Kapitaal-rekening uitwijst.

Waar nu echter het een of het ander voorkomt, ligt het middel tot herstel bij de hand, door de verschillen, die de Particuliere rekening in zulk een stand aanwijst, op de Kapitaal-rekening, bij achteruitgang in Debet, bij vooruitgang in Credit, over te brengen. Dit moet evenwel niet geschieden, dan wanneer de verschillen belangrijk zijn, en in den regel doet men het in afgeronde sommen.

Uit het bovenstaande blijkt alzoo ten duidelijkste, dat tusschen de Kapitaalrekening en de Particuliere rekening een innig verband bestaat, ja dat beide één geheel uitmaken. Te zamen zijn zij dan ook de vertegenwoordiger van den persoon des handelaars: de eene, wat betreft het door hem gebezigde Kapitaal; de andere, wat betreft de resultaten, die hij met dat Kapitaal verkrijgt.

En dit brengt ons van zelven tot de beschouwing van wat wij ons bij de behandeling der Interest-rekening hebben voorbehouden, namelijk: de betrekking, die er tusschen Kapitaal en Interest bestaat.

Deze betrekking is het best te verduidelijken, wanneer wij ons den persoon des handelaars voorstellen, gelijk hij ook in waarheid is, als geldschieter in zijne eigene zaak. Voor die gift, welke eigenlijk bestaat in een door hem gecedeerd kapitaalsgebruik, moet hij, naar evenredigheid van den aangenomen maatstaf, worden schadeloos gesteld. De Kapitaal-rekening, alzoo Crediteur zijnde voor het bedrag der door den handelaar gefourneerde gelden, is dus op het einde van het jaar *niet daarvoor alleen* de schuldeischer van zijnen handel, maar bovendien ook nog voor *datgeen,* wat hij, bij eene niet storting van zijn geld, door eene gewone uitzetting zou hebben kunnen verkrijgen, en wat hem, *nu niet verkregen zijnde,* allereerst moet worden vergoed. Van dit standpunt beschouwd, zijn wij dan ook bepaalde voorstanders van het door ons op bladz. 57—64 ontwikkelde systeem, ook daar waar de handel voor rekening van één persoon gedreven wordt. Wij worden in dit gevoelen te meer bevestigd, wanneer wij letten op de volgende redenen: vooreerst omdat, wanneer iemand, in plaats van met eigen kapitaal, met dat van een ander werkt (hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk), alsdan de rentevereffening over het van anderen opgenomene bepaald moet geschieden, *vóór dat men het resultaat van zynen handel met juistheid kan opmaken;* en ten tweede, omdat bij eenen handel, waarbij meer dan één belanghebbende betrokken is, de billijkheid vordert dat *ongelijke* stortingen niet *gelijke* voordeelen genieten, of gelijke lasten dragen, en deze ongelijkheid alleen door middel van de Interest-berekeningen kan vereffend worden.

En als men nu, in de beide hierboven vermelde gevallen, de Interest-vereffening wel degelijk bezigen moet, waarom zou men dan ook niet, daar waar men alleen en uitsluitend meester over zijne zaak is, diezelfde vereffeningen met grond in toepassing kunnen brengen. Wij herhalen het nog eens, men moet wel van elkander onderscheiden de productiviteit, die het in den Handel gestorte kapitaal in zich zelve heeft, en de resultaten van de werkzaamheid des koopmans.

Wij moeten echter de opmerking maken, dat men, bij toepassing van het systeem der Interest-vereffeningen, dit doe op absolute, en niet op partiële wijze; wij bedoelen dat men bij voorbeeld niet in werking brenge het door ons op bladz. 59—62 ontwikkelde, en nalate datgeen, wat wij hier hebben aangegeven. Beter is het de Interest-vereffeningen geheel na te laten, dan ze op zoodanige halfslachtige wijze te gebruiken.

Als men nu bij de Kapitaal-rekening eene Particuliere in zijne boeken geopend heeft, dan spreekt het van zelf, dat de rente-vereffening over het gefourneerde fonds op deze Rekening moet voorkomen, die er dus, in plaats van de Kapitaal-rekening, voor wordt gecrediteerd, als zijnde zij de regtmatige eischeres van de door de Handelszaak aan den Handelaar verschuldigde vergoeding, wegens het gecedeerde kapitaalsgebruik. Deze Rente toch is de door het kapitaal eerst afgeworpen vrucht.

En om nu nog een enkel oogenblik tot de Interest-rekening terug te keeren, zoo resulteert uit eene toepassing van het door ons voorgestane beginsel dat de Interest-rekening moet worden gecrediteerd voor alle Interessen, die anderen, hetzij personen of zaken, schuldig zijn; dat zij moet worden gedebiteerd voor alle renten, die anderen van ons te vorderen hebben; dat zij insgelijks moet worden gedebiteerd voor het bedrag, hetwelk als rente in het credit der Particuliere rekening komt; en dat zij ten slotte, na geheele aanzuivering, aan of per Winst en Verlies wordt afgesloten.

Gelijk uit bovenstaande ontwikkeling der Kapitaal-rekening blijkt, hebben wij deze Rekening in twee deelen gesplitst, de eigenlijke Kapitaal-rekening en de Particuliere-rekening, of nog liever wij wenschen de Particuliere-rekening als een onderdeel der Kapitaal-rekening beschouwd te hebben.

Bovendien heeft de laatste nog een onderdeel, namelijk de RESERVE-REKENING.

Deze nu is te belangrijk, dan dat wij haar niet eene korte beschouwing zouden waardig keuren.

In den titel dezer Rekening „Reserve" ligt alreede de bedoeling van haar gebruik volkomen opgesloten. Reserveren toch is voorbehouden, en zij wordt dan ook gebezigd om zich een bepaald voorbehoud te verschaffen. Maar welk?

Niemand zal ontkennen, dat elk Handelaar aan ontzaggelijke afwisselingen in zijn vermogen is blootgesteld, welke afwisselingen zoowel in zijn voordeel als ook in zijn nadeel kunnen plaats vinden.

Ten einde nu die afwisselingen meer gelijkmatig te kunnen verdeelen, en bepaaldelijk (voor het geval, wanneer zij zich van de schadelijke zijde openbaarden) die schade over een gegeven tijdperk, òf minder drukkend te doen zijn, òf eenigermate te kunnen neutraliseren, gaat men in deze op de volgende wijze te werk.

Wanneer de door den Handel afgeworpen winst dit slechts eenigermate toelaat, wordt van die winst, alvorens dezelve in het Credit der Particuliere-rekening over te brengen, een deel afgezonderd, waarvoor niet de Particuliere-rekening wordt gecrediteerd, maar hetwelk in het Credit der Reserve-Rekening wordt overgebragt.

De bepaling van dat deel is natuurlijk in elken eigen handel geheel naar eigen goedvinden.

Het spreekt van zelve. dat het in evenredigheid moet worden gebragt met de werkelijk genoten Winst en het alreede gereserveerde.

Wanneer men nu het geluk heeft gedurende eenige jaren iets van zijne winst als Reserve te kunnen afzonderen, en die Reserve-rekening gedurig aan versterkt met de aan het gereserveerde Kapitaal verschuldigde Rente, en bovendien verstandig genoeg is, het bedrag der RESERVE-REKENING als geheel *onvaste* bezitting aan te merken, dan verkrijgt men langs dien weg een ZEKER voorbehoud, dat dienen kan, om bij een eventuëel groot verlies het eigenlijk gezegd Kapitaal niet of althans niet belangrijk te behoeven te verminderen; tenzij dat de verliezen zoodanig zijn dat zij alles of bijna alles absorberen.

Voor hetgeen van deze rekening wordt afgeschreven moet zij natuurlijk worden gedebiteerd.

De beschouwing der Kapitaal-rekening ten einde gebragt hebbende, zou de geleidelijke gang onzer gedachten ons voeren tot die Rekeningen, welke als het ware de trechters zijn, waardoor alle andere rekeningen zich weder in de Kapitaal-rekening uitstorten, namelijk de Rekeningen van Balans en Winst en Verlies. Doch aangezien deze beide titels:

1°. gebezigd worden voor de laatste periode in het Boekhouden over de handelingen van elk jaar;

2°. hun eigenlijk wezen het karakter heeft van een middelpersoon, die de eene hand uitstrekt tot alle rekeningen in het Grootboek voorkomende (uitgezonderd de Kapitaal-rekening), en de andere naar de Kapitaal-rekening zelve wendt, met het doel om het verbroken evenwigt, dat op elke rekening in het bijzonder voorkomt, te herstellen; en

3°. als zoodanig zijn het einde van den doorloopen cirkel, dat zich onmiddellijk bij het aanvangspunt aansluit, om denzelfden loop (zij het dan ook in engere of wijdere kringen) te kunnen doen hervatten;

zoo zullen wij met de beschouwing dezer beide rekeningen tot het einde wachten, en inmiddels hier afhandelen datgeen, wat wij ons voorgesteld hadden in het midden te brengen over

de Hulp-rekeningen en
de Wissels.

De HULP OF AUXILIAIRE REKENINGEN zijn, gelijk hare benaming reeds aanduidt, Rekeningen die geheel en uitsluitend tot behulp gebezigd worden. Zij oefenen daarom, op zich zelven, hoegenaamd geen invloed op het Boekhouden uit, alhoewel zij in de praktijk van groot nut en geriefelijkheid zijn.

Haar gebruik ontleent voornamelijk zijn bestaan aan twee verschillende vormen van negotie, als:

die voor rekening van anderen,
die in gemeenschap met anderen, } en beide dan nog wel bepaald in die gevallen, als men met den verkoop is belast.

Haar getal is dan ook, wat de hoofdsoort betreft, tot twee beperkt, zijnde de rekeningen, getiteld:

Goederen in Commissie, en

Goederen in Compagnie.

Beide deze Rekeningen zijn collectieve of verzamelende, die men naar welgevallen in enkelvoudige kan splitsen.

Wij zeiden dat deze Rekeningen van groot nut en gemak zijn, hetgeen volkomen blijken zal, als wij hare behandeling eenigzins van meer nabij beschouwen. Een voorbeeld tot toelichting zullen wij daartoe aanvoeren.

Men ontvangt van A te Londen 100 kisten Thee, om ze voor zijne rekening te verkoopen. Wanneer de verkoop nu geschiedt, is de kooper de natuurlijke debiteur; maar wie is de Crediteur? Men zal antwoorden: A te Londen; en dit antwoord is in zeker opzigt ook juist, want deze goederen zijn voor zijne rekening uitgegeven, en daarom zou men hem dan ook kunnen crediteren. Maar aangezien A te Londen, hoewel gecrediteerd wordende voor het bedrag van den verkoop, nogthans dat beloop nooit *ten volle* kan invorderen, omdat het moet verminderd worden met de op deze partij gevallen onkosten en de voor den verkoop berekende provisie, zoo zou men hem voor die onkosten en provisie weder moeten contra-debiteren. Dit alles zou nu wel, wat de boeking als boeking betreft, geheel hetzelfde resultaat opleveren; maar bij zulk eene handeling zou toch eene zekere ongelijkvormigheid ontstaan met betrekking tot de in te zenden Verkoop-rekening, waarop uitdrukkelijk wordt aangewezen, met welk beloop, als de zuivere opbrengst dier goederen, A te Londen moet worden gecrediteerd, zonder dat er van debiteren sprake is. Om nu de boeking in overeenstemming met de inrigting der Verkoop-rekening te kunnen doen, bezigt men de Hulp-rekening „Goederen in Commissie", en gaat daarbij op de volgende wijze te werk. In het credit dezer rekening wordt voorloopig geplaatst het bedrag, waarvoor de goederen zijn verkocht, om diezelfde rekening naderhand weder te debiteren voor diezelfde som, aan die rekeningen die er werkelijk voor moeten worden gecrediteerd, zijnde in den regel die van

Onkosten, voor restitutie van uitgeschoten ongelden;
Provisie, voor het genotene Commissieloon,
den Eigenaar, als de regtmatige eischer der zuivere opbrengst van het voor hem verkochte goed,

De juistheid en zuiverheid dezer bewerking zullen echter nog meer in het oog springen, wanneer wij hier de rekening „Goederen in Commissie" doen voorkomen als den plaatsvervanger van den persoon des eigenaars zelven, en uit dit standpunt de zaak alzoo beschouwen; A te Londen wordt, onder de benaming „Goederen in Commissie", gecrediteerd voor het volle bedrag van den Verkoop; hij wordt onder diezelfde benaming contra gedebiteerd voor het beloop van onkosten en provisie, zoodat hij per saldo, altijd onder dezelfde benaming, het netto

provenu credit (schuldeischend) blijft. De schuldvordering wordt overgebragt op de rekening onder zijn eigenen naam, hetwelk geschiedt door „deze" er voor te crediteren, en „Goederen in Commissie" te debiteren.

Er is bovendien nog iets, wat het gemak van deze rekening ten klaarste doet uitkomen, en wel dan, wanneer de verkoop van eene in consignatie ontvangen partij bij gedeelten geschiedt.

Waar dit laatste nu evenwel het geval niet is, en de verkoop in eens geschiedt, zou men met eenigen grond de opmerking kunnen maken, dat, aangezien „Goederen in Commissie" in eens wordt gecrediteerd voor dezelfde som, als waarvoor zij nader wordt gedebiteerd, het gebruik dezer rekening wel zou kunnen vervallen, door den kooper, als natuurlijken Debiteur, onmiddelijk te plaatsen tegenover de drie hiervoren genoemde Crediteuren. Tot teregtwijzing dient echter, dat men wel moet in het oog houden, dat de Verkoop-rekening eerst kan worden opgemaakt eenigen tijd nadat de verkoop is geschied, en dien ten gevolge de gedane verkoop en de daarop gevolgde opmaking der Verkoop-rekening twee afzonderlijke boekingen vereischen.

Uit het bovenstaande zal de bijna onmisbaarheid dezer Hulp-rekening genoegzaam zijn gebleken. Dit bijna onmisbare nu wordt een bepaald vereischte in de behandeling van die zaken, welke voorkomen uit den verkoop van goederen, waarbij men gezamenlijk met anderen geïnteresseerd is. Zou men de Hulp-rekening „Goederen in Commissie" nog kunnen ontberen, omdat men daarbij slechts met één persoon te maken heeft, schromelijke verwarring zou meestal het gevolg zijn, wanneer men bij de behandeling van goederen, die men in gemeenschap met anderen verkoopt, geen gebruik wilde maken van de Hulp-rekening „Goederen in Compagnie."

Men verbeelde zich toch eens een in vier of meer gedeelten gesplitsten verkoop van eene partij goed, waarbij men, bij elk verkocht gedeelte, ieder der aandeelhouders voor zijn aandeel in het bedrag van den verkoop moest crediteren, om dan weder, wanneer alles was verkocht en men tot het opmaken der Verkoop-rekening overging, elk der aandeelhouders voor zijn aandeel in de onkosten en provisie te debiteren. Welk een omslag zou dit geven. Welk eene groote mate van oplettendheid zou dit vereischen, om niet in abuizen te vervallen!

Dit alles nu wordt afgesneden, en voor een goed deel voorkomen, door het gebruik van de Hulp-rekening „Goederen in Compagnie" welker behandeling geheel overeenkomt met die van „Goederen in Commissie," met dit onderscheid, dat het netto provenu der verkochte goederen niet in het credit van ééne rekening gebragt wordt, maar in dat van zoo velen, als er belanghebbenden bij de zaak betrokken zijn, ieder natuurlijk voor zijn eigen aandeel.

Alvorens van de behandeling der Rekening „Goederen in Compagnie" af te stappen, mogen wij niet terughouden de navolgende opmerking, welke men

misschien wel overbodig zal vinden, maar die, naar wij gelooven, hier niet geheel misplaatst is.

De Rekening „Goederen in Compagnie” wordt niet anders gebezigd, dan voor de boeking eener partij in haar geheel, niet in dien zin, dat men ze niet zou gebruiken bij een verkoop die van tijd tot tijd geschiedt, maar in den zoodanigen, dat daarop nimmer mag voorkomen de boeking en verrekening van het *afzonderlijk aandeel*, waarvoor deze of gene participant bij de zaak is geïnteresseerd.

Een onkundige zou toch al ligt geneigd zijn, om bij ontvangst der factuur eener partij, waarbij hij voor een aandeel betrokken was, het eigen aandeel te brengen in het debet der rekening „Goederen in Compagnie”. Dit ware verkeerd gehandeld. Eene andere rekening, natuurlijk onder den titel die er voor vereischt wordt, moet er voor worden gedebiteerd, om naderhand, bij het opmaken der Verkoop-rekening, te worden gecrediteerd voor dat gedeelte, hetwelk men van het netto provenu te vorderen heeft.

En hiermede kunnen wij de beschouwing der Hulp-rekeningen laten rusten, ten overvloede nog verwijzende naar de boeken op blz. 30—32 omschreven, om nog met een enkel woord melding te maken van de rekeningen, die als naauw verwant aan de Auxiliaire, hier dus ook eene geschikte plaats ter behandeling vinden. Wij bedoelen de eigenlijk gezegde „Tusschen-rekeningen.”

Deze rekeningen vormen echter geen afzonderlijke soort. Haar gebruik is meer van toevalligen aard, en afhankelijk van omstandigheden, waarin men bij voorbeeld in de positie komt, dat wel eenerzijds, of de Debiteur of de Crediteur, bekend is, maar anderzijds de tegenovergestelde Crediteur of Debiteur niet. In zulke gevallen wordt natuurlijk de bekende titel hetzij gedebiteerd, hetzij gecrediteerd, en geschiedt de tegenovergestelde boeking op eene der andere rekeningen, in het Grootboek voorkomende, die dan voor „Tusschen-rekening” optreedt. Aangezien nu het eigenlijk karakter dezer rekening dat is van eene voorloopige bergplaats, waaruit de bewuste zaak op het geschikte tijdstip weder genomen wordt, zoo is het tamelijk onverschillig, welke rekening men als Tusschen-rekening gebruikt. Het spreekt echter van zelf, dat men bij het doen eener keuze altijd die neemt, welke het meest in overeenstemming is met de in behandeling zijnde zaak, of er eene afzonderlijke titel voor gebruikt. In geen geval mag echter genomen worden eene Persoonlijke rekening; of die van Kassa: de eerste, omdat zulk eene in het naauwste verband staat met het rekening-courantboek; de tweede, omdat zij elke maand moet worden opgemaakt en er dan al ligt verschil tusschen het beschreven en werkelijk saldo zou zijn.

Uit het bovenstaande nu blijkt, dat de als Tusschen-rekeningen gebruikt wordende titels zijn Nood-rekeningen, die men bezigt, om eene geregelde dubbele boekhouding te kunnen doen.

Er zijn bovendien nog andere rekeningen, die insgelijks eenigermate het

karakter van „Tusschen-rekening” hebben, echter *in dien zin, dat men ze kan gebruiken, en ook zonder stoornis in de boeking haar gebruik kan nalaten.*

Deze rekeningen zijn die van Remisen en Traites; doch daar beide behooren onder die titels, welke uit wisselzaken voortspruiten, zoo zullen wij met onze opmerkingen er over als „Tusschen-rekeningen” wachten, tot dat wij ze hebben afgehandeld bij de beschouwing van dat onderwerp, waaraan wij, om zijn groot gewigt, eene afzonderlijke plaats hebben toegedacht, en tot welks behandeling wij nu genaderd zijn, namelijk DE WISSELS.

Tot inleiding onzer beschouwing, hoe deze in het Boekhouden behandeld moeten worden, geven wij eene korte beschrijving van de Wissels zelven, en stellen ons daarbij voor de beantwoording dezer beide vragen:

Wat zijn wissels?

Waartoe worden zij gebruikt?

Wissels zijn geschriften, eenigzins in den vorm van gewone brieven neêrgesteld, waarbij de eene persoon door den anderen gelast wordt, om aan een derde te betalen. Dit zelfde geschiedt insgelijks bij het gewone orderbriefje of assignatie, dat men, bij voorbeeld, ter ontvangst van het bedrag voor geleverd goed, aan zijnen Kassier inzendt. Tot op zekere hoogte hebben dus assignatie en wissel gelijke strekking. Nogthans bestaat er tusschen hen een groot en gewigtig verschil. Terwijl toch bij de assignatie de hierboven genoemde derde persoon gelast wordt, om, hetzij persoonlijk, hetzij door een gevolmagtigde, de uitgedrukte geldsom in ontvangst te nemen, heeft daarentegen bij den wissel dezelfde derde persoon het vermogen, om zijn regt op de uitgedrukte geldsom aan een ander over te dragen, (Endosseren) waarom dan ook die derde persoon, met toevoeging van de woorden „of order”, in den wisselbrief vermeld wordt. De noodzakelijkheid nu, waarin die derde persoon („houder” genaamd) verkeert, om van dat regt gebruik te maken, heeft van zelve ten gevolge, dat zulk een geschrift van de eene hand in de andere overgaat, en dus van eigenaar verwisselt, om door den laatsten houder, tegen de som waarmede het betaald moet worden, te worden ingewisseld.

Van daar eensdeels de benaming „Wissel”.

Voor deze benaming is echter nog eene andere niet minder afdoende reden, namelijk deze: dat, aangezien elk land zijne eigene muntspecie heeft, die buiten zijne grenzen geen wettig en gangbaar betaalmiddel is, er bijgevolg ook bij wissels, uit en op het buitenland getrokken, verschil moet zijn tusschen de soort van munt, waarmede de eene persoon den wissel kwijt, en die welke de andere voor den wissel ontvangt. In zulke gevallen moet men dus op eene van beide plaatsen, welke dan ook, tot eene verwisseling der vreemde munt in eigene overgaan, welke verwisseling geschiedt naar een maatstaf, aan rijzing en daling onderworpen, in den handel *koers* genaamd.

Wij bezigden hierboven de woorden "een, anderen en derden persoon", waarmede wij in gelijke volgorde bedoelen, "betrokkene, trekker en houder", welke laatste termen wij vervolgens tot verduidelijking onzer uitdrukkingen bezigen zullen.

Betrokkene is natuurlijk hij die den wissel betalen moet;

trekker, die den wissel afgeeft;

houder, aan wien de wissel wordt afgegeven, met het regt om het bezit aan een ander over te dragen. Uit deze drie toestanden ontwikkelen zich de verschillende betrekkingen, waarin men tot wissels kan geplaatst zijn; welke betrekkingen weder op hare beurt geheel beheerschen de wijze van boeking, die over wissels-transactiën geschieden moet. Wij zullen elken dezer toestanden afzonderlijk beschouwen, en met een voorbeeld trachten op te helderen.

Wanneer men is **betrokkene**.

A te Londen heeft van ons te vorderen eene som van ƒ 3600, waarvoor hij natuurlijk in onze boeken credit staat. Tot kwijting van die pretentie trekt hij op ons eenen wissel van gelijk bedrag, te betalen drie maanden na de afgifte. Voor die afgifte moet A te Londen worden gedebiteerd, maar wie is de tegen hem over geplaatste crediteur? Alvorens wij tot de aanwijzing daarvan overgaan, wenschen wij eenigzins nader aan te duiden *waarom* A moet worden gedebiteerd.

A moet worden gedebiteerd (hetzij wanneer men berigt van de trekking ontvangt, hetzij wanneer de wissel ter acceptatie gepresenteerd wordt), omdat hij ontvangt, zij het dan ook bij anticipatie (voorbaat) door tusschenkomst van een ander of van anderen.

A moet worden gedebiteerd, omdat hij door zijne trekking *ophoudt* Crediteur te zijn, welk ophouden van zijne positie als Crediteur, *in onze boeken*, niet anders kan omschreven worden, dan door hem contra te debiteren.

A houdt op Crediteur te zijn, door zijne schuldvordering ten onzen laste, door middel der wisseltrekking, aan een ander over te doen, welke andere (zijnde degeen aan wiens order de wissel is afgegeven) in zijne plaats optreedt, en dus de eigenlijke Crediteur is, die tegenover A, als Debiteur, geplaatst moet worden. Doch aangezien 1°. die persoon met ons niets anders heeft uit te staan, dan dat hij eenen wissel ten onzen laste in handen heeft, en bijgevolg de wederzijdsche aanraking van zeer toevalligen aard is; 2°. die aanraking ophoudt te bestaan, zoodra hij van zijn regt van overdragt gebruik maakt; en 3°. het gevolg daarvan is, dat men daardoor met verschillende, elkander opvolgende personen in dezelfde toevallige aanraking kan komen, *met geheele onbekendheid van onze zijde*, zoo zou het al zeer ongerijmd zijn, de persoon, aan wiens order de wissel is afgegeven, onder zijnen eigenen naam of firma te crediteren.

Deed men dit, men zou in de noodzakelijkheid komen elke volgende overdragt op nieuw te boeken, hetgeen echter eene onmogelijkheid zou zijn, daar men

(gelijk hier boven gezegd) volstrekt niet weet aan wie de wissel door den eersten en de volgende houders is overgedragen (geëndosseerd.)

Het doet er ook niets toe, of men al met die personen bekend is, daar *deze*, ofschoon als individus afwisselende, nogthans allen, ieder op zijne beurt, tot ons in betrekking komen, *in éene en dezelfde hoedanigheid*. Dit laatste doet alles af. De qualiteit, waarin die bekende of onbekende persoon moet worden gecrediteerd, bepaalt den aard der rekening, waarop dit moet geschieden. Die qualiteit nu is en blijft die van "houder van eenen op ons getrokken wisselbrief." De houder, wie hij ook zij, is onze wettige schuldeischer; maar aangezien hij dit is uit kracht van een op ons getrokken wisselbrief, (wat in deze de hoofdzaak is), zoo geschiedt ook de boeking of erkenning zijner schuldvordering op eene onpersoonlijke rekening, die men voor alle dergelijke zaken gebruikt en daarom eene collectieve is; en welker titel, gelijk die van elke rekening, den aard der handeling moetende uitdrukken, daarom dan ook zeer juist gekozen is, namelijk:

traite-rekening;

hetgeen zooveel wil zeggen als rekening van de op mij getrokken wissels, en welke men kan aanmerken als de vertegenwoordiger van alle *houders* van op ons getrokken Wisselbrieven.

Deze rekening, hoewel in haar wezen onpersoonlijk, heeft nogtans eenige overeenkomst met de collectieve persoonlijke rekeningen, en is als zoodanig het naauwst verwant aan de rekening van Diverse Crediteuren, met welke zij bovenal dit gemeen heeft, dat beide eerst worden gecrediteerd en daarna gedebiteerd.

Om deze reden hebben wij haar dan ook hierboven gequalificeerd als te behooren onder die rekeningen, welke, als het ware, het midden houden tusschen de persoonlijke en onpersoonlijke; en met regt, want zij wordt gebruikt om de boeking van gedane zaken te doen geschieden, echter met bijvoeging van in die zaak betrokkene personen, altijd in den zin hunner eenige en ondeelbare qualiteit; hier, als houder van op ons getrokken Wisselbrieven. Die qualiteit nu wordt uitgedrukt in den vorm van den naam des eersten houders, die in deze de vertegenwoordiger van al zijne volgelingen is; zoodat een wissel door A te Londen op ons getrokken aan de order van B, en door B aan C, door C aan D, door D aan E, enz. geëndosseerd, in de boeken voorkomt als eene Traite van A te Londen, groot ƒ 3600 °/. B per 1 Augustus.

De Traite-rekening wordt gecrediteerd voor alle op ons getrokken Wisselbrieven, om bij de betaling dier wissels te worden gedebiteerd, hetgeen weder zeer duidelijk zal worden, wanneer men zich den houder van den wissel voorstelt onder de benaming van Traite-rekening.

Zoo als reeds gezegd is, kan echter het crediteren der Traite-rekening geschieden op een der beide genoemde tijdperken:

wanneer men advies van den getrokken wissel ontvangt, of

wanneer hij ter acceptatie gepresenteerd wordt.

Wat nu betreft het doen eener keuze *wanneer* men den getrokken wisselbrief boekt, achten wij het raadzaam dat men zich daarin door de omstandigheden laat leiden.

Zoo is er ontegenzeggelijk veel, dat voor de boeking bij het eerste tijdperk pleit, om de eenvoudige reden, dat, bij advies van een op ons getrokken wisselbrief, het ontvangen berigt eigenlijk inhoudt eene kennisgeving van de gedane overdragt der schuldvordering.

De boeking bij het tweede tijdperk, namelijk als de op ons getrokken wisselbrief ook door ons geaccepteerd wordt, heeft echter, *boven die* bij het eerste, dit eigenaardige, dat de daad van accept in zich bevat eene handeling, waardoor wij onzerzijds *erkennen*, dat van nu aan niet meer de trekker, maar de houder van den op ons getrokken wisselbrief onze schuldeischer is. Er zijn ook omstandigheden, waarin men met het crediteren der Traite-rekening, ook al heeft men advies van de trekking, moet wachten, tot dat de wissel ter acceptatie gepresenteerd wordt. Dit geschiedt als de wissel getrokken is in vreemd geld, en eerst op den dag der acceptatie bepaald wordt, tot welken koers, en bij gevolg ook met welke som in eigen munt, de wissel op den vervaldag zal worden betaald,

Nu kan het echter gebeuren, dat men ook bij het gebruik der Traite-rekening niet bij magte is alle op ons loopende wissels in haar credit te brengen. Deze onmagt ontspruit uit twee oorzaken:

1°. als wij van de op ons afgegeven wissels geen advies hebben ontvangen, en deze ook niet ter acceptatie, maar alleen op den vervaldag ter betaling gepresenteerd worden;

2°. als wij van hunne afgifte wel advies hebben ontvangen, maar wanneer zij getrokken zijn in vreemd geld, en ons insgelijks niet ter acceptatie gepresenteerd worden; in welk geval de koers, en bij gevolg ook de som waarmede zij betaald moeten worden, eerst op den vervaldag worden bepaald. Dit laatste zal evenwel niet dikwijls voorkomen, aangezien in den regel alle Wissels uitgedrukt zijn in de munt van de plaats, waar zij betaald moeten worden.

In beide gevallen vervalt de Traite-rekening geheel, en wordt alleen op den dag der betaling de trekker gedebiteerd, *aan* die rekening, die voor de betaling moet worden gecrediteerd; doorgaans de Kas-rekening.

Hieruit blijkt alzoo, dat de Traite-rekening, in haar wezen, is eene tusschenrekening, echter in dien zin dat haar gebruik geen *onvoorwaardelijk* vereischte is.

Dit laatste, het niet gebruiken van deze rekening, is op vele kantoren het geval, en alsdan wordt met de boeking der te betalen wissels tot de betaling zelve gewacht. Wel wordt daardoor afgesneden eene eenigzins omslagtige tusschenbewerking van crediteren en debiteren der Traite-rekening; maar aan de andere zijde twijfelen wij zeer, of zulk eene handeling geschikt is een, ten allen tijde, klaar en duidelijk overzigt van den staat van zaken te geven. Langs dezen weg toch kan er alligt op de rekening van dezen of genen persoon eene valsche

positie voorkomen; ja, bij eene achtereenvolgende afgifte van wissels, ten onzen laste door denzelfden persoon, zou het kunnen gebeuren, dat de rekening van dien vriend *nimmer* haren juisten stand aanwees, en bovendien, wat hier alles afdoet, men bedenke toch wel, dat door elke Traite niet alleen de *aard* van de schuld, maar ook de schuldeischer althans de *hoedanigheid* van den schuldeischer, veranderd is.

Aan de andere zijde is het evenwel ook waar, dat men aan het gebruik der Traite-rekening eene al te groote en noodelooze uitbreiding geven kan, door insgelijks daarop te brengen die wissels, welke op korten termijn, op zigt of kort na zigt, op ons zijn afgegeven. Voor deze laatsten is het op verre na geen vereischte dat de Traite-rekening worde gebruikt, omdat zij binnen een naauw afgebakend tijdperk afloopen; maar, waar dit het geval niet is, gelooven wij dat eene juiste en accurate boeking het gebruik der Traite-rekening vereischt.

Bij de beschouwing van dit onderwerp zijn wij uitgegaan van de veronderstelling, dat een zeker persoon in het buitenland (A te Londen) eene schuldvordering ten onzen laste had, voor welks juiste bedrag hij zich in eene Traite op ons dekt (rembourseert). Van dit standpunt uitgaande, moeten wij echter de opmerking maken, dat het evenzoo gebeuren kan, dat A op ons afgeeft, hetzij meer dan hij van ons te vorderen heeft, hetzij minder, hetzij zonder iets te vorderen te hebben. Waar dit nu het geval is, brengt het hoegenaamd geen verschil in de *wijze* van boeking te weeg. Zij blijft geheel en onveranderlijk dezelfde. Het oefent alleen invloed uit op den stand der rekening, die de trekker in onze boeken heeft.

Alvorens nu de behandeling der Traite-rekening geheel te verlaten, zullen nog een paar opmerkingen *hier* hare juiste plaats vinden.

Het is voor elken betrokkene een onmisbaar vereischte, dat hij, om eene juiste boeking te kunnen bewerkstelligen bekend is met den *waren* of *eigenlijken* trekker. Wij drukken hier bijzonder op het woord „eigenlijke" omdat bij wisseltrekkingen gevallen zich kunnen voordoen, dat de persoon, die den wissel heeft afgegeven, niet als trekker voorkomt. Daarom maakt men in zulke omstandigheden onderscheid tusschen den *feitelijken* en *wettelijken* trekker. Feitelijke trekker is natuurlijk hij, die den wissel afgeeft, maar hij is ook de wettelijke, indien hij dit doet ten zijnen eigen behoeve. Om dus den wettelijken (dat is den waren) trekker te leeren kennen, hangt alles af van de wetenschap, ten wiens behoeve de wissel getrokken is. Een enkel voorbeeld zal genoegzaam zijn, om dit toe te lichten. A te Londen betrekt ons voor rekening van B te Hamburg. A geeft den wissel af en is als zoodanig de feitelijke trekker; maar desniettegenstaande hebben wij in deze zaak, wat de boeking betreft, met A niets te maken, want daar deze den wissel trekt voor rekening (dat is: ten behoeve) van B te Hamburg, zoo moet deze laatste, als de wettelijke trekker, er ook voor worden gedebi-

teerd. A kan dus in zeker opzigt door ons beschouwd worden als eenvoudig te zijn de hand, waarmede B zijnen wissel schrijft.

De andere opmerking die wij te maken hadden is deze:

Dat het (behoudens eene enkele bepaalde uitzondering) niets afdoet, wie de persoon is aan wiens order de wissel wordt afgegeven, *al ware die persoon ook de trekker zelf.* In zulke gevallen wordt evenzeer de trekker gedebiteerd en de Traite-rekening gecrediteerd, en dit wel om dezelfde reden, die wij hierboven reeds hebben aangegeven, dat namelijk door elke wisseltrekking de *hoedanigheid* van den uitdeischer verandert. Een enkel voorbeeld zal dit weder genoegzaam ophelderen. A te Londen staat in onze boeken Credit voor *f* 3600.—. Indien deze schuld niet door ons gekweten wordt, blijft A onze Crediteur voor deze som in hoedanigheid van „Handels-Correspondent." Wanneer nu A op ons trekt, houdt hij *als zoodanig* op onze Crediteur te zijn voor het bedrag van *die* som, welke hij op ons afgeeft. Trekt hij nu aan de order van B te Hamburg of iemand anders, welnu, dan wordt B of die andere onze Crediteur in *hoedanigheid* van „Houder van een op ons getrokken wisselbrief." A kan echter onze Crediteur in diezelfde hoedanigheid worden, als hij namelijk den wissel aan zijne eigene order uitschrijft.

En wat nu betreft de door ons gereserveerde uitzondering, daarmede doelden wij op die gevallen, waarin het gebeuren kan, dat de Betrokkene ook tegelijk is de persoon, aan wiens order de wissel geschreven wordt, of ook dat de Trekker dien aan zijne eigene order afgeeft, en onmiddellijk aan den betrokkene endosseert. Zulke gevallen zijn wel niet alledaagsch, maar zij kunnen daarom toch voorkomen, dus zullen wij ze met een paar voorbeelden toelichten.

Drie vrienden, A te Londen, B te Hamburg en C te Amsterdam, drijven met elkander handel. Nadat zij eenigen tijd gecorrespondeerd hebben is het gevolg van hunne handelingen, dat C geld schuldig is aan B, en daarentegen A weêr aan C, en B aan A. Als nu B te Hamburg aan A te Londen opgeeft, voor zijne rekening op C te Amsterdam te trekken, dan kan A, dit doende, van dienzelfden wissel gebruik maken, om zijne schuld bij C, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk te kwijten; hetwelk hij doet, door den wissel op C getrokken aan diens order af te geven, of ook hem aan eigen order te schrijven en aan C te endosseren. De boeking, die C daardoor verkrijgt, gaat alsdan geheel buiten de Traite-rekening om, want de wissel op hem getrokken wordt hem ook weêr tegelijk geremitteerd, en alzoo heeft hij in dezen slechts te maken met den eigenlijken Trekker, B te Hamkurg, dien hij debiteert, en den Remittant A te Londen, dien hij crediteert.

Een voorbeeld van eenigzins anderen aard is dit:

A te Londen moet van C te Amsterdam hebben eene zekere som, te betalen in Engelsche munt; C daarentegen heeft een genoegzaam gelijk bedrag van A in Hollandsch Courant te vorderen, gesteld £ 250.— en *f* 3000.— Nu kan A te Londen op C te Amsterdam zijne pretentie betrekken en C wederkeerig de zijne op A. Men heeft echter onderling goedgevonden, dat A een wissel op C zal afgeven, om dien in mindering zijner schuld aan hem te remitteren. A doet dit op boven omschrevene wijze, en de boeking die C daardoor verkrijgt is deze: dat hij A te Londen m/R als Trekker debiteert, en A te Londen z/R als Remittant crediteert, beide natuurlijk voor de som, die door den aangenomen koers is aangewezen.

Wij hebben gemeend bij de ontwikkeling van dit onderwerp eenigzins breedvoerig te moeten zijn, omdat wij daarin als het ware (zij het dan ook in omgekeerden zin) de grondslagen hebben behandeld, waarop onze volgende beschouwingen zullen berusten. Wij gaan thans over tot de behandeling van den tweeden der hierboven door ons genoemde toestanden, als:

Men is TREKKER.

De boeking, die uit zulk eene handeling voortvloeit, is *over het algemeen* zeer eenvoudig. Uit het hiervoren ontwikkelde hebben wij toch gezien, dat eene wisseltrekking eigenlijk is eene lastgeving van den Trekker aan den Betrokkene, om de in den wissel uitgedrukte geldsom te betalen. Het spreekt dus van zelf, dat de Betrokkene (hier weder de wettelijke, in onderscheiding van den feitelijken) door den Trekker moet worden gecrediteerd; want het is toch de Betrokkene, die door zijne eindelijke uitgifte (zij het dan ook, in betrekking tot den Trekker, door tusschenkomst van anderen) de wisseltrekking, als het ware, sanctioneert. Als zoodanig moet hij dan ook bij voorbaat, als uitgevende worden geboekt. Eene andere reden, waarom hij moet worden gecrediteerd, is gegrond in de daadzaak, dat hij voor den Trekker ophoudt Debiteur te zijn, of geheel of gedeeltelijk of in die hoedanigheid die hij tot dusverre had.

De Debiteur nu, die bij elke eigene wisseltrekking tegenover den betrokkene geplaatst wordt, is afhankelijk van de *betrekking* waarin men komt *tot den persoon* aan wiens order de wissel is afgegeven. Drie verschillende handelingen doen zich daarbij voor.

Men trekt bijvoorbeeld op A te Londen een bedrag van £ 250.— aan de order van B, die ons daarvoor, tot den koers van *f* 11.80, *f* 2950.— betaalt, voor welke som alsdan de Kas gedebiteerd wordt.

Als nu diezelfde Wissel, op A te Londen getrokken, door ons wordt afgegeven aan C te Londen, ten zijnen eigen behoeve of ten behoeve van een ander, dan is de natuurlijke Debiteur, òf C te Londen, òf hij, voor wiens rekening de wissel aan C te Londen gezonden wordt.

In de derde plaats kan men dezelfde £ 250.— op A te Londen trekken aan de order van zich zelven, om zich de latere dispositie voor te behouden; doch aangezien men door deze daad in zijne verhouding tot den betrokkene alleen van *hoedanigheid* verandert, door namelijk alsdan te worden houder, zoo zullen wij

deze handeling omschrijven in de volgende afdeeling, die wij wenschen te wijden aan den derden der door ons genoemde toestanden, namelijk als:

Men is HOUDER.

Houder van een wissel kan men worden langs drie verschillende wegen:
1°. door zelftrekking aan eigen order;
2°. wanneer anderen wissels aan ons overmaken;
3°. door aankoop.

De boeking van elke dezer drie manieren, om in het bezit van Wissels te geraken, geschiedt op afzonderlijke rekeningen, waaraan de namen gegeven worden van:
1°. EIGENE WISSELS.
2°. REMISE-REKENING.
3°. GEKOCHTE WISSELS.

Deze Rekeningen zijn, even als die van Traite, collectief; de eerste en de laatste kan men bovendien combineeren onder één Titel: „Wissel-rekening". Insgelijks heeft men vrijheid de gecombineerde Wissel-rekening weder te splitsen in zoo vele rekeningen, als men verschillende muntsoorten te behandelen heeft, aan welke onderdeelen der Wissel-rekening alsdan de namen gegeven worden „Valuta te Londen, Valuta te Hamburg," enz.

De Remise-rekening, hoewel, wat de behandeling betreft, in vele opzigten met de Wissel-rekening overeenstemmende, moet er echter bepaald van worden afgescheiden, omdat de posten van deze rekening voorkomende, even als die op de Traite-rekening, altijd met hetzelfde bedrag afloopen. Deze drie rekeningen nu hebben dit met elkander gemeen, dat zij eerst worden gedebiteerd en daarna gecrediteerd. Daarom zijn zij aan de rekening van „Diverse Debiteuren" op dezelfde wijze verwant, als de Traite-Rekening aan die van „Diverse Crediteuren."

Na deze algemeene beschouwingen zullen wij ze ieder afzonderlijk behandelen, en daartoe beginnen met de rekening van

EIGENE WISSELS.

Deze titel wordt gebruikt in die gevallen, dat men, op dezen of genen handelsvriend moetende trekken, voor den getrokken Wissel nog geen geschikt emplooi heeft, of zich de latere dispositie wegens bijzondere redenen voorbehoudt. Een dezer redenen kan bestaan in de omstandigheid, dat, op het oogenblik der wisseltrekking, de koers zeer laag is, en men met grond binnen korten tijd eene verhooging kan verwachten.

Indien de staat der kas het toelaat, kan de uitgifte nog eenigen tijd worden uitgesteld, om daardoor, zoo mogelijk, eenig voordeel te genieten, of althans eenige schade te voorkomen. Een voorbeeld ter opheldering. A te Londen is aan C te Amsterdam schuldig eene zekere som in Engelsche munt (£ 250) te betalen

op 30 Junij. Twee maanden vóór den vervaldag geeft A aan C last dit beloop op hem te trekken, hetwelk deze ook doet; maar aangezien de stand van den koers tusschen Amsterdam en Londen van dien aard is, dat deze transactie voor C nadeelig zou uitkomen, zoo wacht deze met de uitgifte, tot dat zich misschien in den tijd, die er verloopen moet tusschen den dag der trekking en dien der betaling, eene meer voordeelige gelegenheid tot plaatsing voordoet.

Insgelijks kan het ook zijn, dat C, moetende trekken, het geld dat hij voor zijnen Wissel maken kan volstrekt niet noodig heeft, en dus, hoewel de koers zoodanig is dat eene billijke transactie mogelijk is, nogthans daarvan geen gebruik maakt, en zijnen Wissel nog eenigen tijd in portefeuille houdt, omdat kort papier altijd een hoogeren prijs bedingt dan langloopend, en hij dus in dien tusschentijd kan rekenen rente van zijn geld te hebben gemaakt.

Daar het nu van zelf spreekt, dat wanneer de boeking op den dag der trekking geschiedt, zij ook moet geschieden naar den koers van dien dag, zoo vloeit hieruit weder van zelf voort, dat zich bij elken afzonderlijken Wissel een verschil tusschen Debet en Credit in eigen geld kan voordoen, welk verschil alsdan het profijtelijke of onprofijtelijke dezer handeling aanwijst.

Met deze laatste bewering stuiten wij echter op het navolgende bezwaar, namelijk, dat de Wissels in eigen geld getrokken aan geene afwisseling van koerswaarde onderworpen zijn, en er alzoo ook in de sommen van Debet en Credit geen verschil kan zijn. Dit laatste is echter niet geheel juist. Gesteld toch dat C in dato 30 April een Wissel trok op Londen groot ƒ 10,000.— te betalen 30 Junij, dan zou toch wel niemand zoo dwaas zijn, om hem 8 Mei de volle ƒ 10,000.— te geven voor een artikel, dat eerst 30 Junij (dus 53 dagen later) die waarde had. Wie zou aan dusdanigen persoon het gedurende dien tijd afgestane kapitaalsgebruik vergoeden? Hoe moet er dan in zulke gevallen gehandeld worden?

Drie wegen staan hier open:

1°. Men kan eene uitzondering op den aangegeven regel toelaten, en den Wissel voor zijn volle bedrag in Debet en Credit brengen, om datgeen wat men bij de plaatsing minder ontvangt, als vergoeding voor renteverlies op de Rente-rekening te vereffenen.

2°. Men kan het eigen geld als vreemd beschouwen, en tegelijk den Wissel, ter grootte van zijn bedrag (a pari), in Debet brengen, om dan bij de uitgifte de Wissel-rekening voor het netto bedrag te crediteren.

3°. Men kan, het eigen geld als vreemd beschouwende, den Wissel voor zijn netto bedrag (dat is: zijne werkelijke waarde op het oogenblik der boeking, berekend naar den aangenomen rente-standaard) in Debet brengen, om dan bij uitgifte de Wissel-rekening voor het netto provenu te crediteren.

Deze laatste manier vereischt wat meer toelichting. Wij blijven, om die toelichting met cijfers te kunnen geven, bij het hierboven gestelde voorbeeld.

C te Amsterdam trekt den 30 April op A te Londen aan eigen order, een Wissel ter somma van *f* 10,000—, vervallende 30 Junij. Nu is het natuurlijk dat A te Londen door C voor deze volle *f* 10,000— moet worden geerediteerd, en aangezien hij den Wissel in portefeuille houdt, moet de Wissel-rekening worden gedebiteerd, doch (bij toepassing van de derde manier) niet voor het totale beloop van *f* 10,000.—; dewijl deze Wissel, hoewel in die som geschreven, nogtans geene contante waarde von dat bedrag heeft. Die contante waarde wordt bepaald naar evenredigheid van den rente-standaard. Gesteld nu dat C aanneemt 4% rente van zijn geld te kunnen maken, dan is de contante waarde van elke *f* 100.— over twee maanden te ontvangen *f* 99 1/3, welke laatste som dan zooveel als de koers is, waarnaar het bedrag van den Wissel berekend wordt.

Tegenover A te Londen als Crediteur voor *f* 10,000.— komt dus de Wissel-rekening als Debiteur voor *f* 9933,33 en, (overeenkomstig den grondregel, dat in elke post de sommen van Debet en Credit met elkander moeten overeenstemmen) worden de overige *f* 66.67, als rente-vergoeding, in het Debet der Interest-rekening gebragt.

Het is ontegenzeggelijk waar, dat deze manier van bewerking veel heeft, wat in haar voordeel pleit; want men zou toch deze rentevereffening daadwerkelijk moeten in acht nemen, wanneer men den Wissel, in plaats van dien in portefeuille te houden, aan een ander uitgaf, en er contant geld voor ontving. Niemand toch zou, gelijk reeks gezegd is, zoo dwaas zijn *f* 10,000 te geven voor een artikel, dat eerst over twee maanden die waarde had. Dit is evenwel niet alles; door de derde manier toe te passen brengt men de behandeling van het eigen geld geheel in overeenstemming met die van het vreemde. Wissels in vreemde munt en aan eigen order getrokken, met het doel om zich de latere dispositie voor te behouden worden toch, behoudens enkele uitzonderingen, in het Debet der Wissel-rekening gebragt tot het bedrag, dat men er voor zon kunnen bedingen op den dag der trekking.

Wij maakten daar even gewag van enkele uitzonderingen, die zich kunnen voordoen, als eene afwijking van den regel, dat de Wissels in vreemd geld en aan eigen order getrokken, in het Debet der Wissel-rekening worden gebragt tot het beloop, dat men er voor zou kunnen bedingen op den dag der trekking.

De reden, die tot deze afwijking aanleiding geeft, is gelegen in de omstandigheid, dat de Wissel wel in vreemd geld is getrokken, maar desniettemin dienen moet tot dekking van eene over eenigen tijd verschuldigde som in eigen geld.

De uitwerking van een voorbeeld zal wel weder het geschiktste middel zijn, om van deze zaak een duidelijk denkbeeld te geven.

Wij nemen daartoe de hierboven aangegeven eijfers.

A te Londen is op den 30 Junij aan C te Amsterdam schuldig eene som van *f* 10,000.— ter voldoening van eenige goederen, waarover C op den 30 April de factuur had ingezonden. Gesteld nu

1°. dat deze beide vrienden waren overeengekomen, dat C voor dit beloop een Wissel zou trekken in Engelsch geld, en

2°. dat de koers tusschen Amsterdam en Londen voor papier op zigt is *f* 11.80 en voor papier op 2 maanden *f* 11.70;

dan moet C, hoewel hij dezen Wissel op twee maanden trekt, nogtans het Hollandsch geld in Engelsch reduceeren tot den koers van *f* 11.80, die van het papier op zigt.

Dit moge nu eenigzins vreemd luiden bij eene oppervlakkige beschouwing; als men over de zaak meer nadenkt, springt de waarheid van deze bewering van zelve in het oog.

Zien wij slechts.

Indien C op 30 April den Wissel trok tot den koers van *f* 11.70 dan zou hij dien moeten schrijven ter grootte van £ 854.14.—, welke £ 854.14.— op den tijd dat de vervaldag nabij was verkocht zouden kunnen worden ter somma van *f* 10,085.46 en dit, men lette hier wel op, *zonder dat er eenige verandering was gekomen in den stand van den koers op 30 April, en op den tijd omstreeks 30 Junij.*

Het gevolg van zulk eene handeling zou zijn, dat C zich bevoordeelde ter somma van *f* 85.46 *ten prejudice* van zijnen vriend A; want wanneer wij de zaak uit het standpunt van den Londenaar beschouwen, en aannemen, dat omstreeks 30 Junij de Wisselkoers tusschen Amsterdam en Londen dezelfde is als op 30 April, dan zou C, om zijnen Wissel voor *f* 10,000.— te kunnen verkoopen, deze slechts behoeven te trekken ter grootte van £ 847.9.2, alzoo een verschil van £ 7.4.10, gelijk staande met de hierboven genoemde som van *f* 85.46.

Nu zou het echter kunnen gebeuren, dat A te Londen hetzelfde nadeel leed van £ 7,4 10, en dat C te Amsterdam toch niet meer dan *f* 10,000.— voor zijnen Wissel ontving, namelijk, wanneer hij dezen 30 April tot den koers van papier op 2 maanden trok, en onmiddellijk verkocht; maar dan had, tegenover de schade van A te Londen, C te Amsterdam *dit voordeel*, dat hij zijn geld ontving *twee maanden vóór dat hij er regt op had.*

Het is dus duidelijk, dat in gevallen als het hiervoren aangegevene, de koers bepaald moet worden overeenkomstig dien van papier of zigt, onverschillig wat de trekker met zijnen getrokken Wissel doet.

De boeking van deze zaken kan tweeledig zijn. Men kan namelijk, gelijk in de meeste gevallen gedaan wordt, toepassen de hierboven aangegeven tweede manier; men kan ook de door ons ontwikkelde derde volgen.

Hoewel de eerste dezer beide wijzen het voorregt heeft van eene grootere gemakkelijkheid, gelooven wij dat de laatste den voorrang verdient om hare meerdere juistheid. Om dit aan te toonen zullen wij voor een oogenblik aannemen, dat C zijne *f* 10.000 in Engelsch geld op 30 April trok tot den koers van *f* 11.80, en onmiddellijk tot den koers van den dag, dat is, tot *f* 11.70 verkocht. In dat

geval zou de Wissel eene grootte hebben van £ 847.9.2, die aan C opbragten eene netto Som van / 9915.26. Deze transactie kan C insgelijks op twee wijzen boeken. Hij kan namelijk hiervan maken twee postsn, door tegenover A als Crediteur voor *f* 10,000.— te debiteren de Wissel-rekening, om vervolgens de Wissel-rekening te crediteren, en de kas te debiteren voor het netto bedrag, dat deze wissel opbrengt. Zoo als gezegd, wordt deze manier het meest gevolgd, om hare meerdere eenvoudigheid, en ook, omdat gelijk wij later zien zullen, alles op hetzelfde neêrkomt. Wat echter de juistheid betreft, gelooven wij dat men de zaak moet boeken als volgt. A te Londen wordt gecrediteerd voor de volle *f* 10,000.—, en de Wissel-rekening gedebiteerd voor de contante waarde van £ 847.9.2 over twee maanden betaalbaar, met *f* 9915.26. De overige *f* 84.74 worden in het Debet der Interest-rekening gebragt, waar zij ook eigenlijk behooren, als zijnde de opoffering, waarmede C gekocht heeft het *onmiddellijk regt* op zijne *f* 10,000.— of anders, als zijnde de waarde die de Interest-Rekening ontvangt in het vervroegd vermogen om dit geld te kunnen gebruiken (zie Pag. 64). Wanneer nu dat regt in een *werkelijk bezit* verandert, met andere woorden, wanneer C zijnen Wissel verkoopt, hetzij onmiddellijk na de trekking, hetzij eenigen tijd daarna, hetzij onmiddellijk voorafgaande den vervaltijd, dan wordt natuurlijk de Wissel-rekening gecrediteerd voor hetgeen deze Wissel opbrengt, en de kas daarvoor gedebiteerd.

Uit het bovenstaande blijkt nu ten duidelijkste, dat de verschillen, op de eigene Wissel-rekening verkregen, in het naauwst verband staan met het wezen van Interest; wij gelooven het dus allezins overeenkomstig de goede orde te zijn, dat die verschillen ten slotte ook op de Interest-rekening worden overgebragt. Wij zijn te meer van dit gevoelen, omdat men bijna als zeker kan aannemen, dat de Rekening van eigene Wissels op de door ons omschrevene derde manier gebruikt, immer een batig saldo afwerpt, welk batig saldo (men mag er van zeggen wat men wil) toch eigenlijk langs den weg van rentevergoeding verkregen wordt.

Maar ook indien het gebeurde, dat door eene toepassing van de tweede of een andere manier, de Wissel-rekening een nadeelig saldo opleverde, dan moet ook dit saldo op de Interest-rekening worden overgebragt.

Ten overvloede laten wij hier, ten bewijze dat de verschillen op de eigene Wissel-rekening voorkomende, in hun wezen *genoten renie* zijn, de *eenigzins gewijzigde* uitwerking van het hierboven gegeven voorbeeld volgen.

Gesteld dat A te Londen aan C te Amsterdam schuldig is eene som van *f* 10,000.—, *onmiddellijk te betalen*, maar dat C tot dekking dezer pretentie op A afgeeft een Wissel in Engelsch geld, getrokken op 2 maanden. Indien nu de koersen zijn zoo als hierboven is aangegeven, dan moet de *f* 10,000.— Hollandsch in Engelsch geld gereduceerd worden tot den koers van *f* 11.70, die van papier op 2 maanden, en de Wissel alzoo eene grootte hebben £ 854 14.— Indien C nu zijne traite op den dag der trekking (dat is: den dag op welken hij regt

op zijn geld heeft) verkoopt, dan ontvangt hij natuurlijk daarvoor ook de *som* waarop hij regt heeft, *niet meer en niet minder*. Geheel anders is het echter, wanneer hij den Wissel aan eigen order trekt en in portefeuille houdt, om hem *tegen den vervaldag* te verkoopen. Dan ontvangt hij tot den koers van *f* 11.80 voor deze £ 854.14.— eene som van *f* 10,085.46, zijnde alzoo *f* 85.46 meer dan het bedrag dat hij van A te Londen te vorderen had; maar dit meerdere is slechts eene regtmatig verkregene vergoeding voor het gedurende twee maanden verstoken zijn van zijn geld, en dus eigenlijk niets anders dan interest, welke hem door A te Londen wordt vergoed uithoofde die persoon 2 maanden uitstel van betaling heeft verkregen en daardoor wordt vergoed dat de Wissel, als getrokken tot den koers van *f* 11.70, dus ook door A te Londen met een hooger bedrag in Engelsch geld moet worden voldaan.

Wij gaven hierboven het denkbeeld aan, om het saldo der eigene Wissel-rekening als interest op de Rente-rekening over te brengen, en komen daardoor als het ware eenigzins in tegenspraak met het *door ons aangeprezen systeem* der rentevereffening. Het is zoo, dit systeem kan men ook op Wisselzaken toepassen: maar toch, hoezeer wij ook de toepassing er van voorstaan, bij alle rekeningen, die over Wisselzaken loopen, achten wij ze eenigzins misplaatst.

In geleidelijke orde komen wij nu tot de behandeling der

REMISE-REKENING,

welke titel gebezigd wordt voor alle Wissels, die ons van auderen worden overgemaakt, hetzij tot kwijting van aan ons verschuldigde gelden, hetzij om andere redenen. Deze rekening is voor de Wissels die men ontvangt, hetzelfde, wat de Traite-rekening is voor de Wissels die men op ons trekt. Wij kunnen daarom in hare omschrijving betrekkelijk kort zijn. Bij het gebruik der Remise-rekening is voor de ontvangen Wissels altijd de Crediteur hij die ze overmaakt, de Remittant, hier wederom de wettelijke, in onderscheiding van den feitelijken.

De ontvangen wissels worden in haar debet gebragt, wanneer het bedrag, waarmede zij betaald zullen worden, is bepaald, om haar vervolgens te crediteren wanneer de Wissels de portefeuille verlaten. Dit laatste kan op vier verschillende wijzen geschieden:

1°. door inwisseling tegen geld op den vervaldag, (inning);
2° door verstrekking tot betaling aan anderen;
3°. door inwisseling tegen geld vóór den vervaldag met korting, (discontering);
4°. door verstrekking tot betaling aan anderen, insgelijks met het toestaan van korting

Alsdan is in het eerste geval de kas of kassier: Debiteur; in het tweede wordt gedebiteerd de persoon; aan wien de Wissel in betaling gegeven wordt; in het derde wordt gedebiteerd de kas, voor de als netto provenu ontvangen penningen, en het resterende in het debet der interestrekening gebragt; in het vierde

wordt gedebiteerd de persoon aan wien de Wissel in betaling gegeven wordt, ter somma *van het bedrag waarvoor*, en het overige in het debet der interest-rekening gebragt. Voor alle Wissels, die als niet betaald aan den Remittant worden terug gezonden, moet natuurlijk deze worden gedebiteerd en de Remise-rekening gecrediteerd.

Het gebruik der Remise-rekening kan ook geheel vervallen, en dan wordt de Remittant eerst bij de inning enz. gecrediteerd. Hoewel dit de werkzaamheden bepaaldelijk verkort, gelooven wij echter niet dat het ongebruikt laten der Remise-rekening den stand van zaken verduidelijkt. Integendeel, om dezelfde redenen die wij reeds bij de Traite-rekening ontwikkeld hebben, en (natuurlijk hier in juist omgekeerden zin) ook op de Remise-rekening toepassen, achten wij, ten einde elke mogelijke valsche positie te voorkomen, het gebruik dier rekening wel degelijk noodzakelijk, want:

1°. bij elke overgemaakte Remise is de schuld van den Remittant bij ons gekweten, altijd ter somma van het bedrag in den Wissel uitgedrukt; of zoo hij niets schuldig was, of meer geremitteerd heeft dan hij schuldig was, is hij door zijne Remise schuldeischer geworden;

2°. door die Remise is onze pretentie van Debiteur veranderd, zijnde die Debiteur geworden de in den Wissel uitgedrukte betrokkene; of ook, zoo wij voor die Remise te voren geen debiteur hadden, hebben wij door haar tegen over den Remittant, Crediteur, een nieuwen Debiteur gekregen.

Men zou echter in al te groote omslagtigheid vervallen, wanneer men de Remise-rekening ook ging gebruiken voor papier op zigt of op zeer korten termijn.

Ten slotte hebben wij, voor het regt begrip dezer rekening, nog in het midden te brengan, dat zij alleen gebezigd wordt voor de Wissels, die getrokken zijn op plaatsen, binnen de grenzen van het eigen land gelegen.

De derde omstandigheid, waardoor men Houder van Wissels kan worden, ontstaat door aankoop, waarom men deze zaken dan ook behandelt op eene rekening, onder den titel van

GEKOCHTE WISSELS,

welke rekening in de bewerking grootendeels wordt gelijk gesteld met de rekeningen, die voor gewone handelsartikelen gebezigd worden, onder welke categorie men deze soort van Wissels dan ook kan rangschikken.

Deze rekening wordt bepaald gebruikt voor Wissels op het buitenland getrokken. In het algemeen is er dan ook op van toepassing, wat wij bij de behandeling der Eigen Wissels hebben in het midden gebragt.

Zij wordt gedebiteerd voor het werkelijk bedrag dat men voor de Wissels betaalt, om evenzeer te worden gecrediteerd voor het beloop waarvoor zij worden uitgegeven, hetzij men ze weder verkoopt, of aan een buitenlandschen vriend overmaakt.

Op deze rekening komt, om dezelfde reden als bij de Eigen Wissels aangewezen, geene andere rentevereffening te pas, dan het overbrengen der uit de onderscheidene in- en verkoopen ontstane verschillen. Gevoegelijk kan men toch den aankoop van Wissels beschouwen als eene uitzetting van geld, *meer om rente te maken dan om winst te behalen*, daar de verschillen in de koersen tusschen langloopend en kort papier bepaaldelijk worden beheerscht door datgeen waarop het geheele wezen van interest berust, »vergoeding voor een tijdelijken afstand van kapitaalsgebruik."

Dit karakter van uitzetting van geld, om rente te maken, treedt nog meer op den voorgrond bij den aankoop van zulke Wissels, wier aankoop zelf meer beschouwd kan worden als het verstrekken van een voorschot. Het „Houder worden" van zulke Wissels kan op tweeërlei wijzen worden geboekt. Men kan namelijk er voor bezigen eene afzonderlijke rekening, die dan den naam ontvangt van

DISCONTO-REKENING, afgeleid van het Italiaansche woord „Discontare", zooveel beteekenende als korting, en men kan de boeking ook doen op de hierboven aangeduide Algemeene Wissel-rekening of gekochte Wissels.

Van beide wijzen zullen wij hier eene korte omschrijving laten volgen. Vooraf echter de opmerking, dat het disconteren in den regel geschiedt alleen van die Wissels, welke betaalbaar zijn ter plaatse waar de Discontogever (hij die het geld verstrekt) woonachtig is, en dat voor Wissels daarbuiten, (echter altijd binnen de grenzen van het eigen land gedomiciliëerd) nog eene extra korting wegens plaatsverlies wordt toegestaan.

Als nu de Disconto-rekening gebruikt wordt, gaat men daarmede op de volgende wijze te werk:

Voor elken Wissel dien men disconteert, dat is met korting inkoopt, wordt de Disconto-rekening gedebiteerd voor het werkelijk bedrag dat men er voor betaalt. Daarbij wordt in acht genomen eene juiste notering van de grootte, den betrokkene en den vervaldag, om vervolgens de Disconto-rekening te crediteren voor het werkelijk bedrag waarvoor hij wordt uitgegeven, hetzij bij herdisconteering, inning of op andere wijze. Een natuurlijk gevolg van deze handeling is, dat bij elken wissel afzonderlijk, en dus ook wat het geheel betreft, de creditzijde der Disconto-rekening immer hooger moet zijn dan de Debetzijde, om de eenvoudige reden, dat men voor elken dag, gedurende welken een gedisconteerde Wissel in portefeuille is geweest, minder korting behoeft toe te staan dan men zelf genoten heeft. Er is echter eene uitzondering, waardoor het gebeuren kan dat een gedisconteerde Wisselbrief meer heeft gekost, dan hij opbrengt, namelijk: als hij met een lager disconto is opgenomen dan waarmede hij is uitgegeven. Wij zullen dit met een voorbeeld ophelderen.

A disconteert op 30 April van B een Wisselbrief, groot *f* 10,000.—, verval-

lende 30 Junij. Tot de koers van $3\frac{1}{2}$°/₀ moet A derhalve voor dien Wissel betalen *f* 9941.67. Op den 7 Mei herdisconteert A dezen Wissel aan C, tot den koers van 4°/₀, als wanneer hij er maar *f* 9941.11 voor terug ontvangt. Niettegenstaande deze Wissel nu 7 dagen in portefeuille is geweest, moet A ten slotte nog *f* 0.56 bijpassen.

Wij blijven evenwel bij onze bewering, dat het Credit der Disconto-rekening altijd, wanneer alle Wissels èn in Debet èn in Credit geboekt zijn, een verschil in de Credit-zijde, en dus een batig saldo moet opleveren, en wel bepaaldelijk omdat ieder die Wissels disconteert dit doet met het doel, om ze op den vervaldag zelf te innen, en nimmer om ze zoo kort in portefeuille te houden, dan alleen in het geval dat hij door verlaging van koers bij *herdisconteering* een *voordeel* kan behalen.

Het zou echter eene groote onjuistheid zijn, om het op de Disconto-rekening verkregen batig saldo als winst op de Winst- en Verliesrekening over te brengen, want het voordeel op deze rekening behaald, is toch niets anders dan eene door den Discontnemer toegestane vergoeding voor het door den Discontgever geceerde kapitaalsgebruik, en behoort alzoo op de Interestrekening te huis.

Om deze reden wordt dan ook het gebruik der Disconto-rekening wel eens geheel achterwege gelaten, en bezigt men voor zulke transactiën de „Algemeene Wisselrekening."

Deze rekening wordt dan voor elken Wissel, dien men disconteert, gedebiteerd voor het volle bedrag van de daarin uitgedrukte geldsom, en datgene wat men *minder* dan die som voor den Wissel betaalt, als eene bij voorbaat genoten rentevergoeding in het Credit der Interestrekening gebragt. Bij uitgifte wordt dezelfde rekening voor dezelfde som gecrediteerd, en daarbij datgene, wat men er minder voor ontvangt, als eene door *ons toegestane* vergoeding in mindering der genotene, in het Debet der Interest-rekening gebragt.

Uit de onderstaande bewerking nu blijkt, dat het gebruik der Disconto-rekening eigenlijk tot niets anders dient dan om afzonderlijk te kunnen nagaan, welke resultaten deze zaken hebben opgeleverd.

En hiermede hebben wij de behandeling der verschillende rekeningen, uit eigenlijke wisselzaken voortspruitende, ten einde gebragt. Wij zouden dus van dit onderwerp kunnen afstappen, ware het niet dat wij nog met een enkel woord het een en ander wilden in het midden brengen over eene soort van documenten, die in hun wezen naauw met de Wissels zijn verwant, ja, die men in zeker opzigt er onder kan rangschikken:

de PROMESSEN.

Eene *Promesse* is toch eigenlijk niets anders, dan een Wissel waarbij de Trekker op hetzelfde oogenblik tegelijk is Betrokkene en Acceptant. Zij wordt daarom

geschreven in den vorm eener belofte, en dient om van de op zekeren termijn verkochte goederen de betaling op den vervaldag van dien termijn te verzekeren.

De promessen worden meer bepaald gebruikt tusschen personen binnen de grenzen van hetzelfde land woonachtig, met dien verstande, dat de betaling meerendeels moet geschieden *daár* waar de verkooper gevestigd is; waarom dan ook de kooper, indien deze elders woont, in de woonplaats des verkoopers domicilie kiest. Het domicilie wordt evenwel ook wel bepaald op die plaatsen, waar men ze het gemakkelijkst kan verdisconteren.

Men kan tot deze documenten in eene tweeledige betrekking komen: als *Nemer* en als *Gever*.

Behandelen wij elke dezer betrekkingen afzonderlijk, en helderen wij ze met een voorbeeld op.

Wanneer men is *Nemer*:

Op den 30 April heeft A verkocht aan B eenige goederen, ten bedrage van *f* 5000.—, waarvoor B als ontvanger door A wordt gedebiteerd. Indien deze verkoop nu is een verkoop op tijd, zonder eenige andere conditie, dan is het natuurlijk, dat B in de boeken van A Debet blijft tot op het oogenblik dat hij zijne schuld in natura of anderzins volkomen gekweten heeft, en daardoor ophoudt Debiteur te zijn. Geheel anders echter is het, wanneer deze verkoop op conditie van Promesse is geschied: dan wacht A niet met B te crediteren tot op het oogenblik dat deze zijne reeds gepasseerde Promesse betaalt, maar hij crediteert hem voor het passeren dier Promesse zelve, en dit wel om de volgende redenen:

1°. B, hoewel Debiteur blijvende, is nogtans als Debiteur van *hoedanigheid* veranderd, omdat de aard zijner schuld zelve veranderd is, want B toch heeft, door de afgifte zijner promesse aan A, de oude schuld (Boekschuld) gekweten, (*) en eene nieuwe schuld (Wisselschuld) aangegaan;

2°. B moet door A worden gecrediteerd, omdat deze laatste van B ontvangen heeft een document, dat hem in de gelegenheid stelt, zijne pretentie ten laste van B aan een ander over te doen, te verhandelen.

De rekening nu, welke tegenover B als Crediteur, voor de ontvangst der promesse moet worden gedebiteerd, kan zijn eene afzonderlijke, wier titel alsdan overeenkomstig de verhandelde zaak moet wezen, of men kan daarvoor gebruiken de Remise-rekening, en dit laatste te meer, omdat, welke keuze men ook in deze doe, de behandeling geheel is overeenkomstig die van de zoo even genoemde rekening.

Wij zullen daarom hierover niet breeder uitweiden, en kunnen insgelijks ook

---

(*) Dat het passeren eener Promesse of Acceptatie als equivalent voor gekochte goederen, ook voor de Wet als betaling of kwijting geldt, blijkt uit het verband tusschen Art. 230 en 236 van het Wetboek van Koophandel.

zeer kort zijn in hetgeen wij te zeggen hebben over de behandeling der promessen:
Wanneer men is *Gever*.

Gelijk wij de promessen, die men ontvangt, in verband gebragt hebben met de Remise-rekening, zoo brengen wij de afgegeven Promessen in verband met de Traite-rekening, waarom wij hier de aandachtige herlezing van hetgeen wij daarover geschreven hebben, ten sterkste aanraden.

Eene enkele handeling, die zoowel kan voorkomen bij de gewone geaccepteerde Wissels, als bij de door ons afgegeven Promessen, mogen wij echter niet geheel onvermeld laten. Zij is deze: Het zou kunnen gebeuren, dat men in de gelegenheid kwam, om zelf-geaccepteerde Wissels of Promessen vóór den vervaldag in te trekken. Wanneer dit het geval is, dan doet men eene handeling, overeenkomstig die van Discontering; maar men wachte zich wel de boeking daarvan te bewerkstelligen op de Disconto-rekening of haren plaatsvervanger. Dit zou eene verwarring veroorzaken, alleen door een overdragtspost te herstellen. In zulke zaken is ook het eigenlijk wezen der handeling eene *betaling*, wel is waar *vóór* dat men daartoe verpligt is, maar ook even waar *van* hetgeen men verpligt is. Om de laatste reden nu moet de boeking (debitering) geschieden op dezelfde rekening, die er voor gecrediteerd stond, en dat wel voor dezelfde som, aangezien het die som is, welke men, *zij het dan ook met minder geld*, voldoet. Dit mindere nu, verkregen wordende door eene betaling vóór den tijd, is alzoo niets anders dan eene vergoeding voor den tijdelijken afstand van kapitaalsgebruik, en behoort bijgevolg op de Interest-rekening te huis, die er dan ook voor wordt gecrediteerd, terwijl de som der werkelijk betaalde gelden in het Credit komt van de rekening die met de betaling is belast.

Op bladz. 13 hebben wij ons voorbehouden terug te komen op de toelichting van omstandigheden, waarin *het kan voorkomen*, dat eene ontvangst gevolgd wordt door eene uitgifte, en dit, in strijd met de onveranderlijke daadzaak, dat elke ontvangst het gevolg is van eene uitgifte.

Wij achten het hier de regte plaats onze gedachten daaromtrent in het midden te brengen, omdat de omstandigheden, waarop wij doelden, zich bepaald bij wisseltrekkingen voordoen.

Wanneer toch C te Amsterdam op A te Londen trekt eenen Wissel ter grootte van £ 1000.— en daarvoor tot den koers van *f* 11.80 ontvangt *f* 11.800.—, dan heeft C te Amsterdam zijne *f* 11,800.— ontvangen *vóór* dat A te Londen voor deze *f* 11,800.— zijne £ 1000 — heeft uitgegeven, en alzoo heeft het wel eenigen schijn, dat niet immer de ontvangst het gevolg eener uitgifte is.

Dit is evenwel niet meer dan *schijn*, want hoewel A te Londen *zelf* het geld niet aan den trekker uitbetaalt, zoo geschiedt die uitgifte nogtans voor hem door een ander. Die andere (de persoon aan wiens order de Wissel afgegeven wordt, en dien wij gemakshalve B zullen noemen) treedt als uitgever op in de plaats

van A te Londen; en, in allen deele, C te Amsterdam zou nimmer hebben kunnen ontvangen, indien de door hem aan B verkochte Wissel niet door dezen was betaald geworden.

Er is echter nog iets. Wanneer wij spreken van het *beginsel* der handeling, dan doelen wij daarmede niet op het *begin* der handeling, op het *zoogenaamd nemen van het initiatief*, maar dan worden onze gedachten bepaald beheerscht door het feit, dat in de *sanctie* van den uitgever de kracht van elke handeling ligt, en om bij het hierboven aangehaalde voorbeeld te blijven, weinig zou het C te Amsterdam baten, zijn geld reeds van B ontvangen te hebben, indien A op zijne beurt weigerde het op hem betrokkene bedrag aan B of diens Endossant te betalen. In zulk een geval zou de Wisseltrekking door C, *als zoodanig*, alle kracht en waarde verliezen, en geheel door restitutie der reeds ontvangen penningen worden vernietigd, terwijl alleen de *gevolgen* der niet-betaling door A te Londen zouden overblijven. Maar ook, wanneer de Wisseltrekking door C, *als zoodanig*, hare kracht wel bleef behouden, dan zou dit niet anders kunnen geschieden, dan alleen in geval dat door Interventie, degeen die intervenieërt, door zijne betaling (uitgifte) de daad der Wisseltrekking door C sanctioneert (kracht doet erlangen).

En hiermede zijn wij gekomen aan het einde van onze beschouwingen over de verschillende Wissel-rekeningen. Wij zijn in de behandeling van dit onderwerp eenigzins uitvoerig geweest, omdat eigene ervaring ons geleerd heeft, dat bij de meesten dergenen, die de kunst van Boekhouden willen aanleeren, de grootste moeijelijkheid hierin gelegen is, dat zij zich geen genoegzaam helder denkbeeld van de Wissels en hunne verschillende verhoudingen gevormd hebben.

Om dezelfde reden hebben wij dan ook gemeend in onze beschouwing er eene afzonderlijke plaats aan te geven, en dit wel aan het einde van de rei dier rekeningen welke voor de eigenlijke zaken en gebeurtenissen des handels gebezigd worden.

Twee onderwerpen blijven ons nu nog ter beschouwing over; de
BALANS en de
WINST- EN VERLIES-REKENING.

Uit het onmiddellijk voorafgaande, zal men reeds hebben opgemerkt, dat deze Rekeningen niet voor de eigenlijke handelsoperatiën gebezigd worden. Nogtans staan zij met deze in een innig verband, en wel zoo innig, dat alle rekeningen daarin als in een trechter uitvloeijen.

Het valt dus gemakkelijk te begrijpen, dat haar gebruik eerst dan te pas komt, wanneer voor een gegeven tijdperk alle transactiën zijn afgeloopen, en niets meer te doen overblijft. Even gemakkelijk is het te vatten, dat het eigenlijke doel, waartoe zij gebezigd worden, bestaat in eene overname van de *resultaten* des handels, in den uitgebreidsten zin: met andere woorden, zij dienen om

telken jare een geregeld en beknopt overzigt te geven van hetgeen wij, bij den aanvang van ons werkje, als het eigenlijk doel van het Boekhouden hebben aangegeven: den handelaar te bezorgen eene heldere en in alles naauwkeurige kennis:

1°. van den staat en de gedaante zijner bezitting, zoowel wat betreft het geheel als de onderdeelen;

2°. of en waarmede hij in zijne bezitting is vooruit of achteruit gegaan.

De kennis van het eerste nu wordt hem verschaft door de Balans, die van het tweede krijgt hij uit de Winst- en Verlies-rekening.

Deze beide rekeningen zijn dan ook onafscheidelijk met elkander verbonden; doch tot regt verstand van dat verband dient te worden opgemerkt, dat het volstrekt niet bestaat in een *op* of *in* elkander werken, maar integendeel, bepaald in een *met* elkander werken, daar waar beider werkzaamheid vereischt wordt.

Om nu een regt begrip te geven van deze Rekeningen en haar gebruik, gelooven wij niet beter te kunnen doen, dan de Balans en de Winst- en Verlies-rekening voor te stellen als fictive (denkbeeldige) personen, door den Handelaar (Kapitaal-rekening) aangesteld, om bij alle andere werkelijke of denkbeeldige personen (Rekeningen) den staat van zaken op te nemen, en deze met hen te vereffenen.

Dit karakter van fictiviteit moet bij de Balans in den meest uitgebreiden zin worden opgevat:

1°. omdat zij eigenlijk niets anders is dan een in den vorm eener Grootboek-rekening geschreven staat of inventaris der bezittingen en schulden;

2°. omdat haar wettelijk bestaan zich bepaalt (borneert) tot een eenig denkbeeldig (fictief) oogenblik; dat oogenblik namelijk, dat men zich denken kan (indien het te denken is), tusschen den laatsten stond van het oude en den eersten van het nieuwe jaar.

De Balans is dus ook het middel van overgang.

Het fictief karakter der Winst- en Verlies-rekening is echter van een geheel anderen aard. Het is zoo, die denkbeeldigheid is wel niet minder wezenlijk, maar toch ook weder niet *zoo absoluut*:

eensdeels, omdat zij wel in den regel niet gebruikt *wordt*, maar toch gebruikt *kan worden*, vóór dat er nog van het gebruik der Balans sprake is;

anderdeels, omdat zij in zeker opzigt is de vertegenwoordiger of plaatsvervanger van die rekening, welke de persoon des Handelaars in zijne boeken heeft, en meer bepaald van de Particuliere rekening, indien deze gebruikt wordt.

Met het oog alzoo op dit karakter van fictiviteit zetten wij voorop, dat overal, waar in onze beschouwingen over deze beide rekeningen van daden en handelingen sprake is, deze moeten worden opgevat in denkbeeldigen zin.

Na deze algemeene grondslagen te hebben doen kennen, gaan wij over tot de behandeling dezer beide rekeningen elke afzonderlijk, en wel het eerst tot die van Balans.

Het opmaken eener Balans is, wat de bloote inrigting betreft, gemakkelijk aan te leeren. Gelijk wij hierboven hebben aangegeven, dient haar gebruik, om een juist en helder overzigt te geven van den staat en de gedaante, die de handel in zijnen loop verkregen heeft, en niets natuurlijker dus, dan dat men, volgens den grondregel van het Boekhouden, Debet en Credit op elke rekening tegenover elkander moetende plaatsen, ook op de Balans, die twee zaken, welke tot elkander in dezelfde verhouding staan, tegenover elkander nederschrijft.

Het is dus zeer duidelijk, dat op de Balans aan de eene zijde moeten staan de aanwezige bezittingen (onder welken vorm ook), en aan de andere zijde de aanwezige schulden, om dan uit het verschil te kunnen opmaken, hoeveel men boven of onder nul is.

Evenzeer zal men, bij de kennis van het voorgaande en bij eenig nadenken, zeer spoedig tot de wetenschap geraken, dat op de Balans de plaats voor de bezittingen is de Debet-zijde, en, bij gevolg, die voor de schulden, de Credit-zijde.

Het is echter iets geheel anders te weten, *hoedanig* eene Balans wordt zamengesteld, en reden te kunnen geven waarom dit *zoo* geschiedt.

Dit laatste is een hoofdvereischte voor het regte begrip eener Balans. Wij zullen daarom trachten in onze beschouwing van het bloot werktuigelijke te geraken tot de eigenlijke drijfkracht, waartoe het werktuigelijke slechts het middel van openbaring is, en daartoe de hulp inroepen van de reeds door ons aangehaalde *absolute* verpersoonlijking.

Wij drukken hier bijzonder op het woord *absoluut*, omdat die verpersoonlijking ook moet worden toegepast op elke Grootboek-rekening, en wel op zoodanige wijze dat ook de rekening van werkelijke personen, hetzij enkelvoudige of collective, voorkomen onder het beeld van denkbeeldige administrateuren over de rekeningen van *die personen*, welke in de titels zijn uitgedrukt.

Van dit standpunt uitgaande, zullen wij betoogen dat de Balans moet worden gedebiteerd voor de bezittingen, en hiervoor opgeven de volgende redenen.

Zij is, *in hare hoedanigheid van fictief persoon*, aangesteld door de Kapitaal-rekening, met bepaalde volmagt en last, om van alle andere personen rekenschap te vragen van hun beheer, en het werkelijk bestaande over te nemen.

In die hoedanigheid nu brengt zij aan elke der rekeningen een bezoek, en overal, waar zij een persoon vindt, die iets onder zijne berusting heeft, geeft zij aan dien persoon last, datgeen wat hij onder zich heeft aan haar (Balans) over te geven. Aan dien last wordt voldaan; de Balans ontvangt, en wordt voor die ontvangst gedebiteerd.

Doch hier stuiten wij op eene groote (evenwel schijnbare) moeijelijkheid. Die overgifte nu is ligtelijk te begrijpen bij die personen, wier titels het werkelijk in

bezit hebben van eene of andere stoffelijke zaak aanwijst, zoo als Geld, Goederen, Effecten, Wissels, enz.; maar hoe kan die overgifte geschieden bij zoodanige rekeningen, die alleen door haren stand, dat is, door hare betrekking tusschen Debet en Credit, eene bezitting aanduiden? Wij bedoelen de Persoonlijke Rekeningen.

Het middel daartoe is gereedelijk te vinden, wanneer wij in onze beeldsprakige voorstelling maar een stap verder gaan.

Hierboven hebben wij reeds aangegeven, dat men zich die persoonlijke rekeningen moet voorstellen onder het beeld van personen, die over deze rekeningen zelven de administratie hebben. Als het nu blijkt dat eene persoonlijke rekening een grooter Debet dan Credit heeft, en er dus bestaat eene pretentie (schuldvordering ten laste van den door den titel aangewezen werkelijken persoon, welnu, dan stelt men zich de zaak dus voor: de pretentie ten laste van den werkelijken persoon is vertegenwoordigd door een bewijs of schulderkentenis, die de *denkbeeldige* persoon onder zijne berusting heeft, en die hij op last der Balans aan haar uitlevert.

Voor alle bezittingen van den Koopman, hetzij die bestaan in werkelijk aanwezige waarden, of pretentiën ten laste van anderen, (te zamen vormende het *actief* vermogen) wordt de Balans gedebiteerd, en dit op zich zelf is bewijs genoeg, dat, dien ten gevolge, de Balans moet worden gecrediteerd voor het *passief* vermogen: de schulden. Aangezien wij echter het "gedebiteerd worden" van de Balans voor de bezittingen hebben voorgesteld als eene ontvangst, (gelijk het in den denkbeeldigen zin ook is), zoo moet ook het "gecrediteerd worden" voor de schulden insgelijks kunnen voorkomen als eene uitgifte. Maar, vraagt men, hoe en op welke wijze is het mogelijk de Balans te beschouwen als te hebben uitgegeven bij de overname eener schuld? In de beantwoording dezer vraag zullen wij denzelfden weg bewandelen, door ons hierboven bij de pretentiën aangewezen. Gelijk wij die dan hebben voorgesteld als vertegenwoordigd door een bewijs of schulderkentenis onder berusting van den denkbeeldigen administrateur, zoo stellen wij bij die rekeningen van personen, wier Credit meer is dan hun Debet, dat meerdere Credit (schuld) voor als eene door den denkbeeldigen administrateur *afgegevene* schulderkentenis, die ten zijnen laste blijft bestaan. Aangezien nu de lastbrief, dien de Balans van de Kapitaal-rekening ontvangen heeft, ten doel heeft om alle andere rekeningen, voor zooverre betreft de bezittingen en schulden, volkomen te kwijten, zoo kan deze kwijting bij al die rekeningen, die eene bestaande schuld aanduiden, op geene andere wijze geschieden, dan dat zij, voor hetgeen anderen te vorderen hebben, gedekt worden door eene door hen ontvangen contra-schulderkentenis, die de Balans aan hen passeert (uitlevert), en waarvoor deze dan ook wordt gecrediteerd. Deze beschouwing is natuurlijk insgelijks van toepassing op die onpersoonlijke of halfpersoonlijke rekeningen, welke schuldvorderingen ten onzen laste vertegenwoordigen.

Als nu de Balans met de rekeningen het daarop werkelijk bestaande vereffend

heeft, met andere woorden: wanneer al de bezittingen in haar Debet, en al de schulden in haar Credit zijn gebragt, dan eerst verkeert zij zelve in een toestand, waardoor zij aanwijzing kan doen betreffende den staat der Kapitaal-rekening. Die aanwijzing wordt verkregen door eene onderlinge vergelijking van haar Debet en Credit, en levert noodwendig een der drie navolgende uitkomsten op:

1°. Debet en Credit zijn gelijk, en dan is er geen Kapitaal hoegenaamd, en derhalve ook geene kapitaal-rekening meer noodig.

2°. Debet is meer dan Credit, en dan overtreffen de bezittingen de schulden, welk verschil alsdan het zuiver Kapitaal uitmaakt;

3°. Credit is meer dan Debet, en dan overtreffen de schulden de bezittingen, en is, dien ten gevolge, de Handelaar in de werkelijkheid failliet.

Wij hebben nu nog te beschouwen op welke wijze de Balans in aanraking komt met de Kapitaal-rekening. Wij zullen deze beschouwing natuurlijk op dezelfde beeldsprakige manier voortzetten.

Hiervoren was reeds melding gemaakt van een bezoek, dat de Balans-rekening bij elke harer zusteren aflegt; ook de Kapitaal-rekening wordt er mede vereerd, echter met dit onderscheid, dat zij bij deze tot het allerlaatste wacht, om de eenvoudige reden dat zij bij alle andere rekeningen komt om rekenschap en verantwoording te eischen, en bij de Kapitaal-rekening om die zelve te doen, of nog beter, om verslag uit te brengen van de verhouding, die er tusschen bezittingen en schulden bestaat.

Het spreekt echter van zelf, dat bij eene verkregen uitkomst, als die onder n°. 1 vermeld, de Balans met de Kapitaal-rekening niets te maken heeft, omdat in dien toestand de gansche invloed en werkzaamheid van den persoon des handelaars op zijnen handel, *in zijne hoedanigheid van Kapitalist*, in een NIETS is opgelost.

De rekenschap nu, die de Balans aan de Kapitaal-rekening doet, bestaat in een overbrengen van het saldo der eerste op de laatste. Is nu het Debet der Balans-rekening grooter dan haar Credit, dan zal men gemakkelijk begrijpen, dat dit verschil in het Credit der Balans-rekening als zuiver kapitaal wordt bijgevoegd; maar om welke reden?

Uitgaande van het eenmaal door ons aangenomen standpunt, geven wij daaraan de volgende uitlegging:

De Balans is door de Kapitaal-rekening aangesteld, om met alle andere rekeningen de saldo's van bezitting en schuld te vereffenen en ze daarvoor te kwijten. Aan dien lastbrief der Kapitaal-rekening is verbonden eene aan de Balans opgelegde verpligting, om datgene, wat zij, na aftrek van alle schulden, als zuivere bezitting overhoudt, aan de Kapitaal-rekening uit te leveren. Aan die verpligting wordt door de Balans voldaan, door middel van eene door haar gepasseerde schulderkentenis aan de Kapitaal-rekening, in welke schulderkentenis de Handelaar als het ware zijnen geheelen handel intrekt.

Gelijk dan nu de Balans gecrediteerd wordt voor het saldo, dat haar Debet *meer* dan haar Credit uitlevert, moet zij ook worden gedebiteerd voor datgeen wat haar Coedit *meer* mogt zijn dan haar Debet, en dit wel om dezelfde redenen als hierboven vermeld, maar in omgekeerden zin. Want evenzeer als de Kapitaal-rekening, bij het uitreiken van den meergemelden lastbrief, aan de Balans de verpligting heeft opgelegd, de zuivere bezitting aan haar (Kapitaal-rekening) uit te leveren, heeft zij wederkeerig de verpligting op zich genomen, (zoo dit mogt gebeuren) het zuiver tekort aan de Balans te vergoeden. Waar noodig, wordt door de Kapitaal-rekening aan die verpligting voldaan; de Balans ontvangt het tekort in eene schulderkentenis ten laste der Kapitaal-rekening, en zij (Balans) wordt er voor gedebiteerd.

Alvorens wij met onze beschouwingen verder gaan, moeten wij hier iets in het midden brengen, dat misschien geschikt is, om wat wij gezegd hebben betreffende de overbrengst der bezittingen in het Debet der Balans, nog eenigzins te verduidelijken. Bij de behandeling van dat onderwerp zijn wij uitgegaan van de veronderstelling: dat al de rekeningen, zoowel persoonlijke als onpersoonlijke, aanwijzende eene bezitting, die *bezitting* zelve op denkbeeldige wijze aan de Balans hebben overgeleverd. Wij hebben toen echter dit denkbeeldig karakter meer bepaald in verband gebragt met de *daad* der uitgifte, zonder ze ook tot het *voorwerp* uit te strekken. Dit laatste wenschen wij nu hier te doen, en alzoo de Balans te laten optreden als ontvangende van de verschillende administrateuren, *niet de zaken zelven, maar eenvoudig door hen afgegeven bewijzen, dat zij die zaken* onder zich hebben. Wij gelooven door deze wijziging meer eenvormigheid te brengen in het gansche karakter van denkbeeldigheid, dat de Balans heeft.

Alsnu overgaande tot de behandeling der rekening van

WINST EN VERLIES, vinden wij daarbij veel terug, dat uit hetzelfde oogpunt als bij de Balans kan beschouwd worden, en geen wonder, want gelijk toch de laatste geacht moet worden te zijn de denkbeeldige persoon, door de Kapitaal-rekening aangesteld, om met de verschillende titels te vereffenen wat er aanwezig is van bezittingen en schulden, evenzoo is de Winst- en Verlies-rekening aangesteld, om met de verschillende titels te vereffenen de genoten voordeelen en geleden nadeelen. Ook zij legt, als gemagtigde van de Kapitaal-rekening, een bezoek af bij de andere rekeningen; evenwel niet bij allen, maar bepaald bij die welke gebezigd worden voor zaken wier waarde aan rijzing of daling onderhevig is, zoo als Goederen, Effecten enz.; bovendien ook bij al zulke Rekeningen, wier eindverschillen, als niet vertegenwoordigende iets wat stoffelijk bestaat, dan ook met geene mogelijkheid op de Balans kunnen gebragt worden, zoo als Provisie, Assurantie, Interest, Onkosten enz., en eindelijk ook bij die Persoonlijke Rekeningen, welke in vreemd geld moeten worden afgesloten.

Even als bij de Balans, wordt ook de Winst- en Verlies-rekening ingerigt

op eene wijze, dat men aan de eene zijde de winsten en aan de andere zijde de verliezen plaatst om uit het verschil het eindresultaat van winst of verlies te kunnen opmaken.

Gemakkelijk is het ook te kunnen nagaan aan welke zijde de winsten en waar de verliezen moeten voorkomen; want als men slechts in aanmerking neemt, dat bij voorbeeld eene rekening van goederen bewijst voordeel te hebben afgeworpen, wanneer haar Debet (bedrag van inkoop) kleiner is dan haar Credit (bedrag van verkoop), dan vloeit hieruit van zelf voort, dat dit verschil, op de Winst- en Verlies-rekening overgebragt wordende, in haar Credit moet voorkomen; bij gevolg, die Credit-zijde is bestemd voor de winsten, en dus de Debet-zijde voor de verliezen. Het eigenlijk *waarom* is alzoo hier op nieuw de moeijelijkheid der zaak. Die moeijelijkheid valt echter voor een groot deel weg, wanneer wij maar weder de hulp der persoonsverbeelding inroepen, en van dit standpunt de zaak aldus beschouwen:

De denkbeeldige administrateur der Goederen heeft de gekochte goederen ontvangen ter waarde van ƒ 10,000.— en diezelfde goederen verkocht ter waarde van ƒ 12,000.—, zoodat zijne rekening gedebiteerd staat voor de eerste en gecrediteerd voor de tweede som, en alzoo een saldo oplevert van ƒ 2000.— Credit. Wanneer nu die denkbeeldige administrateur der goederen voor zijne eigene rekening gehandeld had, dan zou hij natuurlijk schuldeischer zijn voor eene som, die hem vroeg of laat moet worden voldaan; maar aangezien hij gehandeld heeft voor rekening der Kapitaal-rekening, heeft deze door tusschenkomst der Winst- en Verlies-rekening wederkeerig dezelfde som van hem te vorderen, en wordt zij er dien ten gevolge voor gecrediteerd. Keeren wij nu de zaak om, en stellen wij ons de Goederen-rekening voor met eene som van ƒ 10,000.— in haar Debet, en ƒ 8000.— voor dezelfde goederen in haar Credit, alzoo een Debet saldo of verlies van ƒ 2000.— Indien ook hier de denkbeeldige administrateur der goederen geheel voor eigene rekening gehandeld had, zou hij natuurlijk schuldenaar zijn voor eene som, die hij vroeg of laat moest voldoen; aangezien hij echter voor rekening van het Kapitaal gehandeld heeft, zoo is de Kapitaal-rekening op hare beurt, altijd door tusschenkomst der Winst- en Verlies-rekening, wederkeerig dezelfde som aan hem schuldig, en wordt deze er dan ook voor gedebiteerd.

Wij zullen uit het hierboven aangehaalde nog een ander bewijs trekken: dat de Winst- en Verlies-rekening moet worden gecrediteerd voor de Winsten, en gedebiteerd voor de Verliezen.

Aan het woord "crediteren" toch zijn verbonden twee denkbeelden: "uitgeven" en "schuldeischend zijn". Nu is het echter duidelijk, dat de Winst- en Verlies-rekening door de overname van een saldo in haar Credit wel Crediteur wordt, dat is: geacht iets te hebben uitgegeven, zonder dit evenwel in de werkelijkheid te hebben gedaan. Waarlijk bewijs genoeg van Winst; evenzoo is het met de Debet-zijde. Het bewijs, dat het debet der Winst- en Verlies-rekening

verlies moet zijn, levert dezs rekening zelve, omdat zij gedebiteerd wordt, dat is: geacht iets te hebben ontvangen, zonder dit nogtans werkelijk te hebben gedaan. Mogt men zich met de bovenstaande ontwikkeling van dit bewijs nog niet ten volle kunnen vereenigen, dan zullen wij trachten het met een voorbeeld nader toe te lichten.

A belooft aan B hem op zekeren tijd te zullen betalen *f* 100.—, en dit wel zonder dat eenige handeling, hoe ook genaamd, aan deze belofte is voorafgegaan. Door die belofte wordt gecreëerd (in het aanzijn geroepen) een toestand tusschen A en B; B wordt crediteur van A, en wel zonder iets te hebben uitgegeven; waarom dan ook deze *f* 100.— voor B zuivere Winst worden, in den vorm van een geschenk verkregen. Indien nu B den geschapen nieuwen toestand in zijne boeken gaat omschrijven, dan maakt hij van deze belofte een Journaal-post, waarbij hij A debiteert aan eene rekening, die niets had uitgegeven (Winst en Verlies).

En als wij nu deze stelling gaan beschouwen uit het standpunt van A, dan zien wij, dat deze tegenover den crediteur B gebruiken moet, als Debiteur, eene rekening, die niets had ontvangen (Winst en Verlies), om welke reden dan ook alle verliezen in het debet der Winst- en Verlies-rekening moeten voorkomen.

Wat de Balans doet, nadat zij alle bezittingen en schulden heeft overgenomen: aan de Kapitaal-rekening verslag uitbrengen van de verhouding, die er tusschen bezittingen en schulden bestaat, doet ook de Winst- en Verlies-rekening in betrekking tot de verhouding, die er tusschen winst en verlies bestaat. Zij kan dat evenwel ook dan eerst doen, als zij alle winsten en verliezen vereffend heeft, en levert dan ook weder een der drie volgende resultaten op:

1. Debet en Credit zijn gelijk, en dan is er noch gewonnen, noch verloren.
2. Credit is meer dan Debet, en dan overtreffen de winsten de verliezen, welk verschil de zuivere winst uitmaakt.
4. Debet is meer dan Credit, en dan sluit de handelaar zijne zaken met een nadeelig saldo.

Over de uitkomst, onder N°. 1 vermeld, behoeven wij hier niets in het midden te brengen, omdat zij hoegenaamd geen invloed op het kapitaal uitoefent.

De beide anderen vermeerderen of verminderen het Kapitaal, en moeten daarom aan de Kapitaal-rekening verantwoord worden. Deze verantwoording geschiedt, door het meerdere Credit der Winst- en Verlies-rekening in het Credit der Kapitaal-rekening over te brengen, en omgekeerd, zoo de Winst- en Verliesrekening meer Debet dan Credit mogt zijn, moet dit meerdere in het Debet der Kapitaal-rekening worden overgebragt.

In de omschrijving van de reden waarom dit geschiedt, gaan wij bij vernieuwing van het standpunt der verpersoonlijking uit, en beschouwen de zaak als volgt:

De Kapitaal-rekening, als vertegenwoordiger van den persoon des handelaars

is de eenig geregtigde tot de verkregen winst, de eenige ten wier profijte de winsten komen, en derhalve, zoo zij behaald mogten zijn, daarvoor de natuurlijke Crediteur. Evenzoo is zij de eenige, die verpligt is de verliezen te dragen; de eenige ten wier bezware of laste die verliezen knnnen komen; en derhalve, zoo zij geleden mogten zijn, daarvoor de natuurlijke Debiteur. Zij is de natuurlijke Crediteur en Debiteur van die rekeningen zelven, waarop gewonnen of verloren is, en nogtans komt zij, gelijk wij gezien hebben, met die rekeningen niet anders in aanraking, dan door tusschenkomst der Winst- en Verlies-rekening. Maar waarom dan het gebruik dier rekening? Tot oplossing dezer bedenking moeten wij het volgende in het midden brengen: De persoon des handelaars heeft *als zoodanig* een tweeledig karakter: hij is handelaar, hij is kapitalist. Als handelaar heeft hij een overwegend belang te weten, met welke zaken hij gewonnen of verloren heeft. Hij stelt daartoe een denkbeeldigen persoon aan, om hem dit in bijzonderheden mede te deelen. Als kapitalist heeft hij alleen te maken met het eindresultaat van zijnen handel, waarom dan ook dit eindresultaat, het saldo der Winst- en Verlies-rekening, hetzij als Winst, hetzij als Verlies, op zijne eigene rekening, hetzij Kapitaal- of Particuliere Rekening, wordt overgebragt.

Tot voorkoming van alle misverstand moeten wij hier nog eens in herinnering brengen, dat de Particuliere-rekening, in haar wezen, een onderdeel van de Kapitaal-rekening is.

Wij hebben tot dusverre van de Balans- en Winst- en Verlies-rekening elke afzonderlijk gesproken, niettegenstaande wij ook melding hebben gemaakt van een verband tusschen deze beide rekeningen, voornamelijk daarin bestaande, dat zij *met elkander* werkzaam zijn. En in waarheid, men kan ze aanmerken als twee onafscheidelijke gezellen, die te zamen, ieder ter uitoefening van datgeen wat hem is opgedragen, de reis door het gansche Grootboek afleggen, en als zoodanig dan ook het afwisselend tooneel opleveren, dat hier de een, daar de ander, en op eene andere plaats weder beide tegelijk hunnen last moeten volbrengen.

Zoo komt de Balans alleen te pas bij die rekeningen, waarvan *nog eene bezitting of schuld is over te nemen*, zonder dat de Winst- of Verlies-vereffeningen noodig zijn; de Winst en Verlies alleen daar, waar geene bezitting of schuld *aanwezig* of *meer aanwezig* is, en de stand der rekening nogtang een saldo in Debet of Credit aanwijst, beide te zamen, daar waar het eerste (de overname) is geschied, en zich dan nog het tweede (het saldo) vertoont; en ten slotte natuurlijk geen van beide, daar waar *noch bezitting*, *noch schuld*, *noch saldo* bestaat.

Bovendien is er nog een ander verband tusschen deze twee rekeningen, bepaald voortspruitende uit beider verantwoordelijkheid aan de Kapitaal-rekening.

In dit opzigt zou men ze kunnen vergelijken bij twee reizigers, die geruimen tijd te zamen hunnen weg waren gegaan, totdat zij aan een zeker scheidspunt gekomen waren, waar zij elkander hadden verlaten, echter met het doel, om elkander weder (ieder langs zijn eigenaardigen weg) op één punt (de Kapitaal-rekening) te ontmoeten. Over deze zaak wensehen wij nog een enkel woord in het midden te brengen.

Vooraf dienen wij echter goed af te bakenen het terrein, waarop wij ons bewegen zullen, en stellen alzoo voorop, dat eene afgewerkte Balans den handelaar wetenschap geeft, in welken der hieronder genoemde zeven verschillende toestanden hij door den loop van zijnen handel geraakt is:

1°. Is het vermogen vermeerderd;
2°. Is het vermogen verminderd;
3°. Is het vermogen stationair gebleven;
4°. Is het vermogen vernietigd;
5°. Is het vermogen beneden nul geraakt, en de handelaar in den grond insolvent;
6°. Was hij bij den aanvang van het boekjaar reeds op of onder nul, en is hij nu nog verder daaronder;
7°. Was hij bij den aanvang van het boekjaar reeds op of onder nul, en is hij nu daarboven.

Daar het ons echter in al te wijdloopige beschouwingen zou brengen, wanneer wij al deze nommers afzonderlijk wilden behandelen, dienen wij er eene keus uit te doen, en dien ten gevolge bepalen wij ons bij den toestand onder N°. 1 vermeld, om dien als het uitgangspunt van onze gansche redenering neêr te stellen. Wij worden daartoe door twee redenen gedrongen:

1°. welken toestand men ook neme, de wijze vrn boeking blijft immer berusten op den hierboven ontwikkelden grondslag;
2°. geen handel kan op solide wijze gedreven worden, dan met een werkelijk aanwezig kapitaal; en het eigenlijk doel van den Handel is winstbejag.

Gelijk wij hierboven hebben gezien, wordt de gemaakte winst in het Credit der Kapitaal-rekening overgebragt, en treedt die rekening alzoo op voor twee zaken; eerstens, voor het primitief gestortte kapitaal; tweedens, voor de met dat kapitaal verkregen voordeelen.

Daar nu het doel, waarmede de Balans wordt opgemaakt, in denkbeeldigen zin kan worden opgevat als *een zich terugtrekken uit den Handel van den persoon des Handelaars, op den laatsten stond des ouden jaars, om, op den eersten van het nieuwe dien Handel weder aan te vangen in denzelfden toestand als waarin hij zich er uit heeft teruggetrokken*, zoo is het zeer natuurlijk dat dit terugtrekken door den persoon des Handelaars op geene andere wijze kan geschieden dan door eene terugontvangst van het door hem gestorte Kapitaal, vermeerderd met de daarmede verkregene winst. Gelijk wij gezien hebben, geschiedt deze teruggaaf aan de Kapitaal-rekening door de Balans.

Hieruit vloeit van zelf voort, dat derhalve het saldo der Balans gelijk moet zijn aan het bedrag van oorspronkelijk kapitaal en winst te zamen, natuurlijk verminderd met datgeen, wat men reeds uit zijne zaken heeft teruggetrokken. Eerst waar dit het geval is, kan men zijne Balans als accoord aanmerken.

Eene opmerking hebben wij hier echter te maken, en wel in betrekking tot de Particuliere rekening.

Van die rekening hebben wij reeds gezegd, dat zij is een onderdeel van de Kapitaal-rekening, op welke meer bepaaldelijk verrekend worden het saldo van winst of verlies, en het door den handelaar gedisponeerde ten behoeve van zijn privé leven. Dit verandert echter niets aan de hierboven gemelde zaak; alleen verkrijgt men dan door eene combinatie van Kapitaal- en Particuliere-rekening, wat men anders op de Kapitaal-rekening alléén vermeld vindt.

Men kan evenwel in zijne wijze van beschouwing der Particuliere-rekening een eenigzins gewijzigd gezigtspunt aannemen, door deze, na overname van het saldo der Winst, als een gewonen Debiteur of Crediteur op de Balans voorkomende te beschouwen Dit verandert echter niets aan de zaak; daar het gevolg van deze handelwijze is, dat alsdan het saldo der Balans juist gelijk moet zijn aan het saldo dat de Kapitaal-rekening uitwijst.

Tot oplossing van een mogelijk te opperen bezwaar, moeten wij nog een oogenblik terugkomen tot het denkbeeld van een „zich uit den handel terugtrekken van den persoon des handelaars, in den vorm eener Kapitaals-teruggifte door de Balans." Misschien zal iemand vragen: hoe is het mogelijk, dat de Balans met het oorspronkelijke kapitaal ook de gemaakte winst aan de Kapitaal-rekening kan uitkeeren? Wij zullen trachten dit met een eenvoudig voorbeeld op te helderen. Gesteld dat iemand met eene zekere bezitting alleen in contant geld bestaande zijnen handel opende. In dat geval zou de kas alleen aan de Kapitaal-rekening worden gedebiteerd, omdat zij de eenige denkbeeldige administrateur is, aan wien de handelaar zijne bezitting toevertrouwt. Voor dit contante geld nu worden goederen ingekocht, die, na verloop van eenigen tijd, met winst weder tegen contant geld worden gerealiseerd. Wat de kas dus primitief had ontvangen, en naderhand uitgegeven voor den aankoop der goederen, ontvangt zij niet alleen in haar geheel terug, maar bovendien krijgt zij ook nog datgene wat voor die goederen *boven* den inkoopsprijs bedongen is. Hieruit nu resulteert, dat elke winst is eene vermeerdering van vermogen, wat betreft den eigenaar daarvan, en waar het hier bovenal op aankomt, ook eene vermeerdering van bezitting, of liever van *in bezit hebben* wat betreft den denkbeeldigen administrateur. Indien nu die denkbeeldige administrateur datgene, wat hij onder zich heeft, ook onder zich houdt, tot dat hij het aan de Balans moet uitleveren, of ook, zoo hij het, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, aan andere administrateuren overdoet, die het alsdan

aan de Balans uitleveren, zoo is het klaarblijkelijk, dat de Balans, welken vorm de bezitting des Koopmans ook moge hebben verkregen, in staat gesteld wordt aan den Handelaar terug te geven niet alleen het oorspronkelijk gestorte kapitaal, maar bovendien ook de daarmede behaalde winst; gelijk, bij eventueel verlies, de balans slechts bij magte is uit te leveren het kapitaal door het verlies verminderd.

De waarheid dezer bewering komt nog duidelijker te voren, wanneer men bedenkt, dat, de grondslag van het Italiaansch Boekhouden, de instandhouding van het meest volmaakt evenwigt zijnde, dit evenwigt dan ook bij het opmaken eener Balans, (en hieronder begrijpen wij natuurlijk ook het opmaken der Winst- en Verlies-rekening) op uitstekende wijze in het oog springt.

Waar toch vindt men de Winsten? Immers in het Credit der Winst- en Verlies-rekening.

En waar nu vindt men het equivaelent of tegenwigt van dit Credit?

Immers in het evenveel *grootere* Debet, of het evenveel *kleinere* Credit der Balans, en beide deze toestanden zoowel een grooter Debet (bezitting) als een kleiner Credit (schuld) wijzen uit eene *vermeerdering* van bezitting. De vermeerdering van bezitting of de gemaakte winst, zijn dus niet alleen in het Credit der Winst- en Verlies-rekening maar ten slotte ook wel degelijk in het Debet der Balans vermeld, aldaar echter als het ware *beligchaamd, tast- en voelbaar*, terwijl zij in het Credit der Winst- en Verlies-rekening meer als *onstoffelijk* moet worden aangemerkt, en als zoodanig dan ook representeert, de *waarde* waarop de Handelaar de vruchten zijner ondernemingen gedurende een afgeloopen tijdperk kan schatten.

Na deze ontwikkeling achten wij het voldoende slechts ter loops aan te stippen, dat de Debet-zijde der Winst- en Verlies-rekening geëquivaleerd wordt, òf door een *meerder* Credit òf door een *minder* Debet der Balans, om verder aan ieder over te laten de daaruit voortspruitende gevolgtrekkingen te maken.

En hiermede gelooven wij deze beide rekeningen, wat haar wezen en doel betreft, genoegzaam te hebben toegelicht, dat men zich van haar gebruik een voldoend denkbeeld kan vormen.

Wij zijn dan ook hier aan de grenzen van het door ons gestelde bestek gekomen. Wat ons overblijft is eene beschrijving te geven van de middelen, waardoor men alleen eene getrouwe en zuivere Balans kan maken.

De twee hoofdvereischten tot dezen arbeid zijn:

1°. er moet zekerheid bestaan dat er in het Grootboek geene abuizen aanwezig zijn;

2°. de bezittingen en schulden moeten met haar werkelijk bedrag op de Balans voorkomen.

Tot de wetenschap van het eerste geraakt men zoo nabij mogelijk door eene vergelijking van het Grootboek met zich zelf en met het Journaal. Wij zeggen hier: zoo nabij mogelijk, omdat er in het Grootboek ook abuizen kunnen zijn, die op dezen weg niet zijn te ontdekken, gelijk wij later zullen aantoonen, na vooraf te hebben aangegeven wat wij verstaan door de hierboven vermelde vergelijking.

Niets anders dan een proef, om te zien of al wat in het Journaal vermeld is, ook in het Grootboek is overgenomen, en ook, of al de Debet-posten aan de Debet-, en al de Credit-posten aan de Credit-zijde van dat boek zijn vermeld. Het is toch een der grondslagen van het Boekhouden naar de dubbele methode, dat alle sommen die in het Journaal maar eens voorkomen, én in Debet én in Credit van het Grootboek, zij het dan ook op verschillende rekeningen, worden overgebragt. Het gevolg van deze handeling is, dat *de telling der Debetzijde van alle rekeningen te zamen, tot een geheel vereenigd*, gelijk moet zijn aan de *telling der Creditzijde van alle rekeningen te zamen, tot een geheel vereenigd*, en dat deze tellingen, *elke op zich zelve*, weder moeten overeenstemmen met de telling van al de posten te zamen in het Journaal, waarom men dan ook in dat boek, ter vergemakkelijking van die telling, in de buitenste lijnen alleen de totale som van elke post uitwerpt. Er zijn er echter die het Journaal niet optellen, en daarom dan ook de telling in het Grootboek alleen bezigen, om de saldo's of overschotten der verschillende rekeningen te leeren kennen, ten einde daaruit de proef uit het Grootboek te maken, hetgeen men in betrekking tot dit boek evenzeer kan doen, omdat de saldo's der verschillende rekeningen in Debet en Credit, *iedere zijde afzonderlijk tot een geheel vereenigd*, deze afzonderlijke tellingen evenzeer met elkander moeten overeenstemmen. Misschien zal iemand zoo dadelijk niet vatten, dat dit laatste, de gelijkheid van de totalen der saldo's moet aanwezig zijn, en toch als men de zaak slechts even nadenkt, wordt zij zeer duidelijk en begrijpelijk.

Waardoor toch verkrijgt men een saldo? Door eene bewerking, die, in haar wezen, niets anders is dan eene aan beide zijden gelijkelijk verrigt wordende aftrekking van eene aangegeven en bepaalde som (het kleinste getal.)

Bij voorbeeld als de telling van het Debet eener Rekening bedraagt *f* 10000.— en die van het Credit *f* 3000.—, dan is het verschil of Saldo *f* 2000.—; het verkrijgen van welk verschil wij voor onze bedoeling niet beter kunen aantoonen dan door den navolgenden vorm

	Debet.		Credit.
	f 10.000.—		*f* 8000.—
af	〃 8000.—	af	〃 8000 —
wordt	*f* 2000.—	wordt	0.—

En wanneer men zich dan de telling der Debet- en Credit-zijde van het Grootboek voorstelt als de beide uiteinden eener weegmachine, aan iedere zijde

waarvan evenveel zwaarte berust, en *die derhalve aan elkander volkomen gelijk zijn*, dan vloeit hieruit van zelf voort, dat, wanneer men aan beide zijden, èn in Debet èn in Credit, eene gelijke zwaarte (zij het dan ook in verschillende deelen) afneemt, er ook aan beide zijden *eene aan elkander gelijke zwaarte moet overblijven.*

Men noemt dan ook een document, *waarop* deze telling en aftrekking geschieden, eene **PROEF-BALANS**, omdat zij de proef moet leveren, of in het geheel van het Grootboek het evenwigt is bewaard gebleven, gelijk dan ook de werkelijke Balans den naam van *balans* ontleent aan hare hoedanigheid van hersteller van het verbroken evenwigt, op elke rekening in het bijzonder.

Eene Proef-balans kan, gelijk wij gezien hebben, geformeerd worden: 1°. door telling van de sommen in Debet en Credit van het Grootboek, beide zijden ieder afzonderlijk tot een geheel vereenigd, en 2°. door eene afzonderlijke vereeniging *alleen* van de saldo's. Wij voor ons geven echter de voorkeur aan eene derde manier, die niets anders is dan eene vereeniging van de beide voorgaanden. Niet gering in aantal toch zijn de voordeelen daaraan verbonden. Zoo behoeft men de *telling van het Grootboek*, om te kunnen nagaan of er ook altemet een geheele post uit het Journaal is vergeten over te brengen. Bij een gemaakt abuis, kan men, door vergelijking met het Journaal, ook wel eens te weten komen aan welke zijde in het Grootboek dit abuis schuilt; uit de saldo's alleen kan men deze wetenschap nimmer verkrijgen

Daarentegen zijn aan het gebruik *daarvan* weder andere en misschien nog grootere voordeelen verbonden. Daargelaten toch, dat zij bij het opmaken van de werkelijke Balans voor een groot deel de daartoe vereischte bescheiden opleveren, geven de saldo's ook nog eene geschikte gelegenheid tot opsporing van abuizen, die ontstaan zijn door een verkeerd overbrengen van de eene of andere Journaalpost. Het kan toch gebeuren dat men, de rekening van A moetende Debiteren of Crediteren, bij vergissing dit gedaan heeft op de rekening van B. Ook kan men een post hebben, waarin A moet worden gedebiteerd en B gecrediteerd, en die men juist omgekeerd in het Grootboek overbrengt. Zulke abuizen zijn met geene mogelijkheid uit de eenvoudige telling van het Grootboek te ontdekken, want de som van het Debet is dan ook in het Debet, en die van het Credit in het Credit gebragt; maar wat juist het abuis heeft te weeg gebragt, is: Credit voor Debet en Debet voor Credit.

De kennis van *zulke* abuizen wordt dan ook niet anders dan uit de saldo's verkregen: wanneer men namelijk deze vergelijkt met de saldo's *langs een anderen weg* verkregen. Daartoe kunnen het Rekening-courantboek en de Klapper de noodige bescheiden opleveren.

In de natuurlijke ontwikkeling onzer denkbeelden zou het hier de plaats zijn, de wijze aan te geven waarop die abuizen kunnen worden hersteld. Wij zullen dit echter niet doen, en wel

1°. omdat men bij eenig nadenken (en dit is bij het boekhouden een hoofdvereischte) den weg daartoe zeer gemakkelijk zelf kan vinden;
2°. omdat de behandeling van dit onderwerp ons in zulke langdradige redeneringen zou doen vervallen, dat wij (daargelaten de dorheid van het onderwerp), de omvang van dit geschrift merkelijk zouden doen uitdijen;
3°. omdat er werken genoeg zijn, waarin men dit stuk zeer breedvoerig vindt aangewezen.

Wij zullen nu overgaan tot het tweede vereischte eener zuivere en naauwkeurige Balans, namelijk; dat de Bezittingen en Schulden daarop voorkomen tot haar wezenlijk bedrag. Twee zaken zijn hierbij op te merken;

1°. dat de *onveranderlijke* waarden, zoo als Geld, op beleening uitgezette of genomene gelden, Remises, Traites, Pretentiën, of Schulden in eigen geld, enz. voor hunne bepaaldelijk aangewezen sommen worden aangenomen;
2°. dat bij de overname der *afwisselbare* waarden, zoo als Goederen, Effecten, Pretentiën of Schulden in vreemd geld, de waarde dier voorwerpen geregeld wordt naar den koers van den dag, of waar dit moeijelijk kan geschieden, alsdan de oorspronkelijke sommen als basis worden aangenomen.

Alleen daardoor verkrijgt men eene zuivere en juiste omschrijving van den werkelijken toestand, dien de Balans verpligt is aan te wijzen.

Even als de bezittingen en schulden tot haar werkelijk bedrag moeten worden overgenomen, van niet minder belang is het dat deze overname ook geschiede van *die allen.*

Wij wijzen hier bijzonder op de beide woorden „die allen", omdat men al ligt meenen zou, dat, indien alles *wat in het Grootboek voorkwam* was overgenomen, dan ook alle bezittingen en schulden zouden overgenomen zijn. Dit is evenwel niet het geval. Er zijn toch sommige bezittingen en schulden, waarvan in de boeken hoegenaamd geene omschrijving voorkomt, en die desniettemin werkelijk bestaan en een merkbaren invloed op het eindresultaat des Handels, en het daardoor vermeerderd of verminderd Kapitaal, uitoefenen. Dit zijn die bezittingen en schulden, welke men meer bepaald bestempelt met den naam van „gereserveerde."

Deze gereserveerde bezittingen en schulden ontspruiten, bij den eigenlijken Koophandel, voornamelijk uit voorgeschoten en gemaakte, maar *nog niet vereffende* Onkosten, en uit gemaakte en verschuldigde, maar insgelijks *nog niet vereffende* Interessen.

Wij zullen over ieder dezer onderwerpen afzonderlijk een oogenblik handelen. Beschouwen wij eerst de Onkosten.

Wanneer iemand den laatsten dag des jaars zijne boeken sluit, om tot het opmaken der Balans over te gaan, dan zijn er gewoonlijk nog eenige loopende

schulden, wier juiste bedrag hem in den regel eerst in het begin des volgenden jaars wordt bekend gemaakt. Deze schulden zijn bepaaldelijk die van Kantoorbehoeften, Courtagiën, enz. Indien de Handelaar nu van al deze pretentiën ten zijnen laste op 31 December, de rekeningen had ontvangen, dan had hij eene dezer beide boekingen kunnen doen:

1°. indien hij die rekeningen nog in het oude jaar betaald had, de Kas crediteren en de Onkosten debiteren;

2°. indien hij met de betaling wachtte, de personen, die hem de rekeningen gegeven hadden, crediteren, en de Onkosten debiteren.

Daar dit laatste echter van te omslagtigen aard zou zijn, en het eerste in den regel nimmer geschiedt, zoo volgt hij hierin een anderen weg, die hem meer bepaald wordt aangewezen, door de omstandigheid, dat hij niet in het bezit is der noodige bescheiden, en dien hij daarom dan ook immer volgt, zelfs al had hij de bescheiden ook voor het meerendeel of allen in zijn bezit. Die weg is deze: Van alle onkosten wier bedrag nog onbekend is, calculeert hij dit zoo nabij mogelijk; hij voegt deze calculatie bij de werkelijk bekende cijfers of neemt die alleen, wanneer zij allen bekend zijn, en brengt dit beloop, als eene *schuld* in de creditzijde der Balans, onder den Titel van „Onkosten", waardoor het van zelf nog, in het oude jaar, in de Debetzijde der Onkosten-rekening komt. Juist het tegenovergestelde doet hij met die door hem betaalde onkosten, welke eene bezitting vertegenwoordigen, en wel om de volgende redenen. Gelijk wij reeds bij de behandeling van het onderwerp „onkosten" hebben gezien, wordt deze rekening gedebiteerd voor alle ongelden die men betaalt, onverschillig, of dit geschiedt voor eigene rekening, ten bezware van eene of andere bepaalde zaak, of om ze weder aan anderen in rekening te brengen.

Gesteld nu dat iemand eens eenige goederen van een buitenlandschen vriend ten verkoop had gekregen, en dat hij op deze goederen de vracht enz. betaald had, zonder dat hij (om welke redenen dan ook) in staat was op 31 December van die goederen, en daarbij ook van die onkosten, afrekening in te zenden, dan staat in zulk een geval wel de Onkosten-rekening gedebiteerd, maar de eigenlijke Debiteur (schuldenaar) is de buitenlandsche vriend. Het bedrag der onkosten op deze goederen gevallen vertegenwoordigt alzoo eene bezitting, wel niet *met name genoemd*, maar toch *in den vorm* eener pretentie voor uitgeschoten onkosten. Deze bezitting wordt natuurlijk op de Balans bij de andere bezittingen gevoegd, en dus in haar Debet gebragt, waardoor het bedrag daarvan van zelf in het Credit der Onkosten-rekening komt, hetgeen insgelijks zou zijn geschied, wanneer men, of afrekening der goederen had opgemaakt, of aan den buitenlandschen vriend eene afzonderlijke Nota had ingezonden.

Hetzelfde wat met de Onkosten-rekening geschiedt, wat betreft de aanzuivering der nog loopende Onkosten, gebeurt insgelijks met de Interest-rekening; wat betreft de nog niet verrekende rente.

Wanneer men namelijk geld aan anderen ter leen gegeven, of van anderen

ter leen genomen heeft, onder beding eener vergoeding van rente, dan kan het zijn dat de termijn der voldoening van die rente eerst in het nieuwe jaar invalt. Den 31 December verkeert men daardoor in een toestand van òf rente te goed te hebben, òf rente schuldig te zijn. Het eerste vertegenwoordigt eene bezitting, en wordt als zoodanig, tot den dag uitgerekend, in het Debet der Balans gebragt; het tweede vertegenwoordigt eene schuld, en komt in haar Credit, beide onder den titel van Interest. Op dit belangrijk artikel behouden wij ons voor in het hierachter geplaatste Memoriaal nog eens terug te komen.

Nog een enkel oogenblik keeren wij terug tot de gelijktijdige werkzaamheid van de Balans en Winst- en Verlies-rekening.

Die gelijktijdige werkzaamheid openbaart zich namelijk in eene bepaalde orde: eerst de Balans, dan de Winst- en Verlies-rekening; want het spreekt toch van zelf, dat men bekend geraakt met het juiste bedrag van Winst of Verlies, geleden op die Rekeningen welke insgelijks met de Balans vereffend moeten worden, *eerst dan*, wanneer die vereffening of overdragt is geschied.

Als nu alle bezittingen en schulden op de Balans zijn overgenomen, als al de winsten en verliezen op die rekening zijn overgebragt, als deze beide Rekeningen het Saldo, dat zij opleveren, met de Kapitaal-rekening hebben vereffend; dan doet men de omschrijving dier verschillende vereffeningen en overname, die tot dusverre slechts eenzijdig op de Balans en Winst- en Verlies-rekening zijn neêrgeschreven, ook voorkomen op die rekeningen waar het behoort.

Men gaat daarmede op de volgende wijze te werk:

Van de positie die deze beide Rekeningen vertoonen, wordt, voor elk onderdeel een afzonderlijke post in het Journaal gemaakt, en dit wel in de volgende orde:

1°. de boeking der Winsten;

2°. die der Verliezen;

3°. de overdragt van het Saldo der Winst- en Verlies-rekening op de Kapitaal-Rekening of Particuliere-Rekening.

Dit gedaan hebbende, vervolgt men

4°. met de boeking der bezittingen;

5°. met die der schulden, en eindelijk

6°. met de overdragt van het Saldo der Balans op de Kapitaal-rekening, en dit laatste wel overeenkomstig het hierboven ontwikkeld denkbeeld van een „zich terugtrekken uit den Handel door den persoon des Handelaars."

Als nu al deze journaalposten behoorlijk in het Grootboek zijn getransporteerd, (met dien verstande, dat die transportering, wat betreft de Winst- en Verlies-rekening, moet geschieden door eene letterlijke copiëring; en dat wat betreft de Balans, dit transporteren geschiedt insgelijks door eene letterlijke copiëring in het Grootboek, of, wat de wet eigenlijk voorschrijft, in een afzonderlijk Register), dan verkrijgt men dit resultaat: dat alle rekeningen een even groot bedrag in Debet en Credit hebben. Bewijs genoeg van het (altijd in denkbeeldigen zin)

zich terugtrekken van den persoon des handelaars, waarom dan ook de laatste post in het Journaal die is, welke wij hierboven onder N°. 6 hebben vermeld.

Er blijft derhalve, als men dit alles gedaan heeft, niets anders te doen over dan de boeken af te sluiten door optelling en onderstreping.

Die onderstreping, ofschoon bestaande in eene eenvoudige neêrstelling van dwarslijnen, is evenwel niet zonder beteekenis. Die dwarslijnen toch wijzen aan de scheiding tusschen den loop des handels in het eene jaar en dien in het volgende; en daar nu de laatste in werkelijkheid niets anders is dan eene voortzetting van den eersten, zoo moet ook de eerste handeling in het nieuwe jaar zijn eene omschrijving van den toestand, waarin men het oude verlaten heeft.

Dit geschiedt door eene overbrenging der saldo's op nieuwe rekening.

Wij kunnen derhalve onze taak nog niet als geëindigd beschouwen, alvorens te hebben aangetoond op welke wijze men met die omschrijving te werk gaat.

Zoo als wij hierboven hebben aangegeven, betreft die omschrijving alleen den *toestand* waarin men het oude jaar verlaten heeft en het nieuwe is ingetreden. Met den weg *waardoor* men in dien toestand gekomen is behoeft men zich niet meer in te laten. Die behoort geheel in het oude jaar te huis. In het nieuwe (mogen wij het zoo eens uitdrukken) vergenoegt men zich met de aanneming van het „fait accompli." Wij zetten deze waarheid voorop, om voor goed af te snijden de bedenking, die men zou kunnen maken, betreffende de saldo's op de Winst en Verlies-rekening voorkomende; deze behooren als zoodanig geheel in het oude jaar te huis. Wat het resultaat daarvan betreft, dit is, gelijk wij op bladz. 103 en 104 hebben aangetoond, reeds in de Balans opgenomen.

In het nieuwe jaar komen alleen in aanmerking de saldo's der Balans, omdat deze vertegenwoordigen iets wat werkelijk bestaat.

De omschrijving nu van den toestand, *waarin men het nieuwe jaar is ingetreden*, als in haar wezen zijnde *een terugkeer tot dien waarin men het oude verlaten heeft*, maar nu in een geheel gezuiverden vorm, geschiedt door eene boeking juist tegenovergesteld aan die, welke de laatste boeking in het oude jaar geweest is. Deze contra boeking noemt men „het overbrengen der saldo's op nieuwe rekening." Overal waar dus in het oude jaar eene rekening is geëindigd (afgesloten) „per balans," moet zij in het nieuwe jaar worden begonnen (geopend) „aan balans," en waar zij „aan balans" is afgesloten, „per balans" worden geopend.

Wanneer men zich in betrekking tot dit onderwerp bij vernieuwing van de hulp der Persoonsverbeelding bedient, dan kan men de zaak alzoo beschouwen: dat de verschillende administrateuren, datgeen wat zij op den laatsten stond des ouden jaars aan de Balans hebben overgegeven op den eersten stond van het nieuwe weder *terug ontvangen*; en omgekeerd, dat de verschillende administrateuren die op den laatsten stond des ouden jaars door de Balans door middel van schulderkentenissen gedekt zijn, die documenten op den eersten stond des nieuwen jaars *terug geven*.

Nu zou men echter kunnen veronderstellen, dat aangezien op nieuwe rekening

de rekeningen aan en per balans geopend worden, de Balans dus ook in het nieuwe jaar een hoofd in het Grootboek krijgt. Dit is echter geenszins het geval: de Balans is *als rekening* niet meer dan een *geleidelijk middel van overgang*. Als zoodanig, uit kracht van dit karakter, is zij het meest denkbeeldig wezen, dat men zich voorstellen kan, en dien ten gevolge behoort zij in het Grootboek in het geheel niet te huis. Zij staat tusschen het oude jaar en het nieuwe in, en te regt wordt haar dan ook in een afzonderlijk boek of register eene plaats gegeven.

De werkelijk handelende persoon bij de afsluiting van het oude, en de opening van het nieuwe jaar, is geene andere dan de persoon des handelaars zelven, die in deze zijne zelfstandigheid nimmer verliest. Dat bij die afsluiting en opening ook in het Grootboek van de Balans wordt melding gemaakt, wil alleen te kennen geven, dat de noodige aanwijzingen voor die werkzaamheid door de Balans zijn verschaft.

Wanneer men nu de gewoonte heeft om ook het Journaal doorgaand op te tellen, ten einde het daaruit verkregen resultaat met de telling van Debet of Credit in het Grootboek te kunnen vergelijken, dan is men ook verpligt van de overname der saldo's op nieuwe rekening eene post in het Journaal te maken. Daar het echter in die post bepaaldelijk om het cijfer dier overname te doen is, zoo behoeft men daarbij hoegenaamd niet in uitvoerigheid te treden. Men zou des noods kunnen volstaan met eene eenvoudige formule als de navolgende:

De overgebragte Saldo's bedragen *f* . . . . .

Maar aangezien alles, in het Journaal voorkomende, ook in den Journaalvorm geschreven moet worden, zoo doet men dit op volgende wijze·

Diversen aan Balans Balans aan Diversen	} voor de overgebragte Saldo's *f* . . . . .

en de som die men alsdan invult, is die van de telling der Balans.

Een blik werpende op den vorm, dien deze Jouanaalpost heeft, bemerkt men dat hier voorkomen twee posten ieder tot gelijk bedrag, welk bedrag echter slechts eens wordt genoemd.

Zeer gemakkelijk zal men begrijpen waarom dit laatste geschiedt, als men slachts in aanmerking neemt, dat bij de opening van het nieuwe jaar in het Grootboek van de Balans *als rekening* geen nota wordt genomen, en deze alzoo wegvallende, er dus eigenlijk staat:

Diversen aan Diversen, voor de overgebragte Saldo's.

Ten slotte gelooven wij aan enkelen onzer lezers geen ondienst te doen, wanneer wij nog met een enkel woord melding maken van de positie, waarin bij opening van het nieuwe jaar de rekeningen van Onkosten en Interest voorkomen.

Gelijk wij gezien hebben, worden de nog te betalen Onkosten en Rente op de Balans als schulden overgenomen, en dit wel onder hunne eigene titels. Door deze overname op de Balans in haar Credit krijgt men op de beide zoo even

genoemde Rekeningen in het oude jaar in haar Debet eene boeking „aan Balans", die natuurlijk op diezelfde Rekeningen in het nieuwe jaar „per Balans" en dus in haar Credit wordt overgebragt. Dit Credit dezer beide Rekeningen dient tot niets anders, dan om te strekken in mindering van de som der te betalen Onkosten en Rente, want als men dit nu doet, en deze beide rekeningen daarvoor gedebiteerd worden, dan vloeit hier weder uit voort, dat, welke Onkosten of Interessen men ook betale, hetzij deze behooren tot *dit* of het *vorig* jaar, de Onkosten en Interessen ten slotte voor niet meer worden bezwaard, dan voor datgeen waarvoor zij *in betrekking tot het loopende* jaar bezwaard moeten worden. In zeker opzigt kan men dus „het op nieuwe rekening gecrediteerd worden der Onkosten en Interest" beschouwen als eene bij voorbaat geschiedende restitutie van het oude aan het nieuwe jaar voor later te betalen gelden.

Hetzelfde, doch in geheel omgekeerden zin, geldt insgelijks voor die te goed zijnde Onkosten en Interessen, die onder hunne eigene titels als bezitting op de Balans zijn overgenomen.

En hiermede hebben wij, wat het theoretisch gedeelte betreft, de ons voorgestelde taak ten einde gebragt.

Van het Boekhouden alles te zeggen, wat er van gezegd kan worden, zou een arbeid zijn, zoo veel omvattend, dat men daarover folianten konde vol schrijven.

Wij hebben ons dan ook vergenoegd met bepaald datgene te geven, waaruit bij eenige studie, bij eenig zelfdenken, al het overige zich als van zelf ontwikkelt.

Het is wel waar, om boekhouder te zijn, moet men wel weten *hoe* men boeken moet, maar meer nog is het een vereischte te weten *waarom men zoo* moet boeken.

In onze beschouwingen over deze schoone wetenschap hebben wij dan ook dit *waarom* als het eigenlijke doel van ons streven voor oogen gehad, zonder, gelijk wij hopen, nogtans het *hoe* te veel uit het oog te verliezen.

Te veel toch beschouwt men het Boekhouden als een zeer werktuigelijken arbeid; ja men zal dikwijls menschen ontmoeten, die zeer juist en zonder fouten weten te zeggen, wie of wat moet worden gedebiteerd of gecrediteerd, zonder nogtans *gegronde* rekenschap te kunnen geven van de reden *waarom* dit geschieden moet.

Naar de mate der kracht ons geschonken, hebben wij dan ook getracht onze beschouwingen over deze wetenschap aan het licht te stellen, in de hoop daardoor, zij het dan ook in geringe mate, iets nuttigs te hebben verrigt.

Of wij al dan niet in die hoop zullen worden beschaamd, kan alleen de toekomst leeren.

MEMORIAAL LETTER A.

AMSTERDAM, 1 Januarij 1868,

. 1	Het Kapitaal waarmede ik voornemens ben op heden mijnen Handel te beginnen onder de firma van . . . . bedraagt *f* 100,000.— en bestaat uit het navolgende, als:			
PM. X	Contanten in Diversen.		*f* 14277	25
	Diverse Goederen, als:			
	300 Balen Java Koffij	*f* 13375.63		
	96/4 Kisten China Thee	» 7963.43		
	10 Vaten Meekrap	» 3092.11		
	400 Balen Java Rijst	» 6055.30		
			» 30486	47
	Diverse Effecten, als:			
	f 20000.— Oblig. Rusl. Hope & C°. 5 % à 101 %.	*f* 20200.—		
	» 12000.— N. W. S. $2\frac{1}{2}$ % à $62\frac{7}{8}$ %	» 7545.—		
IX			» 27745	—
	Aandeelen in Schepen, als:			
	$\frac{1}{8}$ in het Fregatschip *Voorwaarts*, Kapitein R. Regtdoorzee op reis van hier naar *Batavia* en terug. Boekhouder F. G. Zeeman, uitgezeild 16 Junij 1867, bedragende met inbegrip der uitrusting	*f* 5681.—		
	$\frac{1}{8}$ in het Brikschip *Leontine*, Kapt. Ch. Paguin, Boekhouder P. Braziliaan, liggende in het Oosterdok, bedragende.	» 3000.—		
			» 8681	—
	Diverse Pretentiën, als:			
	op A. van Dokkum	*f* 6524.81		
	» B. van Bolsward	» 8670.25		
	» C. van de Lemmer	» 3615.22		
			» 18810	28
aant.			*f* 100000	—

3

2 X	Ontvangen van A. van Dokkum	*f* 6524	81

3 Gekocht à Contant van M. PORTUGAL, 60 Vaten Maryland Tabak
Bruto Netto 20216 K°.
Raff. 392
2 % 404
796 »
19420 K°.
I 8 % 1554 »
Netto 17866 K°. à 26c. . . . f 9290.32
Af 1 %. . . . » 92.90
f 9197.42
Cont. 1 %. . . . » 91.97 | f 9105 | 45

— 9 —

4 Verkocht à Contant aan D. FRANEKER, 100 Balen Java Koffij.
Bruto 6176 K°.
Tarra 3 % 185 »
V Netto 5991 K°. à 38 1/4 c. . . . f 4583.11
Reg. 1 %. . . . » 45.83
f 4628.94
Cont. 1 1/2 %. . . . » 68.75
f 4560.19
Af 4/m. Huur à 3 1/2 c. . . . » 14.— | f 4546 | 19

— 10 —

5
X Betaald aan M. PORTUGAL. | f 9105 | 45

— 12 —

6 Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Assignatiën op de onderstaanden:
XI op B. VAN BOLSWARD . . . . f 8670.25
» C. VAN DE LEMMER . . . . » 3615.22
» D. FRANEKER . . . . » 4546.19 | f 16831 | 66

— d°. —

7 Betaald aan P. BRAZILIAAN, Boekhouder van het Brikschip *Leontine*
X Kapt. CH. PAGUIN. Mijn 1/8 gedeelte in de uitrusting voor eene reis naar Triëst en van daar naar Rio Janeiro en terug . . . . . | f 628 | 15

— 14 —

8 Verkocht aan L. J. VAN ZUTPHEN op Promesse van 3 1/2/m. na 3 dezer, 200 Balen Java Koffij.
V Bruto 12345 Netto 11975 K°. à 38 1/2 c. . . . . f 9220.75
Tarra 3 % 370 Reg. 1 % . . . . » 92.21
f 9312.96
Af 4/m. Huur à 3 1/2 c. . . . . » 28.—
f 9284.96
Promesse-Zegel . . . . » 6.55
Per 18 April. | f 9291 | 51

9 FACTUUR ontvangen van JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen* over 500 Balen Bruine Peper.
Bruto Cwt. 382. 3. 12
g.gwt. 1. Cwt. 4. 1. 24
Tarra 4. » 17. 3. 12
» 22. 1. 8
Cwt. 360. 2. 4 à 3 1/16 p. . . £ 515. 5. 4
Onkosten:
Courtage 1/2 % . . . . £ 2. 11. 6
II Declaratie . . . . » 1. 10. 8
Repareren, Merken . . . . » 3. 5. 2
Verschepen, enz. . . . . » 8. 14. 6
Kleine Onkosten . . . . » 1. 12. 3
» 17. 14. 1
£ 532. 19. 5
Commissie 2 % . . . . . . » 10. 13. 2
£ 543. 12. 7
Per 11 April. à f 11.72 1/2 | f 6374 | 05

— 17 —

10 Ontvangen van L. J. VAN ZUTPHEN. Zijne promesse, vervallende
IX 18 April a.s. . . . . | f 9291 | 51

— 18 —

11 Gekocht à Contant van R. VAN WAARDENBIJK, 300 Krajangs Java Suiker.
Bruto 76432 K°.
Af 1 % 764 »
I Bruto 75668 K°.
Tarra 12 % 9080 »
Netto 66588 K°. à f 24.— . . . . . f 15981.12
Af 1 %. . . . . » 159.81
f 15821.31
Cont. 1 %. . . . . » 158.21 | f 15663 | 10

— d°. —

12 Geëxpediëerd naar *Hamburg* per het schip *Braunschweig*, Kapt. C. VON VINCKE, aan het adres van J. NEUHAUS EN SOHN, om voor mijne rekening te verkoopen:
III 200 Krajangs Java Suiker.
Bruto 50986 K°.
Af 1 % 510 »
50476 K°.
Tarra 12 % 6057 »
Netto 44419 K°. à f 24.— . . . . . f 10660.56
Af 1 %. . . . . » 106.61
f 10553.95
Cont. 1 %. . . . . » 105.54
Transporteren. . . . . . . f 10448.41

12	Transport van O. Z.	*f* 10448.41		
	Onkosten:			
	Ontvang- en Weegloon . . . . *f* 52.20			
III	Schuitvracht, enz. . . . . » 48.—			
	Declaratie . . . . » 5.15			
	Courtage ½ %. . . . . » 53.30			
	Premie van Assurantie over *f* 12000.— à ½ % en Polis. . . . . » 61.—			
	Kleine Onkosten . . . . » 12.—	» 231.65	*f* 10680	06
	— 20 —			
13 X PM XI aant.	Betaald aan R. van Waardenrijk			
	Per mijnr Kwitantie op de Associatie-Cassa . . . . *f* 10663.10			
	In Bankbilletten . . . . » 5000.—		*f* 15663	10
	— 21 —			
14	Verkocht à Contant aan N. G. van Sleeswijk			
	400 Balen Java Rijst.			
	Bruto 40216 K°.			
	g.gwt. 2 % 804			
	Tarra 3 K°. 1200			
V	2004 »			
	Netto 38212 K°. à *f* 9.— *f* 6878.16			
	Af 2 %. . . » 137.56			
	f 6740.60			
	Cont. 2 % . . » 134.81			
	f 6605.79			
	Afleveren 5 *c.* p. Baal . . » 20.—		*f* 6625	79
	— 23 —			
15 IX	Geaccepteerd de Traite van James, Henderson, Taylor en C°. te Londen, in dato 18 dezer op 3 maanden, groot £ 540. —. — %. Baring Brothers voor mijne rekening à *f* 11.72½		*f* 6331	50
	— 24 —			
16 XI	Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Kwitantie op N. G. van Sleeswijk		*f* 6625	79
	— 25 —			
17 XI of X PM XI aant.	Gekocht van L. van Beijeren, en aan hem betaald in mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa 3/16 Aandeel in het Barkschip *Koningrijk Holland*, Kapitein L. Middelburg		*f* 9000	—
	Wordende ik door de gezamentlijke Aandeelhouders met de boekhouding over genoemden Bodem belast.			

18 X	Getrokken op J. Neuhaus & Sohn te Hamburg voor mijne eigene rekening op 2 Maanden B°. M. 6000.— 0/. Carl Hirsch, van wien daarvoor ontvangen à *f* 35.25.		*f* 5287	50
	— 28 —			
19	De FACTUUR over 500 Balen Bruine Peper, van Londen ontvangen, bedraagt	*f* 6374.05		
	De daarop gevallen Onkosten zijn als volgt:			
	Premie van Assurantie & Polis. . . . . . *f* 33.50			
II	Vracht 13/. p. Ton is £ 12.10.—			
	à *f* 11.75 . . . . *f* 146.88			
	Bij 15 % » 22.03 . . . . . » 168.91			
	Inklaren, enz. . . . . » 8.20			
	Lossen. Opslaan. . . . . » 37.12			
	Briefport, enz. . . . . » 10.20	» 257.93	*f* 6631	98
	— 30 —			
20	Verkocht aan J. J. van Duyvendrecht.			
	24/4 Kisten China Thee.			
	Bruto 1206 K°.			
	Tarra 11. 264 » Netto 942 K°. à 135 c.	*f* 2543.40		
V	Af 1 %	» 25.43		
	Af. Regten	*f* 2517.97		
	Bruto 1230 K°.			
	Tarra 25 % 307 » Netto 923 K°. à *f* 20 *f* 184.60			
	Synd. 13 % » 24.—	» 208.60		
	Per 30 April.		*f* 2309	37
	— 31 —			
21	Betaald in deze Maand de navolgende Onkosten, als:			
	2. aan de Kleine Kas	*f* 100.—		
PM XII X	18. Vracht van 500 Balen Bruine Peper van Londen ontvangen.	» 168.91		
	21. aan de Kleine Kas	» 100.—		
	31. » 't Blaauwhoeden Veem	» 98.20		
	» » Onkosten op 60 Vaten Tabak	» 21.20		
aant.	» » den Schuitenvoerder	» 56.15		
	» » Pakhuishuur, 2 Zolders *Fortuin*	» 48.—	*f* 592	46
	— dito —			
22 X	Gedisponeerd ten behoeve van mij zelven		*f* 400	—

23 Gekocht à Contant van A. van Appingadam:
40 Vaten Meekrap
Bruto 24120 K°.
g.gt. 2 % 482
Tarra 1820
2302 »
I Netto 21818 K°. à f 29¼ f 12763.53
Af 2 % » 255.27
f 12508.26
Cont. 1 % » 125.08
f 12383.18
Vaten. . » 120.— | f 12503 | 18

3

24 Geëxpedieërd naar New-York per het schip *the American*, Kapt. Th. Yankee, aan het adres van Ch. Seward & Son, om voor mijne rekening te verkoopen:
50 Vaten Meekrap
Bruto 30341 K°.
g.gt. 2 % 607
Tarra 2281
2888 »
Netto 27453 K°. à f 29¼ f 16060.—
Af. 2 % » 321.20
III f 15738.80
Cont. 1 % » 157.39
f 15581.41
Vaten. . » 150.—
f 15731.41

Onkosten
Schuitvracht, enz. . . . . f 21.10
Ontvangloon . . . . » 10.—
Declaratie . . . . » 5.20
Courtage ½ % . . . . » 80.30
Premie van Zee-Assurantie f 18000.—
à 1¼ % & Polis . . . . » 226.—
Kleine Onkosten . . . . » 12.15
» 354.75 | f 16086 | 16

4

25 Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank de Promesse van L. J.
X van Zutphen per 18 April a. s. . . . . f 9291.51
Af. 75/d. Disconto à 4 % » 77.43
aant. Het beloop per kas ontvangen | f 9214 | 08

26 Betaald aan A van Appingadam . . . . | f 12503 | 18
X

7

27 Verkocht aan R. van Blokziel:
500 Balen Bruine Peper.
Bruto 18890 K°.
V g.gt. 1½ K°. 750.
Tarra 2½ » 1250.
» 2000 »
Netto 16890 K°. à 23½c f 7938.30
Af 2 % » 158.76
Per 7 Mei. | f 7779 | 54

8

28 FACTUUR gezonden aan Gefferson & C°. te Londen over 100 Kranjangs Java Suiker aan hen afgeladen per Stoomschip *Diana*.
Bruto 25446 K°.
Af 1 % . 254 »
25192 K°.
Tarra 12 % . 3023 »
VI Netto 22169 K°. à f 24¾ f 5486.82
Af 1 % » 54.87
f 5431.95
Onkosten.
Ontvang- en Weegloon en Repareren . . . f 31.—
Schepen . . . . » 22.10
Declaratie. . . . . » 8.20
Courtage ½ % . . . . » 27.43
Kleine onkosten . . . . » 8.25
» 96.98
f 5528.93
Provisie à 2 %. . . . . » 110.58
Per 8 Mei. | f 5639 | 51

d°.

29 Getrokken op Gefferson & C°. te Londen voor hunne rekening op Drie Maanden aan de order van mij zelven £ 477.11.11 à
IX f 11.80 . . . . | f 5635 | 63
aant. £ 477.11.11 à f 11.70 is. . . . . f 5587.87

10

30 Verkocht aan G. van Doetichem:
40/4 Kisten China Thee.
Bruto 2004 K°.
V Tarra 11 K°. 440 »
Netto 1564 K°. à 134c f 4191.52
Af Regten. Af 1 % » 41.92
Bruto 2044 K°. f 4149.60
Tarra 25 %. 511 »
Netto 1533 K°. à f 20 f 206.60
Synd. 13 % » 26.86
» 233.46
f 3916.14
Per 10 Mei Af 10/m Huur à 50c. » 25.— | f 3891 | 14

31 Gekocht à Contant van L. VAN BORCULO:
50 Vaten Surinaamssche Suiker
Bruto 35226 K°.
I Af 1% « 352 »
34874 K°.
2 % 697 »
34177 K°.
Tarra 20 % 6835 »
Netto 27342 K°. à *f* 24 . . . . *f* 6562.08
Af 2% . . . . » 131.24
f 6430.84
Contant 1% . . . . » 64.31
dito | *f* 6366 | 53

32 Geëxpedieerd naar Londen per *Queen of Ocean*, Kapt. J. LINCOLN aan het adres vaa CAMBRIDGE & C°., om voor mijne rekening te verkoopen 50 Vaten Surinaamsche Suiker, bedragende . . . . . . *f* 6366.53
Onkosten:
III Ontvangen, Wegen . . . . *f* 48.50
Schepen . . . . » 31.—
Declaratie . . . . » 7.20
Courtage ½ % . . . . » 32.81
Premie van Assurantie
f 7000.— à ½ % & Polis . . . . . . » 36.—
Kleine Onkosten . . . . » 8.15
» 163.66 | *f* 6530 | 19

13

33 Van L. DEN HELDER op prolongatie genomen à 3 % *f* 10,000.— en daarvoor tot onderpand gedeponeerd 12 Oblig. Rusland Hope & C°. 5%.
X Prolongatie . . . . *f* 10000.—
aant. Af Provisie 1 ‰ . . . . » 10.—
Per Kas ontvangen. | *f* 9990 | —

14

34 X Betaald aan L. VAN BORCULO . . . . | *f* 6366 | 53

16

35 II FACTUUR ontvangen van F. DE LA GIRONDE te *Marseille* over 200 Ceroenen Zoete Barbarijsche Amandelen, wegende:
Bruto 23908 K°.
Tarra 5½. 1100 »
Netto 22808 K°. à fr. 56 f.a.b. fr. 25544.96
Provisie 2% » 510.90
fr. 26055.86
Per 12 Februarij. à *f* 56.25 | *f* 12213 | 68

36 Gekocht van P. VAN MIJDRECHT en aan hem betaald
per Kas . . . . *f* 9000.—
per Associatie-Cassa . . . » 2666.67
f 11666.67
X een Wissel groot fr. 25000.— op P. LYONNAIS, te *Parijs*, in
PM XI dato 21 Dec. 1867 op 2 maanden à *f* 56.— . . . . | *f* 11666 | 67
aant. Deze Wissel is heden door mij geremitteerd aan FERRÈRE LAFFITTE, te *Parijs*, met order om het Netto Provenu daarvan voor mijne rekening aan F. DE LA GIRONDE, te *Marseille*, over te maken. | — | —

20

37 Gekocht van C. VAN ARNHEM,
36/4 Kisten Java Joosjes Thee G K. als:
24/4 Bruto 1216 K°.
I Tarra 10. 240 »
Netto 976 K°. à 101*c* . . . . . . *f* 1971.52
12/4 Bruto 628 K°.
Tarra 11. 132 »
» 496 » » 95*c* . . . . . . » 942.40
f 2913.92
Af Regten. Af 1% . . » 29.14
Bruto 1880 K°. *f* 2884.78
Tarra 25 %. 470 »
Netto 1410 K°. à *f* 20.—. *f* 282.—
Synd. 13 % . . . » 36.66
» 318.66
f 2566.12
Per 20 Mei. Af 13/m. Huur à 25*c* . . . » 58.50 | *f* 2507 | 62

21

38 FACTUUR gezonden aan J. NEUHAUS & SOHN, te *Hamburg*, over 36/4 Kisten Java Joosjes Thee G. K aan hen afgezonden per Stoomschip *Willem III*.
VI 36/4 Kisten Thee bedragen . . . . *f* 2566.12
Onkosten:
Schepen, Merken, Voorzien . . . . *f* 6.05
Declaratie . . . . » 5.20
Courtage 1 % . . . . » 28.85
Briefport enz. . . . . » 5.25
» 45.35
f 2611.47
Per 21 Mei. Provisie à 2 %. . . . » 52.23 | *f* 2663 | 70

39 Rekening ontvangen van Ferrère Laffitte, te *Parijs*, over de Remise groot fr. 25000.—, op P. Lyonnais hem den 17 dezer overgemaakt, als:

Remise aan F. de la Gironde, te *Marseille*, voor mijne Rekening . . . . fr. 24879.52
IX Wissel Courtage 1 ‰ . . . . » 24.88
Verlies tusschen *Parijs* en *Marseille* 1/8 % . . . » 31.10
Briefport . . . . » 2.—
Zijne provisie à 1/4 % . . . . » 62.50
aant. fr. 25000.—
à *f* 56.— | *f* 11666 | 67

25

40 Verkocht à Contant aan D. van Gramsbergen,
30 Vaten Maryland Tabak.
Netto 10122 K°.
Raff. 196
2%. 202
V 398 »
9724 K°.
8 %. 778 »
Netto 8946 K°. à 30*c* . . . . *f* 5367.60
Af 1 % . . . » 53.68
f 5313.92
Cont. 1 %. . . » 53.14 | *f* 5260 | 78

27

41 IX Remise ontvangen van J. Neuhaus & Sohn, te *Hamburg*, in een Wissel op E. van Nijkerk, vervallende 21 Mei a. s. . . . . | *f* 2600 | —

28

42 X Ontvangen van D. van Gramsbergen . . . . | *f* 5260 | 78

29

43 Betaald in deze Maand de navolgende Onkosten, als:
9, aan de Kleine Kas . . . . *f* 100.—
PM XII 29. » 't Blaauwhoeden Veem . . . . » 92.60
X » » Huur van 36/4 Kisten Thee . . . . » 58.50
» » den Schuitenvoerder . . . . » 40.45
» » 1/m. Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin* . . . » 48.— | *f* 339 | 55

d°.

44 X In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . . . . . | *f* 400 | —

45 XI of X PM XI Betaald per mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa aan L. Edam, de Traite van F. de la Gironde, te *Marseille* in dato 25 Februarij %. Ph. Rousseau, fr. 1200.— per zigt à *f* 56.— . . . . | *f* 560 | —

3

46 PM VIII X aant. Betaald aan Diversen voor Reparatiën aan het Barkschip *Koningrijk Holland* . . . . | *f* 1216 | 60

5

47 PM VII Gelost uit het Schip *de Valk*, Kapt. P. van Hoorn van *Londen*, 50 Balen Mocha Kofflj, door Gefferson & C°., te *Londen* aan mij afgezonden om voor hunne rekening te verkoopen.
aant. Pro Memoria.

d°.

48 I Gekocht van B. van Edam,
200 Pakken inhoudende 1200 gezouten Kalfsvellen, wegende 8612 K°. à *f* 29.— . . . . | *f* 4994 | 96
Per 5 Junij.

7

49 FACTUUR gezonden aan Gefferson & C°., te *Londen*, over 150 Pakken inhoudende 900 gezouten Kalfsvellen aan hen afgeladen per Stoomschip *Diana*.
900 gezouten Kalfsvellen.
wegende 6452 K°. à *f* 29.— . . . . *f* 3742.16
VI Onkosten:
Pakloon . . . . *f* 45.—
Courtage 1% . . . . » 37.42
Schepen, enz. . . . . » 20.15
Uitklaren. . . . . » 7.50
Briefport, Wissel-Courtage, enz. . . . . . » 12.10
« 122.17
f 3864.33
Provise à 2% . » 77.29 | *f* 3941 | 62
Per 7 Junij.

d°.

50 IX Zie n°.29. Getrokken op Gefferson & C°., te *Londen*, voor hunne rekening, aan de order van mijzelven op 3/m. £ 325.— — à *f* 11.80 . . . | *f* 3835 | —
£ 325. — — à *f* 11.70 is . . . . *f* 3802.50

51 VERKOOP-REKENING ontvangen van CAMBRIDGE & C°., te *Londen*, over 50 Vaten Surinaamsche Suiker door hen voor mijne rekening verkocht.

50 Vaten Surinaamsche Suiker.

Bruto Cwt. 691.—.—
Tarra 13 %. » 89. 3. 9

Netto Cwt. 601. 0. 19 à 22/. £ 661. 5. 9
III Cont. 2 % . . . » 13. 4. 6
£ 648. 1. 3

Af Onkosten:

Vracht 10/. per Ton en 10 %. . . . £ 19. 16. 9
Dok Onkosten . . . . » 22. 5. —
Briefport, enz. . . . . » 2. 1. —
Commissie 2 %. . . . . » 13. 4. 6
» 57. 7. 3
£ 590. 14. -

Per 15 Maart. à f 11.80 | f 6970 | 26

d°.

52
X Getrokken op CAMBRIDGE & C°., te *Londen*, voor mijne rekening £ 500.—. — 3/d. Zigt %. P. VAN ALKMAAR, van wien daarvoor ontvangen à f 11.80 . . . . | f 5900 | —

12

53
V
PM VII Verkocht à Contant. van de Partij toebehoorende aan GEFFERSON & C°., te *Londen*, groot 50 Balen Mocha Koffij aan C. VAN WAVERVEEN.

20 Balen Mocha Koffij.

Bruto 2424 K°.
aant. Tarra 10 % 242 »

Netto 2182 K°. à 54*c*. . . . . f 2356.56
Cont. 1%. » 23.57 | f 2332 | 99

14

54
IX Geremitteerd aan GEFFERSON & C°., te *Londen*, voor hunne Rekening mijne Traite op CAMBRIDGE & C°., te *Londen*, voor mijne rekening £ 90. —. — op Zigt à f 11.80 . . . . | f 1062 | —

d°.

55
X Betaald aan L. DEN HELDER voor Rente en Provisie van Prolongatie f 10000.—

1 Maand Rente à 3 % . . . . f 25.—
Provisie à 1 ‰ . . . . » 10.— | f 35 | —

56 VERKOOP-REKENING ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* over 200 Kranjangs Java Suiker hun gezonden om voor mijne rekening te verkoopen:

200 Kranjangs Java Suiker.

Bruto 104972 ℔
g.gt. 1 % 1050
Tarra 12 % 12597
13647 »

Netto 91325 ℔ à $5^3/_8$ gr. B°. M. 15339.12
Rabat $8^2/_3$ % 1329. 6
B°. M. 14010. 6
Cont. 1 % » 140. 2
B°. M. 13870. 4

Af Onkosten:

Vracht . . . . Cm. 465.10
Stadertol. . . . . » 52.08
III Vervoeren, Arbeidsloon . . » 192.00
Inkomende Tollen . . . . » 80.00
Brand-Assurantie en Pakhuishuur . . . . . . » 40.00
Courtage $^5/_6$ %. . . . . . . » 116.12
Briefporten enz. . . . . . . » 39.05
Rente over Cm. 790,02 van 21 Jan—12 Mt., 5 % . . . » 5.10
Cm. 991.13
à 125 B°. M. 793. 7
Commissie 2 % » 277. 6
» 1070.13
B°. M. 12799. 7

Per 14 Maart. à f 35,60 | f 11391 | 60

d°.

57
IX Advies ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, dat zij voor mijne rekening geremitteerd hebben aan CAMBRIDGE & C°. te Londen £ 600.-.- tot den koers van B°. M. 13.$3^1/_2$ == B°. M. 7931. 4
Bij Court. 1 ‰ 7.15
B°. M. 7939. 3
à f 35.60 | f 7065 | 88

19

58
XI Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Assignatie op C. VAN WAVERVEEN . . . . | f 2332 | 99

59 FACTUUR ontvangen van CAMBRIDGE & C°. te Londen over 40 Vaten Palm-Oiie door hen voor mijne rekening ingekocht, en aan mij afgezonden per stoomschip *Diana*:

40 Vaten Palm Olie
Bruto Cwt 374. 2. 8.
g.gt. 4 ℔ 1. 1. 20
Tarra 16 ℔ p. Cwt. 53. 2. 1
54. 3. 21
Netto Cwt. 319. 2. 15 à 38/6 £ 615. 5. 11
II Disconto $2^1/_2$ % » 15. 7. 8
£ 599. 18. 3

Onkosten:
Courtage $^1/_2$ %. £ 3. 1. 6
Declaratie, Certificaat » 1. 2. 3
Verschepen, enz. » 3. 16. 5
Briefporten. Onkosten enz. » 1. 18. 7
» 9. 18. 9
£ 609. 17. —
Commissie 2 % » 12. 3. 11
£ 622. 0. 11
Per 20 Maart. à *f* 11.80 | *f* 7340 | 14

— 23 —

60 PM VIII X Betaald voor Diverse Handgelden aan de Equipage van het Barkschip *Koningrijk Holland*. . . . . | *f* 420 | —

— 26 —

61 Verkocht à Contant aan P. VAN HAARLEM:
20 Vaten Maryland Tabak
Netto 6748 K°.
V Raff. 131
2 % 135
266 »
6482 K°.
8 % 519 »
Netto 5963 K°. à $29^1/_2$c *f* 3518.17
Af 1 % » 35.18
f 3482.99
Cont. 1 % » 34.83 | *f* 3448 | 16

— 27 —

62 X Betaald aan A. APEL de Traite van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* in dato 22 dezer op Zigt voor mijne rekening °/. F. KAISER
B°. M. 1100.— à *f* $35.57^1/_2$. . . . . | *f* 978 | 31

63 Verkocht à Contant van de partij, groot 50 Balen Mocha Koffij, toebehoorende aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, aan P. VAN DOESBORGH:
V 15 Balen Mocha Koffij.
Bruto 1818 K°.
PM VII Tarra 10 % » 182 »
Netto 1636 K°. à 55*c* . . . *f* 1799.60
Cont. 1 % . . . » 18.— | *f* 1781 | 60

— 30 —

64 De FACTUUR van 200 Ceroenen Zoete Barbarijsche Amandelen, van Marseille ontvangen, bedraagt . . . . *f* 12213.68
De Onkosten hierop zijn als volgt:
Premie van Assurantie . . . . *f* 141.—
II Vracht *f* 48. . . . *f* 573.80
10 % » 57.38
„ 631.18
Inklaren . . . . » 12.—
Lossen, Opslaan . . . . » 40.80
Briefport, enz. . . . . » 8.20
» 833.18 | *f* 13046 | 86

— 31 —

65 X Ontvangen van P. VAN HAARLEM . . . . *f* 3448.16
P. VAN DOESBORGH. . . . . » 1781.60 | *f* 5229 | 76

— d°. —

66 Betaald in deze Maand de navolgeude Onkosten, als:
5. Vracht van 50 Balen Mocha Koffij van GEFFERSON & C°. te Londen. . . . . *f* 58.16
PM XII 10. Kleine Kas . . . . » 100.—
X » Pakloon van 900 Kalfsvellen . . . . » 45.—
26. Afleveren van 20 Vaten Maryland Tabak . . . . » 12.15
29. Vracht van 200 Ceroenen Amandelen . . . . . » 631.18
31. Blaauwhoeden Veem . . . . » 110.20
» Schuitenvoerder . . . . » 31.15
» 1 M. Huur 2 Zolders Pakhuis *Fortuin* . . . . . » 48.—
» Diverse Salarissen . . . . » 350.— | *f* 1385 | 84

— d°. —

67 X In deze Maand gedisponeerd ten behoeve van mij zelven . . . . . . | *f* 400 | —

68 In deze 3 Maanden bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten de navolgende Assurantiën:

14 Jan. op 500 Balen Bruine Peper van Londen, per *Diana* ƒ 6500.— à $^1/_2$ % . . . . ƒ 32.50

18 » op 200 Kranjangs Java Suiker naar Hamburg per *Braunschweig* ƒ 12000.— à $^1/_2$ % » 60.—

3 Febr. op 50 Vaten Meekrap naar New-York per *the American* ƒ 18000.— à $1^1/_4$ % . . . . » 225.—

11 » op 50 Vaten Surinaamsche Suiker naar Londen per *Queen of Ocean* ƒ 7000.— à $^1/_2$ % » 35.— IX

16 » op 200 Balen Amandelen van Marseille per *Genoveva* ƒ 14000.— à 1 % . . . . » 140.—

21 Maart. op 40 Vaten Palm-Olie van Londen per *Diana* ƒ 8000.— à $^1/_2$ % . . . . » 40.—

PM VIII 31 » op het Casco van het Barkschip *Koningrijk Holland* voor eene reis naar Batavia en terug ƒ 60000.— 3 % & 3 % & Polis. . » 3601.—

aant. 6 Polissen . . . . » 6.—

ƒ 4139 50

2 APRIL.

FACTUUR ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* over 200 Rollen Varinas Tabak, die zij voor mijne rekening hebben ingekocht
69 en afgezonden per *Othello*, Kapt. C. Venedig naar Londen, aan het adres van JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. om aldaar te worden verkocht.

III 200 Rollen Varinas Tabak.

	Bruto 22366 ℔	
uitslag $^1/_2$ ℔	100	
g.gt. $^1/_2$ %	112	
Tarra 12 ℔	2400	
	2612 »	
	Netto 19754 ℔ à 8/.	B°. M. 9877.—
	Korting $1^1/_2$ %	» 148. 2
	Transporteren.	B°. M. 9728.14

69 Transport . . . B°. M. 9728.14

Onkosten:

Uitgaande Tol	Cm. 13.14	
Ontvangen, Schuitvracht. . . .	» 100.—	
III	Cm. 113.14	
	à 125	» 91.2
Kleine Onkosten		» 6.14
		B°. M. 9826.14
	Commissie 2 %	» 196. 9
		B°. M. 10023. 7
Per 4 April.		à ƒ $35.57^1/_2$

ƒ 8914 60

d°.

70 IX PM III aant. Bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten, Assurantie op 200 Rollen Varinas Tabak van *Hamburg* naar *Londen* per *Othello*. ƒ 9200.— à $^1/_2$ % en Polis . . . . ƒ 47 —

d°.

71 V PM VII Verkocht à Contant. van de partij, groot 50 Balen Mocha Koffij, toebehoorende aan GEFFERSON & C°., te *Londen*, aan L. VAN BORCULO.

15 Balen Mocha Koffij.

Bruto 1820 K°.

Tarra 10 % 182 »

Netto 1638 K°. à 56*c* . . . . . . ƒ 1834.56

Contant 1 %. . » 18.35

ƒ 1816 21

4

72 X PM XI Geremitteerd aan J. NEUHAUS & SOHN, te *Hamburg*, voor mijne Rekening een Wissel groot B°. M. 10000.— op SALOMON HEINE 3/d. Zigt. Traite van D. VAN ELBURG, aan wien daarvoor betaald à ƒ 35.56 . . . . ƒ 8890 —

Per Kas . . . . ƒ 7000.—

» Associatie-Cassa . . . . » 1890.—

6

73 IX Advies ontvangen van FERRÈRE LAFFITTE, te *Parijs*, dat zij voor rekening van GEFFERSON & C°. te *Londen*, op mij getrokken hebben, in dato 26 Maart op 3 maanden, °/. P. LA FONTAINE, fr. 30000.—, welken Wissel ik heden aan de Order van L. GOBERT & C°. geaccepteerd heb à ƒ $56^1/_8$ . . . . ƒ 14031 25

74 De FACTUUR over 40 Vaten Palm-Olie van *Londen* ontvangen bedraagt . . . . *f* 7340.14

De hierop gevallen Onkosten zijn, als volgt:

II Premie van Assurantie. . . . . *f* 41.—
Vracht *f* 10 p. Last *f* 94.— & 15 % . . . » 108.10
Inklaren . . . . » 7.40
Lossen, Opslaan. . . . . » 25.20
» 181.70 | *f* 7521 | 84

10

75 VERKOOP-REKENING gezonden aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, over 50 Balen Mocha Koffij voor hunne rekening verkocht.

50 Balen Mocha Koffij hebben opgebragt . . . . . *f* 5930.80

Af Onkosten:

VII Vracht . . . . *f* 58.16
Inklaren, enz. . . . . » 3.—
Lossen, Opslaan . . . . » 10.20
Afleveren, Wegen . . . . » 6.20
Pakhuishuur . . . . » 4.—
Brand-Assurantie *f* 6000 à $^3/_4$ ‰ . . . . . » 4.50
Courtage $^1/_2$ % over *f* 5990.— . . . . » 29.95
Wissel-Courtage enz. . . . . » 8.20
Provisie à 2 %. . . . . » 118.62
» 242.83

Per 31 Maart. | *f* 5687 | 97

12

76 Gelost uit het Schip *die Jungfrau Maria*, Kapt. H. BERLIN, en opgeslagen in het Entrepôt-Dok, 200 Ceroenen Cuba Tabak, door
PM VII CARL TOPSDORFF te *Bremen* aan mij gezonden om voor zijne rekening te verkoopen. Pro Memoria.

d°.

77 Gekocht van A. VAN APPINGADAM. 10 Vaten Meekrap.

Bruto 6024 K°.

1 g.gwt. 2% 120
Tarra 460
580

Netto 5444 K°. à *f* $28^1/_2$. . . *f* 3103.08
Af 2 % . . » 62.06
f 3041.02
Vaten . . » 30.—

Per 12 Julij. | *f* 3071 | 02

7* J. NEUHAUS & SOHN, te *Hamburg*, remitteeren mij eenen Wissel groot *f* 17800.— op E. MIDDELBURG p. 1 Julij, met order om van het Netto Provenu daarvan voor hunne rekening naar *Londen* over te maken £ 1500. —. —

X *f* 17800.— Geaccepteerd door E. MIDDELBURG. . . . *f* 17800.—
Verdisconteerd bij de Ned. Bank met 81 dagen
Disconto à 3 % . . . . » 120.15 | *f* 17679 | 85

Dit beloop per Kas ontvangen.

Hiervan heb ik voor J. NEUHAUS & SOHN naar *Londen* geremitteerd:
£ 500. —. — aan E. LEWIS & SON.
» 500. —. — » P. KOOPER & C°.
X » 500. —. — » CAMBRIDGE & C°.
PM XI £ 1500. —. — op BARING BROTHERS, door mij gekocht van L. VAN ZEIST, aan wien daarvoor betaald à *f* 11.75 . . . . | *f* 17625 | —
Per Kas . . . . *f* 17000.—
» Associatie-Cassa . . . . » 625.—

Van deze Transactie heb ik eene Nota gezonden aan J. NEUHAUS
IX & SOHN, waarbij ik hun in rekening breng:
Provisie $^1/_4$ % over *f* 17625 . . . . *f* 44.06
aant. Wissel-Courtage 1 ‰ . . . . *f* 17.62
Briefport . . . . » 2.20
» 19.82 | *f* 63 | 88

14

78 Betaald aan L. DEN HELDER, Rente en Provisie van Prolongatie *f* 10000.—
X Rente 1 maand à $2^1/_2$ % . . . . *f* 20.83
Provisie à 1 ‰ . . . . » 10.— | *f* 30 | 83

d°.

79
X Ontvangen van L. VAN BORCULO . . . . | *f* 1816 | 21

16

80 Geremitteerd aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, voor hunne rekening
IX mijne eigene Traite op hen, in dato 8 Februarij, op drie maanden £ 477. 11. 11 à *f* 11.75 . . . . | *f* 5611 | 75

81 X Betaald aan F. Steenwijk de geaccepteerde Traite van James, Henderson, Taylor & C°. te Londen o/. Baring Brothers, heden vervallen £ 540. –. – . . . . f 6331 | 50

— 20 —

82 Van L. den Helder op Prolongatie genomen à 2½ % op Onderpand van:
X f 8000.– Oblig. Rusland Hope & C°. 5 %
» 12000.– N. W. S. 2½ %.
f 14000.–
Af Provisie 1 ‰. » 14.–
Per Kas ontvangen. f 13986 | –

— 21 —

83 Gekocht van M. van Tholen.
10 Vaten Meekrap
Bruto 5921 K°.
I g.gwt. 2 % 118
Tarra 455
573 »
Netto 5348 K°. à f 28¼. . f 3021.62
Af 2 % . . . . . . » 60.43
f 2961.19
Vaten . . . . . . » 30.–
Per 21 Julij. f 2991 | 19

— 23 —

84 FACTUUR ontvangen van Carl Topsdorff, te *Bremen*, over 50 Ceroenen Cuba Tabak aan mij afgezonden per het Schip *Aurora*, Kapitein P. Gross.
50 Ceroenen Cuba Tabak.
Bruto 4022 ℔
Tarra 13 ℔ 650 »
II Netto 3372 ℔ à 11 gt. . . . . . Lrs. 515.12
Disconto 1 % . . . » 5.11
Lrs. 510.01
Onkosten:
Courtage ¼ % . . . . Lrs. 1.31
Regten, etc. . . . . » 1.65
Ontvangen, Wegen, enz. . . . . » 8.59
Aan boord brengen . . . . » 2.68
Wissel-Courtage, enz. . . . . » 1.26
» 16.33
Lrs. 526.34
Commissie 2 % . . » 10.38
Per 21 April. Lrs. 537.–
à 126 f 1065 | 48

85 Advies ontvangen van Carl Topsdorff, te *Bremen*, dat hij voor mijne rekening getrokken heeft op J. Neuhaus & Sohn, te *Hamburg*, voor Lrs. 525.— à 133½ = B°. M. 1179.12 à f 35.30.
IX f 1041 | 13

— 25 —

86 Betaald ten behoeve van de Reederij van het Barkschip *Koningrijk Holland*,
PM VIII aan den Cargadoor . . . . f 320.05
X » Diversen voor Uitrusting . . . . » 2518.20
» » » Victualie . . . . » 4201.11
f 7039 | 36

— 26 —

87 X Betaald aan Hendrik van Beverwijk op Rekening . . . . f 4000 | –

— 27 —

88 Verkocht aan B. van Vianen.
32/4 Kisten China Thee.
Bruto 1602 K°.
Tarra 11. 352 »
Netto 1250 K°. à 125c . . . . . . f 3125.—
Af 1 % . . . . . . » 31.25
f 3093.75
V Af Regten.
Bruto 1634 K°.
Tarra 25 %. 408 »
Netto 1226 K°. à f 20. f 245.20
Synd. 13 % . . » 31.88
» 277.08
f 2816.67
Af 12/m. Huur à 50c. . » 24.—
f 2792.67
Promesse-Zegel. . . . . » 2.07
Per 27 Julij. f 2794 | 74

— 28 —

89 Gekocht van C. D. Beveland.
10 Vaten Meekrap.
Bruto 6018 K°.
g.gwt. 2% 120
Tarra 456
I 576 »
Netto 5442 K°. à f 28. . . . f 3047.52
Af 2 % . . . . » 60.95
f 2986.57
Vaten . . . . . » 30.—
Per 28 Julij. f 3016 | 57

AMSTERDAM, 30 APRIL 1868.

90 XI Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Assignatie op J. J. VAN DUYVENDRECHT . . . . f 2309 | 37

d°.

91 Betaald in deze Maand de navolgende Onkosten, als:

2. Vracht van 40 Vaten Palm-Olie van *Londen*. . f 108.10

PM XII 14. » » 200 Ceroenen Cuba Tabak van *Bremen* » 66.—

21. Kleine Kas . . . . » 100.—

X 30. Vracht van 50 Ceroenen Cuba Tabak van *Bremen* » 16.50

» Blaauwhoeden Veem . . . . » 72.45

» Schuitenvoerder . . . . » 36.10

» 1 Maand Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin* . . . » 48.— | f 447 | 15

d°.

92 X In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . . . . . f 500 | —

2 MEI.

93 De FACTUUR van 50 Ceroenen Cuba Tabak, van *Bremen* ontvangen, bedraagt . . . . f 1065.48

De hierop gevallen Onkosten zijn:

II Premie van Assurantie . . . . f 8.50

Vracht f 15.— p. Last en 10 % . . . . » 16.50

Inklaren . . . . » 2.50

Lossen, Opslaan . . . . » 6.20

Kleine Onkosten . . . . » 3.50

» 37.20 | f 1102 | 68

5

94 Gekocht van N. TER GOES.

10 Vaten Meekrap.

Bruto 5996 K°.

g.gwt. 2 %. 120

Tarra 462

582 »

I Netto 5414 K°. à f $27\frac{3}{4}$ . . f 3004.77

Af 2% . . . . » 60.10

f 2944.67

Vaten . . . . . » 30.—

f 2974.67

Promesse-Zegel . » 2.07

Per 5 Augustus. | f 2976 | 74

AMSTERDAM, 5 MEI 1868.

95 IX Ontvangen de Promesse van B. VAN VIANEN, per 27 Julij a. s. . . . . f 2794 | 74

7

96 XI Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Kwitantiën

op R. VAN BLOKZIEL . . . . f 7779.54

» G. VAN DOETICHEM . . . . » 3891.14 | f 11670 | 68

9

97 IX Afgegeven aan N. TER GOES mijne Promesse per 5 Augustus . . . . f 2976 | 74

10

98 X Geremitteerd aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, voor mijne rekening een Wissel groot B°. M. 1200.— op P. VON WIENER, 2 maanden na heden, Traite van A. DEURWAARDER, aan wien daarvoor betaald à f 35.30 . . . . f 1059 | —

12

99 Gekocht van R. VAN THIEL.

10 Vaten Meekrap.

Bruto 5932 K°.

g.gwt. 2 % 119

Tarra 461

I 580 »

Netto 5352 K°. à f $27\frac{1}{2}$ . . . f 2943.60

Af 2 % . . . . » 58.87

f 2884.73

Vaten . . . . » 30.—

f 2914.73

Promesse-Zegel . . . . » 2.07

Per 12 Augustus. | f 2916 | 80

14

100 VERKOOP-REKENING ontvangen van JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, over 200 Rollen Varinas Tabak, hun van *Hamburg* toegezonden per *Othello*.

200 Rollen Varinas Tabak.

Bruto Cwt. 213. 2. 15

g.gwt. 1 ℔ Cwt. 1. 3. 4

Tarra 4 p. 104 » » 8. 0. 24

III » 10. 0. 0

Cwt. 203. 2. 15 à 10 p. £ 950. 5. 10

Af 1 % . » 9. 10. 1

£ 940. 15. 9

Cont. 1 % » 9. 8. 2

Transporteren . . . £ 931. 7. 7

100 Transport . . . . £ 931. 7, 7

Af Onkosten:

Vracht £ 2/10 p. L. . . . . £ 13 10. –

10 % . » 1. 7. –

£ 14. 17. —

Inklaren. . . . . » 1. 1. 6

III Lossen, Opslaan . . . . » 2. 8. 3

Wegen. Afleveren . . . . » 1. 12. 9

Pakhuishuur, Brand-Assurantie. . . » 1. 10. –

Courtage 1/6. . . . . » 15. —. —

Briefport, enz. . . . . » 1. 2. 6

Commissie 2 % . . . . » 18. 12. 7

» 56. 4. 7

Per 16 Mei. £ 875. 3. –

à *f* 11.80 | *f* 10326 | 77

— 18 —

101 Advies ontvangen van JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te Londen,

IX dat zij voor mijne rekening geremitteerd hebben aan CH. SEWARD & SON, te *New-York*. $ 4500.— is à 48 p. . . . . . . £ 900. —. —

Courtage 1 ‰ . . . . £ —. 18. —

Briefport, enz. . . . . » —. 6. —

» 1. 4. –

£ 901. 4. —

à *f* 11.80 | *f* 10634 | 16

— 19 —

102 VERKOOP-REKENING ontvangen van CH. SEWARD & SON te *New-York*, over:

50 Vaten Meekrap.

Bruto 68096 ℔

Tarra 4662 »

Netto 63434 ℔ à 13*c* . . . . $ 8246.42

Af Onkosten:

Vracht $ 10 p. Ton & 10 %. . . . . . . $ 341.—

III Rente van 1 Maart—5 Mei à 6 % . . . . » 3.64

Lossen, Opslaan, enz. . . . . » 125.10

Pakhuishuur, Brand-Assurantie . . . . . » 48.20

Courtage 1 %. . . . . » 82.46

Wegen, Afleveren . . . . » 18.15

Commissie en Delcredere 5 % . . . . . . » 412.32

» 1030.87

Per 5 Mei. $ 7215.55

à 42*c* | *f* 17179 | 88

103 Ontvangen van F. G. ZEEMAN, Boekhouder van het Fregat-schip *Voorwaarts*, Kapt. REGTDOORZEE, $^{1}/_{8}$ van de Uitkeering van boven-

X genoemden bodem na zijne terugkomst van Padang. | *f* 1640 | 25

— d°. —

104 FACTUUR ontvangen van CH. SEWARD & SON te *New-York* over 400 Balen Katoen aan mij afgezonden per het schip *Washington* Kapt. A. ADAMS:

400 Balen Katoen, wegende:

II Netto 130372 ℔ à $9^{3}/_{4}$c. $ 12711.27

Onkosten:

Verschepen $ 112.15

Courtage $12^{1}/_{2}$c. per baal » 50.—

» 162.15

$ 12873.42

Commissie $2^{1}/_{2}$ % » 321.84

$ 13195.26

Per 5 Mei. à 42c. | *f* 31417 | 29

— 21 —

105 Ontvangen voor de Remise van J. NEUHAUS & SOHN te *Humburg* op

X E. VAN NIJKERK per heden . . . . | *f* 2600 | —

— d°. —

106 Betaald aan L. DEN HELDER van

Prol. *f* 10000.—. Rente 1 M. $2^{1}/_{2}$ % *f* 20.83

X Provisie 1 ‰ » 10.— *f* 30.83

Prol. *f* 14000.—. d°. 1 M. $2^{1}/_{2}$ %. . . *f* 29.17

Provisie 1 ‰ » 14.—

» 43.17 | *f* 74 | —

— 23 —

Verkocht à Contant. aan K. VAN ALKMAAR:

107 10 Vaten Maryland Tabak.

Netto 3356 K°.

Raff. 65

V 2 % 67

132 »

3224 K°.

8 % 258 »

Netto 2966 K°. à 25c . . *f* 1483.—

Af 1 % « 14.83

f 1468.17

Cont. 1 % » 14.68 | *f* 1453 | 49

108 XI of X.XIPM — Betaald per mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa aan C. VAN ARNHEM . . . . | *f* 2507 | 62

— 26 —

109 IX — Afgegeven aan R. VAN THIEL mijne Promesse per 12 Augustus. | *f* 2916 | 80

— 29 —

110 — FACTUUR gezonden aan CH. SEWARD & SON te *New-York*, voor aan hen afgezonden per het schip *Delaware*, Kapt. J. Butler.

50 Vaten Meekrap.

Bruto 29891 K°.
g.gt. 2 % 598
Tarra 2294
2892 »

Netto 26999 K°. à *f* 28½ *f* 15389.43
Af 2 % » 307.79
f 15081.64
Vaten » 150.—
f 15231.64

Onkosten:

VI — Schuitvracht . . . . *f* 17.10
Ontvangloon . . . . » 8.—
Declaratie . . . . » 5.20
Courtage ½ % . . . . » 76.95
Assurantie *f* 18000.— 1¾ % & Polis » 316.—
Briefport, enz. . . . . » 7.60
» 430.85
f 15662.49
Provisie à 2 % » 313.25

Per 29 Augustus. | *f* 15975 | 74

— 30 —

111 X — Ontvangen van K. VAN ALKMAAR . . . . | *f* 1453 | 49

— 31 —

112 — Betaald in deze Maand de navolgende Onkosten, als:
1. Kleine Kas . . . . *f* 100.—
PM XII X — 15. dito . . . . » 100.—
31. Blaauwhoeden-Veem . . . . » 60.20
» Schuitenvoerder . . . . » 21.50
« 1 Maand Huur 2 Zolders Pakhuis *Fortuin* . . » 48.— | *f* 329 | 70

— d°. —

113 X — In deze Maand gedisponeerd ten behoeve van mij zelven . . . . . . | *f* 400 | —

114 X — Verkocht aan C. PURMEREND mijne Traite in dato 7 Maart op GEFFERSON & C°. te Londen; groot £ 325.— per 7 Junij, en daarvoor ontvangen à *f* 11.82½ . . . . | *f* 3843 | 12

— 4 —

115 — Verkocht aan de Onderstaanden: 200 Ceroenen Cuba Tabak, zijnde de partij van CARL TOPSDORFF te *Bremen* in Commissie ontvangen.

100 Ceroenen aan L. VOGELENZANG.
Bruto 4120 K°.
Af 2 K°. 200 »
3920 K°.
V — 2 % 78 »
PM VII — 3842 K°.
Tarra 4 K°. 400 »
3442 K°.
8 % 275 »
Netto 3167 K°. à 37½*c* . . . . . *f* 2375.25
Af 1 % . . . . » 23.75 » 2351.50

100 Ceroenen aan B. HILLEGOM.
Bruto 4036 K°.
Af 2 K°. 200 »
3836 K°.
2 % 77 »
3759 K°.
Tarra 4 K°. 400 »
3359 K°.
8 % 269 »
Netto 3090 K°. à 37*c*. . . . . . *f* 2286.60
Af 1 % . . . . . » 22.87
» 2263.73

Per 4 September. | *f* 4615 | 23

— 6 —

116 IX X PM XI — CAMBRIDGE & C°. te *Londen* remitteren mij een Wissel groot *f* 11800.— ten laste van P. AARLAND, vervallen 1 Sept. a. s. met order om het Netto Provenu daarvan voor hunne rekening over te maken aan FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*.
Wissel op P. AARLAND. . . . . *f* 11800.—
Af 88/d. Disconto à 3½ %. . . . . *f* 100.96
¼ % Provisie . . . . » 29.50
Wissel-Courtage van *f* 11646.44. . » 11.65
aant. — Visa, Briefport, enz. . . . . . . » 11.45
» 153.56
f 11646.44

Transporteren

116 Transport van O. Z.
Deze Wissel heb ik in mij zelven gedisconteerd, en het Netto Provenu als volgt aan FERRERE LAFFITTE overgemaakt.
fr. 10000.— op P. DE LA BORDE per 5 Sept.
» 10000.— » P. LAVERGNE » 5 »
fr. 20000.— à f $55\frac{7}{16}$ is f 9239.58 gekocht van L. GRAVE en
IX betaald per Kas . . . . f 4000.—
X » » Associatie-Cassa . . . . » 5239.58
PM XI fr. 4000.— op C. BOILEAU per 5 Sept. à f $55\frac{1}{2}$ is f 1850.— gekocht van C. EINDHOVEN en betaald.
Per Kas . . . . » 1500.—
» Associatie-Cassa . . . » 350.—
aant. fr. 1204.02 in mijne eigene Traite op FERRÈRE LAFFITTE per 5 Sept. à f $55\frac{1}{2}$ . . . . » 556.86 | f 11646 | 44

— 8 —

117 XI of X.XIPM Betaald per mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa aan B. VAN EDAM . . . . f 4994 | 96

— 9 —

118 X.XIPM In Kas genomen van de Associatie-Cassa . . . . f 3000 | —

— 11 —

119 Verkocht aan P. VAN MEERKERK:
40 Vaten Palm-Olie.
Bruto 18860 K°.
V Af 1 % 189 »
18671 K°.
Tarra 16 % 2987 »
Netto 15684 K°. à f 27 . . f 8469.36
Af 2 % . . » 169.38
Per 11 September. | f 8299 | 98

— 13 —

120 De FACTUUR over 400 Balen Katoen, van *New-York* ontvangen, bedraagt . . . . f 31417.29
De Onkosten hierop zijn als volgt:
Assurantie . . . . f 578.50
II Vracht $1\frac{1}{2}$c p. ℔ over 130372 ℔ is $ 1955.58 à 40c . f 4888.95
5 % . . » 244.45
» 5133.40
Inklaren . . . . » 19.20
Lossen, Opslaan . . . . » 102.10
Monsternemen, Sorteren, enz. . . . . . » 86.20
Kleine Onkosten . . . . » 50.10
» 5969.50 | f 37386 | 79

121 VERKOOP-REKENING gezonden aan CARL TOPSDORFF te *Bremen*, over 200 Ceroenen Cuba Tabak van hem ontvangen per het schip *Jungfrau Maria*.
200 Ceroenen hebben opgebragt . . . . f 4615.23
Af Onkosten:
Vracht f 15.— per L. en 10 % . . . . . f 66.—
VII Inklaren . . . . » 10.20
Lossen, Opslaan . . . . » 19.60
Wegen, Afleveren . . . . » 21.20
Pakhuishuur . . . . » 7.50
Brand-Assurantie f 5000.— $\frac{3}{40}$ % . . . » 3.75
Courtage 1 % . . . . » 46.61
Briefport, enz. . . . . » 8.50
Provisie à 2 % . . . . » 92.30 » 275.66 | f 4339 | 57

— 14 —

122 X Ontvangen van M. VAN WOUDRICHEM à déposito . . . . f 10000 | —

— 18 —

123 Verkocht aan de Onderstaanden 100 Ceroenen Amandelen, als:
38 Ceroenen aan C. MONNIKENDAM op 3 maanden.
Bruto 4522 K°. Per 18 September.
uitslag $2\frac{1}{2}$. 95 »
4427 K°.
g.gwt. 3. 114
Tarra 7. 266 380 » Netto 4047 K°, à f 32.— f 2590.08
Af 2 % . » 51.80 f 2538.28
32 Ceroenen aan P. WATERGANG, à Contant.
Bruto 3810 K°.
V uitslag $2\frac{1}{2}$. 80 »
3730 K°.
g.gwt. 3. 96
Tarra 7. 224 320 » Netto 3410 K°. à f $31\frac{3}{4}$ f 2165.35
Af 2 %. . » 43.31
f 2122.04
Cont. 1 %. » 21.22 » 2100.82
30 Ceroenen aan L. TEN BROEK op Promesse.
Bruto 3568 K°. Per 18 September.
uitslag $2\frac{1}{2}$. 75 »
3493 K°.
g.gwt. 3. 90
Tarra 7. 210 300 » Netto 3193 K°. à f $31\frac{3}{4}$ f 2027.55
Af 2 % . . » 40.55
f 1987.—
Promesse-Zegel . » 1.38 » 1988.38 | f 6627 | 48

No.	Fo.		f	c
124	I	Gekocht van A. van ZAANDAM. 40 Vaten Lijnolie inhoudende 19516 Kan à *f* 32.– p. 100 k. . . . . *f* 6245.12 Af 1 % . . « 62.45 *f* 6182.67 Vaten . . » 200.– Per 18 September.	*f* 6382	67
		20		
125	X	Geremitteerd aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, voor rekening van CARL TOPSDORFF te *Bremen*, B°. M. 5000.– op 2/m. op SALOMON HEINE, Traite van P. VAN MAARSSEN, aan wien ik daarvoor heb betaald à *f* 35.25	*f* 4406	25
		21		
126	X	Betaald aan L. DEN HELDER. Van prol. *f* 10000.— Rente 1/m. 2½ % . . *f* 20.83 Provisie à 1 ‰ . . » 10.– *f* 30.83 Van prol. *f* 14000.— Rente 1/m. 2½ % . . *f* 29.17 Provisie à 1‰ . . » 14.– » 43.17	*f* 74	—
		23		
127	XI	Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Kwitantie op P. WATERGANG	*f* 2100	82
		25		
128	IX X	Getrokken op GEFFERSON & C°. te *Londen*, voor hunne rekening op 2 maanden na heden. £ 400. —. — °/. P. VAN ALPHEN. » 400. —. — °/. C. OUDSHOORN. » 400. —. — °/. Mij zelven. De beide eersten op heden geplaatst à *f* 11.75 en daarvoor ontvangen . . . . *f* 9400.– De andere in portefeuille gehouden tot latere dispositie . . . . » 4700.–	*f* 14100	—
		26		
129	X	Betaald aan P. ROOSENDAAL de Traite van FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*, °/. P. LA FONTAINE, heden vervallende fr. 30000.–	*f* 14031	25
		d°.		
130	IX	Aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, in rekening gebragt, Wissel-Courtage over *f* 14100.– à 1‰	*f* 14	10

No.	Fo.			f	c
131	III	Afgezonden aan CARL TOPSDORFF te *Bremen*, per het schip *Waldemar*, Kapt. J. BRAUN, om voor mijne rekening te verkoopen: 20 Vaten Lijnolie, inhoudende 9760 Kan à *f* 32.— p. 100 Kan . . . . *f* 3123.20 Af 1 % . » 31.23 *f* 3091.97 Vaten . . » 100.– Onkosten : *f* 3191.97 Verschepen . . . . *f* 18.10 Declaratie . . . . » 6.– Courtage 7c p. Vat. . . . . » 6.86 Premie van Assurantie *f* 3400.– à ¾ % en Polis . . . . » 26.50 Kleine Onkosten . . . . » 10.16 » 67.62		*f* 3259	59
		28			
132	PM VIII IX	De gezamentlijke Uitgaven ten behoeve van het in dato 1 April naar *Batavia* uitgezeilde Barkschip *Koningrijk Holland* zijn *f* 12276.96 Bij Rente van 25 April tot 28 Junij 2 maanden à 4 % . . . . *f* 81.84 Provisie à 1 % . . . . » 122.76 Kassiersloon 1/16 % . . . . » 7.67 » 212.27 *f* 12489.23 Te verdeelen als volgt: A. VAN DOKKUM 1/8 . . . . *f* 1561.16 B. VAN BOLSWARD 1/8 . . . . » 1561.16 C. VAN DE LEMMER 3/32. . . . . » 1170.87 D. FRANEKER 3/32. . . . . » 1170.87 E. VAN OLST 1/16. . . . . » 780.58 F. VAN DELDEN 1/16. . . . . » 780.58 G. VAN GOOR 1/16. . . . . » 780.58 H. VAN HASSELT 1/16. . . . . » 780.58 J. 's GRAVENDEEL 1/32. . . . . » 390.29 K. VAN DE CAPELLE 1/32. . . . . » 390.29 L. LANGSTRAAT 1/32. . . . . » 390.29 M. VAN BOXTEL 1/32. . . . . » 390.29 Eigen Aandeel 3/16. . . . . » 2341.69		*f* 12489	23

133 IX	Ontvangen de Promesse van L. TEN BROEK per 18 September, a. s.	*f* 1988	38
	29		
134 IX	Remise ontvangen van JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *London*, voor rekening van CH. SEWARD & SON te *New-York* . . . . *f* 4000.— op N. VAN DEN AKKER, 27 Aug. . . . . . *f* 4000.— » 4000.— » O. VAN EDE, 27 » . . . . . » 4000.— » 4000.— » P. VAN ZUYLEN, 1 Sept. . . . . . » 4000.—	*f* 12000	—
	30		
135 X	In Kas genomen 12 Coupons N. W. S. ieder groot *f* 12.37½. . . .	*f* 148	50
	d°.		
136 XI	Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Kwitantiën op: A. VAN DOKKUM . . . . *f* 1561.16 B. VAN BOLSWARD . . . . » 1561.16 C. VAN DE LEMMER . . . . » 1170.87 D. FRANEKER. . . . . » 1170.87 F. VAN DELDEN. . . . . » 780.58 H. VAN HASSELT . . . . » 780.58 K. VAN DE CAPELLE . . . . » 390.29 M. VAN BOXTEL . . . . » 390.29	*f* 7805	80
	d°.		
137 PM XII X	Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als: 5. Premie van Brand-Assur. *f* 40000.— 3/m. $^{3}/_{40}$ % . *f* 30.— 6. Kleine Kas . . . . » 100.— 9. Vracht van 400 Balen Katoen van *New-York* . . . » 5133.40 » Rekening Entrepôt-Dok . . . . » 170.15 12. Kleine Kas . . . . » 100.— 18. Vracht van 40 Vaten Lijnolie van *Zaandam* . . . . » 14.20 28. Kleine Kas . . . . » 100.— 31. Blaauwhoeden Veem . . . . » 116.20 » Schuitenvoerder . . . . » 52.10 » 1/m. Huur, 2 Zolders Pakhuis *Fortuin* . . . . . . » 48.— » Diverse Salarissen . . . . » 350.—	*f* 6214	05

138 X	In deze Maand gedisponeerd ten behoeve van mij zelven	*f* 400	—
	dito		
139 IX	In deze drie Maanden bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten de navolgende Assurantiën: 23 April. op 50 Ceroenen Cuba Tabak van Bremen per *Aurora* *f* 1200.— à $^{5}/_{8}$ % . . . . *f* 7.50 19 Mei. op 400 Balen Katoen van *New-York* per *Washington* *f* 33000.— à $1^{3}/_{4}$ % . . . . . . » 577.50 29 dito op 50 Vaten Meekrap naar *New-York* per *Delaware* *f* 18000.— à $1^{3}/_{4}$ % . . . . . » 315.— 27 Junij. op 20 Vaten Lijn-Olie naar *Bremen* per *Waldemar* *f* 3400.— à $^{3}/_{4}$ %. . . . . . . » 25.50 4 Polissen . . . . » 4.—	*f* 929	50
	dito		
140 IX	De Goederen-Rekening te belasten voor de navolgende Onkosten: Courtage van Inkoop over: 60 Vaten Maryland Tabak . . . . *f* 60.— 300 Kalfsvellen . . . . » 12.53 20 Vaten Lijn-Olie . . . . » 6.80 Courtage van Verkoop over: 300 Balen Java Koffij . . . . » 69.02 400 Balen Java Rijst . . . . » 60.— 96/4 Kisten China Thee . . . . » 97.62 500 Balen Bruine Peper . . . . » 150.— 60 Vaten Maryland Tabak . . . . » 60.— 40 Vaten Palm-Olie . . . . » 42.35 100 Ceroenen Amandelen . . . . » 33.91 Diverse Onkosten wegens Opslaan en Afleveren . . . » 161.65 Huur van 36/4 Kisten Thee . . . . » 58.50 Aandeel Huur Pakhuis *Fortuin* . . . . » 250.— Doorloopende Brand-Assurantie *f* 40000.— à 3/20 % . » 60.—	*f* 1122	38

141 IX	De Navolgenden te belasten voor Diverse Interessen, als:				
	Goederen . . . . Saldo Rente	*f* 447.17			
	Voor op Tijd	» 434.78	*f* 881.95		
	Effecten		» 554.90		
	Aandeelen in Schepen, als:				
	$^1/_8$ Voorwaarts	*f* 105.60			
	$^1/_8$ Leontine.	» 71.72			
	$^3/_{16}$ Koningrijk Holland	» 155.–	» 332.32		
PM III	Goederen in Consignatie aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*		» 68.83		
PM III	Goederen in Consignatie aan CH. SEWARD & SON te *New-York*		» 189.46		
PM III	Goederen in Consignatie aan CAMBRIDGE & C°. te *Londen*		» 21.04		
PM III	Goederen in Consignatie aan JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*.		» 39.83	*f*	2088	33
	dito				
142 IX	Het $^3/_{16}$ Aandeel in het Barkschip *Koningrijk Holland*, te belasten voor Courtage van Aankoop			*f*	45	–
	dito				
143 IX	Aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, in rekening gebragt voor Saldo van Interest			*f*	13	24
	dito				
144 IX aant.	Het batig Saldo der Wissel-Rekening bedraagt			*f*	64	50
	dito				
145	De Rekening van mij zelven te crediteren, voor:				
	$^1/_2$ jaar Kantoorhuur		*f* 200.—		
	$^1/_2$ jaar KapitaalsRente à 4 %	*f* 2000.—			
IX aant.	minus de Rente van het 's maandelijks door mij gedisponeerde	» 20.67	» 1979.33	*f*	2179	33
	dito				
146 XI	De Associatie-Cassa te crediteren voor $^1/_{16}$ % Kassiersloon over *f* 49677.11			*f*	31	05

Diverse Calculatiën voor de BALANS.

GOEDEREN.

aant. 147 XIII	300 Kalfsvellen 2160 K°. à *f* 30.–		*f* 1296.–		
		Cont. 1 %	» 12.96	*f* 1283	04
148 XIII	100 Ceroenen Amandelen				
	Bruto 11862 K°.				
	uitslag $2^1/_2$ K°. 250 »				
	11612 »				
	g.gt 3. 300				
	Tarra 7. 700				
	1000 »	Netto 10612 K°. à *f* 31	*f* 6579.44		
		Af 2 %	» 131.59		
			f 6447.85		
		Cont. 1 %	» 64.48	*f* 6383	37
149 XIII	50 Ceroenen Cuba Tabak.				
	Bruto 1902 K°.				
	Af 2 K°. 100 »				
	1802 K°.				
	Af 2 % 36 »				
	1766 K°.				
	Tarra 4 K°. 200 »				
	1566 K°.				
	8% 125 »	Netto 1441 K°. à 36*c.*	*f* 1037.52		
		Af 1 %	» 10.38		
			f 1027.14		
		Cont. 1 %	» 10.27	*f* 1016	87
150 XIII	400 Balen Katoen.				
	Bruto 55080 K°.				
	Tarra 4 % 2203 »	Netto 52877 K°. à $36^1/_2$*c*	*f* 38600.21		
		Af 1 %	» 386.—		
			f 38214.21		
		Cont. 1 %	» 382.14	*f* 37832	07
151 XIII	20 Vaten Lijn-Olie, inhoudende:				
	9756 Kan à *f* $32^1/_2$		*f* 3170.70		
		Af 1 %	» 31.71		
			f 3138.99		
		Cont. 1 %	» 31.39		
			f 3107.60		
		Vaten . .	» 100.–	*f* 3207	60

VERVOLG DER GOEDEREN.

152 XIII — 20 Vaten Lijn-Olie te *Bremen* liggende . . . . *f* 3259 | 59

EFFECTEN.

153 XIII — *f* 20000.— Oblig. Rusl. Hope & C°. 5 % à 102 % *f* 20400.–
6 maanden Rente » 500.– — *f* 20900 | —
154 XIII — *f* 12000.— N. W. S. rentende 2½ % à 63½ % . . . . . *f* 7620 | —

AANDEELEN IN SCHEPEN.

155 XIII — 1/8 in het Fregatschip *Voorwaarts* . . . . *f* 4500 | —
156 XIII — 1/8 in het Brikschip *Leontine* . . . . *f* 3700 | —
157 XIII — 3/16 in het Barkschip *Koningrijk Holland* . . . . *f* 11500 | —

NOG TE GOED KOMENDE RENTE.

158 XIII — Voor van de Onderstaanden op Tijd gekochte Goederen nog niet vervallen.

A. van Appingadam per 14 Julij *f* 3071.02. 14*d*. 4 % *f* 4.78
M. van Tholen . . » 21 dito » 2991.19. 21 » » » 6.98
aant. — C. D. Beveland . . » 28 dito » 3016.57. 28 » » » 9.38
A. van Zaandam . . » 16 Sept. » 6382.67. 76 » » » 53.90

Disconto van door mij gepasseerde en nog niet vervallen Promessen, als:

%. N. ter Goes . . . per 5 Aug. *f* 2976.74. 35*d*. 4 % » 11.58
%. R. van Thiel . . » 12 dito » 2916.80. 42 » » » 13.61 — *f* 100 | 23

NOG VERSCHULDIGDE RENTE.

159 XIII aant. — Aan L. den Helder over:

Prolongatie . . . . *f* 10000.—. 17*d*. 2½ % *f* 11.81
dito . . . . » 14000.—. 10 » 2½ % » 9.72

Aan M. van Woudrichem over:

Deposito . . . . *f* 10000—. 16*d*. 5 % » 22.22

Voor aan de Onderstaanden op Tijd verkochte Goederen, nog niet vervallen:

L. Vogelenzang . per 4 September *f* 2351.50. 64*d*. 4 % » 16.72
B. Hillegom . . » 4 dito » 2263.73. 64 » » » 16.10
P. van Meerkerk » 11 dito » 8299.98. 71 » » » 65.48
C. Monnikendam. » 18 dito » 2538.28. 78 » » » 22.—

Disconto van de Onderstaande in portefeuille zijnde Promessen, als:

B. Vianen . . . . . . per 27 Julij *f* 2794.74. 27*d*. 4 % » 8.38
L. ten Broek . . . . » 18 Sept. » 1988.38. 78 » » » 17.23

Disconto van de Onderstaande in portefeuille zijnde Wissels, als:

f 11800.– op P. Aarland per 1 Sept. *f* 11800.—. 61*d*. 3 % » 59.98
f 4000.— » N. v. d. Akker » 27 Aug. » 4000.—. 57 » » » 19.—
f 4000.— » O. van Ede » 27 dito » 4000.—. 57 » » » 19.—
f 4000.— » P. van Zuylen » 1 Sept. » 4000.—. 61 » » » 20.33 — *f* 307 | 97

NOG VERSCHULDIGDE ONKOSTEN.

160 XIII — Courtage van Inkoop van Diverse Goederen . . . . *f* 404.60
dito » Verkoop » dito dito . . . . » 589.46
dito » Aankoop » 3/16 *Koningrijk Holland* . . . . . . » 45.—
dito » Wissels . . . . » 79.15
Diverse Kantoorbehoeften . . . . » 310.16
Rekening van het Entrepôt-Dok . . . . » 120.25
Premie van Brand-Assurantie . . . . » 30.–
Voor Diversen . . . . » 100.—
f 1678.62
Af Saldo der Kleine Kas » 36.21 — *f* 1642 | 41

MEMORIAAL LETTER B.

161	Verkocht aan L. J. van Zutphen.			
	50 Ceroenen Amandelen.			
	Bruto 5924 K°.			
	uitslag $2^1/_2$ 125 »			
	5799 K°.			
	g.gwt. 3. 150			
V	Tarra 7. 350			
	500 »			
	Netto 5299 K°. á $f\,31^1/_2$	f 3338.37		
	Af 2 %.	» 66.77		
		f 3271.60		
	Promesse-Zegel . . .	» 2.41	f 3274	01
	Per 2 October.			
	4			
162	Ontvangen van E. van Olst	f 780.58		
X	» J. 's Gravendeel	» 390.29	f 1170	87
	6			
163	Remise ontvangen van Ch. Seward & Son te *New-York*, voor hunne			
IX	rekening in hunne Traite op mijzelven voor mijne rekening $ 1500.– op Zigt á 42*c*		f 3571	43
	9			
164	FACTUUR ontvangen van Cambridge & C°. te *Londen*, over eene Lading van 2000 Balen Brazil Koffij per *Snelheid*, Kapt. A. de Boer, van *Rio de Janeiro*, door hen ingekocht en van *Cowes* aan mij afgezonden, om door mij te worden verkocht voor gezamentlijke rekening met hen, J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg* en mij, ieder voor $^1/_3$ gedeelte.			
	2000 Balen á 5 Arrobes á $3^1/_2$ p. Cwt.			
IV	Cwt. 2857. 0. 16 á 50/.	£ 7142. 17. 2		
	Disc. $2^1/_2$ %.	» 178. 11. 5		
		£ 6964. 5. 9		
	Courtage $^1/_2$ %. . . . . £ 35. 14. 3			
	Wissel-Courtage, Telegraaf . . . . » 16. 4.—	» 51. 18. 3		
		£ 7016. 4.–		
	Commissie 2 % .	» 140. 6. 6		
		£ 7156. 10. 6		
	Af Vracht 143 Ton á £ 2. 10. -- £ 357. 10. -			
	Bij 5 %. . » 17. 17. 6	» 375. 7. 6		
		£ 6781. 3.—		
	is voor mijn $^1/_3$.	£ 2260. 7. 8		
	Per 6 October.	á f 11.80	f 26672	52

165 IX — Ontvangen de Promesse van L. J. VAN ZUTPHEN, p. 2 October . . . *f* 3274 | 01

— 12 —

166 — Gekocht à Contant van L. VAN BORCULO,
300 Balen Java Koffij.
Bruto 18396 K°.
Tarra 3 % 552 »
I — Netto 17844 K°. à 37*c* . . . . *f* 13204.56
Bij 1 %. . . . . » 132.05
f 13336.61
Cont. 1½ %. . . » 198.07
f 13138.54
Af 9/m. Huur à 3½*c* » 94.50 — *f* 13044 | 04

— 13 —

167 — Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank de Wissel ten laste van P. AARLAND.
X — *f* 11800.— per 1 September. . . . . *f* 11800.—
Af 51 d. Disconto à 3 % . . . . . . » 50.15
Per Kas ontvangen. — *f* 11749 | 85

— 14 —

168 — Advies ontvangen van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, dat zij in dato 6 Julij op mij getrokken hebben 3 maanden na dato à *f* 11.80, voor gemeenschappelijke rekening met hen, J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* en mij, ieder voor ⅓, de navolgende Wissels.
£ 1000. —. — %. P. NORWICH.
IX — » 1000. —. — %. dito
» 1000. —. — %. C. FOLKSTONE.
» 1000. —. — %. Eigen
» 1000. —. — %. dito
» 1000. —. — %. dito
» 781. 3. — %. dito
£ 6781. 3. — à *f* 11.80 is . . . . *f* 80017.56
⅓ . . — *f* 26672 | 52

— 16 —

169 X PM XI — Betaald aan L. VAN BORCULO.
Per Kas . . . . *f* 6000.—
» Associatie-Cassa . . . . » 7044.04 — *f* 13044 | 04

170 PM VII — Gelost uit het Schip *Winthertal*. Kapt. C. STAHL, 500 Pakken Portorico Tabak door J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, aan mij afgezonden, om voor hunne rekening te verkoopen. Pro Memoria.

— 18 —

171 X — Betaald aan A. VAN APPINGADAM . . . . *f* 3071 | 02

— d°. —

172 — RETOUR-REKENING ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over mijne Remise aan hen, in dato 10 Mei, groot B°. M. 1200.— op P. VON WIENER, Traite van A. DEURWAARDER, welke Wissel niet is betaald geworden, aangezien de Trekker is gefail-
IX — leerd . . . . B°. M. 1200.—
Protestkosten . . » 8.14
Briefport . . . . » 3. 8
B°. M. 1212. 6
à *f* 35.60 — *f* 1079 | 01
Briefport . . . . » 1 | 20
f 1080 | 21

— 19 —

173 — Verkocht à Contant aan D. VAN GRAMSBERGEN.
100 Balen Katoen.
Bruto 13765 K°.
V — Tarra 4%. 551 »
Netto 13214 K°. à 38*c* . . . . . . *f* 10042.64
Af 1% . . . . » 100.43
f 9942.21
Cont. 1%. . . . . » 99.42 — *f* 9842 | 79

— 20 —

174 — Gekocht à Contant van B. VAN EDAM.
1200 Gezouten Kalfsvellen.
I — 8625 K°. à *f* 32.— . . . . *f* 5520.—
Cont. 1% » 55.20 — *f* 5464 | 80

— d°. —

175 XI — Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Kwitantiën op
G. VAN GOOR . . . . *f* 780.58
L. LANGSTRAAT . . . . » 390.29 — *f* 1170 | 87

176 FACTUUR gezonden aan CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, over 250 Pakken inhoudende 1500 gezouten Kalfsvellen, wegende:
10785 K°. à *f* 32.— . . . . *f* 6902.40
Onkosten:
VI Pakloon . . . . *f* 45.—
Courtage 1 % . . . . » 69.02
Schepen. enz. . . . . » 31.60
Declaratie, etc. . . . . » 10.10
Wissel-Courtage, Briefport . . . . » 12.20
» 167.92
f 7070.32
Provisie 2 % . . » 141.41
Per 21 October. *f* 7211 | 73

d°.

177 Getrokken op CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, voor hunne rekening 3 maanden na heden aan de Order van mijzelven in twee Wissels
IX ieder groot £ 300. —. —. £ 600. —. — à *f* 11.80. . . . .
£ 600. —. — à *f* 11.70 is . . . . *f* 7020.— *f* 7080 | —

d°.

178 Verkocht aan P. NIEUWVEEN mijne eigene Traite op CAMBRIDGE & C°.
X te *Londen*, in dato heden op 3 maanden £ 300. —. — en daarvoor ontvangen à *f* 11.70 . . . . *f* 3510 | —

23

179 Betaald aan L. DEN HELDER.
Van Prol. *f* 10000.— Rente 1/m. 2½ % . . *f* 20.83
Provisie à 1 ‰. . » 10.—
f 30.83
X Van Prol. *f* 14000.— Rente 1/m. 2½ % . . *f* 29.17
Provisie à 1 ‰. . » 14.—
» 43.17 *f* 74 | —

24

180 Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven, Promesse van B.
XI VAN VIANEN p. 27 Julij . . . . *f* 2794 | 74

26

181 Betaald aan de Onderstaanden, als:
B. VAN EDAM, per Kas . . . . *f* 5000.—
X » Associat.-Cassa . . . . » 464.80
f 5464.80
PM XI M. VAN THOLEN, per Kas . . . . *f* 2000.—
» Associat.-Cassa . . . » 991.19
» 2991.19 *f* 8455 | 99

182 Ontvangen van D. VAN GRAMSBERGEN . . . . *f* 9842 | 79
X

28

183 Verkocht aan de Onderstaanden 225 Balen Katoen.
100 Balen aan A. VAN DOKKUM.
Bruto 13768. K°.
Tarra 4 % 551 »
Netto 13217 K°. à 39*c*. *f* 10309.26
Af 1 % . . . . » 103.09
f 10206.17
Per 28 October. Promesse-Zegel. » 7.59
f 10213.76

75 Balen aan B. VAN BLOKZIEL.
Bruto 10326 K°.
V Tarra 4 % 413 »
Netto 9913 K°. à 39*c* *f* 7732.14
Af 1 % . . . . » 77.32
f 7654.82
Per 28 October. Promesse-Zegel. » 5.52
» 7660.34

50 Balen aan C. VAN DE LEMMER.
Bruto 6882 K°.
Tarra 4 % 275 »
Netto 6607 K°. à 38½*c* *f* 5087.39
Af 1 % . . . . » 50.87
f 5036.52
Per 28 October. Promesse-Zegel. » 3.79
» 5040.31 *f* 22914 | 41

31

184 Betaald in deze Maand de navolgende Onkosten, als:
6. Kleine Kas . . . . *f* 100.—
18. Vracht van 2000 Balen Brazil Koffij van *Rio*
PM XII *de Janeiro* £ 375. 7. 6 à *f* 11.85 *f* 4448.19
Gratificatie . . . » 25.—
» 4473.19
X 24. Kleine Kas . . . . » 100.—
» Vracht van 500 Pakk. Portor. Tabak v. *Hamburg*. » 385.—
31. Blaauwhoeden Veem . . . . » 92.15
» Schuitenvoerder 36.20
» 1/m. Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin* . . . . . » 48.— *f* 5234 | 54

d°.

185
X In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . . . . . *f* 600 | —

186 Gekocht à Contant van de N. H. MAATSCHAPPIJ.
500 Kranjangs Java Suiker.
Bruto 127256 K°.
Af 1 % 1273 »
125983 K°.
Tarra 12 % 15118 »
1 Netto 110865 K°. à *f* 32.— *f* 35476.80
Af 1 % . . . » 354.77
f 35122.03
Bij 1 % . . . » 351.22
f 35473.25
Cont. 1½ %. » 526.83 — *f* 34946 | 42

d°.

187 Geëxpediëerd naar *Hamburg* aan J. NEUHAUS & SOHN per het Schip *Wilhelm*, Kapt. J. TODLEBEN om door hen te worden verkocht voor gezamentlijke rekening met hen, CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en mij, ieder voor ⅓.
500 Kranjangs Java Suiker, bedragende . . . . . . *f* 35473.25
Onkosten:
Ontvang- en Weegloon . . . . *f* 100.20
IV Schuitvracht . . . . » 106.10
Declaratie . . . . » 9.05
Premie van Assurantie *f* 37000.— à ½ %
en Polis . . . . » 186.—
Telegraaf, Briefport enz. . . . . » 25.— » 426.35
f 35899.60
Provisie à 1 % . . » 359.—
f 36258.60
Per 2 November.
is voor ieders ⅓ . . — *f* 12086 | 20

3

188 Ontvangen de navolgende Promessen:
van A. VAN DOKKUM per 28 October . . . . . *f* 10213.76
IX » B. VAN BLOKZIEL » 28 » . . . . . » 7660.34
» C. VAN DE LEMMER » 28 » . . . . . » 5040.31 — *f* 22914 | 41

d°.

189
X Betaald aan C. D. BEVELAND . . . . *f* 3016 | 57

190 Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank:
Wissels op:

N. VAN DEN AKKER	*f*	4000.—	per	27	Aug.	24*d*.	3 %	*f* 7.89
O. VAN EDE	»	4000.—	»	27	dito	24 »	»	» 7.89
IX P. VAN ZUYLEN . . .	»	4000.—	»	1	Sept.	29 »	»	» 9.53
Promessen van:								
L. TEN BROEK . . .	»	1988.38	»	18	Sept.	46 »	4 %	» 10.02
L. J. VAN ZUTPHEN .	»	3274.01	»	2	Octob.	60 »	»	» 21.53
A. VAN DOKKUM . .	»	10213.76	»	28	dito	86 »	»	« 96.26
B. VAN BLOKZIEL . .	»	7660.34	»	28	dito	86 »	»	» 72.20
C. VAN DE LEMMER .	»	5040.31	»	28	dito	86 »	»	» 47.50
	f	40176.80						*f* 272.82

X Hierop gedisponeerd bij de Nederlandsche Bank . . . . *f* 39500 | —

6

191 Betaald het onderstaande:
Aan de N. H. MAATSCHAPPIJ, op rekening . . . . *f* 30000.—
X » » Associatie-Cassa mijne Promesse aan N. TER GOES,
per heden . . . . » 2976.74 — *f* 32976 | 74

8

192 Verkocht à Contant aan D. FRANEKER van de partij, toebehoorende aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* en groot 500 Pakken:
200 Pakken Portorico Tabak.
Bruto 14072 K°.
V 2% 281 »
PM VII 13791 K°.
Tarra 4 % 552 »
Netto 13239 K°. à 70*c*. . . *f* 18534.60
Af 2 %. . . » 370.69
f 18163.91
Cont. 1%. . . » 181.64 — *f* 17982 | 27

10

193 Remise ontvangen van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, voor hunne rekening, in het onderstaande, als:
Wissel op L. ALBLASSERDAM per 5 Nov. . . . . *f* 5900.—
IX » » P. KOCKENGEN » 5 dito . . . . » 5900.— — *f* 11800 | —

13

194
XI
of
X.XIPM Betaald aan de Associatie-Cassa per mijne kwitantie op de Associatie-Cassa mijne Promesse aan R. VAN THIEL, heden vervallen . . . . *f* 2916 | 80

195 Gekocht à Contant van de N. H. Maatschappij 200 Kranjangs Java Suiker
Bruto 50864 K°.
Af 1 % 509 »
50355 K°.
I Tarra 12 % 6043 »
Netto 44312 K°. à f 34. f 15066.08
Af 1 % » 150.66
f 14915.42
Regist. 1 % » 149.15
f 15064.57
Cont. 1½ % » 223.73 — f 14840 | 84

— dito —

196 Geëxpediëerd naar *Londen* aan Cambridge & C°. per het schip *Warrior*, Kapt. J. Huth. om voor gezamenlijke rekening ieder voor ½ te verkoopen:
200 Kranjangs Java Suiker, bedragende . . . . . . f 14840.84
Onkosten.
Ontvangen. Wegen . . . . f 60.10
IV Schepen, enz. . . . . » 35.—
Declaratie . . . . » 12.20
Assurantie f 16000.— à ½ % & Polis . » 81.—
Wissel-Courtage, Briefport . . . . » 20.84
» 209.14
f 15049.98
Provisie 1 % » 150.50
f 15200.48
Per 17 Augustus. is voor ieders ½ . . f 7600 | 24

— 17 —

197 X Getrokken op Cambridge & C°. te *Londen*, voor hunne rekening £ 650.— op 2 Maanden %. L. Koudekerk van wien daarvoor ontvangen à f 11.72½ . . . . f 7621 | 25

— 18 —

198 X Betaald aan de N. H. Maatschappij op rekening . . . . f 12000 | —

— 20 —

199 Verkocht aan A. van Dokkum mijne Traite in dato 25 Junij op 2 maanden op Geffepson & C°. te *Londen* £ 400.— en daarvoor ontvangen à f 11.82½ . . . . f 4730 | —
X

200 Betaald aan L. den Helder.
X van prolongatie f 10000.— Rente 1/m. 2½ % f 20.83
Provisie à 1 ‰ . . . » 10.—
f 30.83
van prolongatie f 14000.— Rente 1/m. 2½ % f 29.17
Provisie à 1 ‰ . . . » 14.—
» 43.17 — f 74 | —

— 24 —

201 Met D. Franeker overeengekomen, dat hij de hem in dato 8 dezer à Contant verkochte en geleverde 200 Pakken Portorico Tabak zal betalen als volgt:
IX f 8000.— Direct, en het overige op Promesse van Drie Maanden na den dag der levering.
X
IX De Rekening bedraagt . . . . f 17982.27
Hiervan per Kas ontvangen . . . . » 8000 —
Blijft . . . . . . f 9982.27
De hierover gerestitueerde korting voor Contant bedraagt . . . . » 100.83
aant. Promesse-Zegel. » 7.59 — f 10090 | 69
De Promesse per 8 November heden ontvangen.

— d°. —

202 Verkocht à Contant aan L. Langstraat.
75 Balen Katoen.
Bruto 10339 K°.
V Tarra 4 % 414 »
Netto 9925 K°. à 38c . . . . . . f 7543.—
Af 1 % . . . . » 75.43
f 7467.57
Cont. 1 % . . . . . . » 74.68 — f 7392 | 89

— 27 —

203 Met J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, overeengekomen, dat van het hun toekomende beloop wegens de opbrengst der voor hunne rekening verkochte 200 Pakken Portorico Tabak f 12086.20 zullen strekken ter onmiddelijke voldoening van hun ½ Aandeel in 500 Kranjangs Java Suiker, waarvan de Termijn van betaling 2 November a. s. verstreken was.
IX
Mitsdien heb ik hun eene Rente-vergoeding toegestaan van 20 Augustus tot 2 November over f 12086.20, 72/d. à 5 % . . . . . f 120 | 86

204 FACTUUR gezonden aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 100 Balen Java Koffij aan hen afgezonden per het schip *Louise*, Kapitein H. RUHRORT.

100 Balen Java Koffij.

Bruto 6131 K°.
Tarra 3 % 184 »

Netto 5947 K°. à 38c.	f 4519.72		
Bij 1 %	» 45.20		
	f 4564.92		
VI Cont. 1½ %	» 67.79		
Onkosten:	f 4497.13		
Wikgeld en Repareren . . . f 9.30			
Schepen, enz. . . . » 7.20			
Uitklaren . . . » 3.15			
Courtage ½ % . . . » 22.60			
Briefport, enz. . . . » 3.50			
	» 45.75		
	f 4542.88		
Per 29 Augustus. Provisie 2 %	» 90.86	f 4633	74

31

205 Betaald in deze Maand de navolgende Onkosten, als:

4.	Ontvang- en Weegloon van 500 Kranj. Suiker	f 100.—		
12.	Kleine Kas	» 100.—		
15.	Entrepôt-Dok	» 120.25		
»	Premie van Brand-Assurantie	» 30.—		
»	A. Courtage van Tabak	» 166.61		
»	B. dito » Koffij en Thee	» 225.44		
»	C. dito » Suiker	» 112.72		
PM XII »	D. dito » Rijst, Peper, Amandelen	» 243.91		
X »	E. dito » Meekrap	» 139.42		
»	F. dito » Kalfsvellen	» 49.95		
»	G. dito » Palmolie	» 42.35		
»	H. dito » Lijnolie	» 13.66		
»	I. dito » $^{3}/_{16}$ *Koningrijk Holland*	» 45.—		
»	K. dito » Wissels	» 79.15		
»	L. Boekverkooper	» 310.16		
16.	Pakloon van 1500 Kalfsvellen	» 45.—		
18.	Ontvang- en Weegloon van 200 Kranj. Suiker	» 40.—		
29.	Huur en Wikgeld van 100 Balen Koffij	» 42.79		
31.	Kleine Kas	» 100.—		
»	Blaauwhoeden Veem	» 66.20		
»	Schuitenvoerder	» 135.—		
»	1 Maand Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin*	» 48.—	f 2255	61

206 X	In deze Maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven	f 600	—

1 SEPTEMBER.

207 XI	Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Kwitantie op L. LANGSTRAAT	f 7392	89

3

208 VERKOOP-REKENING gezonden aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 200 Pakken Portorico Tabak van de partij van 500 van hen ter verkoop ontvangen.

200 Pakken Portorico Tabak hebben opgebragt		f 17982.27		
Onkosten op 500 Pakken.				
Vracht f 20.— p. Last en 10 %	f 385.—			
Inklaren	» 10.50			
VII Lossen, Opslaan, Sorteren	» 57.50			
Brand-Assurantie van f 46000.— 3 Maanden à $^{3}/_{40}$ %	» 34.50			
Onkosten op 200 Pakken.				
Courtage f 18534.60 à 1 %	» 185.35			
Pakhuishuur	» 12.20			
Afleveren, enz.	» 15.20			
Provisie à 2 %	» 359.65			
		» 1059.90		
Per 20 Augustus.			f 16922	37

5

209 Gekocht à Contant van de NEDERLANDSCHE SUIKER RAFFINADERIJ.

100 Vaten Melis Suiker.

Bruto 92428 K°.
Tarra 4902 »

Netto 87526 K°. f à 37.—	f 32384.63		
1 Af 2 %	« 647.69		
	f 31736.93		
Cont. 1 %	» 317.37		
	f 31419.56		
Vaten	» 600.—	f 32019	56

210 FACTUUR ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 600 Rollen Varinas Tabak door hen afgezonden per het Schip *Star of the West*, Kapitein J. WILLIAMS, aan CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, om door hen te worden verkocht voor gezamenlijke rekening met hen, J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* en mij, ieder voor 1/3.

600 Rollen Varinas Tabak.
Bruto 67212 ℔.
uitslag 1/2 ℔ 300
g.gwt. 1/2 %. 336
IV Tarra 12 ℔ 7200
7836 »
Netto 59376 ℔ à 7½ Sch. B°. M. 27832. 8
Korting 1 1/2 % . . . » 417. 8
B°. M. 27415.—
Onkosten:
Uitgaande Tol . . . . Cm. 42.10
Ontvangen enz. . . . . » 300.—
Cm. 332.10 à 125 » 274. 2
Wissel-Courtage, Kleine Onkosten . . . . . . » 45. 7
B°. M. 27734. 9
Provisie 1 %. . » 277. 6
B°. M. 28011.15
is voor mijn 1/3 B°. M. 9337. 5
Per 5 December. à *f* 35.60 | *f* 8310 | 21

d°.

211 FACTUUR gezonden aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 100 Vaten Melis Suiker aan hen afgezonden per het Schip *Ludwig*, Kapt. C. HOHENLOHE, om door hen voor gezamenlijke rekening te worden verkocht.

100 Vaten Melis Suiker bedragen . . . . *f* 32019.56
Onkosten:
IV Verschepen, enz. . . . . *f* 80.50
Uitklaren . . . . » 13.10
Courtage à 1/2 %. . . . . » 161.92
Assurantie *f* 34000.— à 1/2 %. en Polis . » 171.—
Wissel-Courtage, Briefport enz. . . . . . » 48.20
» 474.72
f 32494.28
Provisie 1 % . . . » 324.94
Per 7 September. *f* 32819.22
is voor ieders 1/2 . . . . | *f* 16409 | 61

212 Aan M. VAN WOUDRICHEM afgelost de van hem à déposito opgenomene gelden.
Kapitaal . . . . *f* 10000.—
PM XI Rente van af 14 Junij 83*d*. à 5 % . . . . . » 115.28
f 10115.28
X Betaald per Kas . . . . *f* 6000.—
» Associatie-Cassa . . . . » 4115.28 | *f* 10115 | 28

10

213 Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Kwitantiën op:
XI L. VOGELENZANG . . . . *f* 2351.50
B. HILLEGOM. . . . . » 2263.73
P. VAN MEERKERK. . . . . » 8299.98 | *f* 12915 | 21

12

214 Met L. DEN HELDER afgerekend het Navolgende, als:
Door hem verkocht.
f 12000.— Oblig. Rusl. HOPE & C°. 5 % à 102 3/8 % *f* 12315.—
Bij 8/m. 11/d Rente » 418.33
X *f* 12733.33
Af 1/8 % Provisie . . » 15.—
f 12718.33
Hiertegen afgelost:
Prolongatie . . . . *f* 10000.—
Rente 29*d*. à 2 1/2 % . . . . » 20.14
» 10020.14 | *f* 2698 | 19
Dit Saldo per Kas ontvangen.

13

215 Getrokken op J. NEUHAUS & SOHN, te *Hamburg*, voor hunne rekening op 2 Maanden °/. P. ALTONA B°. M. 18104.10/8 en daarvoor ont-
X vangen à *f* 35.35 . . . . | *f* 16000 | —

15

216 Betaald aan
PM XI de NEDERLANDSCHE SUIKER-RAFFINADERIJ:
X Per Kas . . . . *f* 27000.—
» Associatie-Cassa . . . . » 5019.56 *f* 32019.56
de N. H. MAATSCHAPPIJ per Associatie-Cassa. . . . » 7787.26 | *f* 39806 | 82

17

217 Geaccepteerd de Traite van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* voor
IX mijne rekening ter voldoening van B°. M. 9000.— à *f* 35.60 °/. SALOMON HEINE 3 Maanden na 5 dezer . . . . | *f* 8010 | —

218 X Verkocht aan P. VAN MEERKERK mijn 1/8 Aandeel in het Fregatschip *Voorwaarts*, en daarvoor ontvangen . . . . *f* 4500 —

— 21 —

219 IX Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank

Wissel op L. ALBLASSERDAM 5 Nov. *f* 5900.— 46*d*. 3 % *f* 22.31

» » P. KOCKENGEN 5 dito » 5900.— 46» » » 22.31

f 11800.— *f* 44.62

X Hierop bij de Ned. Bank gedisponeerd . . . . *f* 11750 —

— 22 —

220 X Betaald aan A. VAN ZAANDAM . . . . *f* 6382 67

— 24 —

221 X Betaald aan L. DEN HELDER:

van Prolongatie *f* 14000.= Rente 1/m. à 2½ % . . . . *f* 29.17

Provisie 1 ‰ . . . . » 14.— *f* 43 17

— 26 —

222 X Ontvangen van C. MONNIKENDAM . . . . *f* 2538 28

— 28 —

223 Ontvangen van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, Factuur over 800 Balen Java Rijst door hen aan mij afgezonden per het schip *Flijing Dutchman*, Kapt. J. STEWART, om voor gezamentlijke rekening te verkoopen:

800 Balen Java Rijst.

Cwt. 1740. 3. 13

g.gt. 1 ℔ 7. 0. 16.

Tarra 2 » 14. 1. 4.

IV 21. 1. 20

Netto Cwt. 1719. 1. 21 á 10/6 . . . . . £ 902. 14. 1

Onkosten.

Courtage ½ %	£ 4. 10. 6.
Kavelinggeld	» —. 12. 9.
Regten enz.	» —. 14. 2.
Verschepen. Repareren	» 5. 12. 6.
Briefport, Wissel-Courtage	» 1. 16. 8.

» 13. 6. 7

£ 916. 0. 8

Provisie 1 % » 9. 3. 2

£ 925. 3. 10

Per 24 September. is voor mijn ½ £ 462. 11. 11

à *f* 11.80 *f* 5458 63

224 Verkocht aan de onderstaanden, van de partij van 2000 Balen Brazil Koffij in gemeenschap met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*.

aan F. VAN DELDEN 512 Balen op Promesse.

418	Bn.	Bruto	31509	K°.	Tarra	945	Netto	30564	K°.	33½*c*.	*f* 20477.88
28	»	»	2111	»	»	63	»	2048	»	33*c*.	» 1351.68
26	»	»	1964	»	»	59	»	1905	»	32½*c*.	» 1238.25
18	»	»	1360	»	»	41	»	1319	»	32*c*.	» 844.16
12	»	»	902	»	»	27	»	875	»	31½*c*.	» 551.25
10	»	»	734	»	»	22	»	712	»	30*c*.	» 427.20

f 24890.42

V Per 29 December. Promesse-Zegel » 17.25 *f* 24907 67

PM IV Aan G. VAN GOOR 476 Balen op Promesse.

322	Bn.	Bruto	24280	K°.	Tarra	728	Netto	23552	K°.	33*c*.	*f* 15544.32
62	»	»	4698	»	»	141	»	4557	»	32½*c*.	» 2962.05
44	»	»	3325	»	»	100	»	3225	»	32*c*.	» 2064.—
32	»	»	2412	»	»	72	»	2340	»	31½*c*.	» 1474.20
16	»	»	1208	»	»	36	»	1172	»	31*c*.	» 726.64

f 22771 21

Per 29 December. Promesse-Zegel » 15.87 *f* 22787 08

Aan H. VAN HASSELT 425 Balen à Contant.

324	Bn.	Bruto	24312	K°.	Tarra	729	Netto	23583	K°.	32½*c*.	*f* 15328.95
52	»	»	3912	»	»	117	»	3795	»	32*c*.	» 2428.80
34	»	»	2567	»	»	77	»	2490	»	31½*e*.	» 1568.70
24	»	»	1816	»	»	54	»	1762	»	31*c*.	» 1092.44
18	»	»	1358	»	»	41	»	1317	»	30½*c*.	» 803.37

f 21222.26

Cont. 1 % » 212.22 » 21010 04

f 68704 79

— 30 —

225 Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:

PM XII X

15. Kleine Kas	*f* 100.—
29. dito.	» 100.—
30. Blaauwhoeden-Veem	» 86.45
» Schuitenvoerder	» 72.—
» 1 Maand Huur 2 Zolders Pakhuis *Fortuin*	» 48.—
» Diverse Salarissen	» 400.—

f 806 45

226 X — Betaald aan HENDRIK VAN BEVERWIJK, op rekening . . . . f 1500 —

d°.

227 X — In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mij zelven . . . . . . f 600 —

d°.

228 — In deze 3 maanden bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten de navolgende Assurantiën:

2 Aug. op 500 Kranjangs Java Suiker naar *Hamburg* per *Wilhelm* f 37000.— à $^{1}/_{2}$ %. . . . . . . f 185.—

IX — 15 dito. op 200 Kranjangs Java Suiker naar *Londen* per *Warrior* f 16000.— à $^{1}/_{2}$ % . . . . » 80.—

10 Sept. op 100 Vaten Melis Suiker naar *Hamburg* per *Ludwig* f 340000.— à $^{1}/_{2}$ %. . . . . » 170.—

28 dito. op 800 Balen Java Rijst van *Londen* per *Flijing Dutchman* f 12000.— à $^{1}/_{2}$ % . . . . » 60.—

4 Polissen . . . . » 4.—

f 499 —

2 OCTOBER.

229 — Verkocht à Contant aan P. VAN THOLEN:

200 Balen Java Koffij.

Bruto 12265 K°.

Tarra 3 % 368 „

V — Netto 11897 K°. à 38$^{1}/_{4}$c . . . . f 9101.20

Bij 1 % . . . . » 91.01

f 9192.21

Cont. 1$^{1}/_{2}$ % . . » 136.52

f 9055.69

Af 12 maanden Huur à 3$^{1}/_{2}$ c. » 84.—

f 8971 69

d°.

230 IX — Ontvangen de onderstaande Promessen:

van F. VAN DELDEN per 29 December . . . . f 24907.67

» G. VAN GOOR » 29 dito . . . . » 22787.08

f 47694 75

4

231 IX — Geaccepteerd de Traite van CAMBRIDGE & C°. te *Londen* voor mijne rekening in dato 24 September op 3 maanden %. F. HUTH ter voldoening van £ 450.— à f 11.80 . . . . f 5310 —

232 XI — Aan de Associatie-Cassa ter inkassering gegeven mijne Kwitantiën op:

H. VAN HASSELT . . . . f 21010.04

P. VAN THOLEN . . . . » 8971.69

f 29981 73

dito

233 IX — Verdisconteerd bij de Nederlandsche Bank, Promessen van:

F. VAN DELDEN f 24907.67 p. 29 Dec. 85 d. 3 % f 174.01

G. VAN GOOR » 22787.08 » 29 » 85 » » » 159.20

f 47694.75 f 333.21

X — Hierop gedisponeerd bij de Nederlandsche Bank . . . . f 47000 —

6

234 X — Betaald aan Diversen de Onderstaande Traites van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, per heden.

£ 1000. —. — %. C. FOLKSTONE. . . . . f 11800.—

» 1000. —. — %. P. NORWICH. . . . . » 11800.—

» 1000. —. — %. dito . . . . » 11800.—

» 1000. —. — %. CAMBRIDGE & C°. . . . . » 11800.—

f 47200 —

7

235 XI of X PM XI — Betaald aan C. HARDENBERG per mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa de Traites van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, per 6 dezer.

£ 1000. —. — %. CAMBRIDGE & C°. . . . . f 11800.—

» 1000. —. — %. dito . . . . » 11800.—

» 781. 3. — %. dito . . . . » 9217.56

f 32817 56

10

236 — FACTUUR ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over 300 Rollen Varinas Tabak aan mij afgezonden per Stoomschip *Prins van Oranje*, om door mij voor gezamenlijke rekening te worden verkocht.

300 Rollen Varinas Tabak.

Bruto 33606 ℔

uitslag $^{1}/_{2}$ ℔ 150

g.gwt. $^{1}/_{2}$ % 168

Tarra 12 ℔ 3600

3918 »

IV — Netto 29688 ℔ à 7$^{1}/_{4}$/. B°. M. 13452. 6

Korting 1$^{1}/_{2}$ %. . » 201.13

B°. M. 13250. 9

Onkosten:

Uitgaande Tol. Cm. 21.05

Ontvangen, enz. » 150.—

Cm. 171.05 à 125. » 137. 1

Wissel-Courtage, enz. . . . . » 22.12

B°. M. 13410. 6

Provisie 1 %. . . » 134. 2

Per 8 October. B°. M. 13544. 8

is voor mijn $^{1}/_{2}$ B°. M. 6772.4 à f 35.60 f 6027 30

237 X — Ontvangen van P. BRAZILIAAN, Boekhouder van het Brikschip *Leontine* mijn 1/8 in de Uitkeering van genoemden Bodem na zijne terugkomst van *Rio de Janeiro* . . . . f 725 | 34

— 15 —

238 — VERKOOP-REKENING ontvangen van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, over 200 Kranjangs Java Suiker door hen voor gemeenschappelijke Rekening verkocht.

200 Kranjangs Java Suiker.
Cwt. 1007. 3. 2
g.gwt. 1. Cwt. 1. 3. 4
Tarra 30. » 53. 2. 8 » 55. 1. 12
Netto Cwt. 952. 1. 8 à 30/. . . . £ 1428. 12. 4
Cont. 1 %. . . . » 14. 5. 9
Af Onkosten. £ 1414. 6. 7
IV — Vracht 10/. p. Ton en 15 %. . . . £ 28. 15. –
Lossen, Opslaan. . . . . » 5. 2. 6
Courtage 1/2 %. . . . . » 7. 2. 10
Afleveren, Wegen. . . . . » 5. 2. 6
Pakhuishuur, Brand-Assurantie. . . » 3. 12. 5
Provisie 1 %. . . . . » 14. 2. 10 » 63. 18. 1
£ 1350. 8. 6
Per 12 October. is voor mijn 1/2 £ 675. 4. 3 à f 11.80 . f 7967 | 51

— 16 —

239 — FACTUUR ontvangen van GEFFERSON & C°. te *Londen*, over 120 Vaten Maryland Tabak aan mij voor mijne rekening afgezonden per het Schip *Manchester*, Kapt. J. TAYLOR.

wegende Cwt. 822. 3. 13 of:
Bruto 92161 ℔
g.gwt. 19 ℔ 2280 »
89881 ℔
II — Af 4 p. 104 ℔ 3457 » Netto 86424 ℔ à 3 1/2 p. £ 1260. 7. –
Disconto 1 %. . . » 12. 12. 1
£ 1247. 14. 11
Contant 1 % . . . . £ 12. 9. 7
3/6 Vergoeding Dok-kosten . . . . . » 21. —. – » 33. 9. 7
Onkosten. £ 1214. 5. 4
Courtage 2/6 p. Vat. . . . . £ 15. –. —
Declaratie . . . . » 1. 16. —
Schepen, enz. . . . . » 6. 12. 7
Dok-Onkosten. . . . . » 9. 18. 6
Ligtervracht, enz. . . . . » 1. 18. 8 » 34. 5. 9
£ 1248. 11. 1
Commissie 2 % . . . » 24. 19. 5
Per 14 October. £ 1273. 10. 6
à f 11.80 f 15027 | 60

240 — Verkocht aan de Onderstaanden van de partij 2000 Balen Brazil Koffij in gemeenschap met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*,

aan R. VAN VEERE, 325 Balen à Contant.
Bruto 24408 K°. Tarra 732 Netto 23676 K°. à 32*c*. . . . f 15152.64
Cont. 1 %. . . » 151.53 f 15001 | 11
aan C. HELMOND 235 Balen op Promesse.

V	80 Balen	Bruto 6025 K°.	Tarra 181	Netto 5844 K°.	à 31 1/2*c*.	f 3681.72	
PM IV	50 »	» 3778 »	» 113	» 3665 »	» 31*c*.	» 2272.30	
	45 »	» 3386 »	» 102	» 3284 »	» 30 1/2*c*.	» 2003.24	
	35 »	» 2637 »	» 79	» 2558 »	» 30*c*.	» 1534.80	
	25 »	» 1882 »	» 56	» 1826 »	» 29 1/2*c*.	» 1077.34	

f 10569.40
Per 19 Januarij 1869. Promesse-Zegel » 7.59 » 10576 | 99
f 25578 | 10

— 19 —

241 — Geremitteerd voor mijne rekening aan GEFFERSON & C°. te *Londen*. in het Onderstaande £ 1270.–.– als:

£ 90.–.– in mijne eigene Traite op hen in dato heden op Zigt voor hunne rekening à f 11.80 . . . f 1062.–
» 675.—.– in mijne eigene Traite op CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, voor mijne rekening in dato heden 3 dagen Zigt . . . . » 7965.–
PM XI / X / IX — » 300.–.— in mijne eigene Traite op CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, in dato 21 Julij op 3 maanden aan mijne eigene order, en op heden aan GEFFERSON & C°. geëndosseerd . . . . . . » 3540.—
» 205.—.— in eenen Wissel door P. VAN DALFSEN getrokken op WIGHT & C°., 3/d. Zigt en daarvoor betaald:
Per Kas . . . . f 2000.–
» Associatie-Cassa . . . . » 419.—
» 2419.– f 14986 | –

— 20 —

242 X — Ontvangen van R. VAN VEERE . . . . f 15001 | 11

— d°. —

243 X — Afgelost aan L. DEN HELDER Prolongatie . . . . f 14000.–
Rente 1 maand à 3 %. . » 35.– f 14035 | —

244 VERKOOP-REKENING opgemaakt over 2000 Balen Brazil Koffij, door mij verkocht voor gemeenschappelijke Rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, als:

512 Balen per 29 December . . . . *f* 24890.42
476 dito » 29 dito . . . . » 22771.21
452 dito » 6 October . . . . » 21010.04
325 dito » 20 dito . . . . » 15001.11
235 dito » 19 Januarij 1869. . . . . » 10569.40
2000 Balen dooréén per 2 December. . . . . *f* 94242.18

Af Onkosten.

Vracht £ 375. 7. 6 à *f* 11.85 en *f* 25.– . . *f* 4473.19
Volgbrief Entrepot-Dok . . . . » 19.50
Voorzien 2000 Balen à 4*c* . . . . » 80.–
IV 32 Linnen Zakken . . . . » 12.80
Op Ceel brengen van 150600 K°. à 20*c*. p. 100 K°. . . . . » 301.20
Zegelgeld van 40 Ceelen . . . . » 8.40
1 maand Huur à 3*c* p. 100 K°. . . . . » 45.18
Brand-Assurantie van *f* 100000.– 3 maanden à $^3/_{40}$ % . . . . » 75.—
Courtage van *f* 94606.– à $^1/_2$ %. . . . . . . » 473.03
Rente van *f* 4500.– van 18 Julij tot 23 October 95/d. à 5 % . . . . » 59.37
Rente van *f* 80017—.– van 6 tot 23 October 17/d. à 5 % . . . . » 188.93
Rente van *f* 94242.— van 23 October tot 2 December 39/d. à 5 %. . . . . » 510.48
aant. Provisie 1 % . . . . » 942.42
» 7189.50
f 87052.68
is voor ieders $^1/_3$ . . . *f* 29017 | 56

25

245 IX Ontvangen de Promesse van C. HELMOND per 19 Januarij 1869 . . . *f* 10576 | 99

27

246 X Ontvangen uit de Failliete Massa van A. DEURWAARDER 25 % van mijne pretentie groot *f* 1080.21 ten laste derzelve . . . . *f* 270 | 05

247 FACTUUR gezonden aan CARL TOPSDORFF, te *Bremen* over 20 Vaten Lijn-olie, aan hem afgezonden per het schip *Bremerhaven*, Kapt. C. AMELAND.

20 Vaten Lijn-Olie, inhoudende 9756 Kan à *f* 33. . *f* 3219.48
Af 1 $^9/_6$. . » 32.19
f 3187.29
Vaten. . . » 100.–
VI Onkosten: *f* 3287.29
Verschepen, enz. . . . . *f* 12.50
Declaratie. . . . . » 5.60
Courtage 7*c* per 100 kan. . . . . » 6.86
Assurantie *f* 3400.— à $^5/_8$ % en Polis. . . » 22.25
Kleine Onkosten. . . . . » 8.20 » 55.41
f 3342.70
Provisie 2 % . . » 66.85
Per 27 Januarij 1869. *f* 3409 | 55

29

248 VERKOOP-REKENING ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN, te *Hamburg*, over 500 Kranjangs Java Suiker, door hen verkocht voor gemeenschappelijke rekening met hen, CAMBRIDGE & C°., te *Londen* en mij, ieder voor een derde.

500 Kranjangs Java Suiker
Bruto 262535 ℔
g.gwt. 1% 2625
Tarra 12% 31504 34129 »
Netto 228406 ℔ à 6$^3/_4$ gr. . B°. M. 48179. 6
Rab. 8$^2/_3$ %. . » 4175. 9
B°. M. 44003.13
IV Onkosten: Cont. 1 %. . » 440. 1
Vracht. . . . . Cm. 1161.10 B°, M. 43563.12
Stadertol. . . . . » 130.12
Vervoeren. Arbeidsloon . . » 480.00
Inkomende Tollen. . . . . » 200.00
Pakhuishuur, Brand-Assur. . » 75.00
Courtage $^5/_6$ %. . . . . . » 366.11
Briefport, kleine onkosten. . » 55.07
Cm. 2469.08
à 125 B°. M. 1975.10
Provisie à 1 % » 435.10 » 2411. 4
B°. M. 41152. 8
Per 26 October is voor mijn $^1/_3$ B°. M. 13717. 8 à *f* 35.60 *f* 12208 | 57

249 X	Betaald aan C. VAN VLEUTEN de Traite van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, voor hunne rekening in dato 25 October °/. BARING BROTHERS.	*f* 2400	—
	30		
250 IX	Remise ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* voor mijne rekening tot voldoening van B°. M. 2700.— in hunne Traite op mij voor hunne rekening à *f* 35.55 ter voldoening van:	*f* 2399	62
	31		
251	Betaald in deze Maand de navolgende Onkosten, als:		
	6. Vracht van 800 Balen Rijst van *Londen* . . . . *f* 474.25		
	12. Kleine Kas . . . . » 100.—		
	15. Vracht van 300 Rollen Varinas Tabak van *Hamburg* . . . . » 220.—		
PM XII	20. Kleine Kas . . . . » 100.—		
X	24. Vracht van 120 Vaten Maryland Tabak van *Londen* . . . . » 490.59		
	30. Kleine Kas . . . . » 100.—		
	31. Blaauwhoeden-Veem . . . . » 115.20		
	» Schuitenvoerder . . . . » 120.10		
	» Rekening van het Entrepôt-Dok over 2000 Balen Brazil Koffij . . . . » 447.58		
	» 1 Maand Huur 2 Zolders Pakhuis *Fortuin* . . . » 48.—	*f* 2215	72
	d°.		
252 X	In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mij zelven	*f* 600	—

1 NOVEMBER.

253	De FACTUUR over 120 Vaten Maryland Tabak van *Londen* ontvangen, bedraagt . . . . *f* 15027.60		
	Onkosten:		
	Assurantie *f* 16000.— à $^1/_2$ % & Polis *f* 81.—		
II	Vracht 6/. p. Vat £ 36.—.—		
	15 % » 5. 8.—		
	£ 41. 8.—		
	à *f* 11.85 » 490.59		
	Lossen, Opslaan. . . . . » 72.25		
	Kuiperloon, Monsternemen . . . . » 40.50		
	Kleine Onkosten. . . . . » 20.10		
	» 704.44	*f* 15732	04

254 X	Getrokken op J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, voor eigene rekening B°. M. 11000.— °/. P. VAN DELDEN en daarvoor ontvangen à *f* 35.60	*f* 9790	—
	5		
255 IX	Remise ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, voor rekening van CARL TOPSDORFF te *Bremen*, in een Wissel groot *f* 3400.— op P. VAN DOKKUM per 30 Januarij 1869.	*f* 3400	—
	7		
256	VERKOOP-REKENING ontvangen van CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, over 600 Rollen Varinas Tabak door hen verkocht voor gemeenschappelijke rekening met hen, J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, en mij, ieder voor $^1/_3$.		
	600 Rollen Varinas Tabak.		
	Bruto Cwt. 640. 3. 18		
	g.gt. 1 ℔ Cwt. 5. 1. 12		
	Tarra 4 p. 104 ℔ » 24. 2. 17		
	30. 0. 1		
	Netto Cwt. 610. 3. 17 à $8^3/_4$ p. . . £ 2494.10. 4		
	Af 1 % . . » 24.18.11		
	£ 2469.11. 5		
	Cont. 1 %. . » 24.13.11		
IV	Onkosten. £ 2444.17. 6		
	Vracht £ 2.— p. L. & 10 %. . . . £ 35. 4.—		
	Inklaren . . . . » 2. 4. 6		
	Lossen, Opslaan . . . . » 7. 5. 3		
	Wegen, Afleveren . . . . » 4. 6. 9		
	Pakhuishuur, Brand-Assurantie . . . » 4.10.—		
	Courtage 1/6 . . . . » 45.—.—		
	Briefport . . . . » 3.12. 6		
	Assnrantie £ 2500.— à 10/. & Polis . » 12.12.—		
	Provisie 1 % . . . . » . . » 24. 9.—		
	» 139. 4.—		
	£ 2305.13. 6		
	Per 5 November. is voor mijn $^1/_3$ £ 768.11.2 à *f* 11.80	*f* 9068	99
	8		
257 IX	De Promesse van D. FRANEKER, heden vervallen, geprolongeerd tot 8 Januarij 1869, en tegen eene nieuwe Promesse ingewisseld.		
	Promesse per 8 November . . . . *f* 10090.69		
	60 dagen Rente à 4 % . . . . *f* 67.27		
	Promesse-Zegel. . . . . » 7.59		
	» 74.86	*f* 10165	55

258 Gekocht van N. van Thiel:

50 Vaten Meekrap.

Bruto 30090 K°.

g.gwt. 2 % 602

Tarra 2278

2880 »

Netto 27210 K°. à *f* 28. . . *f* 15237.60

1 Af 2% . » 304.75

f 14932.85

Vaten . » 150.–

f 15082.85

Per 10 Februarij 1869. Promesse-Zegel » 11.04 | *f* 15093 | 89

10

259 Geëxpedieërd naar *New-York* per Clipper *Amerika*, Kapt. L. Davids, aan het adres van Ch. Seward & Son, om aldaar voor mijne rekening te worden verkocht:

50 Vaten Meekrap, bedragende . . . . *f* 15093.89

Af 1 % van *f* 14932.85 » 149.33

f 14944.56

Onkosten.

III Schuitvracht . . . . *f* 18.20

Ontvangloon . . . . » 8.–

Declaratie . . . . » 4.80

Courtage à 1/2 %. . . . . » 76.19

Assurantie over *f* 16000.– à 1 3/4 % & Polis » 281.–

Kleine Onkosten . . . . » 8.40

» 396.59 | *f* 15341 | 15

12

260 Van Cambridge & C°. te *Londen* ontvangen, Nota van vergoeding over te veel berekende Provisie over 2000 Balen Brazil Koffij, door hen ingekocht voor gezamentlijke rekening met hen, J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, en mij, ieder voor 1/3.

IX / PM IV / aant. £ 7016.4— à 1% £ 70.3.3, is voor mijn 1/3 £ 23.7.9 à *f* 11.80 . . . | *f* 275 | 97

d°.

261 / IX Afgegeven aan N. van Thiel mijne Promesse aan zijn order, per 10 Februarij 1869 . . . . | *f* 15093 | 89

262 J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, remitteren mij hunne eigene Traites op mij voor mijne rekening

B°. M. 6800.— in dato 10 October op 3 maanden.

» 1550.— in dato 12 November op Zigt,

met order om het Netto Provenu daarvan voor hunne rekening in £ over te maken aan Cambridge & C°. te *Londen*.

IX B°. M. 6800.— p. 10 Januarij 1869 à *f* 35.60 . . . *f* 6052.–

» 1550.– » heden » » . . . » 1379.50

f 7431.50

Af 57/d. Disconto van *f* 6052.— à 3 % *f* 28.75

Wissel-Courtage van *f* 7395.35 à 1 ‰ » 7.40

» 36.15

f 7395.35

aant. Welk beloop ik naar *Londen* geremitteerd heb in mijne eigene Traite op Cambridge & C°., voor mijne rekening op Zigt £ 624.14.6 à *f* 11.80 . . . . | *f* 7395 | 35

16

263 Verkocht aan G. van Goor.

20 Vaten Maryland Tabak.

Netto 6620 K°.

V Raff. 142

2 % 132

274 »

6346 K°.

8 % 508 »

Netto 5838 K°. à 26*c*. . . *f* 3035.76

Per 16 Februarij 1869. Af 1 %. . . » 30.36 | *f* 3005 | 40

17

264 / X Getrokken op Cambridge & C°. te *Londen* voor mijne rekening een Wissel op Zigt, groot £ 80.–.– °/. C. Veenenburg, van wien daarvoor ontvangen à *f* 11.80 . . . . | *f* 944 | –

20

265 Geëxpedieërd naar *Londen* voor J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, de nog onder mijne berusting liggende 300 Pakken Portorico Tabak, van de partij van 500, die zij mij ter verkoop gezonden hadden.

VI De hierop gevallen Onkosten zijn als volgt:

Pakhuishuur . . . . *f* 36.—

Brand-Assurantie *f* 28000.– 3/m, à 3/40 % . . . . » 21.—

Afleveren . . . . » 15.—

Schuitvracht . . . . » 14.50

Mijne Provisie à 20*c* p. Pak . . . . » 60.— | *f* 146 | 50

266 VERKOOP REKENING ontvangen van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, over 100 Vaten Melis Suiker, door hen verkocht voor gezamenlijke rekening.

100 Vaten Melis Suiker.

Bruto 190865 ℔

Tarra 10123

g.gwt. $^1/_2$ % 954

Af $3^1/_2$ ‰ 668

11745 »

Netto 179120 ℔ à $7^3/_4$ gr. . . . . . B°. M. 43380.10

Rabat $4^2/_3$ % . . . . » 2024. 7

B°. M. 41356. 3

Cont. 1 % . . . » 413. 9

IV Af Onkosten. B°. M. 40942.10

Vracht *f* 10.— en 10 %.	Cm.	764.12
Stadertol.	»	144.—
Inkomende Tol	»	180.08
Lossen, Opslaan.	»	120.06
Pakhuishuur, Brand-Assurantie. .	»	32.—
Courtage $^5/_6$ %.	»	344.10
Afleveren.	»	63.12
Briefport.	»	20.06
	Cm.	1670.06
à 125.	B°. M.	1336. 5
Commissie 1 % . .	»	409. 7

» 1745.12

B°. M. 39196.14

is voor mijn $^1/_2$ B°. M. 19598. 7 à *f* 35.60 . . . *f* 17442 61

23

267 Getrokken op J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, voor mijne rekening aan de Order van mijzelven.

B°. M. 6500.— 3/d. Zigt.

» 6500.— dito

» 6500.— dito

IX B°. M. 19500.— à *f* 35.60 . . . . *f* 17355 —

aant. Deze Wissels heb ik heden geëndosseerd aan Gefferson & C°. te *Londen*, om door hen voor mijne rekening te worden verkocht, en het Netto beloop daarvan aan mij over te maken.

268 Verkocht aan de Onderstaanden 300 Rollen Varinas Tabak, zijnde de partij voor $^1/_2$ rekening met J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*,

150 Rollen aan P. van den Ham à contant.

Bruto 8145 K°.

Af 2 K°. 300 »

7845 K°.

2 %. 157 »

7688 K°.

Tarra $7^1/_2$ K°. 1125 »

Netto 6563 K°. à 54*c*. . . . . *f* 7088.04

Af 2 % . . . » 141.76

V *f* 6946.28

PM IV Af 1 % . . . » 69.46

f 6876.82

Cont. 1 % . . » 68.77 *f* 6808 05

150 Rollen aan C. van Kampen à Contant.

Bruto 8160 K°.

Af 2 K°. 300 »

7860 K°.

2 % 157 »

7703 K°.

Tarra $7^1/_2$ K°. 1125 »

Netto 6578 K°. à 53*c* . . . . *f* 6972.68

Af 2 % . . . . » 139.45

f 6833.23

Af 1 % . . . . » 68.33

f 6764.90

Cont. 1 %. . . » 67.65 » 6697 25

f 13505 30

28

269 IX Aan Carl Topsdorff te *Bremen*, toegestaan eene vergoeding van $^1/_2$ % Provisie over 20 Vaten Lijnolie hem den 27 October toegezonden *f* 3342.70 à $^1/_2$ % . . . . *f* 16 71

30

270 Betaald in deze Maand de navolgende Onkosten, als:

12. Kleine Kas	*f*	100.—
26. dito	»	100.—
30. Blaauwhoeden-Veem	»	84.20
» Schuitenvoerder	»	90.50
» 1 maand Huur 2 Zolders, Pakhuis *Fortuin*	»	48.—

PM XII X *f* 422 70

d°.

271 X In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . . . . . *f* 700 —

272 X Ontvangen van P. van den Ham . . . . *f* 6808.05
C. van Kampen . . . . » 6697.25 — *f* 13505 | 30

— 3 —

273 VERKOOP-REKENING opgemaakt over 300 Rollen Varinas Tabak, door mij voor gezamenlijke rekening met J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg* verkocht.

Bedrag van Verkoop . . . . *f* 13505.30

Af Onkosten.

Assurantie *f* 13000.– à ½ % en Polis . . *f* 66.–
IV Vracht *f* 25.— p. Last en 10 % . . . . . » 220.–
Inklaren . . . . » 10.50
Lossen, Opslaan . . . . » 40.50
Courtage à 1 % over *f* 13642 . . . . . . » 136.42
Pakhuishuur en Brand-Assurantie . . . . » 20.50
Afleveren, Wegen . . . . » 17.55
Telegraaf en Briefport . . . . » 20.40
Provisie à 1 % . . . . » 135.05
» 666.92
f 12838.38

Per 1 December. is voor ieders ½ . . *f* 6419 | 19

— 4 —

274 Rekening ontvangen van Gefferson & C°. te *Londen*, over B°. M. 19500.–, hun in dato 23 November toegezonden, om voor mijne rekening te verkoopen.

B°. M. 13000.— Verkocht à 13.3 . . . . £ 985. 15. 8
» 6500.— » » 13.2½ . . . . » 494. 1. 3
£ 1479. 16.11

Af. Provisie ¼ % . . . . £ 3. 14. –
1 ‰ Wissel-Courtage
IX over £ 1479. 16. 11 . . . . . . » 1. 9. 7
» » 1472. 18. 6 . . . . . . » 1. 9. 6
Briefport . . . . » 0. 5. 4
» 6. 18. 5

Netto Provenu . . . £ 1472. 18. 6

Hetwelk zij aan mij remitteren à *f* 11, 19 st. als volgt:

Op K. Apeldoorn 28 Februarij 1869 . . . . *f* 5950.—
» R. Elburg 28 dito dito . . . . » 5950.–
» P. Nijkerk 28 dito dito . . . . » 4760.–
» C. Oldemarkt 2 Maart dito . . . . » 867.81 — *f* 17527 | 81

275 X Betaald aan L. van Egmond de geaccepteerde Traite van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, %. Salomon Heine per heden . . . . . *f* 8010 | –

— 7 —

276 Verkocht aan P. van Haarlem:
20 Vaten Maryland Tabak.
Netto 6594 K°.
Raff. 144
2 % 132
276 »
6318 K°.
V 8 % 505 »
Netto 5813 K°. à 25½c. . *f* 2964.63
Af 1 %. . » 29.65
f 2934.98
Promesse-Zegel. . » 2.07
Per 7 Maart 1869. *f* 2937 | 05

— 8 —

277 X Betaald de Traite van J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg* %. E. van Olst, per Zigt . . . . *f* 6400 | –

— 10 —

278 VERKOOP-REKENING ontvangen van Carl Topsdorff te *Bremen* over aan hem ter verkoop gezondene 20 Vaten Lijn-Olie, inhoudende:
17594 ℔ à 9 Lrs. per 100 ℔ . . . . Lrs. 1583.33
Af Onkosten.
Vracht *f* 5.— per Vat en 10 % . . Lrs. 55.–
III Inkomende Tol ⅔ %. . . . . . . » 10.–
Lossen. Opslaan, Kuiperloon . . . . » 12.42
Pakhuishuur, Brand-Assurantie. . . » 20.12
Courtage ¼ % . . . . » 3.69
Afleveren, Wegen . . . . » 3.24
Briefport, enz. . . . . » 4.24
Provisie 1½ %. . . . . » 23.54
» 133. 9
Lrs. 1450.24
Per 10 Maart 1869. à 125½ *f* 2889 | 22

— 12 —

279 X Geïntervenieërd voor Gefferson & C°. te *Londen*, hunne Traite op L. van Wormerveer *f* 6238.07 in dato 10 September op 3 maanden, zijnde deze door den betrokkene geweigerd.
Geïntervenieërde Wissel . . . . *f* 6238.07
aant. Protestkosten. » 6.83 — *f* 6244 | 90
Dit beloop aan K. van Deventer betaald.

280 IX	Ontvangen de Promesse van P. VAN HAARLEM per 7 Maart 1869.	*f* 2937	05
	— d°. —		
281 IX Zien°.267	Getrokken op CARL TOPSDORFF te *Bremen*, in dato 10 dezer aan de order van mij zelven Lrs. 1440.— op 3 maanden, en deze Wissel op heden aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* geëndosseerd, met order dien voor mijne rekening te verkoopen, en het Netto Provenu daarvan te remitteren aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, Lrs. 1440.— à 125½	*f* 2868	53
	— 15 —		
282 IX	Rekening gezonden aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, wegens den door mij voor hunne rekening geïntervenieërden Wissel *f* 6238.07 met protestkosten . . . . . *f* 6244.90 Provisie à ¼ %. . . . . . . » 15.61 Wissel-courtage *f* 6267.98 à 1 ‰ » 6.27 Briefport . . . . » 1.20	*f* 6267	98
	— 18 —		
283 IX X	Verdisconteerd aan de Nederlandsche Bank: *f* 5950. op K. APELDOORN per 28 Febr. 1869 73*d*. 3 % *f* 35.70 » 5950.— » R. ELBURG » 28 dito 73 » » » 35.70 » 4760.— » P. NIJKERK » 28 dito 73 » » » 28.56 *f* 16660.— *f* 99 96 Bij de Nederlandsche Bank gedisponeerd over	*f* 17320	–
	— 19 —		
284 X	Verdisconteerd aan C. HELMOND zijne eigene Promesse per 19 Januarij 1869 . . . . *f* 10576.99 Af Disconto 30*d*. à 4 %. . ! » 35.26 Per Kas ontvangen.	*f* 10541	73
	— 20 —		
285 IX	Getrokken op GEFFERSON & C°. te *Londen* aan de order van mij zelven £ 780.— op 2 maanden *f* 11.70 . . . . zijnde voor hunne rekening £ 535.14.6 . . . . . . *f* 6267.98 en » mijne » » 244. 5.6 . . . . . . » 2858.02	*f* 9126	—
	— d°. —		
286 X	Aan R. VAN SOETEMEER op Beleening gegeven, op onderpand van 800 Balen Koffij p. O. C.	*f* 30000	—

287 X IX aant.	Ontvangen uit de Failliete Massa van A. DEURWAARDER. 20 % mijner pretentie ten laste derzelve groot *f* 1080.21 . . . . De nog resterende 55 % af te schrijven, als hebbende ik voor 45 % geaccordeerd	*f* 216 *f* 594	04 12
	— —		
288 X	Betaald aan L. STAVOREN de geaccepteerde Traite van CAMBRIDGE & C°. °/. F. HUTH, per heden	*f* 5310	—
	— d°. —		
289 IX	Rekening ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, over den Wissel groot Lrs. 1440.– op CARL TOPSDORFF te *Bremen*, hun den 14 dezer ter verkoop gezonden, met order om het Netto Provenu naar *Londen* te remitteren aan GEFFERSON & C°. Lrs. 1440.– verkocht à 133 is . . . . B°. M. 3248. 2 Af Provisie ¼ % . . . . B°. M. 8. 2 Wissel-Courtage over B°. M. 3248. 2. à 1 ‰ . . . . » 3. 4 » 3232. 4. à 1 ‰ . . . . » 3. 4 Briefport . . . . » 1. 4 » 15.14 Netto Provenu . . . . B°. M. 3232. 4 Hetwelk zij voor mijne rekening hebben overgemaakt in een Wissel £ 247.8.11 op BARING BROTHERS, in dato 21 Dec. op 2 maanden B°. M. 3232.4 à 13.1 is £ 247.8.11 à *f* 11.70	*f* 2895	12
	— 27 —		
290 X	Verkocht aan B. HILLEGOM mijn ⅛ Aandeel in het Brikschip *Leontine*, en daarvoor ontvangen	*f* 3200	–
	— 29 —		
291 V PM IV	Verkocht van de partij 800 Balen Java Rijst voor gezamenlijke rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*. 200 Balen aan P. VAN MEERKERK. Bruto 21618 K°. Af 2½ K°. 500 » 2 % 422 21118 K°. Tarra 3 K°. 600 1022 » Netto 20096 K°. à *f* 9·–. *f* 3617.28 Af 2 % » 72.35 Per 29 Maart 1869.	*f* 3544	93

292 X	In Kas genomen de navolgende Coupons:			
	8 Coup. Oblig. Rusland HOPE & C°. 5 % à *f* 50.—	*f* 400.—		
	12 » N. W. S. rent: $2^1/_2$ % à *f* $12.37^1/_2$	» 148.50	*f* 548	50
	— dito —			
293	Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:			
	5. Premie v. Brand-Assurantie *f* 160000.— 3/m. à $^3/_{40}$ %	*f* 120.—		
	8. Kleine Kas	» 100.—		
PM XII X	» Rekening Entrepôt-Dok	» 120.25		
	20. Kleine Kas	» 100.—		
	28. dito	» 100.—		
	31. Blaauwhoeden-Veem	» 66.40		
	» Schuitenvoerder	» 20.10		
	» 1 maand Huur 2 Zolders Pakhuis *Fortuin*	» 48.—		
	» Diverse Salarissen	» 400.—		
	» Diverse Douceurs	» 200.—	*f* 1274	75
	— dito —			
294 X	In deze Maand gədisponeerd ten behoeve van mij zelven		*f* 800	—
	— dito —			
295	In deze drie Maanden bij HENDRIK VAN BEVERWIJK gesloten de navolgende Assurantiën:			
	10 Oct.. op 300 Rollen Varinas Tabak van *Hamburg* per *Prins van Oranje* *f* 13000.— à $^1/_2$ %	*f* 65.—		
IX	18 dito. op 120 Vaten Maryland Tabak van Londen per *Manchester* *f* 16000.— à $^1/_2$ %	» 80.—		
	27 dito. op 20 Vaten Lijn-Olie naar *Bremen* per *Bremerhaven* *f* 3400.— à $^5/_8$ %	» 21.25		
	9 Nov.. op 50 Vaten Meekrap naar *New-York* per *Amerika* *f* 16000.— à $1^3/_4$ %	» 280.—		
	4 Polissen	» 4.—	*f* 450	25

296	De Goederen-Rekening te belasten voor het Onderstaande, als:			
	Gourtage van Inkoop			
	van 200 Balen Koffij	*f* 44.01		
	Courtage van Verkoop			
	van 50 Ceroenen Amandelen	» 16.69		
IX	» 400 Balen Katoen	» 203.57		
	» 200 » Java Koffij	» 45.51		
	» 40 Vaten Maryland Tabak	» 45.—		
	Diverse Onkosten wegens Opslaan. Afleveren, enz.	» 65.20		
	11/m. Huur van 100 Balen Kofflj	» 38.50		
	Aandeel Huur Pakhuis *Fortuin*	» 150.—		
	Doorloopende Brand-Assurantie	» 60.—	*f* 668	48
	— d°. —			
297	De Onderstaande Scheeps-Aandeelen te belasten, voor Courtage van Verkoop.			
IX	$^1/_8$ in het Fregatschip *Voorwaarts*	*f* 22.50		
	$^1/_8$ » » Brikschip *Leontine*	» 16.—	*f* 38	50
	— d°. —			
298 IX	De Onderstaande Rekeningen te belasten voor Interessen.			
	Goederen, Saldo Rente *f* 386.91			
	Voor op Tijd » 889.28	*f* 1276.19		
	Effecten	» 417.78		
	Aandeelen in Schepen.			
	$^1/_8$ *Voorwaarts* *f* 39.—			
	$^1/_8$ *Leontine* » 74.—			
	$^3/_{16}$ *Koningrijk Holland* » 230.—	» 343.—		
PM III	Goederen in Consignatie aan CARL TOPSDORFF te *Bremen*	» 57.96		
PM III	Goederen in Consignatie aan CH. SEWARD & SON te *New-York*	» 86.93		
PM IV	Goederen voor $^1/_2$ Rekening met CAMBRIDGE & C°. liggende te *Londen*	» 50.67		
PM IV	Goederen voor $^1/_2$ Rekening met J. NEUHAUS & SOHN, liggende te *Hamburg*	» 131.28		
PM IV	Goederen voor $^1/_2$ Rekening met CAMBRIDGE & C°., liggende te *Amsterdam*	» 4.24	*f* 2368	05

299 IX	Het batig Saldo der Wissel-Rekening bedraagt.		*f* 278	90
	d°.			
300 IX aant.	De Goederen-Rekening te ontlasten voor Courtage van Inkoop. van 300 Kalfsvellen. . . . . *f* » 20 Vaten Lijn-Olie. . . . . »	 12.53 6.80	*f* 19	33
	d°.			
301 IX PM IV aant.	De navolgende Rekeningen te ontlasten voor Interessen. Goederen; voor korting van Contant over 50 Vaten Meekrap. . . . . *f* Goederen voor $1/3$ Rekening met Cambridge & C°. te *Londen* en J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, liggende te *Londen*, Rente van 7 November tot 5 December over *f* 8310.— . . . . »	 149.33 25.85	*f* 175	18
	d°.			
302 IX	Aan de Onderstaanden in rekening gebragt het Saldo van Rente mij komende. Gefferson & C°. te *Londen* . . . . *f* Ch. Seward & Son te *New-York* . . . . »	 15.83 11.69	*f* 27	52
	d°.			
303 IX	De Onderstaanden berekenen mij voor Saldo van Rente. J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*. B°. M. 20.13 à *f* 35.60. . . . . *f* James, Henderson, Taylor & C°. te *Londen*. £ 0. 14. 10 à *f* 11.80. . . . . » Ferrère Laffitte te *Parijs*. fr. 19.06 à *f* 57.— . . . . »	 18.52 8.75 9.05	*f* 36	32
	d°.			
304 IX ZieN°145	De Rekening van mijzelven te crediteren voor: $1/2$ jaar Kantoorhuur . . . . *f* $1/2$ jaar Kapitaals-Rente . . . . *f* 2000.— Saldo van Rente der Particuliere Rekening. . . . . » 93.41	 200.— » 2093.41	*f* 2293	41
	d°.			
305 IX	De Associatie-Cassa te crediteren voor Kassiersloon van *f* 54255.44 à $1/16$ %		*f* 33	91

	Diverse Calculatiën voor de Balans. GOEDEREN.			
306 XIII	50 Ceroenen Amandelen Bruto 5938 K°. uitslag $2^{1}/_{2}$ K°. 125 » 5813 K°. g.gwt. 3. 150 Tarra 7. 350 500 » Netto 5313 K°. à 32*c*. . . *f* Af 2 %. . » Cont. 1% . »	 3400.32 68.01 *f* 3332.31 33.32	*f* 3298	99
307 XIII	50 Ceroenen Cuba Tabak. Bruto 1902 K°. Af 2 K°. 100 » 1802 K°. Af 2 % 36 » 1766 K°. Tarra 4 K°. 200 » 1566 K°. 8 % 125 » Netto 1441 K°. à 40*c* . . . *f* Af 1 % . . . » Cont. 1 % . . »	 1152.80 11.53 *f* 1141.27 11.41	*f* 1129	86
308 XIII	80 Vaten Maryland Tabak. Netto 26392 K°. Raff. 576 2 %. 528 1104 » 25288 K°. 8 % 2023 » Nette 23265 K°. à 26*c*. . . *f* Af 1 %. . . » Cont. 1% . . »	 12097.80 120.98 *f* 11976.82 119.77	*f* 11857	05
309 XIII	800 Balen Java Rijst. liggende Alhier, voor $1/2$ Rekening met Cambridge & C°. te *Londen*. Bedrag van Inkoop. Mijn $1/2$ Aandeel. . . . . . . *f* Verloopen Rente. . . . . »	 5458.63 4.24	*f* 5462	87

	VERVOLG DER GOEDEREN.			
310 XIII	50 Vaten Meekrap in Consignatie aan CH. SEWARD & SON te *New-York.*			
	Bedrag van Inkoop	*f* 15341.15		
	Verloopen Rente	» 86.93	*f* 15428	08
	EFFECTEN.			
311 XIII	*f* 8000.— Oblig. Rusl. Hope & C°. 5 % à $102\frac{1}{8}$ %		*f* 8170	—
312 XIII	*f* 12000.— N. W. S. rent. $2\frac{1}{2}$ % à $63\frac{3}{4}$ %		*f* 7650	—
	WISSELS.			
313 XIII	Mijne eigene Traite op GEFFERSON & C°. te *Londen*, in dato 20 December op 2 maanden, £ 780.—.— à *f* $11.72\frac{1}{2}$		*f* 9145	50
	SCHEEPS-AANDEEL.			
314 XIII	$\frac{3}{16}$ in het Barkschip *Koningrijk Holland*		*f* 11750	—
	NOG TE GOED KOMENDE RENTE.			
315 XIII	Van R. VAN SOETEMEER. Beleening *f* 30000.— 13/d. à 4 %.	*f* 43.33		
	Disconto over door mij gepasseerde Promesse, %. R. VAN THIEL per 10 Februarij 1869. *f* 15093.89 40/d. à 4 %	» 67.08		
Zie N°158	Rente van Vracht en Onkosten op 800 Balen Java Rijst, voor $\frac{1}{2}$ rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, van af 6 October *f* 611.70 84/d. à 5 %	» 7.14	*f* 117	55
	NOG TE GOED KOMENDE ONKOSTEN.			
316 XIII	Op 800 Balen Java Rijst van *Londen* voor $\frac{1}{2}$ rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen.*			
	Vracht en Assurantie	*f* 535.25		
	Inklaren, Lossen, Opslaan, Telegraaf, Briefport	« 88.65		
	Pakhuishuur en Brand-Assurantie	» 81.—		
	Courtage over 200 Balen, Verkocht	» 36.17	*f* 741	07

	NOG VERSCHULDIGDE RENTE.			
317 XIII	Rente van nog niet vervallen Posten, wegens op tijd verkochte Goederen.			
	aan G. VAN GOOR per 16 Februarij 1869 *f* 3005.40. 46*d* à 4 %	*f* 15.36		
	Disconto van het onderstaande, als:			
	Wissels in Portefeuille:			
	op P. VAN DOKKUM per 30 Januarij 1869 *f* 3400.—. 30*d* à 3 %	» 8.50		
	» C. OLDEMARKT » 2 Maart » » 867.81. 62» » »	» 4.48		
	Promessen in Portefeuille:			
Zie N°159	van D. FRANEKER per 8 Januarij 1869 *f* 10165.55. 8*d* à 4 %	» 9.04		
	» P. VAN HAARLEM » 7 Maart » » 2937.05. 67» » »	» 21.86	*f* 59	24
	NOG VERSCHULDIGDE ONKOSTEN.			
318 XIII	Courtage van Inkoop van Divere Goederen	*f* 359.33		
	dito » Verkoop » dito dito	» 1141.74		
	dito » dito » Scheepsaandeelen	» 38.50		
	dito » Wissels	» 45.01		
	Diverse Kantoorbehoeften	» 250.24		
	Rekening van het Entrepôt-Dok	» 281.25		
	Premie van Brand-Assurantie *f* 60000.— à $\frac{3}{40}$ %	» 45.—		
	Diversen	» 100.—		
		f 2261.07		
	Af Saldo der Kleine Kas	» 42.10	*f* 2218	97

MEMORIAAL LETTER **C.**

AMSTERDAM, 2 JANUARIJ 1869.

319 V PM IV — Verkocht van de partij 800 Balen Java Rijst voor 1/2 rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*.
aan P. NIEUWVEEN, 200 Balen.
Bruto 21612 K°.
Af 2 1/2 K°. 500 »
21112 K°.
2 % 422
Tarra 3 K°. 600
1022 »
Netto 20090 K°. à *f* 9 1/8, . *f* 3666.42
Af 2 %. . . » 73.33
Per 2 April. — *f* 3593 | 09

8

320 X — Ontvangen van D. FRANEKER ter voldoening van zijne Promesse, heden vervallen. . . . . — *f* 10165 | 55

11

321 V — Verkocht à Contant aan L. VAN RENSWOUDE.
40 Vaten Maryland Tabak.
Netto 13190 K°.
Raff. 288
2 % 264
552 »
12638 K°.
8 % 1011 »
Netto 11627 K°. à 26 1/2c. . *f* 6162.31
Af 1 %. . . . » 61.62
f 6100.69
Cont. 1 %. . . » 61.01 — *f* 6039 | 68

14

322 IX — Geremitteerd aan JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, voor mijne rekening, mijne eigene Traite op GEFFERSON & C°. te *Londen*, in dato 20 December l.l. op 2/m. groot £ 780. —. —, met order om het Netto Provenu daarvan voor mijne rekening over te maken aan FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*. £ 780.—.— à *f* 11.75. . . . . . . — *f* 9165 | —

16

323 X — Ontvangen van L. VAN RENSWOUDE . . . . — *f* 6039 | 68

17

324 X aant. — Met R. VAN THIEL overeengekomen, dat ik mijne Promesse aan hem groot *f* 15093.89 vervallende 10 Februarij a.s. op heden zal betalen met korting voor Disconto à 4 %. . . . . *f* 15093.89
Af 24/d. Disc. à 4 %. . . . . » 40.25 — *f* 15053 | 64
Per Kas betaald.

325 Advies ontvangen van JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°, dat zij voor mijne rekening naar *Parijs* geremitteerd hebben aan FERRÈRE LAFFITTE fr. 18930.56 à fr. 25.45 voor £ 743. 16. 8, strekkende ter voldoening van het Onderstaande, als:

Remise op GEFFERSON & C°. p. 20 Februarij . . . £ 780. –. –
IX Af 26/d. Disc. à 5 %. . . . . £ 2. 16. 4
$^1/_4$ % Provisie . . . . » 1. 19. –
Wissel-Courtage van £ 743. 16/8. . . » 0. 14. 11
Briefport. . . . . » 0. 4. 8
» 5. 14. 11
£ 774. 5. 1
aant. Saldo door mij hun verschuldigd . . . . » 30. 8. 5
£ 743. 16. 8
à *f* 11.80 | *f* 8777 | 23

23

326 IX Geremitteerd aan FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*, voor mijne rekening, mijne Traite in dato heden, Zigt op F. DE LA GIRONDE te *Marseille*. voor mijne rekening fr. 23.66 à *f* 56.—. . . . . | *f* 11 | 04

d°.

327 Getrokken op FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*, voor mijne rekening ter voldoening van het Saldo mij van hen komende,
fr. 17731.14 na aftrek van
X » 22.16 voor $^1/_8$ % Provisie.
aant. fr. 17708.98 %. C. VAN DELFT, van wien daarvoor ontvangen à *f* 56.– . . . . | *f* 8264 | 19

26

328 Verkocht aan F. VAN DELDEN, $^1/_2$ à Contant, en $^1/_2$ op Promesse van Drie Maanden na heden, 400 Balen Java Rijst, zijnde het Restant
V van de partij groot 800 Balen voor $^1/_2$ Rekening met CAMBRIDGE
PM. IV & C°. te *Londen*.
400 Balen Java Rijst.
Bruto 43212 K°.
Af $2^1/_2$ K°. 1000 »
42212 K°.
2 % 844
Tarra 3 1200
2044 »
Netto 40168 K°. à *f* $9^1/_8$. . *f* 7330.66
Af 2 % . . . . » 146.61
f 7184.05
$^1/_2$ is . . . . *f* 3592.02
Contant 1 %. . . . . » 35.92 | *f* 3556 | 10
$^1/_2$ is . . . . *f* 3592.03
Promesse per 26 April. Zegel der Promesse . . » 2.76 | *f* 3594 | 7

329 Betaald in deze Maand de navolgende Onkosten, als:
PM. XII 12. Kleine Kas . . . . *f* 100.—
X 31. Blaauwhoeden-Veem . . . . » 40.20
» 1/m. Huur 1 Zolder, Pakhuis *Fortuin* . . . . » 24.– | *f* 164 | 20

2 FEBRUARIJ.

330 X Gekocht van Z. VROUWENAKKER, zijne Traite op TILBURY & C°. te *Londen*, groot £ 300.–.— in dato heden op 2 maanden, en daarvoor betaald à *f* 11.70. . . . . | *f* 3510 | —

5

331 X Ontvangen van F. VAN DELDEN. . . . . | *f* 3556 | 10

d°.

332 IX Ontvangen de Promesse van F. VAN DELDEN per 26 April. . . . . . | *f* 3594 | 79

9

333 VERKOOP-REKENING opgemaakt over 800 Balen Java Rijst, door mij voor gemeenschappelijke rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, verkocht.
200 Balen, per 29 Maart . . . . *f* 3544.93
200 dito » 2 April . . . . » 3593.09
400 dito $^1/_2$ » 5 Februarij. . . . . » 3556.10
$^1/_2$ » 26 April . . . . » 3592.03
800 Balen per 23 Maart . . . . *f* 14286.15
IV Af Onkosten.
Assurantie *f* 12000.— à $^1/_2$ % en Polis. . *f* 61.—
Vracht 8/. p. Ton en 15 % £ 40. 0. 5 . . » 474.25
Inklaren. . . . . » 6.20
Lossen, Opslaan . . . . » 70.25
Pakhuishuur, Brand-Assurantie . . . . . » 99.–
Courtage over *f* 14614.36 à 1 % . . . . . » 146.14
Afleveren, Wegen . . . . » 48 —
Briefport, Telegraaf. . . . . » 14.50
Rente van *f* 611.70 van 6 October68–23
Maart à 5 % . . . . » 14.19
aant. Provisie à 1 % . . . . » 142.86
» 1076.39
f 13209.76
is voor ieders $^1/_2$ per 23 Maart. . . . | *f* 6604 | 88

334 X Ontvangen van P. van Dokkum voor de Remise van J. Neuhaus & Sohn op hem, den 30 Januarij vervallen, doch waarvoor ik hem uitstel verleend had tot heden. . . . . f 3400 —

12

335 X Gedisconteerd van P. van Alblas eene Promesse grost f 12140.25 geteekend door L. Kinderdijk te *Rotterdam*, en gedomicilieërd bij J. van Kralingen alhier, vervallen 16 April a.s.

Bedrag der Promesse . . . . f 12140.25
Af 64/d. Disconto à 4½ % . . . . » 97.12
Per Kas betaald. f 12043 13

16

336 V Verkocht aan E. van Olst.
50 Ceroenen Amandelen.
Bruto 5938 K°.
uitslag 2½ 125 »
5813 K°.
g.gwt. 3. 150
Tarra 7. 350
500 »
Netto 5313 K°. à 33*c*. . . f 3506.58
Af 2 % . . . » 70.13
Per 16 Mei. f 3436 45

19

337 III VERKOOP-REKENING ontvangen van Ch. Seward & Son te *New-York*, over door hen voor mijne rekening verkochte
50 Vaten Meekrap.
Bruto 67224 ℔
Tarra 4604 »
Netto 62620 ℔ à 12½*c*. . . . $ 7827.50
Af Onkosten.
Vracht 10 $ p. Ton en 10 %. . . . . . $ 330.—
Lossen, Opslaan. . . . . » 124.30
Pakhuishuur, Brand-Assurantie . . . . . » 45.50
Courtage 1 %. . . . . » 78.28
Wegen, Afleveren . . . . » 17.80
Commissie, Delcredere à 5 %. . . . . . » 391.37
» 987.25
$ 6840.25
Per 28 Februarij. à 41*c*. . f 16683 54

23

338 X Ontvangen van G. van Goor. . . . . f 3005 40

339 PM XII X Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:
15. A. Courtage op Tabak . . . . f 366.77
» B. dito » Koffij . . . . » 584.56
» C. dito » Suiker . . . . » 161.92
» D. dito » Rijst & Amandelen. . . . . . . » 52.86
» E. dito » Meekrap . . . . » 76.19
» F. dito » Kalfsvellen. . . . . » 55.20
» M. dito » Katoen . . . . » 203.57
» I. dito » Scheeps-Aandeelen . . . . » 38.50
» K. dito van Wissels. . . . . » 45.01
» L. Boekverkooper . . . . » 250.24
20. Entrepôt-Dok . . . . » 281.25
» Premie van Brand-Assurantie . . . . » 45.—
21. Kleine Kas . . . . » 100.—
28. Blaauwhoeden-Veem . . . . » 25.10
» 1 Maand Huur 1 Zolder Pakhuis *Fortuin* . . . . . » 24.—
f 2310 17

dito

340 X In deze maand gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . . . . . f 1100 —

2 MAART.

341 X Ontvangen van C. Oldemarkt voor de heden vervallen Wissel . . . f 867 81

6

342 V Verkocht aan A. van Dokkum:
40 Vaten Maryland Tabak.
Netto 13202 K°.
Raff. 288
2 % 264.
552 »
12650 K°.
8 % 1012 »
Netto 11638 K°. à 27*c*. f 6284.52
Af 1 %. » 62.85
Per 6 Junij. 6221 67

8

343 X Ontvangen van P. van Haarlem voor zijne Promesse, 7 dezer vervallen . . . . f 2937 05

13

344 X Betaald aan Hendrik van Beverwijk . . . . f 565 25

345 IX	Remise ontvangen van Ch. Seward & Son te *New-York*, ter voldoening van het Onderstaande: $ 6860.54 aan mij schuldig op mijne rekening. » 170.56 voor *f* 416.— aan mij schuldig op hunne rekening. $ 7031.10 à 4½ /. per Dollar en 7½ % Agio is: £ 1471.12.6 à *f* 11.70 £ 1400.—.— op Baring Brothers te *Londen* 60/d. Zigt » 71.12.6 » dito dito dito	*f* 17218	01
	d°		
346 X	Verkocht aan G. van Doetinchem £ 1400.—.— op Baring Brothers te *Londen* 60/*d*. Zigt, en daarvoor ontvangen à *f* 11.70	*f* 16380	—
	20		
347 X	Gedisconteerd van G. van Sloten eene Promesse groot *f* 16520.24 geteekend door P. Gouda, vervallen 15 Junij a.s. Bedrag der Promesse . . . . *f* 16520.24 Af 85/*d*. Disconto à 4 % » 156.02 Per Kas betaald.	*f* 16364	22
	23		
348 X IX aant.	Geremitteerd aan Cambridge & C°. te *Londen*, voor hunne rekening £ 521.8.10 voor *f* 6153.— à *f* 11.80 in het onderstaande, als: £ 300.—.— in een Wissel op Tilbury & C°. te *Londen* per 2 April . . . . *f* 3540.— » 71.12.6 in eenen Wissel op Baring Brothers te *Londen* 60/*d* Zigt . . . . » 845.18 » 53.9.10 in mijne eigene Traite op hen, in dato heden, voor mijne rekening op Zigt . . » 631.20 » 96.6.6 in een Wissel op James Butler te *Londen*, Traite van P. Haarlem, Zigt, aan wien daarvoor betaald . . . . » 1136.62	*f* 6153	—
	29		
349 X	Ontvangen van P van Meerkerk	*f* 3544	93

350 PM XII X	Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als: 27. Kleine Kas . . . . *f* 100.— 30. Blaauwhoeden-Veem . . . . » 44.10 » Vervoeren van 50 Pakken Tabak . . . . » 4.50 » 1 maand Huur 1 Zolder Pakhuis *Fortuin*. . . . » 24.— » Salarissen . . . . » 250.—	*f* 422	60
	3 APRIL.		
351 X PM VIII	Betaald aan den Cargadoor P. den Burg voor Diverse Onkosten, gemaakt bij het binnenkomen van het Barkschip *Koningrijk Holland*.	*f* 1210	25
	6		
352 X	Ontvangen van P. Nieuwveen	*f* 3593	09
	10		
353 X PM VIII	Betaald voor Gagie aan de bemanning van het Barkschip *Koningrijk Holland*: aan den Kapitein. . . . . *f* 1875.— » de Stuurlieden . . . . » 2250.— » » verdere Equipage . . . . » 7000.—	*f* 11125	—
	13		
354 X PM VIII	REKENING-COURANT ontvangen van L. Middelburg, Kapitein van het Barkschip *Koningrijk Holland* over het Onderstaande, als: De door hem geïncasseerde Vrachtpenningen over de uitreis bedragen. . . . . *f* 9820.24 De gemaakte Onkosten in Oost-Indiën bedragen volgens gespecificeerde Rekeningen . . . . » 4816.75 Van hem per Kas ontvangen.	*f* 5003	49
	17		
355 X	Ontvangen van J. van Kralingen het beloop der bij hem gedomicilieërde Promesse van L. Kinderdijk te *Rotterdam*, vervallen 16 dezer	*f* 12140	25
	20		
356 X PM VIII	Ontvangen van de Nederlandsche Handel-Maatschappij de Vracht der Retourreis van het Barkschip *Koningrijk Holland*	*f* 36421	25

357 Verkocht à Contant aan C. MONNIKENDAM:
50 Ceroenen Cuba Tabak.
Bruto 1902 K°.
Af 2 K°. 100 »
1802 K°.
V Af 2 % 36 »
1766 K°.
Tarra 4 K°. 200 »
1566 K°.
8 % 125 »
Netto 1441 K°. à 45c. . . . . *f* 1296.90
Af 1 % . . . » 12.97
f 1283.93
Cont. 1 % . . . » 12.84 | *f* 1271 | 09

26

358 X Ontvangen van F. VAN DELDEN het beloop zijner Promesse, heden vervallen . . . . | *f* 3594 | 79

28

359 X Geïntervenieërd voor GEFFERSON & C°. te *Londen*, zijne Traite op P. WILNA in dato 27 Februarij op 2 maanden. . . . . . *f* 11800.–
Protestkosten. » 6.86 | *f* 11806 | 86
Per Kas aan L. BORCULO betaald.

30

360 PM XII X Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:
24. Kleine Kas . . . . *f* 100.–
31. Blaauwhoeden-Veem . . . . » 15.20 | *f* 115 | 20

d°.

361 X Gedisponeerd ten behoeve van mij zelven . . . . | *f* 1000 | –

1 MEI.

362 IX Rekening gezonden aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, betreffende den voor hen geïntervenieërden Wissel op P. WILNA:
f 11800.–
Protestkosten » 6.86 . . . . *f* 11806.86
Provisie à 1/4 % . . . . » 29.50
Rente 2 maanden à 5 % . . . . » 98.33
Wissel-Courtage van *f* 11949.24 à 1 ‰. . . . . . » 11.95
Briefport. . . . . » 2.60 | *f* 11949 | 24

363 X Ontvangen van C. MONNIKENDAM . . . . | *f* 1271 | 09

8

364 X PM VIII Betaald voor het Onttakelen en naar de Werf slepen van het Barkschip *Koningrijk Holland* . . . . | *f* 83 | 20

11

365 IX Advies ontvangen van CARL TOPSDORFF te *Bremen*, dat hij geremitteerd heeft aan J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, B°. M. 63.2 op SALOMON HEINE, Zigt, voor Lrs. 28.07 à 133½; strekkende ter voldoening van het Onderstaande, als:
Lrs. 29.55 voor *f* 59.52, die hij mij schuldig was op zijne rekening.
Af. » 1.48 die hij van mij te vorderen had op mijne rekening.
Lrs. 28.07 à 125 is . . . . | *f* 56 | 19

15

366 IX PM VIII De Reederij-Rekening van het Barkschip *Koningrijk Holland* te belasten voor het Onderstaande, als:
Mijne Provisie over de gemaakte Vrachtpenningen
f 46241.49 à 1 % . . . . *f* 462.41
Diverse Kleine Onkosten . . . . » 27.08 | *f* 489 | 49

18

367 IX Advies ontvangen van J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, dat zij geremitteerd hebben aan GEFFERSON & C°. te *Londen*, voor mijne rekening £ 39. 18. 5 op BARING BROTHERS 30/d. Zigt.
voor B°. M. 526.7 à 13/3.
strekkende ter voldoening van het Onderstaande, als:
B°. M. 143. 6 die zij mij schuldig waren op mijne rekening.
» 383. 1 voor *f* 340.94, die zij mij schuldig waren op hunne rekening.
B°. M. 526. 7 à *f* 35.60 is . . . . | *f* 468 | 53

22

368 X Gekocht van R. VAN HARMELEN.
f 20000.– N. W. S. rentende 3 % à 75¼ %. . . *f* 15050.—
Rente 2/m.20/d . . . . » 133.33
Provisie ⅛ %. . . . . » 25.— | *f* 15208 | 33
Per Kas betaald.

369	Het zuiver Saldo der Reederij-Rekening van het Barkschip *Koningrijk Holland* bedraagt. . . . . *f* 28516.80		
	en moet worden verdeeld als volgt:		
	B. van Bolsward 1/8 . . . . *f* 3564.60		
	C. van de Lemmer 3/32. . . . . » 2673.45		
PM VIII	D. Franeker 3/32. . . . . » 2673.45		
IX	F. van Delden 1/16. . . . . » 1782.30		
	G. van Goor 1/16. . . . . » 1782.30		
	H. van Hasselt 1/16. . . . . » 1782.30		
	J. 's Gravendeel 1/32. . . . . » 891.15		
	K. van de Capelle 1/32. . . . . » 891.15		
	L. Langstraat 1/32. . . . . » 891.15		
	M. van Boxtel 1/32. . . . . » 891.15		
	A. van Dokkum 1/8 . . . . » 3564.60		
	E. van Olst 1/16. . . . . » 1782.30		
	Eigen Aandeel 3/16. . . . . » 5346.90	*f* 28516	80
X	Aan de 10 eerstgenoemden hun aandeel uitbetaald ten bedrage van .	*f* 17823	—
	d°.		
370	Met A. van Dokkum afgerekend het Navolgende, als:		
	Mijne Pretentie ten zijnen laste 6 Junij a.s. vervallen, bedraagt . . . . *f* 6221.67		
	Af toegestane Korting 12/d. à 5 % . . . . » 10.37		
X	*f* 6211.30		
	Hetwelk hij aan mij betaalt in het onderstaande, als:		
	Zijne Kwitantie voor zijn 1/8 Aandeel in de uitkeering van het Barkschip *Koningrijk Holland* . . . . *f* 3564.60		
	Per Kas. » 2646.70	*f* 6211	30
	31		
371	Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:		
PM XII	20. Kleine Kas. . . . . *f* 100.—		
X	28. Premie van Brand-Assurantie . . . . » 15.—	*f* 115	—

372	Gekocht van L. den Helder.		
X	50 Aandeelen Russische Spoor R. 125.— à 192¾ . *f* 9637.50		
	Provisie 1/8 % over *f* 11800.— . . . . » 14.75	*f* 9652	25
	Per Kas betaald.		
	5		
373	Van E. van Olst ontvangen het beloop van mijne pretentie ten zijnen laste den 16 Mei l.l. vervallen groot. . . . . *f* 3436.45		
X	In zijne Kwitantie voor zijn 1/16 Aandeel in de Uitkeering van het Barkschip *Koningrijk Holland*. . . . . *f* 1782.30		
	Het Saldo in Contanten. . . . . » 1654.15	*f* 3436	45
	8		
374 X	Ontvangen van de Nederlandsche Bank tot Slot van rekening.	*f* 10	94
	12		
375 X	Verkocht aan H. van Hasselt, mijn 3/16 Aandeel in het Barkschip *Koningrijk Holland*, en daarvoor ontvangen	*f* 8500	—
	d°.		
376	Gekocht van R. van Harmelen.		
	Fl. 16000.— Oostenrijk Metalliek, Rente		
X	Amsterdam à 68 %. . . . . *f* 13600.—		
	Rente 5/m. 10/d. à 5 %. . . . . » 444.44		
	Provisie 1/8 % . . . . » 25.—	*f* 14069	44
	Per Kas betaald.		
	15		
377 X	Ontvangen van P. Gouda het beloop zijner Promesse heden vervallen.	*f* 16520	24
	d°.		
378	Gekocht van L. den Helder.		
X	*f* 16000.— N. W. S. rent. 4 % à 98¾ % . . . . *f* 15800.—		
	Rente 2/m. 13/d. à 4 % . . . . » 129.78		
	Provisie 1/8 %. . . . . » 20.—	*f* 15949	78
	Per Kas betaald.		
	19		
379	Ontvangen van R. van Soetemeer.		
X	Aflossing van Beleening op 800 Balen Koffij. . . . *f* 30000.—		
	6 Maanden Rente à 4 % . . . . » 600.—	*f* 30600	—

380 Gekocht van R. van Harmelen.

PM XI / X

f 20000.— Oblig. Rusl. Hope & C°. 5 %
à 102⅝ % . . . . *f* 20525.—
Rente 5/m. 17/d. . . . . . » 463.89
Provisie ⅛ % . . . . . . » 25.— *f* 21013.89

f 16000.— N. W. S. rentende 2½ %
à 63⁹⁄₁₆ % . . . . *f* 10170.—
Rente 5/m. 17/d. . . . . . » 185.56
Provisie ⅛ % . . . . . . » 20.— » 10375.56

f 31389.45

Betaald. Per Kassa. . . . . *f* 30594.28
» Associatie-Cassa . . . . » 795.17 — *f* 31389 | 45

24

381 Getrokken op Gefferson & C°. te *Londen* en het beloop daarvan per Kas ontvangen van F. van Delden £ 1052.19.— ⁰/. P. Canterbury 3/d. Zigt, strekkende deze Traite ter voldoening van het Onderstaande, als:

X

£ 1013. 7. 8 à *f* 11.80 voor *f* 11957.94, die zij mij schuldig waren op hunne rekening . . . . . *f* 11957.94
» 39. 11. 4 die zij mij schuldig waren op mijne rekening. . . . . » 466.87 — *f* 12424 | 81

d°.

382 Gekocht van L. den Helder.

X

£ 800.— Leening Rusland 1860. Hope & C°. rent. 4½ %
à 89½ %. . . . . *f* 8592.—
Rente 21/d. à 4½ %. . . . . » 25.20
Provisie ⅛ %. . . . . » 12.—
Per Kas betaald. — *f* 8629 | 20

30

383 Betaald in deze maand de navolgende Onkosten, als:

PM XII / X

12. Kleine Kas . . . . *f* 100.—
30. Salarissen en Douceurs . . . . » 400.—
» A. Courtage van Tabak . . . . » 106.32
» D. dito » Rijst & Amandelen . . . . . » 127.50
» J. dito » ³⁄₁₆ *Koningrijk Holland* . . . » 42.50
» K. Wissel-Courtage. . . . . » 41.71
» L. Boekverkooper. . . . . » 88.65 — *f* 906 | 68

384 Gedisponeerd ten behoeve van mijzelven . . . . *f* 1500 | —

X

d°.

385 In Kas genomen de onderstaande Coupons, als:

X

16 ps. Oost. Metalliek *f* 30.90 . . . . *f* 494.40
28 » N. W. S. . . » 12.37½ . . . . » 346.50 — *f* 840 | 90

d°.

386 De GOEDEREN-REKENING te belasten voor het Onderstaande:

IX

Courtage van Verkoop.
over 80 Vaten Maryland Tabak. . . . . *f* 93.35
» 50 Ceroenen Cuba dito . . . . » 12.97
» 50 » Amandelen. . . . . » 17.53
Diverse Onkosten wegens Afleveren, enz. . . . . » 35.—
Aandeel Huur Pakhuis *Fortuin* . . . . » 60.—
Doorloopende Brand-Assurantie . . . . » 15.— — *f* 233 | 85

d°.

387 Het ³⁄₁₆ Aandeel in het Barkschip *Koningrijk Holland*, te belasten voor Courtage van verkoop met . . . . *f* 42 | 50

IX

d°.

388 De navolgende Rekeningen te belasten voor Interessen, als:

IX

Goederen. Saldo van Rente *f* 72.51
Voor op tijd gegeven » 168.43
f 240.94
Effecten. » 510.54
³⁄₁₆ Aandeel *Koningrijk Holland* . . . . » 219.33

PM IV Goederen voor ½ rekening met Cambridge & C°. te *Londen*, liggende te *Amsterdam* . . . . » 50.38

PM III Goederen in Consignatie aan Ch. Seward & Son te *New-York* » 214.28 — *f* 1235 | 47

d°.

389 Het batig Saldo der Wissel-Rekening bedraagt . . . . *f* 56 | 67

IX

d°.

390 De Rekening van mijzelven te crediteren voor het Onderstaande, als:

IX

½ jaar Kantoorhouden . . . . *f* 100.—
½ » Kapitaalsrente. . . . . *f* 2000.—
Saldo van Rente der Particuliere Rekening . . . . » 229.37 — » 2229.37 — *f* 2329 | 37

AMSTERDAM, 30 JUNIJ 1869.

391 X	Het Saldo der Kleine Kas in de Kas overgestort, bedraagt		*f* 24	49
392 XIII	CALCULATIE VAN DE ONDERSTAANDE EFFECTEN. VOLGENS BEURSNOTERING VAN HEDEN (*).			
	f 16000.– N. W. S. rent. 4 % à 99 %	*f* 15840.–		
	3 m. Rente	» 160.–	*f* 16000	–
	f 20000.– N. W. S. rent. 3 % à 75 7/16 %	*f* 15087.50		
	4 m. Rente	» 200.–	» 15287	50
	f 28000.– N. W. S. rent. 2 1/2 % à 63 5/8 %		» 17815	–
	f 28000.– Oblig. Rusl. HOPE & C°. 5 % à 102 3/8 %. . .	*f* 28665.–		
	6 m. Rente	» 700.–	» 29365	–
	£ 800.– Oblig. Rusl. HOPE & C°. 1860. 4 1/2 % à 89 5/8 %	*f* 8604.–		
	1 m. Rente	» 36.–	» 8640	–
	50 Aandeelen Russische Spoor	*f* 194 1/2	» 9725	–
	Fl. 16000.– Oost. Metalliek Rente Amst. 5 % à 68 3/4 %.		» 13750	–
			f 110582	50
393 IX aant.	Het batig Saldo der Particuliere Rekening op die van Kapitaal over te brengen		*f* 15000	–

(*) Oorspronkelijk 29 Junij 1861.

AANTEEKENINGEN,

OP ENKELE POSTEN VAN DE VORENSTAANDE MEMORIALEN.

Alvorens tot de behandeling van dit onderwerp over te gaan, wenschen wij met een enkel woord rekenschap te geven van den vorm, waarin wij de drie Memorialen hebben neêrgesteld.

De vorm toch staat in het naauwste verband met het standpunt waarop wij ons geplaatst hebben, toen wij tot de zamenstelling van dit Memoriaal overgingen. Wij gingen namelijk uit van het denkbeeld, om in de drie verschillende afdeelingen eene verzameling van posten te geven, vatbaar, zoowel voor eene uitwerking in orde des tijdt, als voor eene uitwerking op de zoogenaamde maandelijksche wijze.

Om dit doel te bereiken, meenden wij dan ook ons niet te kunnen vergenoegen met een eenvoudig aangeven van de sommen of beloopen, die voor eene geregelde journalisering vereischt worden.

Dit zal ten duidelijkste blijken, wanneer wij aantoonen, op welke wijzen men dit Memoriaal gebruiken kan, om daaruit het Journaal te formeren.

Die wijzen zijn tweeërlei.

De eerste is de door ons reeds genoemde boeking in orde des tijds, dat is: post voor post, zoo als zij in het Memoriaal voorkomen; de tweede, die der maandelijksche methode.

Over de boeking in orde des tijds zullen wij, als geschiedende uit het Memoriaal, wel niet veel in het midden behoeven te brengen; over de boeking volgens de andere manier zullen wij echter in meer bijzonderheden dienen tn treden,

Gelijk wij reeds op bladz. 36 gezien hebben, geschiedt de boeking volgens de maandelijksche methode, zonder tusschenkomst van het Memoriaal, *onmiddelijk*

uit de hulpboeken, en het spreekt dus van zelf, dat, wil men bij dit Memoriaal *die* manier volgen, het dan ook tot de verschillende Hulp-boeken moet worden gereduceerd: met andere woorden: in plaats, dat uit de Hulpboeken het Memoriaal wordt zamengesteld, wordt hier eene omgekeerde orde gevolgd, en alzoo dit Memoriaal beschouwd, als alleen leverende de noodige bescheiden om die Hulp-Boeken te vormen.

Tet einde nu aan de Hulp-Boeken een voorkomen te kunnen geven, zoo als zij werkelijk hebben moeten, waren wij wel genoodzaakt het Memoriaal zoodanig in te rigten als wij dit gedaan hebben, en in de verschillende posten ook de verschillende uitcijferingen op te nemen.

Van daar de betrekkelijke uitgebreidheid, die deze arbeid heeft verkregen.

Tot dusverre over den vorm, dien de posten in deze Memorialen hebben.

Nu nog een enkel woord over de cijfers, welke men bij die posten vermeld vindt.

Gelijk men ziet is elke post gemerkt met een Arabisch cijfer, en één of meer Romeinsche cijfers.

Het Arabische cijfer duidt aan het volgnommer der posten, en dient voornamelijk om het opzoeken der aanteekeningen te vergemakkelijken. Daarenboven wordt het gebruikt in verband met het Romeinsche cijfer, welk laatste bij elke post gebezigd wordt, om aan te geven, in welk Hulpboek of welke Hulpboeken die posten moeten worden ingeschreven.

Eene lijst der boeken, corresponderende op deze beide soorten van cijferschrift, vindt men hier achter als Bijlage Letter G.

En om nu deze aanwijzingen met nog eene andere aan te vullen, zoo raden wij ieder, die lust mogt gevoelen, dit Memoriaal uit te werken, daarin deze manier te volgen.

Eerst de gewone boeking in orde des tijds; en dan nog eens dezelfde uitwerking volgens de maandelijksche methode. Wij raden deze tweeledige bewerking aan, om de volgende redenen: eerstens kan men dan in eene vergelijking van de beide manieren treden, die toch tot hetzelfde resultaat moeten leiden; tweedens heeft de andere manier het voordeel, dat men, uithoofde der noodzakelijkheid om de Hulp-Boeken, als het ware zelf te moeten formeren, dan ook met die Hulp-Boeken en hun gebruik meer vertrouwd geraakt.

Wij spraken daarzoo van een geraken tot hetzelfde resultaat, en moeten op dit punt nog iets in het midden te brengen. Gelijk wij toch, als het ware, eene verantwoording gedaan hebben van hetgeen wij gegeven hebben, zoo dienen wij ook nog met een enkel woord rekenschap af te leggen, omtrent hetgeen wij *niet* gegeven hebben, of liever waarom wij in dit ons werk niet hebben opgenomen, iets, dat men bijna gewoon is in werken van dezen aard aan te treffen.

Meestal toch wordt het Memoriaal gevolgd, door eene uitwerking daarvan in Journaal en Groot-Boek. Hoewel dit alles nu zeer geschikt is, om van deze beide boeken, en van elke post bijzonder, eene aanschouwelijke voorstelling te

geven, zoo hebben wij echter gemeend, dit te moeten nalaten, en wel om de navolgende reden.

Voor ieder die zich de wetenschap van het boekhouden wil eigen maken is het van het hoogste gewigt, dat hij zich gewenne zelf te denken, en niet bloot anderen in hunne gedachten te volgen. Wanneer nu een Memoriaal door het daaruit geformeerde Journaal gevolgd wordt, dan wordt men onwillekeurig verleid, om, bij eenige voorkomende moeijelijkheid, zoo spoedig mogelijk het eigen nadenken te laten varen, en den knoop maar kort en goed door te hakken, door inzage te nemen, op welke wijze de onderwerpelijke moeijelijke Memoriaalpost moet worden gejournaliseerd. Dat dit van zelf eene zekere werktigelijkheid ten gevolge heeft, die niet ligt tot eene grondige kennis heenvoert, zal ieder begrijpen, die eenigzins bekend is met de natuurlijke neiging, bij ieder individu bestaande, om zoo spoedig mogelijk van eenen eenigzins moeijelijken arbeid te worden afgeholpen. Deze bedenking, voorspruitende uit eene op dit terrein wel eens opgedane ondervinding, heeft ons dan ook bewogen alleen een Memoriaal ter uitwerking te geven, zonder die uitwerking tot Journaal en Grootboek aanschouwelijk voor te stellen.

Aan de andere zijde is het echter ook waar, dat men het stelsel om zelf te laten werken te eenzijdig kan toepassen, en alle mogelijke toelichting ontwijkt. Wij hebben getracht ook deze klip te vermijden, en daarom aan onzen arbeid nog een drietal zaken toegevoegd, die wij vertrouwen, dat den beoefenaar van dit Memoriaal wel van eenigen dienst kunnen zijn.

De eerste is eene reeks van hierna volgende aanteekeningen op sommige posten; de tweede is eene verzameling van de resultaten, die men over elke afdeeling afzonderlijk verkrijgt, en als zoovele bijlagen hier achter vindt opgenomen. Letters A. B. C, D.

Wat dit doel betreft werden wij geleid door deze gedachte. Wij hebben ons elke afdeeling van het Memoriaal voorgesteld, als ware het een eenig groot rekenkundig voorstel ter uitwerking opgegeven, en waarvan de oplossing of het antwoord in elke bijlage bijzonder te vinden is.

De weg nu, waardoor men tot die oplossing geraakt, vindt men, wat hoofdgedachten en grondtrekken betreft, in het voorafgaande theoretische gedeelte aangewezen, welks lezing en herlezing wij ten sterkste aanbevelen.

En ten derde vindt men hierachter als eene afzonderlijke afdeeling eenige Modellen van Hoofd- en Hulp-boeken.

Na deze inleiding laten wij nu onze aanteekeningen volgen, en beginnen daartoe met die op post:

N°. 1.

Men vindt deze Post gemerkt met de cijfers van twee verschillende boeken, die, wat betreft de orde, waarin zij in het Journaal moeten worden overgenomen, tot de laatsten der door ons opgegeven reeks behooren. Desniettegenstaande

moet het Journaal bepaald met deze post worden geopend, omdat zij is het fundament, waarop alle andere posten berusten. Men leze hieromtrent het verhandelde op Bladz. 65 en vervolgens.

Verder vindt men een dezer cijfers bovendien nog gemerkt met de toevoeging P. M. Overal waar deze beide letters voorkomen wil dit te kennen geven dat de overname in het boek, door het cijfer aangeduid, moet geschieden Pro Memoria; dat wil zeggen, eene bloote overname om der orde en des verbands wille, zonder dat voor *die* post uit *dat* boek eene overname in het Journaal voortspruit. Om eens voor goed een denkbeeld hiervan te geven, zullen wij het *Pro Memoria* in deze post eenigzins nader toelichten. Volgens hetgeen op bladz. 66 voorkomt, moeten de verschillende onderdeelen, waaruit de geheele bezitting bestaat, ieder voor zijn eigen bedrag, en dit wel in *een* post worden gedebiteerd. Zoo wordt dan ook de Kas gedebiteerd voor het bedrag der Contanten op 1 Januarij aanwezig, en insgelijks moet dit bedrag aan de linkerzijde van het Kasboek voorkomen, om de telling der Kas te kunnen opmaken. Dit moet, gelijk gezegd, *aldaar* echter op zoodanige wijze geschieden, dat over deze post *uit* het Kasboek nimmer eene Journaalpost kan voortkomen, of in eene maandelijksche kan worden opgenomen, anders zoude men van zelf vervallen in eene dubbele boeking over iets, wat slechts *eenmaal* geboekt mag worden. Ten einde dan alle mogelijke verwarring te voorkomen, is, wat deze post betreft, de beste vorm, die men aan hare overname geven kan, dat men eenvoudig neêrschrijft, „aan Contanten voor diversen in Kas *f* 14277.25."

Wat betreft de calculatie der aanwezige goederen, deze vindt men op Bijlage Letter E.

N°. 13 en 17, voornamelijk N°. 17.

Hierover leze men hetgeen wij geschreven hebben op bladz. 25.

N°. 21.

Zie hierover bladz. 24

N°. 25.

Deze post moet volgens de maandelijksche methode geheel in het Kasboek worden opgenomen, en de zaak dan als volgt beschouwd worden; dat men ontvangt het *volle* bedrag der Promesse, en betaalt het beloop van den Interest.

N°. 29.

Hiervoor verwijzen wij naar bladz. 84—86. Het is raadzaam die afdeeling met aandacht na te lezen.

N°. 33.

Bij deze post moeten wij de opmerking maken, dat niettegenstaande wij slechts *f* 9990.— ontvangen, de geldgever Crediteur wordt voor *f* 10000.—, en de overige *f* 10.— op de Rente-rekening moet worden vereffend, omdat deze *f* 10.— uit eene beleening zaak voortspruitende, de over die prolongatie te betalen rente natuurlijker wijze verzwaren,

N°. 36.

De wissel groot fr. 25000.—, waarover in deze post gehandeld wordt, *kan* men behandelen, als bleef hij in portefeuille, tot op het oogenblik, dat men afrekening daarover ontvangt.

N°. 39.

Hierbij moet men wel in acht nemen, dat hoewel er een wissel ter grootte van fr. 25000.— wordt uitgegeven, de ontvanger nogtans slechts voor fr. 24879.52 moet worden gedebiteerd. Men moet de zaak dus alzoo beschouwen: dat de *f* 11666.67, die wij voor dezen wissel hebben uitgegeven, ons in staat stellen, om aan den ontvanger *niet* fr. 25000.— *maar* fr. 24879.52 te betalen.

N°. 46.

De Posten in het Reederijboek voorkomende worden *of* in het Kasboek *of* in het Memoraal overgebragt; van daar, dat men, hier en overal, het boek VIII met PM gemerkt vindt.

N°. 47.

Hoewel deze post geheel kon worden achterwege gelaten, omdat er ook hoegenaamd geene boeking uit voortspruit, hebben wij echter geoordeeld ze op te nemen, om eene geleidelijke orde in de ontwikkeling van het Memoriaal te verkrijgen.

N°. 53.

Hierover na te lezen bladz. 71 en vervolgens.

N°. 68.

Bij deze post moeten wij opmerkzaam maken, dat, voor de Assurantie op het schip *Koningrijk Holland* niet de onkosten, maar de Reederij-rekening van dit schip wordt gedebiteerd.

N°. 70.

Deze Assurantie-post wordt insgelijks onmiddellijk ten bezware van de bewuste goederen zelven gebragt.

N°. 77*.

Deze post bestaat eigenlijk uit drie posten onder één nommer vereenigd.

N°. 116.

Over deze post wenschen wij in eenige nadere bijzonderheden te treden. Zoo als zij hier omschreven is, kan zij zeer gemakkelijk in één Journaalpost worden zamengevat, als men slechts goed in acht neemt het feit, dat hier geschiedt. Door CAMBRIDGE & C°. te *Londen* worden ons geremitteerd *f* 11800.—, welke in ons eigen bezit blijven. Het is dus duidelijk, dat de Remise-rekening voor dezen wissel ten bedrage van *f* 11800.— *moet* worden gedebiteerd, en dat CAMBRIDGE & C°. zouden worden gecrediteerd, wanneer zij ons, bij voorbeeld, deze *f* 11800.— hadden geremitteerd, ter kwijting van eene of andere schuld, die wij van hen te vorderen hadden; of ook, wanneer zij zich de latere dispositie wilden voorbehouden. Dit is evenwel niet het geval. CAMBRIDGE & C°. remitteeren ons een Wissel, om dien voor hunne rekening te verkoopen, en het Netto Provenu daarvan voor hunne rekening aan een ander over te maken. Zoodra dit nu door ons geschiedt, worden CAMBRIDGE & C°. aan ons wederkeerig het beloop schuldig, dat zij voor het Netto Provenu van den Wissel van ons te vorderen hadden, en dit salderende, zoo kan de gansche boeking gevoegelijk buiten de rekening van CAMBRIDGE & C°. omgaan; en in hunne plaats treden op als Crediteuren *die* rekeningen, die ons in staat stellen, het Netto Provenu van den in portefeuille gehouden Wissel te voldoen. Volgens de uitcijfering bedraagt dit Netto Provenu, door ons aan FERRÈRE LAFITTE te remitteren, *f* 11646.44, met welke som wij den in ons zelven gedisconteerden Wissel groot *f* 11800.— kunnen voldoen. Om nu de Crediteuren te kunnen bepalen, hangt alles af van de wijze waarop wij die som aan FERRÈRE LAFFITTE voor rekening van CAMBRIDGE & C°. voldoen. Uit het vervolg van deze post blijkt; dat van deze *f* 11646,44 door de kas en den kassier gezamenlijk *f* 11089.58 worden uitgegeven, ter voldoening van door ons gekochte Wissels, die wij aan FERRÈRE LAFITTE hebben geremitteerd, en dat de overige nog te voldoene *f* 556.86, door ons aan FERRÈRE LAFFITTE worden overgemaakt in onze eigene traite op hem, groot fr. 1204.02 waarvoor natuurlijk FERRÈRE LAFITTE m/r. moet worden gecrediteerd, als zijnde voor die som door ons betrokken. Het resultaat hiervan is, dat tegenover de ontvangende Remise-rekening als Uitgevers (Crediteuren) optreden: de Kas, de Kassier en FERRÈRE LAFFITTE; en dit wel, omdat het deze denkbeeldige en werkelijke personen zijn, die door hunne gift den denkbeeldigen persoon, belast met de administratie over de Remisen, in staat stellen, den Wissel van *f* 11800.— in ontvangst te nemen. Aangezien nu echter de Remise-rekening moet worden gedebiteerd voor de som, waarmede deze Wissel zal worden betaald, dat is *f* 11800.—, zoo vloeit hieruit van zelf voort, dat er voor het verschil tusschen *f* 11800.— en 11646.44 nog Crediteuren moeten aanwezig zijn; anders zou het evenwigt

(grondslag van het dubbel Boekhouden) verloren zijn. Wij behoeven naar die Crediteuren echter niet lang te zoeken, als wij slechts in aanmerking nemen, welke handeling hier geschiedt. En wat toch doen wij hier? Wij koopen en betalen, ja, maar dit laatste *vroeger*, dan wij verpligt zijn, en daarvoor genieten wij rente-vergoeding. Eerste Crediteur: Interest. Wat doen wij verder? Wij wisselen *ten gerieve* van een ander, en doen dus moeite, die beloond moet worden. Tweede Crediteur: Provisie. Wat doen wij ten slotte? Wij *verschieten* Onkosten. die ons gerestituëerd moeten worden. Derde Crediteur: Onkosten. Welnu, ziedaar de drie Crediteuren, die de herstellers van het schijnbaar verbroken evenwigt zijn, want toch, Interest. als denkbeeldige Persoon, belast met de administratie over de rente-vereffeningen, heeft wegens vóórbetaling te vorderen *f* 100.96; de Provisie, als denkbeeldige Administrateur over de Commissieloonen, heeft als vergoeding voor gedane moeite te eischen *f* 29.50; terwijl de denkbeeldige Administrateur der Onkosten, voor gedane of nog te doene uitschotten, insgelijks als eischer voor *f* 23.10 optreedt. Deze drie sommen te zamen vormen het verschil tusschen het bedrag, waarmede op den vervuldag de Wissel zal worden betaald, en dat waarmede hij *nu reeds* aan CAMBRIDGE & C°. voldaan wordt.

Als men nu de boeking hiervan op de maandelijksche manier doet, dan moet deze boeking worden verdeeld over drie verschillende Hulpboeken, en de zaak zelve gesplitst worden in zoovele handelingen, als er werkelijk gebeuren. Wij laten hier, ter verduidelijking, eene categorische verdeeling volgen, met toevoeging van de Hulpboeken, waarin de afzonderlijke handelingen moeten worden opgenomen.

1e	handeling.	Memoriaal.	Discontering met verrekening van Provisie en Onkosten.
2e	dito	Kasboek en Kassiersboek.	Afgifte eener Kwitantie op den Kassier en overname in de Kas.
3e	dito	Kasboek.	Aankoop en betaling van drie Wissels.
4e	dito	Memoriaal.	Eigen Wisseltrekking op FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*.
5e	dito	dito	Overmaking der Wissels aan FERRÈRE LAFFITTE voor CAMBRIDGE & C°.

Men kan deze gesplitste boeking nog op eene of meer andere wijzen bewerkstelligen, de uitwerking *daarvan* laten wij evenwel aan het eigen oordeel over,

N°. 144.

Het hier door ons opgegeven bedrag is afhankelijk van de wijze waarop men de posten onder N°. 29 en 50 geboekt heeft. Het beloop in deze post vermeld is verkregen door eene boeking, zoo als wij die opgegeven hebben op bladz. 84, enz. Eene aandachtige nalezing van de geheele afdeeling „Eigen Wissels" raden wij hier bepaaldelijk aan.

N°. 145.

Betreffende het eerste lid van deze post merken wij aan, dat, om een juisten staat van zaken te verkrijgen, alle mogelijke onkosten moeten worden in acht genomen, en dat het derhalve niets dan regelmatig is, dat, vóór dat tot het opmaken van den staat van zaken wordt overgegaan, de handelaar in zijn privé vergoeding krijgt voor *die* uitgaven, welke hij als particulier ten bezware zijner zaken gemaakt heeft.

Over den verderen inhoud dezer post leze men bladz, 69, enz.

N°. 147 à 160.

Deze posten behelzen de verschillende calculatiën, die men behoeft om eene juiste Balans te kunnen opmaken. Zij kunnen, wat betreft het Hulpboek, waarin zij behooren, in een afzonderlijk boek worden opgenomen; men kan deze opname ook in het Balansboek bewerkstelligen. Van al deze posten worden alleen voor.

N°. 158 à 159

eenige nadere toelichtingen vereischt, die wij hier zullen geven.

Wanneer men eene juiste Balans wil maken, dan is het een vereischte, dat alles wat op de Balans moet voorkomen, worde gebragt tot de waarde, die het heeft op den dag, dat de Balans wordt afgesloten. Als men nu een blik werpt in deze beide posten, dan zal men bemerken, dat zij bepaald over rente-vereffeningen loopen, en wel voor het meerendeel rente-vereffeningen over zulke zaken, als waarbij men niet gewoon is ze in aanmerking te nemen. Nogtans gelooven wij, uitgaande van het standpunt eener absoluut juiste en accurate Balans, deze posten niet te kunnen missen. Wij zullen opgeven de reden waarom. Gelijk men uit lid 1 van de post N°. 158 zien kan, komt daar voor eene som van *f* 75.04, die, onder den vorm van te goed komende rente, op de Balans als bezitting moet paraderen. De reden waarom deze *f* 75.04 als bezitting op de Balans moet worden opgenomen is hierin gelegen: dat die moet worden gebragt in mindering van de som vnn *f* 15461.45, die wij volgens specificatie aan 4 verschillende personen schuldig zijn. Nu is de vraag: waarom komen deze *f* 75.04, als bezitting op de Balans voor, in mindering van de *f* 15461.45 schuld? Om deze reden. Men heeft wel de volle *f* 15461.45 van ons te vorderen, maar, (en hier lette men wel op), men heeft dien te vorderen eenigen tijd *na* de dagteekening van de Balans, en bijgevolg had op het *oogenblik* van die dagteekening, de schuld dan ook niet de werkelijke waarde van de som, waarvoor zij stond aangeschreven. Met dat al mag echter in de som dier schuld, wat de overname op de Balans betreft, geene verandering hoegenaamd komen, omdat zij met het beloop van haar primitief bedrag moet worden gekweten, en ook werkelijk *die* som door ons verschuldigd is, maar nog niet op *dezen* oogenblik. Ten einde nu de schuldvordering tot haar werkelijk bedrag op het oogenblik van de dagteekening der Balans te kunnen reduceren, wordt zij eenerzijds tot haar *volle* bedrag in de Creditzijde der Balans opgenomen, en anderzijds aan de Debetzijde der Balans *zulk* een tegenwigt gelegd, dat de schuld hare juiste zwaarte erlangt. Dat dit tegenwigt daarop als Interest moet worden gebragt, zal ten duidelijkste blijken, wanneer wij nu het tweede lid van dit Nommer zullen behandelen.

Bij dit tweede gedeelte geldt het de rente-vereffening van door ons gepasseerde, en nog niet vervallen promessen. Stel nu voor een oogenblik, dat het terugbrengen van deze door ons verschuldigde sommen tot hare werkelijke, dat is contante waarde, niet slechts in onze boeking, maar ook in de werkelijkheid (feitelijk) geschiede, dan zou dit op geene andere wijze kunnen gedaan worden, dan door een voldoen dezer schuld met korting voor Disconto, en bijgevolg zouden de houders *op den dag*, waarop de Balans werdt afgesloten, voor hunne beide promessen, die op de vervaldagen eene waarde hadden van *f* 5893.54, indien zij die 30 Junij afstonden, daarvoor niet meer *kunnen eischen* dan *dit* bedrag *verminderd* met *f* 25.19. Deze som zou alsdan als bate in het Credit der Interestrekening worden gebragt, waar zij nu insgelijks komt, door hare plaatsing in het Debet der Balans.

Men moet toch in het oog houden, dat deze gansche vereffening niets anders ten doel heeft, dan door de Balans een toestand voor oogen te stellen, zoo als die werkelijk bestaat, en dien ten gevolge kan dan ook het oude jaar nimmer belast worden met iets wat ten bezware van het nieuwe komen moet. Evenmin mag ten profijte van het oude komen iets wat werkelijk ten bate van het nieuwe komen moet; daarom dan ook hebben wij in de volgende post N°. 159 in aanmerking genomen *die* rente, welke nog door ons als verschuldigd kan beschouwd worden, en over welke stelling wij nu nog een enkel woord in het midden zullen brengen.

Wat betreft de beide eerste deelen van deze post, een ieder zal ligtelijk begrijpen, dat reeds verteerde maar nog niet betaalde renten als schuld in het Credit der Balans moeten voorkomen. De schuld echter, die op de Balans voor de overige deelen van deze post wordt overgebragt, strekt om tot tegenwigt te dienen van de te groote zwaarte, waarmede de in die post vermelde bezittingen op de Balans voorkomen. Het is toch eene waarheid, dat, bij voorbeeld, de daarin vermelde pretentie op L. VOGELENZANG groot *f* 2351.50, invorderbaar op 4 Sept, op 30 Junij de waarde van die som niet heeft; niemand ten minste zou ze er voor kunnen geven, zonder zich zelven te kort te doen; want, gesteld dat er iemand gevonden werd, die voor eene op 4 September invorderbare pretentie het volle bedrag dier pretentie op 30 Junij betaalde, dan zou hij gedurende den tijd, die tusschen 30 Junij en 4 September nog moet verloopen, zich zelven de mogelijkheid benomen hebben, om van de som, die hij voor die pretentie betaald had, eenige vruchten te plukken, en alzoo dat bedrag vervormd hebben in eene tot 4 September geheel levenloos blijvende bezitting.

Wil men dus eene zuivere Balans hebben, al deze rente-vereffeningen moeten wel degelijk worden in acht genomen, en daarbij die koers worden gebezigd,

welke voor elke afzonderlijke soort van pretentiën of schulden is aangenomen, gelijk men ook zien kan, dat wij onderscheid gemaakt hebben tusschen het Disconto van Promessen en Wissels, dat gewoonlijk met elkander een verschil van ½ à 1% oplevert.

Wij maken tegelijk van deze aanteekening gebruik om hier eenige rekenschap te geven van de verdeeling der drie Memoriale, respectivelijk eindigende 30 Junij 1868, 31 December 1868, en 30 Junij 1869. In het wezen doet deze verdeeling niets af, want toch het boekhouden naar de dubbele Methode is juist daarom als wetenschap zoo voortreffelijk, en in de praktijk zoo bij uitnemendheid bruikbaar, omdat het van elk aangegeven tijdpunt een overzigt kan leveren, hoe de stand der zaken op dat tijdpunt was.

N°. 201.

De boeking van deze post naar de maandelijksche metbode geschiedt in twee verschillende Hulpboeken en in drie verschillende handelingen, als:

1e handeling,		Memoriaal.	Het in rekening brengen aan D. FRANEKER, van door hem gerestitueerde korting, en berekening van Onkosten.
2e	dito	Kasboek.	Gedeeltelijke ontvangst in geld.
3e	dito	Memoriaal.	Ontvangst der Promesse van D. FRANEKER.

N°. 244.

De opmerking, die wij bij deze post te maken hebben is van een eenigzins meer rekenkundig karakter, en bepaalt zich hoofdzakelijk tot het navolgende. Bij transactiën van dezen aard bestaat de gewoonte alles tot eenen uniform datum terug te brengen, en de verschillen der datums door berekening van Rente-vergoeding te vereffenen.

Om deze post nu goed te begrijpen, moet men met dezelve vergelijken, de posten voorkomende onder N°. 164, 168, 184, 224, 234, 235, en 240.

De uniform-datum, dat is de datnm van afrekening is hier de dag, dat de Verkoop-rekening wordt opgemaakt en ingezonden (23 October). Deze bepaald zijnde gaat men alsdan op de volgende wijze te werk. Van al de verschillende Verkoopen berekent men den datum dooreen, deze is, gelijk men ziet, 2 December. Wij kunnen dus rekenen door elkander eerst op dien dag het geld, dat deze Verkoop heeft opgebragt, in kas te zullen krijgen. Als men dan nu 23 October afrekent, geschiedt die afrekening eigenlijk 39 dagen te vroeg. Over die 39 dagen moet ons rente worden vergoed. Insgelijks moet die vergoeding geschieden over het bedrag der Wissels, die wij in betrekking tot deze zaak 17 dagen *voor* den dag der afrekening hebben betaald, en over welk beloop wij dus 17 dagen in vóórschot zijm geweest. Dit vóórschot heeft insgelijks plaats gevonden bij de betaling der vracht op 18 Julij, en dien ten gevolge hebben wij daarover 95 da-

gen Rente-vergoeding te eischen. Men moet dus wel attent zijn deze Rente-vergoeding niet onder de Onkosten-restitutiën op te nemen, want daardoor zoude de eerste rekening geschaad, en de tweede rekening onregtvaardiglijk gebaat worden. Tevens maken wij hier nog de opmerking, dat wij deze verklaring moeijelijk hadden kunnen geven, indien wij het Memoriaal *niet* in den door ons aangenomen uitgebreiden vsrm hadden neêrgeschreven.

N°. 260.

De eenige aanmerking die wij op deze post maken zullen, is eene waarschuwing, dat het gebruik der Eigene Provisie-rekening hier volstrekt niet te pas komt. Zie bladz. 53 en 55.

N°. 262.

Om de uitwerking van deze post niet al te gemakkelijk te maken, zullen wij ons vergenoegen met de opmerking, dat J. NEUHAUS & SOHN als Remittant wegvallen, omdat zij het beloop, dat zij als zoodanig hadden te vorderen, aan de andere zijde in hunne hoedanigheid als geremitteerde schuldig worden, en dit wel op hetzelfde oogenblik.

N°. 267.

Betreffende deze post zie men de aanteekening op post N°. 36, en brenge hier in toepassing hetgeen wij *daar* hebben aangegeven, met *dit* onnerscheid, dat wat wij daar hebben vermeld, als te *kunnen* geschieden, hier *moet* geschieden.

N°. 279.

Bij deze post moet worden gebruik gemaakt van eene Tusschen-rekening, in den zin, zoo als door ons op Bladz. 74 is aangewezen.

N°. 287.

Met de boeking van het tweede lid van deze post kan men wachten tot de opmaking der Balans.

N°. 300.

Om deze post goed te kunnen begrijpen, moeten wij ze beschouwen in verband met N°. 140, 174, 176 en 247. Uit de eerste post nu zien wij, dat het beloop waarvoor wij *hier* de goederen-rekening willen ontlasten *daar* ten bezware dier rekening is gebragt. De onderwerpelijke post dient dus, om deze bezwaarpost van Courtage van de goederen-rekening af te ligten, hetwelk met het oog op ééne zuivere Balans, of liever nog, op eene zuivere Winst- en Verlies-Rekening geschieden moet, aangezien wij, volgens Post N°. 176 en 247, deze Courtage reeds (begrepen in meerdere onkosten) van anderen hebben vergoed gekregen, en zij alzoo niet meer ten bezware der Goederen mag blijven bestaan.

N°. 301.

Omtrent het eerste lid van deze post verwijzen wij naar bladz. 63, enz.

Het tweede lid vereischt nadere uitlegging. Om deze opheldering geschikt te kunnen geven, moeten wij verwijzen naar de posten N°. 210 en 256. De eerste dezer beide geeft ons te kennen een Inkoop van Goederen, waarvan de afrekenings-termijn volgens post 275 eerst 5 December invalt, terwijl de laatste post ons be-kend maakt met den verkoop dierzelfde goederen, en wel op een afrekeningstermijn dadelijk: dat is 7 November, ingaande. Het verkoopsbedrag hebben wij derhalve ter onzer dispositie gehad 28 dagen vóór dat het inkoopsbedrag moest gekweten worden. Het is dus allezins billijk, dat de rente, welke men gedurende dien tijd van het Inkoopsbedrag heeft kunnen maken, ook ten bate komt van *die* zaak waar-voor dat inkoopsbedrag moet worden uitgegeven, aangezien er bij Inkoop geene korting voor Contant genoten, en bij Verkoop wel gegeven is.

N°. 324.

Omtrent deze post verwijzen wij naar bladz. 92.

N°. 325.

Hieromtrent moeten wij in verband met Post N°. 322 opmerken, dat de hier ge-noemde £ 774.5.1. voor dezelfde som gelden, als de in N°. 322 genoemde £ 780.—.—; aangezien de eerste som de *voor ons* werkelijke waarde der tweede is.

N°. 327.

Hoewel hier slechts fr. 17708 98 op Ferrère Lafitte worden afgegeven, moet hij nogtans beschouwd worden als daarmede fr. 17731.14 uit te geven, daar de fr. 22.16 op hem minder worden gedisponeerd, als vergoeding voor zijne moeite in de Wisselzaak van post 325.

N°. 333.

In onderscheiding van post N°. 244 wordt de uniform datum of datum van afrekening hier bepaald op denzelfden dag, dat men rekenen kan door één het bedrag van verkoop geënd te hebben. Er komt dus geene andere rentevereffening te pas, dan over Vracht en andere Onkosten.

N°. 348.

Wanneer wij onze opmerkingen over deze post in het midden brengen, dan moeten wij ons, ter oplossing van een hier met eenigen schijn van grond te maken bezwaar, weder op een meer rekenkundig terrein bewegen. Bij eene oppervlak-kige beschouwing toch van deze post zoude men al dadelijk stuiten op de daad-zaak, dat Wissels op Zigt, op 10 dagen na de afzending, en op 60 dagen na Zigt tot een gelijken koers worden in rekening gebragt, en alzoo in deze post tusschen Wissels op termijn en Wissels à Contant geen onderscheid in prijs ge-

maakt wordt. De reden hiervan is gelegen in de mogelijkheid, die er bestaat, om door middel der Rente-vereffeningen alles tot een uniform datum te kunnen terug brengen. Nu is de uniform datum, dat is, de datum van afrekening, of anders de datum, waarop alles eene contante waarde verkrijgt, in deze post 25 Maart *te Londen*, Wanneer wij nu wilden aangeven langs welken weg men tot de kennis van dien uniform datum geraakt, dan zouden wij in een grooten om-slag van cijfers moeten vervallen, hetgeen geheel buiten onze bedoeling ligt. Iets anders echter is het door cijfers te *bewijzen*, dat de datum dooréén voor deze post 25 Maart te *Londen* is, en hij alzoo; om het verschil in plaats, op 23 Maart te *Amsterdam* bepaald moet worden. Om nu deze cijfers te kunnen aangeven moe-ten wij beginnen met den oorsprong van deze post aan te toonen, en daartoe verwijzen naar N°. 333, zijnde de afrekeningspost van een verkoop voor geza-menlijke rekening, en waaruit blijkt, dat Cambridge & C°. hunne helft in het Netto Provenu van dien verkoop op 23 Maart te vorderen hebben. Wanneer wij in dagteekening nog eenigzins verder terug gaan, dan vinden wij volgens Bijlage Lr. B, dat deze vrienden op Ultimo December nog voor zekere sommen Debet stonden, zoowel op hunne rekening, als op mijne rekening en aangezien nu deze post eigenlijk eene liquidatie-post is, zoo worden ook alle Renteverschillen tegelijk vereffend. Gaan wij nu over tot de levering van het bewijs in cijfers, dan zien wij:

Dat Cambridge & C°. op 23 Maart te vorderen hadden *f* 6604.88, welke evenwel eerst op de onderstaande datums voor hen contante waarde wordt:

25	Maart	*f*	451.88	Saldo h/r.	dus te	laat	2	dagen.	rente-cijfer	904
2	April	〃	3540,—	Remise	〃	〃	10	〃	〃	35400
24	Mei	〃	845.18	dito 60/d Zigt	〃	〃	62	〃	〃	52401
25	Maart	〃	631.20	Remise Zigt	〃	〃	2	〃	〃	1262
25	dito	〃	1136.62	dito dito	〃	〃	2	〃	〃	2273

ten gevolge waarvan Cambridge & C°. regt zouden hebben op eene Rentevergoe-ding over een cijfer van 92240. ware het niet, dat zij aan den anderen kant een genoegzaam even groot cijfer aan ons verschuldigd waren, voor het te laat beta-len der saldo's van 31 December, gelijk wij uit de onderstaande berekening zien kunnen. Deze saldo's toch worden insgelijks afgerekend op den 25 Maart, en bedragen;

1	Januarij	*f* 451.88	Saldo h/r	85	dagen	te laat.	rente-cijfer	38410
1	dito	〃 631.20	dito m/r	85	〃	〃	〃	53652
gevende alzoo een getal van							. . . .	92062

waarover Cambridge & C°. rentevergoeding aan ons verschuldigd zijn.

N°. 393.

Deze post vervalt natuurlijk geheel, wanneeer men, in plaats van de Particu-liere Rekening te gebruiken, al wat daarop voor moet komen op de Kapitaal-Rekening behandeld heeft.

Bijlage Letter A.

UITTREKSEL van den STAAT der BEZITTINGEN en

SCHULDEN volgens de BALANS van Ultimo Junij 1868.

BEZITTINGEN.

Contanten in Kas	*f*	3643.44
Saldo bij de Associatie-Cassa	〃	8149.13
Diverse Goederen	〃	49722.95
20 Vaten Lijn-Olie te *Bremen*	〃	3259.59
Diverse Effecten	〃	28520.—
Diverse Aandeelen in Schepen	〃	19700.—
Wissels en Promessen in Portefeuille	〃	33283.12
Diverse Debiteuren	〃	17795.23
F. DE LA GIRONDE te *Marseille* M/r. fr. 23.66	〃	11.24
CARL TOPSDORFF te *Bremen* Z/r.	〃	66.68
GEFFERSON & C°. te *Londen* H/r.	〃	1054.87
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* H/r.	〃	72.73
CH. SEWARD & SOHN te *New-York* H/r.	〃	3975.74
Nog te goed komende Interessen	〃	100.23
Totaal der Bezittingen	*f*	169354.95

SCHULDEN,

Opgenomen gelden	*f*	34000.—
Door mij gepasseerde Promessen	〃	5893.54
Diverse Crediteuren	〃	15461.45
HENDRIK VAN BEVERWIJK	〃	1116.—
JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, M/r. £ 29.13.7	〃	350.21
CAMBRIDGE & C°. te *Londen* M/r. £ 21.6.11.	〃	254.24
CARL TOPSDORFF te *Bremen*, M/r. Lrs. 12.—	〃	24.—
CH. SEWARD & SON te *New-York*. M/r. $ 1479.71	〃	3523.12
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, M/r. B°. M. 42.15	〃	38.21
FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*, M/r. fr. 1204.02	〃	556.86
Nog verschuldigde Interessen	〃	307.97
Nog verschuldigde Onkosten	〃	1642.41
Totaal der Schulden	*f*	63168,01
Totaal der Bezittingen	〃	169354.95
Zuiver Kapitaal	*f*	106186.94
Handels-Kapitaal	〃	100000.—
Batig Saldo der Particuliere Rekening	*f*	6186.94

Verkregen als volgt:

Genoten Rente			*f* 1979.33	
Vergoeding voor Kantoorhuur			〃 200.—	
Gedisponeerde Gelden		*f* 2500.—		
Totaal der Winsten	*f* 9079.39			
Idem der Verliezen	〃 2571.78			
			〃 6507.61	
			f 8686.94	
			〃 2500.—	
				〃 6186.94

Bijlage Letter B.

UITTREKSEL van den STAAT der BEZITTINGEN en

BEZITTINGEN.

Contanten in Kas	*f* 3468.90
Saldo bij de Associatie-Cassa	〃 795.17
Saldo bij de Nederlandsche Bank	〃 10.94
Diverse Goederen	〃 16285.90
50 Vaten Meekrap te *New-York*	〃 15428.08
800 Balen Java Rijst, liggende alhier voor $^1/_2$ rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, Mijn $^1/_2$ Aandeel	〃 5462.87
Diverse Effecten	〃 15820.—
$^3/_{16}$ Aandeel in het Barkschip *Koningrijk Holland*	〃 11750.—
Wissels en Promessen in portefeuille	〃 26515.91
Aan R. VAN SOETEMEER op Beleening gegeven	〃 30000.—
Diverse Debiteuren	〃 6550.33
CAMBRIDGE & C° te *Londen*, H/r.	〃 451.88
GEFFERSON & C°. te *Londen*, H/r.	〃 8.70
CARL TOPSDORFF te *Bremen*, Z/r.	〃 59.52
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, H/r.	〃 340,94
CH. SEWARD & SON te *New-Yoxk*. H/r.	〃 416.—
CAMBRIDGE & C°. te *Londen*. M/r. £ 53.9.10	〃 631.20
CH. SEWARD & SON te *New-York*, M/r. $ 20.29	» 48.31
J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, M/r. B°. M. 80.4	〃 71.42
F. DE LA GIRONDE te *Marseille*, M/r. fr. 23.66	〃 11.24
Nog te goed komende Interessen	〃 117.55
Nog te goed komende Onkosten	〃 741.07
Totaal der Bezittingen	*f* 134985.93

SCHULDEN volgens de BALANS van Ultime December 1868,

SCHULDEN.

Door mij gepasseerde Promesse	*f* 15093.89
HENDIK VAN BEVERWIJK	〃 565.25
JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen*, M/r. £ 30.8.5.	〃 358.96
CARL TOPSDORFF te *Bremen*, M/r. Lrs. 1.48	〃 3.33
FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*, M/r. fr. 1223.08	〃 565.91
GEFFERSON & C°. te *Londen*, M/r. £ 0.7.1.	〃 4.18
Nog niet afgerekende 200 Balen Java Rijst voor $^1/_2$ rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* verkocht	〃 3544.93
Nog verschuldigde Interessen	〃 59.24
Nog verschuldigde Onkosten	〃 2218,97
Totaal der Schulden	*f* 22414.66
Totaal der Bezittingen	〃 134985.93
Zuiver Kapitaal	*f* 112571.27
Handels-Kapitaal	〃 100000.—
Batig Saldo der Particuliere Rekening	〃 12571.27

Verkregen als volgt:

Batig Saldo op Ultimo Junij		*f* 6186.94	
Genoten Rente		〃 2093.41	
Vergoeding voor Kantoorhuur		〃 200.—	
Gedisponeerde Gelden	*f* 3900.—		
Totaal der Winsten . *f* 12176.97			
Idem der Verliezen . 〃 4186.05		〃 7990.92	
		f 16471.27	
		〃 3900.—	
			〃 12571.27

Bijlage Letter C.

STAAT der BEZITTINGEN op Ultimo Junij 1869.

Saldo in Kas :				f 4417.50
Diverse Effecten				″ 110582.50
Zuiver Kapitaal				f 115000.—
Handels-Kapitaal				″ 100000.—
Batig Saldo der Particuliere Rekening op de Kapitaal-Rekening overgebragt				f 15000.—
Verkregen als volgt:				
Batig Saldo op Ultimo December 1868			f 12571.27	
Genoten Rente			″ 2229.37	
Vergoeding voor Kantoorhuur			″ 100.—	
Gedisponeerde Gelden		f 3600.—		
Totaal der Winsten	f 5119.77			
Idem ″ Verliezen	″ 1420.41		″ 3699.36	
			f 18600.—	
			″ 3600.—	
				″ 15000.—

Bijlage Letter D.

RECAPITULATIE der drie halve jaren te zamen.

Genoten Rente, Eerste Halfjaar		f 1979.33	
Tweede dito		″ 2093.41	
Derde dito		″ 2229.37	
			f 6302.11
Vergoedingen voor Kantoorhuur			″ 500.—
Gemaakte Winsten:			
Eerste Halfjaar	f 9079.39		
Tweede dito	″ 12176.97		
Derde dito	″ 5119.77		
		f 26376.13	
Geledene Verliezen:			
Eerste Halfjaar	″ 2571.78		
Tweede dito	″ 4186.05		
Derde dito	″ 1420.41		
		″ 8178.24	
Zuivere Winst			″ 18197.89
Alzoo vooruitgegaan			f 25000.—
Waarvan gedisponeerd			
Eerste Halfjaar		f 2500.—	
Tweede dito		″ 3900.—	
Derde dito		″ 3600.—	
			″ 10000.—
Blijft ter dispositie			f 15000.—
Oorspronkelijk Kapitaal			″ 100000.—
Zuiver Kapitaal op Ultimo Junij 1869			f 115000.—

***Bijlage Letter* E.**

CALCULATIE der op 1 Januarij 1868 aanwezige GOEDEREN.

300 Balen Java Koffij per Ontvang-Cedullen.
Bruto 18522 K°.
Tarra 3 % 556 »
Netto 17966 K°. à $37^1/_2$c. . . . *f* 13474.50
Regl: 1 %. . . . . » 134.75
f 13609.25
Cont. $1^1/_2$ %. . . . . . . » 202.12
f 13407.13
Af 3/m. Huur $3^1/_2$c. . . » 31.50 *f* 13375.63

96/4 Kisten China Thee per Ontvang-Cedullen.
Bruto 4812 K°.
Tarra 11 K°. 1056 »
Netto 3756 K°. à 120c . . . . . *f* 9014.40
Af 1 %. . . . . » 90.14
f 8924.26

Af Regten.
Bruto 4908 K°.
Tarra 25 % 1227 »
Netto 3681 K°. *f* 20.– *f* 736.20
Synd. 13 % . . » 95.71
» 831.91
f 8092.35
Cont. 1 % . . . . » 80.92
f 8011.43
Af Huur 8 maanden. . . » 48.– *f* 7963.43

10 Vaten Meekrap.
Bruto 6221 K°.
g.gwt. 2 % 124
Tarra 461 585 »
Netto 5636 K°. à *f* 28.– . . . *f* 3156.16
Af 2 %. . . . . » 63.12
f 3093.04
Cont. 1 % . . . . » 30.93
f 3062.11
Vaten . . . . » 30.— *f* 3092.11

400 Balen Java Rijst.
Bruto 40216 K°.
g.gwt. 2 % 804
Tarra 3 K°. 1200 2004 »
Netto 38212 K°. à *f* $8^1/_4$ . . . . *f* 6304.98
Af 2 %. . . . . » 126.10
f 6178.88
Contant 2 %. . . . . . . » 123.58 *f* 6055.30

Bijlage Letter F.

TAFEL der WISSELHERLEIDINGEN in de vorenstaande MEMORIALEN voorkomende.

	HOUDT BOEK IN:	WISSELT MET:	
Amsterdam.	Guldens en Centen, Een Gulden verdeeld in 100 Centen.	**Bremen.**	125 Louis d'Or Thaler meer of min voor *f* 250.—
		Hamburg.	*f* 35.60 meer of min voor 40 Banco Mark.
		Londen.	*f* 11.80 meer of min voor 1 Pound Sterling.
		Marseille.	*f* 57.— meer of min voor 120 Francs.
		New-York.	42/100 Dollar meer of min voor 1 Gulden.
		Parijs.	*f* 57.— meer of min voor 120 Francs.
Bremen.	Louis d'Or Thalers en Grooten (Lrs.), 1 Lrs. heeft 72 Grooten 1 Groot heeft 5 Schwaren.	**Hamburg.**	133 Louis d'Or Thaler meer of min voor 300 Banco Mark.
Hamburg.	Banco Marken en Banco Schellingen, eene ingebeelde munt, verdeeld als volgt: 1 B°. M. heeft 16 Schellingen, 1 Schelling heeft 12 Penningen. In het dagelijksch verkeer, en den kleinhandel wordt gebruikt eene andere munt, Courant Mark, verdeeld in 16 Schellingen. 125 Courant Mark is gelijk aan 100 Banco Mark.	**Londen.**	13 Mark 4 Sch. Banco meer of min voor 1 Pound Sterling.
Londen.	Pounds (£) Shillings (sh.) en Pence (d.) Sterling, 1 £ heeft 20 Sh., 1 Sh. heeft 12 d.. 1 Penny heeft 4 Farthings of quarters.	**Parijs.**	Francs 25.50 meer of min voor 1 Pound Sterling.
Marseille.	Francs en Centimes, 1 Fr. heeft 100 Centimes.	**Parijs.**	à $^1/_8$ % Verliee meer of min.
New-York.	Dollars ($) en Cents, 1 Dr. heeft 100 Cents.	**Londen.**	1 Dollar = $4^1/_2$ Sh. St. bepaalde waarde, en dan tot den veranderlijken koers van 8 Dollars meer of min boven elke 100 Dollars, (8% Agio, uitgedrukt door 108%.)

NB. De Wissels in £ worden alzoo in $ herleid als volgt:
$4^1/_2$ Sh. St. = 1 Dr. en 100 Dollars geven 108.

De Wissels in $ worden tot £ herleid:
108 Drs. geven 100 Dr. 1 Dr. = $4^1/_2$ Sh. St.

Bijlage Letter G.

LIJST der HULPBOEKEN, waaruit de vorenstaande MEMORIALEN zijn zamengesteld, met bijvoeging van het Volg-Nommer der Posten, die in elk daarvan moeten voorkomen.

I.	Inkoop-Boek.	Geheel.	N°. 3, 11, 23, 31, 37, 48, 77, 83, 89, 94, 99, 124, 166, 174, 186, 195, 209, 258.
II.	Inkoop-Boek voor Goederen van Buitenslands.	Geheel.	N°. 9, 19, 35, 59, 64, 74, 84, 93, 104, 120, 239, 253.
III.	Consignatie-Boek.	Geheel.	N°. 12. 24, 32, 51, 56, 69, 100, 102, 131, 259, 278, 337.
		Pro Memoria.	N°. 70, 141, 298, 388.
IV.	Compagnie-Boek.	Geheel.	N°. 164, 187, 196, 210, 211, 223, 236, 238, 244. 248, 256, 266, 273, 333.
		Pro Memoria.	N°. 224, 240, 260, 268, 291 298, 301, 319, 328, 388.
V.	Verkoop-Boek.	Geheel.	N°. 4, 8, 14, 20, 27, 30, 40, 53, 61, 63, 71, 88, 107, 115, 119, 123, 161, 173, 183, 192, 202, 224, 229, 240, 263, 268, 276, 291, 319, 321, 328, 336, 342, 357.
VI.	Factuur-Boek.	Geheel.	N°. 28, 38, 49, 110, 176, 204, 247, 265.
VII.	Commissie-Boek.	Geheel.	N°. 75, 121, 208.
		Pro Memoria.	N°. 47, 53, 63, 71, 76, 115, 170, 192.
VIII.	Reederij-Boek.	Pro Memoria.	N°. 46, 60, 68, 86, 132, 351, 353, 354, 356, 364, 366, 369.
IX.	Memoriaal.	Geheel.	N°. 1, 10, 15, 29, 39, 41, 50, 54, 57, 68, 70, 73, 80, 85, 95, 97, 101, 109, 116, 128, 130, 132, 133, 134, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 163, 165, 168, 172, 177, 188, 193, 203, 217, 228, 230, 231, 241, 245, 250, 255, 257, 260, 261, 262, 267, 269, 274, 280, 281, 282, 285, 289, 295, 296, 297. 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 322, 325, 326, 332, 345, 348, 362, 365, 366, 367, 386, 387, 388, 389, 390, 293.
		Gedeeltelijk.	N°. 77*, 190, 201, 219, 233, 283, 287, 369.
X.	Kas-Boek.	Geheel.	N°. 2, 5, 7, 13, 17, 18, 21, 22, 25, 26, 33, 34, 36, 42, 43, 44, 45, 46, 52, 55, 60, 62, 65, 66, 67, 72, 78, 79, 81, 82, 86, 87, 91, 92, 98, 103, 105, 106, 108, 111, 112, 113, 114, 117, 118, 122, 125, 126, 129, 135, 137, 138, 162, 167, 169, 171, 178, 179, 181, 182, 184. 185, 189, 191, 194, 197, 198, 199, 200, 205, 206, 212, 214, 215, 216, 218, 220, 221. 222, 225, 226, 227, 234, 235, 237, 242, 243, 246, 249, 251, 252. 254, 264, 270, 271, 272, 275, 277, 279, 284, 286, 288, 290, 292, 293, 294, 320, 323, 324, 327, 329, 330, 331, 334, 335, 338, 339, 340, 341, 343, 344, 346, 347, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 358, 359, 360 361, 363, 364, 368, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376. 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 391.
		Gedeeltelijk.	N°. 77*, 116, 128, 190, 201, 219, 233, 241, 283, 287, 348, 369.
		Pro Memoria.	N°. 1.
XI.	Kassiers-Boek.	Geheel.	N°. 6, 16, 58, 90, 96, 127, 136, 146, 175. 180, 207, 213, 232, 305.
		Pro Memoria.	N°. 13, 17. 36, 45, 72, 77*, 108, 116, 117, 118, 169, 181, 194, 212, 216, 235, 241, 380.
XII.	Onkosten-Boek.	Pro Memoria.	N°. 21, 43, 66, 91, 112, 137, 184, 205, 225, 251, 270, 293, 329, 339, 350, 360, 371, 383.
XIII.	Calculatie-Boek.	Geheel.	N°. 147, 148, 149. 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 306, 307. 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 392.

MODEL

VAN EEN

JOURNAAL

VOLGENS EENE BOEKING IN ORDE DES TIJDS.

AMSTERDAM, 1 JANUARIJ 1868.

Fo.					
	DIVERSEN AAN KAPITAALREKENING. Voor mijne zuivere bezitting op heden:				
2	KASSA-REKENING: Voor kontanten in Diversen	f 14277	25		
3	GOEDEREN-REKENING, als volgt: 300 Balen Java Koffij . . . . . . f 13375.63 96/4 Kisten China Thee . . . . . » 7963.43 10 Vaten Meekrap . . . . » 3092.11 400 Balen Java Rijst . . . . . . » 6055.30	» 30486	47		
4	EFFECTEN-REKENING, als volgt: f 20000.— Obl. Rusl. HOPE & C°. 5 % f 20200.— » 12000.— N. W S. 2½ % . . . . . » 7545.—	» 27745	—		
5	SCHEEPSPARTEN-REKENING, als volgt: ⅛ Fregat *Voorwaarts* . . . . . . f 5681.— ⅛ Brik *Leontine* . . . . » 3000.—	» 8681	—		
6 / 1	DIVERSE DEBITEUREN, als volgt: A. VAN DOKKUM . . . . f 6524.81 B. VAN BOLSWARD . . . . » 8670.25 C. VAN DE LEMMER. . . . . . . » 3615.22	» 18810	28	f 100000	—
	3				
2 / 6	KASSA AAN DIVERSE DEBITEUREN. Voor van A. VAN DOKKUM ontvangen	. . . .	.	» 6524	81
	6				
3 / 7	GOEDEREN AAN DIVERSE CREDITEUREN. Voor 60 Vaten Maryland Tabak van M. PORTUGAL gekocht	. . . .	.	» 9105	45
	9				
6 / 3	DIVERSE DEBITEUREN AAN GOEDEREN. Voor 100 Balen Java Koffij aan D. FRANEKER verkocht	. . . .	.	» 4546	19
	Transporteren f°. 2 .	. . . .		f 120176	45

Fol.					
	Transport van f°. 1	....	.	f 120176	45
7/2	DIVERSE CREDITEUREN AAN KASSA. Voor aan M. Portugal betaald	....	.	» 9105	45
	— 12 —				
8/6	ASSOCIATIE-CASSA AAN DIVERSE DEBITEUREN. Voor aan haar ter inkassering gegeven mijne Assignatiën op:				
	B. van Bolsward	f 8670	25		
	C. van de Lemmer	» 3615	22		
	D. Franeker	» 4546	19	» 16831	66
	— d°. —				
5/2	SCHEEPSPARTEN AAN KASSA. Voor aan P. Braziliaan betaald mijn 1/8 in de Uitrusting van de Brik *Leontine*	....	.	» 628	15
	— 14 —				
6	DIVERSE DEBITEUREN AAN DIVERSEN. Voor 200 Balen Java Koffij aan L. J. van Zutphen verkocht.				
3	AAN GOEDEREN. 200 Balen Java Koffij	f 9284	96		
9	AAN ONKOSTEN. Voor een Promesse-Zegel	» 6	55	» 9291	51
	— d°. —				
10/11	GOEDEREN VAN BUITENSLANDS AAN JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. TE LONDEN M/R. Voor Factuur over 500 Balen Bruine Peper, ten bedrage van £ 543. 12. 7	....	.	» 6374	05
	— 17 —				
12/6	REMISE-REKENING AAN DIV. DEBITEUREN. Voor van L. J. van Zutphen ontvangen zijne Promesse per 18 April a. s.	....	.	» 9291	51
	Transporteren f°. 3	....	.	f 171698	78

Fol.					
	Transport van f°. 2	....	.	f 171698	78
3/7	GOEDEREN aan DIVERSE CREDITEUREN. Voor 300 Kranjangs Java Suiker van R. van Waardenrijk gekocht	....	.	» 15663	10
	— d°. —				
13	GOEDEREN VAN AMSTERDAM NAAR *HAMBURG* ONDER J. NEUHAUS & SOHN AAN DIVERSEN. Voor 200 Kranjangs Java Suiker naar *Hamburg* ter verkoop gezonden.				
3	AAN GOEDEREN. 200 Kranjangs Java Suiker	f 10448	41		
9	AAN ONKOSTEN. Voor Diversen	» 231	65	» 10680	06
	— 20 —				
7	DIVERSE CREDITEUREN aan DIVERSEN. Voor aan R. van Waardenrijk betaald.				
8	AAN ASSOCIATIE-CASSA. Voor mijne Kwitantie	f 10663	10		
2	AAN KASSA. Voor in Bankbilletten	» 5000	—	» 15663	10
	— 21 —				
6	DIVERSE DEBITEUREN aan DIVERSEN. Voor 400 Balen Java Rijst aan N. G. van Sleeswijk verkocht.				
3	AAN GOEDEREN. 400 Balen Java Rijst	f 6605	79		
9	AAN ONKOSTEN. Voor Afleveren à 5c per baal	» 20	—	» 6625	79
	— 25 —				
11/14	JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. TE *LONDEN* M/R. AAN TRAITE-REKENING. Voor geaccepteerd hunne Traite £ 540.—.— °/. Baring Brothers per 18 April	....	.	» 6331	50
	Transporteren f°. 4	....	.	f 226662	33

AMSTERDAM, 24 JANUARIJ 1868.

Fol.					
	Transport van f°. 3 .	....	.	*f* 226662	33
8/6	ASSOC.-CASSA AAN DIVERSE DEBITEUREN. Voor aan haar ter inkassering gegeven mijne Kwitantie op N. G. VAN SLEESWIJK. . . .	....	.	» 6625	79
	— 25 —				
5/8	SCHEEPSPARTEN AAN ASSOCIATIE-CASSA. Voor van L. VAN BEIJEREN gekocht en aan hem betaald per mijne Kwitantie op de Associatie-Cassa $^{3}/_{16}$ Aandeel in het Barkschip *Koningrijk Holland*	....	.	» 9000	—
	— 26 —				
2/15	KASSA AAN J. NEUHAUS & SOHN TE *HAMBURG* M/R. Voor mijne Traite op hen B°. M. 6000.— °/. CARL HIRSCH, van wien daarvan ontvangen	....	.	» 5287	50
	— 28 —				
3/—	GOEDEREN AAN DIVERSEN. Voor 500 Balen Bruine Peper van *Londen* ontvangen.				
10	AAN GOEDEREN VAN BUITENSLANDS. Voor 500 Balen Bruine Peper.	*f* 6374	05		
9	AAN ONKOSTEN. Voor Diversen	» 257	93	» 6631	98
	— 30 —				
6/3	DIVERSE DEBITEUREN AAN GOEDEREN. Voor 24/4 Kisten China Thee aan J. J. VAN DUYVENDRECHT verkocht.	....	.	» 2309	37
	— 31 —				
9/2	ONKOSTEN AAN KASSA. Voor in deze Maand betaalde Onkosten. . .	....	.	» 592	46
	— d°. —				
16/2	PARTICULIERE REKENING AAN KASSA. Voor gedisponeerde Gelden	....	.	» 400	—
	Accordeert met de Telling van het Grootboek. .	....	.	*f* 257509	43

MODEL

VAN EEN

GROOT-BOEK,

BEVATTENDE HET IN DE 4 VOORGAANDE PAGINA'S GEJOURNALISEERDE.

1.

Debet. **KAPITAAL-REKENING.**

1868.						

2.

Debet. **KASSA-REKENING.**

1868.						
Januarij.	1	Aan Kapitaal.	Voor Contanten in Kas . .	f°. 1	*f* 14277	25
»	3	» Diverse Debiteuren.	» v. A. v. Dokkum ontvangen	» »	» 6524	81
»	26	» J. Neuhaus & Sohn M/r.	» mijne Tr. op H.°/.C. Hirsch.	» 4	» 5287	50

3.

Debet. **GOEDEREN-REKENING.**

1868.						
Januarij.	1	Aan Kapitaal.	300 Balen Java Koffij . . .	f°. 1	*f* 13375	63
»	»	» idem.	96/4 Kisten China Thee .	» »	» 7963	43
»	»	» idem.	10 Vaten Meekrap	» »	» 3092	11
»	»	» idem.	400 Balen Java Rijst . . .	» »	» 6055	30
»	6	» Diverse Crediteuren.	60 Vaten Maryland Tabak.	» »	» 9105	45
»	18	» idem.	300 Kranjangs Java Suiker.	» 3	» 15663	10
»	28	» Diversen.	500 Balen Bruine Peper . .	» 4	» 6631	98

4.

Debet. **EFFECTEN-REKENING.**

1868.						
Januarij.	1	Aan Kapitaal.	*f* 20000.— Ob. Rl. Hope & C°. 5%	f°. 1	*f* 20200	—
»	»	» idem.	*f* 12000.— N. W. S. 2½ % .	» »	» 7545	—

1.

Credit.

1868.						
Januarij.	1	Per Diversen.	Voor mijne zuivere bezitting.	f°. 1	*f* 100000	—

2.

Credit.

1868.						
Januarij.	10	Per Diverse Crediteuren.	Voor aan M. Portugal betaald.	f°. 2	*f* 9105	45
»	12	» Scheepsparten.	» » P. Braziliaan »	» 2	» 628	15
»	20	» Diverse Crediteuren.	» » R. v. Waardenrijk »	» 3	» 5000	—
»	31	» Onkosten.	» Diverse betaalde Onkosten.	» 4	» 592	46
»	»	» Particuliere Rekening.	» gedisponeerde gelden . .	» »	» 400	—

3.

Credit.

1868.						
Januarij.	9	Per Diverse Debiteuren.	. 100 Balen Java Koffij . . .	f°. 1	*f* 4546	19
»	14	» idem.	. 200 d°. d°. d°.	» 2	» 9284	96
»	18	» Goederen te *Hamburg*.	200 Kranjangs Java Suiker.	» 3	» 10448	41
»	21	» Diverse Debiteuren.	. 400 Balen Java Rijst. . . .	» »	» 6605	79
»	30	» idem.	24/4 Kisten China Thee . .	» 4	» 2309	37

4.

Credit.

1868.						

5.

Debet. **SCHEEPSPARTEN-REKENING.**

1868.							
Januarij.	1	Aan Kapitaal.	1/8 Fregat *Voorwaarts*	f°. 1	*f*	5681	—
»	»	» idem.	1/8 Brik *Leontine*	» »	»	3000	—
»	12	» Kassa.	Uitrusting 1/8 Brik *Leontine* .	» 2	»	628	15
»	25	» Associatie-Cassa.	3/16 Bark *Koningrijk Holland*.	» 4	»	9000	—

6.

Debet. **DIVERSE DEBITEUREN.**

1868.							
Januarij.	1	Aan Kapitaal.	. A. van Dokkum	f°. 1	*f*	6524	81
»	»	» idem.	. B. van Bolsward	» »	»	8670	25
»	»	» idem.	. C. van de Lemmer	» »	»	3615	22
»	9	» Goederen.	. D. Franeker	» »	»	4546	19
»	14	» Diversen.	. L. J. van Zutphen.	» 2	»	9291	51
»	21	» Diversen.	. N. G. van Sleeswijk. . . .	» 3	»	6625	79
»	30	» Goederen.	J. J. van Duyvendrecht . .	» 4	»	2309	37

7.

Debet. **DIVERSE CREDITEUREN.**

1868.							
Januarij.	10	Aan Cassa.	. M. Portugal	f°. 2	*f*	9105	45
»	20	» Diversen.	. R. van Waardenbijk . . .	» 3	»	15663	10

8.

Debet. **ASSOCIATIE-CASSA.**

1868.							
Januarij.	12	Aan Diverse Debiteuren.	Voor mijne Assign. op Diversen.	f°. 2	*f*	16831	66
»	24	» idem.	» » » N. G. v. Sleeswijk	» 4	»	6625	79

5.

Credit.

1868.							

6.

Credit.

1868.							
Januarij.	3	Per Cassa.	. A. van Dokkum	f°. 1	*f*	6524	81
»	12	» Associatie-Cassa.	. B. van Bolsward	» 2	»	8670	25
»	»	» idem.	. C. van de Lemmer	» »	»	3615	22
»	»	» idem.	. D. Franeker.	» »	»	4546	19
»	17	» Remise-Rekening.	. L. J. van Zutphen	» »	»	9291	51
»	24	» Associatie-Cassa.	. N. G. van Sleeswijk . .	» 4	»	6625	79

7.

Credit.

1868.							
Januarij.	6	Per Goederen.	. M. Portugal	f°. 1	*f*	9105	45
»	18	» idem.	. R. van Waardenbijk . . .	» 3	»	15663	10

8.

Credit.

1868.							
Januarij.	20	Per Diverse Crediteuren.	Voor mijne Kwitantie . . .	f°. 3	*f*	10663	10
»	25	» Scheepsparten.	» » » . . .	» 4	»	9000	—

9\.

Debet. ONKOSTEN-REKENING. Credit.

1868.							
Januarij.	31	Aan Kassa.	Voor Diverse betaalde Onkosten	f°. 4	*f*	592	46

1868.							
Januarij.	14	Per Diverse Debiteuren.	Voor een Promesse-Zegel . .	f°. 2	*f*	6	55
»	18	» Goederen te *Hamburg*.	» Diversen op 200 Kranj. Java Suiker.	» 3	»	231	65
»	21	» Diverse Debiteuren.	» Afleveren van 400 Balen Java Rijst.	» »	»	20	–
»	28	» Goederen.	» Diversen op 500 Balen Peper.	» 4	»	257	93

10\.

Debet. GOEDEREN VAN BUITENSLANDS. Credit.

1868.							
Januarij.	14	Aan J. H. TAYLOR & C°. M/R.	. 500 Balen Bruine Peper. .	f°. 2	*f*	6374	05

1868.							
Januarij.	28	Per Goederen.	. 500 Balen Bruine Peper . .	f°. 4	*f*	6374	05

11\.

Debet. JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te LONDEN M/R. Credit.

1868.										
Januarij.	25	Aan Traite-Rekening.	H. Traite °/. BARING BR.	f°. 3	£540	–	–	*f*	6331	50

1868.										
Januarij.	14	Per Goederen van buitenslands.	Factuur van 500 Balen Peper.	f°. 2	£ 543	12	7	*f*	6374	05

12\.

Debet. REMISE-REKENING. Credit.

1868.							
Januarij.	17	Aan Diverse Debiteuren.	Promesse van L. J. VAN ZUTPHEN per 18 April	f°. 2	*f*	9291	51

1868.							

13.

Debet. **GOEDEREN VAN AMSTERDAM NAAR HAMBURG.**

1868.						
Januarij.	18	Aan Diversen.	200 Kranjangs Java Suiker.	f°. 3	*f* 10680	06

14.

Debet. **TRAITE-REKENING.**

1868.						

15.

Debet. **J. NEUHAUS & SOHN.**

1868.								

16.

Debet. **PARTICULIERE REKENING.**

1868.						
Januarij.	31	Aan Kassa.	Voor door mij gedisponeerd.	f°. 4	*f* 400	—

13.

onder J. NEUHAUS & SOHN. Credit.

1868.						

14.

Credit.

1868.						
Januarij.	23	Per J. H. TAYLOR & C°. M/R.	Traite van J. H. T. £ 540. %. B. B. Per 18 April. . . .	f°. 3	*f* 6331	50

15.

te HAMBURG M/R. Credit.

1868.								
Januarij.	26	Per Kassa.	Voor M. Traite C. HIRSCH .	f°. 4	B. M. 6000	—	*f* 5287	50

16.

Credit.

1868.						

MODEL van eene PROEF-BALANS. (Ultimo Januarij 1868.)

F°.	REKENINGEN.	TELLINGEN.				SALDO'S.			
		DEBENT.		CREDUNT.		DEBENT.		CREDUNT.	
1	Kapitaalrekening			*f* 100000	—			*f* 100000	—
2	Kassa-Rekening	*f* 26089	56	» 15726	06	*f* 10363	50		
3	Goederen-Rekening	» 61887	—	» 33194	72	» 28692	28		
4	Effecten:Rekening	» 27745	—			» 27745	—		
5	Scheepsparten-Rekening	» 18309	15			» 18309	15		
6	Diverse Debiteuren	» 41583	14	» 39273	77	» 2309	37		
7	Diverse Crediteuren	» 24768	55	» 24768	55				
8	Associatie-Cassa	» 23457	45	» 19663	10	» 3794	35		
9	Onkosten-Rekening	» 592	46	» 516	13	» 76	33		
10	Goederen van Buitenslands	» 6374	05	» 6374	05				
11	JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *Londen* M/R.	» 6331	50	» 6374	05			» 42	55
12	Remise-Rekening	» 9291	51			» 9291	51		
13	Goederen van *Amsterdam* naar *Hamburg* onder J. NEUHAUS & SOHN	» 10680	06			» 10680	06		
14	Traite-Rekening			» 6331	50			» 6331	50
15	J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* M/R			» 5287	50			» 5287	50
16	Particuliere Rekening	» 400	—			» 400	—		
	Accordeert met de Telling van het Journaal	*f* 257509	43	*f* 257509	43	*f* 111661	55	*f* 111661	55

Als aan het einde des jaars de Proef-Balans uit het Grootboek wordt opgemaakt, dan moeten de Rekeningen zich in een van de vijf volgende vormen voordoen:

Debet is grooter dan Credit, alzoo een Saldo Debet. Zie boven, f°. 2, 3, 6, 8, 9.
Credit is grooter dan Debet, alzoo een Saldo Credit, f°. 11.
Niets in het Debet, alzoo een Saldo Credit, f°. 1, 14, 15.
Niets in het Credit, alzoo een Saldo Debet, f°. 4, 5, 12, 13, 16.
Debet en Credit zijn gelijk, alzoo geen Saldo, f°. 7, 10.

Hieruit blijkt dat tegelijk kunnen zijn ingevuld kolom 1, 2, 3; kolom 1, 2, 4; kolom 2, 4; kolom 1, 3; kolom 1, 2, en dat kolom 3 en 4 nimmer tegelijk kunnen worden ingevuld.

MODELLEN

VAN

HULPBOEKEN.

In de volgende bladzijden vindt men de Modellen der meest voorkomende Hulpboeken als:

1°. Inkoopboek, 2 Pagina's
2°, Inkoopboek voor Goederen van buitenslands, 3 Pagina's,
3°. Consignatie-boek, 6 Pagina's.
4°. Verkoopboek, 3 Pagina's.
5°. Factuurboek, 2 Pagina's.
6°. Memoriaal, 3 Pagina's.
7°. Kas-boek, 2 Pagina's.
8°. Kassiers-boek, 2 Pagina's.
9°. Onkost-boek, 1 Pagina.

Boven aan iedere Pagina staat de naam van het boek waartoe het Model behoort. Wij hebben dit gedaan om niet telkens witte vellen te moeten tusschenschuiven.

De inhoud dier Modellen is getrokken uit de drie eerste maanden van het Memoriaal Letter A, doch aangezien het Commissie-boek eerst in het tweede Kwartaal van dit Memoriaal voorkomt, en het Compagnie-boek eerst in het Memoriaal Letter B, zoo hebben wij meer achteraan, en dus niet in de op bladz. 37 aangegeven orde, ook een Model van deze beide boeken gegeven.

Wij raden bijzonder aan om tot oefening deze verschillende boeken te vergelijken met de posten, waaruit zij getrokken zijn.

AMSTERDAM, 6 JANUARIJ 1868.

	M. PORTUGAL.	CREDIT.		
Journ. f°. 1.	60 Vaten Maryland Tabak.			
	Netto 20216 K°.			
	Raff. 392			
	2 % 404 — 796 »			
	19420 K°.			
	8 % 1554 »			
	Netto 17866 K°. à 26c p. ½ K°.	f 9290.32		
	Af 1 %	» 92.90		
		f 9197.42		
	Cont. 1 %.	» 91.97	f 9105	45
	R. VAN WAARDENRIJK.	CREDIT.		
Journ. f°. 1.	300 Kranjangs Java Suiker.			
	Bruto 76432 K°.			
	Af 1 % 764 »			
	Bruto 75668 K°.			
	Tarra 12 % 9080 »			
	Netto 66588 K°. à 24.— p. 100 K°.	f 15981.12		
	Af 1 %	» 159.81		
		f 15821.31		
	Cont. 1 %	» 158.21	f 15663	10
	2 FEBRUARIJ.			
	A. VAN APPINGADAM.	CREDIT.		
Journ. f°. 1.	40 Vaten Meekrap.			
	Bruto 24120 K°.			
	g.gt. 2 % 482			
	Tarra 1820 — 2302 »			
	Netto 21818 K°. à f 29¼ p. 50 K°. . . .	f 12763.53		
	Af 2 %	» 255.27		
		f 12508.26		
	Cont. 1 %	» 125.08		
		f 12383.18		
	Vaten.	» 120.—	f 12503	18

AMSTERDAM, 11 FEBRUARIJ 1868.

L. VAN BORCULO. CREDIT.

Journ. f°. 1. — 50 Vaten Surinaamsche Suiker.
Bruto 35226 K°.
Af 1 % 352 »
34874 K°.
2 % 697 »
34177 K°.
Tarra 20 % 6835 »
Netto 27342 K°. à f 24.— p. 100 K°. . . . f 6562.08
Af 2 % . . . . » 131.24
f 6430.84
Cont. 1 %. . . . . » 64.31 — f 6366 | 53

20

C. VAN ARNHEM. CREDIT.

Journ. f°. 1. — 36/4 Kisten Java Joosjes Thee G. K. als:
24/4 Bruto 1216 K°.
Tarra 10. 240 » Netto 976 K°. à 101c. p. ½ K°. . . f 1971.52
12/4 Bruto 628 K°.
Tarra 11. 132 » 496 » » 95c. » » . . » 942.40
f 2913.92
Af 1 % . . . . » 29.14
Af Regten. f 2884.78
Bruto 1880 K°.
Tarra 25 % 470 »
Netto 1410 K°. à f 20.– . . . . f 282.–
Synd. 13 % . . . » 36.66 » 318.66
f 2566.12
Af 13 Maanden Huur à 25c. » 58.50 — f 2507 | 62
Per 20 Mei.

5 MAART.

B. VAN EDAM. CREDIT.

Journ. f°. 1. — 200 Pakken inhoudende 1200 gezouten Kalfsvellen.
Netto 8612 K°. à f 29.— per 50 K°. . . . . f 4994 | 96
Per 5 Junij.

AMSTERDAM, 14 JANUARIJ 1868.

JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *LONDEN*. CREDIT.

Per *Diana*.

500 Balen Bruine Peper.
Bruto Cwt. 382. 3. 12
ggt. 1. Cwt. 4. 1. 24.
Journ. f°. 2 — Tarra 4. » 17. 3. 12. » 22. 1. 8
Cwt. 360. 2. 4 à $3^1/_{16}$ p. £ 515. 5. 4

Onkosten.

Courtage ½ %. . . . . £ 2. 11. 6
Declaratie . . . . » 1. 10. 8
Repareren en Merken . . . . . . » 3. 5. 2
Verschepen, enz. . . . . » 8. 14. 6
Kleine Onkosten . . . . » 1. 12. 3 » 17. 4. 1
£ 532. 19. 5
Commissie 2 %. » 10. 13. 2
Per 18 April. £ 543. 12. 7
Onkosten Alhier — à f 11.72^5 — f 6374 | 05

Jan. 14 — Premie van Assurantie en Polis . . . . f 33.50
» 18 — Vracht 13/. per Ton is
£ 12. 10. — à f 11.75 . f 146.88
Bij 15 % » 22.03
» 168.91
» » — Inklaren, etc . . . . » 8.20
» 20 — Lossen en Opslaan . . . . » 37.12
» 28 — Briefport, enz. . . . . » 10.20 — » 257 | 93

f 6631 | 98

CALCULATIE.

500 Balen Bruine Peper.
Bruto 18890 K°.
ggt. 1½. 750
Tarra 2½. 1250 2000 »
Netto 16890 K°. à $20^1/_4$ c. p. ⅛ K°. . . f 6840.45
Af 2 % . » 136.81
f 6703.64
Cont. 1% » 67.04 — f 6636 | 60

2.

Inkoopboek voor Goederen van Buitenslands.

AMSTERDAM, 16 FEBRUARIJ 1868.

	F. DE LA GIRONDE te *MARSEILLE*.	CREDIT.		
	per *Genoveva*.			
	200 Ceroenen Zoete Barbarijsche Amandelen.			
	Bruto 23908 K°.			
Journ. f°. 2.	Tarra $5^1/_2$. 1100 »			
	Netto 22808 K°. à fr. 56.— p. 50 K°.			
	franco a. b.	fr. 25544.96		
	Commissie 2 %	» 510.90		
	Per Contant .	fr. 26055.86		
		à *f* 56.25	*f* 12213	68
	Onkosten Alhier.			
Feb. 16	Premie van Assurantie en Polis	*f* 141.—		
Mrt. 29	Vracht *f* 48.— per Last . . . . *f* 573.80			
	Bij 10 % » 57.38			
		» 631.18		
» 30	Inklaren	» 12.—		
» »	Lossen en Opslaan	» 40.80		
» »	Briefport, enz.	» 8.20	» 833	18
			f 13046	86

CALCULATIE.

	200 Ceroenen Zoete Barbarijsche Amandelen.			
	Bruto 23762 K°.			
	uitslag $2^1/_2$. 500 »			
	23262 K°.			
	g.gt. 3. 600			
	Tarra 7. 1400 2000 »			
	Nettto 21262 K°. à *f* $31.62^1/_2$c. p. 50 K°. .	*f* 13448.21		
	Af 2 %. .	» 268.96		
		f 13179.25		
	Cont. 1 % .	» 131.79	*f* 13047	46

3.

Inkoopboek voor Goederen van Buitenslands.

AMSTERDAM, 21 MAART 1868.

	CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN*.	CREDIT.		
	per *Diana*.			
	40 Vaten Palm-Olie.			
	Bruto Cwt. 374. 2. 8			
	g.gt. 4 ℔ 1. 1. 20			
	tar 16 ℔ p. Cwt. 53. 2. 1 54. 3. 21			
	Netto Cwt. 319. 2. 15 à 38/6	£ 615. 5. 11		
	Disconto $2^1/_2$ %	» 15. 7. 8		
		£ 599. 18. 3		
	Onkosten.			
	Courtage $^1/_2$ %. . . . . £ 3. 1. 6			
	Declaratie, Certificaat. . . . . . » 1. 2. 3			
	Verschepen, enz. . . . . » 3. 16. 5			
	Briefpoıten, Onkosten, etc. . . . » 1. 18. 7	» 9. 18. 9		
		£ 609. 17. —		
	Commissie 2 %.	» 12. 3. 11		
	Per Contant . .	£ 622. 0. 11		
		à *f* 11.80	*f* 7340	14
	Onkosten Alhier.			
Mrt. 21	Premie van Assurantie en Polis. . . . . *f* 41.—			

200 KRAJANGS JAVA SUIKER VAN AMSTERDAM NAAR HAMBURG

Datum	Omschrijving				
1868. Jan. 18	200 Kranjangs Java Suiker.				
	Bruto 50986 K°.				
	Af 1 % 510 »				
	50476 K°.				
	Tarra 12 % 6057 »				
Journ. f°. 2.	Netto 44419 K°. à *f* 24.— per 100 K°. .		*f* 10660.56		
	Af 1 %		» 106.61		
			f 10553.95		
	Cont. 1 %		» 105.54		
			f 10448.41		
	Onkosten.				
	Ontvang en Weegloon	*f* 52.20			
	Schuitvracht, enz.	» 48.–			
	Declaratie.	» 5.15			
	Courtage ½ %	» 53.30			
	Premie van Assurantie over *f* 12000.				
	à ½ % en Polis.	» 61.—			
	Kleine Onkosten.	» 12.–	» 231.65	*f* 10680	06
Junij 30	Rente P. M.		*f* 68.83		

AAN J. NEUHAUS & SOHN PER »*BRAUNSCHWEIG*" Kapt. C. VON VINCKE.

Datum	Omschrijving				
1868. Mrt. 16	J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG*.		Debet.		
	Voor het Netto Provenu van				
	200 Kranjangs Java Suiker.				
	Bruto 104972 ℔				
	g.gt. 1 % 1050				
	Tarra 12 % 12597 13647 »				
	Netto 91325 ℔ à 5⅜ gr. p. ℔.		B°. M. 15339.12		
	Rabat 8⅔ % .		» 1329.06		
Journ. f°. 4.			B°. M. 14010.06		
	Cont. 1 %. . .		» 140.02		
			B°. M. 13870.04		
	Af Onkosten.				
	Vracht	Cm. 465.10			
	Stadertol	» 52.08			
	Vervoeren en Arbeidsloon. . .	» 192.00			
	Inkomende Tollen	» 80.00			
	Brand-Assurantie en Pakhuis-huur	» 40.00			
	Courtage ⅚ %	» 116.12			
	Briefporten, enz.	» 39.05			
	Rente over Cm. 790.02 van 21 Jan.—12 Maart à 5 %. . .	» 5.10			
		Cm. 991.13			
	à 125	B°. M. 793.07			
	Commissie 2 %	» 277.06	» 1070.13		
			B°. M. 12799.07		
			à *f* 35.60	*f* 11391	60

50 VATEN MEEKRAP VAN AMSTERDAM NAAR NEW-YORK AAN CH. SEWARD & SON, PER »THE AMERICAN" KAPT. TH. YANKEE.

Datum	Omschrijving					
1868. Febr. 3	50 Vaten Meekrap.					
	Bruto 30341 K°.					
	g.gt. 2 % 607					
	Tarra 2281 2888 »					
	Netto 27453 K°. à f 29¼ p. 50 K°.			f 16060.–		
	Af 2 % . .			» 321.20		
Journ. f°. 2.				f 15738.80		
	Cont. 1 %.			» 157.39		
				f 15581.41		
	Vaten . . .			» 150.—		
				f 15731.41		
	Onkosten.					
	Schuitvracht, enz.	f 21.10				
	Ontvangloon	» 10.–				
	Declaratie	» 5.20				
	Courtage ½ %.	» 80.30				
	Premie van Zee-Assurantie over f 18000.– à 1¼ % en Polis . .	» 226.—				
	Kleine Onkosten	» 12.15		» 354.75	f 16086	16
Junij 30	Rente P. M.			f 189.46		

1868.

50 VATEN SURINAAMSCHE SUIKER VAN AMSTERDAM NAAR LONDEN

1868. Feb. 11	50 Vaten Surinaamsche Suiker.			
	Bruto 35226 K°.			
	Af 1 % 352 »			
	34874 K°.			
	2 % 697 »			
	34177 K°.			
	Tarra 20 % 6835 »			
Journ. f°. 2	Netto . . . 27342 K°. à *f* 24.— p. 100 K°.	*f* 6562.08		
	Af 2 % . .	» 131.24		
		f 6430.84		
	Cont. 1 % .	» 64.31		
		f 6366.53		
	Onkosten.			
	Ontvangen en Wegen . . . . *f* 48.50			
	Verschepen . . . . » 31.—			
	Declaratie . . . . » 7.20			
	Courtage ½ % . . . . » 32.81			
	Premie van Assurantie over *f* 7000.—			
	à ½ % en Polis . . . . » 36.—			
	Kleine Onkosten. . . . . » 8.15	» 163.66	*f* 6530	19
Junij 30	Rente P. M.	*f* 21.04		

AAN CAMBRIDGE & C°. PER »*QUEEN OF OCEAN*" Kapt. J. LINCOLN.

1868. Mrt. 10	CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN*.		DEBET.		
	Voor het Netto Provenu van				
	50 Vaten Surinaamsche Suiker.				
	Bruto Cwt. 691. —. —				
	Tarra 13 % » 89. 3. 9				
	Netto Cwt. 601. 0. 19 à 22/. .		£ 661. 5. 9		
Journ. f°. 4.	Cont. 2 % .		» 13. 4. 6		
			£ 648. 1. 3		
	Af Onkosten.				
	Vracht 10/. per Ton en 10 %	£ 19. 16. 9			
	Dok-Onkosten	» 22. 5. —			
	Briefport, enz.	» 2. 1. —			
	Commissie 2 %.	» 13. 4. 6	» 57. 7. 3		
			£ 590. 14. —		
			à *f* 11.80	*f* 6970	26

Verkoopboek.

AMSTERDAM, 9 JANUARIJ 1868.

Journ. f°. 3.

D. FRANEKER. DEBET.

100 Balen Java Koffij.
Bruto 6176 K°.
Tarra 3 % 185 »
Netto 5991 K°. à $38\frac{1}{4}$c. p. ½ K°. . . . *f* 4583.11
Reg. 1 % . . . . . » 45.83
f 4628.94
Cont. $1\frac{1}{2}$ % . . . . » 68.75
f 4560.19
Af 4 M. Huur à $3\frac{1}{2}$c. » 14.— | *f* 4546 | 19

14

Journ. f°. 3.

L. J. VAN ZUTPHEN. DEBET.

Op Promesse na 3 dezer.
200 Balen Java Koffij.
Bruto 12345 K°.
Tarra 3 % 370 »
Netto 11975 K°. à $38\frac{1}{2}$c. p. ½ K°. . . *f* 9220.75
Reg. 1 % . . . . » 92.21
f 9312.96
Af 4/M. Huur à $3\frac{1}{2}$c. . » 28.—
f 9284.96
Promesse-Zegel . . . . » 6.55
Per 18 April. | *f* 9291 | 51

21

Journ. f°. 3.

N. G. VAN SLEESWIJK. DEBET.

400 Balen Java Rijst.
Bruto 40216 K°.
g.gt. 2 % 804
Tarra 3 K°. 1200 2004 »
Netto 38212 K°. à *f* 9.— per 50 K°. . . . *f* 6878.16
Af 2 % . . . . . . » 157.56
f 6740.60
Cont. 2 % . . . . . » 134.81
f 6605.79
Afleveren à 5c. per Baal. . » 20.— | *f* 6625 | 79

Verkoopboek.

AMSTERDAM, 30 JANUARIJ 1868.

Journ. f°. 3

J. J. VAN DUYVENDRECHT. DEBET.

24/4 Kisten China Thee.
Bruto 1206 K°.
Tarra 11 264 »
Netto 942 K°. à 135c. per ½ K°. . . . *f* 2543.40
Af 1 % . . » 25.43
f 2517.97
Af Regten.
Bruto 1230 K°.
Tarra 25 % 307 »
Netto 923 K°. à *f* 20.— *f* 184.60
Synd. 13 %. » 24.— » 208.60
Per 30 April. | *f* 2309 | 37

7 FEBRUARIJ.

Journ. f°. 3.

R. VAN BLOKZIEL. DEBET.

500 Balen Bruine Peper.
Bruto 18890 K°.
ggt. 1½ K°. 750
Tarra 2½ » 1250 2000 »
Netto 16890 K°. à $23\frac{1}{2}$c. per ½ K°. . . . *f* 7938.30
Af 2 %. » 158.76
Per 7 Mei. | *f* 7779 | 54

10

Journ. f°. 3.

G. VAN DOETICHEM. DEBET.

40/4 Kisten China Thee.
Bruto 2004 K°.
Tarra 11 K°. 440 »
Netto 1564 K°. à 134c. per ½ K°. . . *f* 4191.52
Af 1%. . » 41.92
f 4149.60
Af Regten.
Bruto 2044 K°.
Tarra 25 %. 511 »
Netto 1533 K°. à *f* 20.— *f* 206.60
Synd. 13 %. » 26.86 » 233.46
f 3916.14
Af 10 M. Huur à 50c. . . » 25.—
Per 10 Mei. | *f* 3891 | 14

AMSTERDAM, 25 FEBRUARIJ 1868.

Journ. f°. 3.
D. VAN GRAMSBERGEN. DEBET.
30 Vaten Maryland Tabak.
Netto 10122 K°.
Raff. 196
2 %. 202 — 398 »
9724 K°.
8 %. 778 »
Netto 8946 K°. à 30c. per $^1/_2$ K°. . . . . . . f 5367.60
Af 1 % . . » 53.68
f 5313.92
Cont. 1 % . » 53.14 — f 5260 | 78

12 MAART.

Journ. f°. 3.
C. VAN WAVERVEEN. DEBET.
20 Balen Mocha Koffij.
Bruto 2424 K°.
Tarra 10 %. 242 »
Netto 2182 K°. à 54c. per $^1/_2$ K°. . . . . f 2356.56
Cont. 1 %. . » 23.57 — f 2332 | 99
In Commissie van GEFFERSON & C°. te *Londen*.

26

Journ. f°. 3.
P. VAN HAARLEM. DEBET.
20 Vaten Maryland Tabak.
Netto 6748 K°.
Raff. 131
2 % 135 — 266 »
6482 K°.
8 %. 519 »
Netto 5963 K°. à 29$^1/_2$c. per $^1/_2$ K°. . . . . f 3518.17
Af 1 %. . » 35.18
f 3482.99
Cont. 1 %. . » 34.83 — f 3448 | 16

29

Journ. f°. 3.
P. VAN DOESBORGH. DEBET.
15 Balen Mocha Koffij.
Bruto 1818 K°.
Tarra 10 %. 182 »
Netto 1636 K°. à 55c. per $^1/_2$ K°. . . . f 1799.60
Cont. 1 % . » 18.— — f 1781 | 60
In Commissie van GEFFERSON & C°. te *Londen*.

AMSTERDAM, 8 FEBRUARIJ 1868.

Journ. f°. 4.
GEFFERSON & C°. te *LONDEN*. DEBET.
per *Diana*.
100 Kranjangs Java Suiker.
Bruto 25446 K°.
Af 1 % 254 »
25192 K°.
Tarra 12 % 3023 »
Netto 22169 K°. à f 24$^3/_4$ p. 100 K°. . f 5486.82
Af 1 % . . » 54.87
f 5431.95
Onkosten.
Ontvang- en Weegloon en Repareren . . . f 31.—
Scheepbrengen . . . . » 22.10
Declaratie . . . . » 8.20
Courtage $^1/_2$ %. . . . . » 27.43
Kleine Onkosten. . . . . » 8.25 » 96.98
f 5528.93
Per 8 Mei. Provisie à 2 %. . » 110.58 — f 5639 | 51

20

Journ. f°. 4.
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG*. DEBET.
per *Willem III*.
36/4 Kisten Java Joosjes Thee G. K. als:
24/4. Bruto 1216 K°.
Tarra 10. 240 » Netto 976 K°. à 101c. . . f 1971.52
12/4. Bruto 628 K°.
Tarra 11. 132 » » 496 » » 95c. . . » 942.40
f 2913.92
Af 1 %. . . » 29.14
f 2884.78
Af Regten.
Bruto 1880 K°.
Tarra 25 % 470 » Netto 1410 K°. à f 20. f 282.—
Synd. 13 % . . » 36.66 » 318.66
f 2566.12
Onkosten.
Scheepbrengen, Merken, Voorzien. . . . f 6.05
Declaratie. . . . . » 5.20
Courtage 1 %. . . . . » 28.85
Briefport, enz. . . . . » 5.25 » 45.35
f 2611.47
Per 20 Mei. Provisie 2 %. . . » 52.23 — f 2663 | 70

AMSTERDAM, 7 MAART 1868.

	GEFFERSON & C°. te *LONDEN*. DEBET.		
	per *Diana*.		
	150 Pakken inhoudende 900 gezouten Kalfsvellen.		
	Netto 6452 K°. à *f* 29.– p. 50 K°. . . . . . *f* 3742.16		
Journ. f°. 4.	Onkosten.		
	Pakloon . . . . *f* 45.—		
	Courtage 1 %. . . . . » 37.42		
	Verschepen, enz. . . . . » 20.15		
	Declaratie . . . . » 7.50		
	Briefport, Wisselcourtage, enz. . . . . . . » 12.10 » 122.17		
	f 3864.33		
	Per 7 Junij. Provisie à 2 % . . » 77.29	*f* 3941	62

AMSTERDAM, 1 JANUUARIJ 1868.

	DE VOLGENDEN. DEBENT.				
	Voor het Kapitaal waarmede ik voornemens ben op heden mijnen Handel te beginnen onder de firma van				
	KASSA-REKENING.				
Journ. f°. 1.	Voor Kontanten in Diversen	*f* 14277	25		
	GOEDEREN-REKENING, als volgt:				
	300 Balen Java Koffij . . . . *f* 13375.63				
	96/4 Kisten China Thee . . . . » 7968.43				
	10 Vaten Meekrap . . . . . . » 3092.11				
	400 Balen Java Rijst . . . . . » 6055.30	» 30486	47		
	EFFECTEN-REKENING, als volgt:				
	f 20000.– Obl. Rusl. HOPE & C°. 5 % *f* 20200.–				
	» 12000.– N. W. S. $2^1/_2$ %. . . . . . » 7545.–	» 27745	—		
	SCHEEPSPARTEN-REKENING, als:				
	1/8 in het Fregat *Voorwaarts*, Kapitein R. REGTDOORZEE. . . *f* 5681.—				
	1/8 in het Brikschip *Leontine*, Kapitein CH. PAGUIN . . . . » 3000.—	» 8681	–		
	A. VAN DOKKUM DD. . . . . . . *f* 6524.81				
	B. VAN BOLSWARD DD . . . . . » 8670.25				
	C. VAN DE LEMMER DD . . . . . » 3615.22	» 18810	28	*f* 100000	—
	17				
Journ. f°. 5.	L. J. VAN ZUTPHEN DD. CREDIT.				
	Voor zijne Promesse per 18 April	. . . .	.	*f* 9291	51
	23				
	JAMES, HENDERSON. TAYLOR & C°. te *LONDEN*, M/R. DEBET.				
Journ. f°. 5.	Voor hunne Traite £ 540.—. — %. BARING BROTHERS per 18 April, heden geaccepteerd à *f* $11.72^1/_2$	. . .	.	*f* 6331	50

AMSTERDAM, 8 FEBRUARIJ 1868.

	GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R. CREDIT.				
Journ. f°. 5.	Voor mijne Traite in dato heden °/. Eigen per 8 Mei £ 477. 11. 11. à *f* 11.80 . . .	. . . .	.	*f* 5635	63
	£ 477. 11. 11 à *f* 11.70	*f* 5587	87		
	24				
	F. DE LA GIRONDE TE *MARSEILLE*. M. R. DEBET.				
	Voor Remise aan hem door FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs*, als het Netto Provenu van Onderstaanden Wissel.				
Journ. f°. 5.	Wissel op P. LYONNAIS per 21 Februarij . .	fr. 25000	–		
	Af.				
	Verlies tusschen *Parijs* en *Marseille* fr. 31.10				
	Wissel-Courtage van fr. 24879.52 . . » 24.88				
	Briefport . . . . » 2.—				
	Provisie $^1/_4$ % over fr. 25000 . . . » 62.50	» 120	48		
		fr. 24879	52		
	Frs. 25000.— op *Parijs* hebben gekost à *f* 56.—	. . . .	.	*f* 11666	67
	27				
Journ. f°. 5.	J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* H/R. CREDIT. Voor hunne Remise op E. VAN NIJKERK per 21 Mei	. . . .	.	*f* 2600	–
	7 MAART.				
	GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R. CREDIT.				
Journ. f°. 5.	Voor mijne Traite in dato heden °/. Eigen per 7 Junij £ 325. —. — à *f* 11.80 . . .	. . . .	.	*f* 3835	—
	£ 325. —. — à *f* 11.70	*f* 3802	50		
	14				
Journ. f°. 6.	CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R. CREDIT. Voor mijne Traite voor mijne rekening £ 90. —. — per Zigt, op heden aan GEFFERSON & C°. te *Londen* voor hunne rekening geremitteerd à *f* 11.80	. . . .	.	*f* 1062	—

AMSTERDAM, 16 MAART 1868.

	J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg* M/R. CREDIT.				
	Voor hunne Remise voor mijne Rekening aan CAMBRIDGE & C°. te *Londen*:				
	£ 600. —. — à B°. M. 13. $3^1/_2$.	B°. M. 7931	04		
	Wissel-Courtage 1 $^0/_{00}$. . . .	» 7	15		
Journ. f°. 6.		B°. M. 7939	03		
		à *f* 35	60	*f* 7065	88
	31				
	HENDRIK VAN BEVERWIJK. CREDIT.				
	Voor Premie van Assurantie en Polissen volgens Nota.				
Journ. f°. 6.	Op Diverse Goederen	*f* 538	50		
	» het Casco van het Barkschip *Koningrijk Holland*, voor eene Reis naar *Batavia* en terug *f* 60000.— 3 % en 3 % en Polis.	» 3601	—		
				f 4139	50

Van het Hulpboek »Memoriaal" bestaan twee verschillende vormen.

De thans meest gebruikelijke is die, zoo als wij hem hier gegeven hebben.

Men zou dezen vorm een Half Journaal kunnen noemen, omdat eenerzijds òf de Debiteur òf de Crediteur vermeld wordt met zoodanige omschrijving, dat de keerzijde gemakkelijk is te vinden.

De andere vorm is eene eenvoudige vermelding van de plaats gehad hebbende zaken, op de wijze zoo als in de Memorialen A, B en C is vermeld.

1.
Kasboek.

DEBET. KASSA.

Datum	Omschrijving	f	c.
1868.			
Jan. 1	Aan Contanten in Kas	*f* 14277	25
» 3	» **Debiteuren**. A. VAN DOKKUM.	» 6524	81
» 18	» **Associatie-Cassa,** Kwitantie N°. 1.	» 10663	10
» 25	» **Idem.** d°. » 2.	» 9000	—
» 26	» **J. Neuhaus & Sohn** te *Hamburg* M/R. . . . . Voor mijne Traite B°. M. 6000.— °/. CARL HIRSCH à *f* 35.25.	» 5287	50
		f 45752	66
Febr. 4	Aan **Remise Rekening.** Voor bij de Ned. Bank verdisconteerd de Promesse van L. J. VAN ZUTPHEN per 18 April	» 9291	51
» 13	» **Beleening-Rekening.** O/G. Voor van L. DEN HELDER op Prolongatie	» 10000	—
» 17	» **Associatie-Cassa.** Kwitantie N°. 3.	» 2666	67
» 28	» **D. van Gramsbergen DD**.	» 5260	78
		f 72971	62
Mrt. 1	Aan **Associatie-Cassa.** Kwitantie N°. 4.	» 560	—
» 10	» **Cambridge & C°.** te *Londen* M/R. Voor mijne Traite £ 500. —. — °/. P. VAN ALKMAAR à *f* 11.80.	» 5900	—
» 31	» **P. van Haarlem D. D.**	» 3448	16
» »	» **P. van Doesborgh D. D.**	» 1781	60
		f 84661	38

Journ. f°. 6 en 7.

1.

KASSA. CREDIT.

Datum	Omschrijving	f	c.
1868.			
Jan. 10	Per **Crediteuren,** M. PORTUGAL	*f* 9105	45
» 12	» **Scheepsparten.** Voor aan P. BRAZILIAAN voor mijn $^1/_8$ in de Uitrusting van de Brik *Leontine*	» 628	15
» 18	» **Crediteuren,** R. VAN WAARDENRIJK	» 15663	10
» 25	» **Scheepsparten.** Voor van L. VAN BEIJEREN gekocht $^3/_{16}$ Aandeel in het Barkschip *Koningrijk Holland*.	» 9000	—
» 31	» **Onkosten.** Zie Onkostboek f°. 1	» 592	46
» »	» **Particuliere Rekening**	» 400	—
		f 35389	16
Feb. 4	Per **Interest Rekening.** Voor aan de Nederl. Bank, Disconto van *f* 9291.51, 75/d. à 4 °/₀	» 77	43
» 6	» **A. van Appingadam D. C.**	» 12503	18
» 13	» **Interest Rekening.** Voor aan L. DEN HELDER Provisie van Prolongatie *f* 10000.— à 1 °/₀₀	» 10	—
» 14	» **L. van Borculo D. C.**	» 6366	53
» 17	» **Wissel Rekening.** Voor van P. VAN MIJDRECHT gekocht fr. 25000.— op P. LYONNAIS te *Parijs* per 21 Februarij . . .	» 11666	67
» 28	» **Onkosten.** Zie Onkostboek f°. 1.	» 339	55
» »	» **Particuliere Rekening**	» 400	—
		f 66752	52
Mrt. 1	Per **F. de la Gironde** te *Marseille* M/R. Voor zijne Traite fr. 1200.— °/. PH. ROUSSEAU per Zigt, aan L. EDAM.	» 560	—
» 3	» **Rederij Koningrijk Holland.** Voor Diverse Reparatiën .	» 1216	60
» 14	» **Interest Rekening.** Voor aan L. DEN HELDER Rente en Provisie van Prol. *f* 10/m.	» 35	—
» 23	» **Rederij Koningrijk Holland.** Voor Diverse Handgelden .	» 420	—
» 27	» **J. Neuhaus & Sohn** te *Hamburg* M/R. Voor hunne Traite B°. M. 1100.— °/. F. KAISER per Zigt aan A. APEL.	» 978	31
» 31	» **Onkosten.** Zie Onkostboek f°. 1	» 1385	84
» »	» **Particuliere Rekening**	» 400	—
» »	» Saldo.	» 12913	11
		f 84661	38

Journ. f°. 7 en 8.

1.
Kassiersboek.

DEBET. ASSOCIATIE-CASSA.

1868. Jan. 12	Aan **B. van Bolsward D. D.**	*f* 8670	25
» »	» **C. van de Lemmer D. D.**	» 3615	22
» »	» **D. Franeker D. D.**	» 4546	19
» 24	» **N. G. van Sleeswijk D. D.**	» 6625	79
Mrt. 19	» **C. van Waverveen D. D.**	» 2332	99
April 1		*f* 25790	44

Journ. f°. 7.

Hoewel het Kasssiersboek, even als het Kasboek van Maand tot Maand wordt opgeteld, zoo hebben wij evenwel om der wille van den kleinen omvang alhier de Drie Maanden maar doorgeteld.

1.

ASSOCIATIE-CASSA. CREDIT.

1868. Jan. 20	Per Kwitantie N°. 1.	*f* 10663	10
» 25	» dito » 2.	» 9000	—
Febr. 17	» dito » 3.	» 2666	67
Mrt. 1	» dito » 4.	» 560	—
April 1		*f* 22889	77

1.
Onkostenboek.

AMSTERDAM, JANUARIJ 1868.

2	Aan de Kleine Kas	*f*	100	—
18	» Vracht van 500 Balen Bruine Peper van *Londen* ontvangen	»	168	91
21	» de Kleine Kas	»	100	—
31	» 't Blaauwhoeden Veem	»	98	20
»	» Onkosten op 60 Vaten Tabak	»	21	20
»	» den Schuitenvoerder	»	56	15
»	» Pakhuishuur, 2 Zolders *Fortuin*	»	48	—
	Geboekt Kasboek f°. 1	*f*	592	46
	FEBRUARIJ.			
9	Aan de Kleine Kas	*f*	100	—
29	» 't Blaauwhoeden Veem	»	92	60
»	» Huur van 36/4 Kisten Thee	»	58	50
»	» den Schuitenvoerder	»	40	45
»	» Pakhuishuur, 2 Zolders *Fortuin*	»	48	—
	Geboekt Kasboek f°. 1	*f*	339	55
	MAART.			
5	Aan Vracht van 50 Balen Mocha Koffij van *Londen*	*f*	58	16
10	» de Kleine Kas	»	100	—
»	» Pakloon van 900 Kalfsvellen	»	45	—
26	» Afleveren van 20 Vaten Maryland Tabak	»	12	15
29	» Vracht van 200 Ceroenen Amandelen van *Marseille*	»	631	18
31	» 't Blaauwhoeden Veem	»	110	20
»	» den Schuitenvoerder	»	31	15
»	» Pakhuishuur, 2 Zolders *Fortuin*	»	48	—
»	» Diverse Salarissen	»	350	—
	Geboekt Kasboek f°. 1	*f*	1385	84

MODEL

VAN EEN

JOURNAAL.

VOLGENS DE MAANDELIJKSCHE METHODE.

In de volgende 8 bladzijden is vervat de tot Journaal uitgewerkte inhoud der voorgaande Hulpboeken, onmiddelijk uit die boeken zelve getrokken.

Wij hebben de drie maanden, in die boeken vervat, beschouwd als slechts éene maand te zijn.

Eene enkele maand van het Memoriaal A op zich zelve zou te klein zijn, om een duidelijk denkbeeld van het combinerend beginsel der maandelijksche Methode te geven; daarom hebben wij gemeend niet 30 maar 90 dagen te combineren, wat in beginsel toch hetzelfde uitmaakt.

AMSTERDAM. 1 JANUARIJ 1868.

DIVERSEN AAN KAPITAAL-REKENING.					
Voor mijne zuivere bezitting op heden volgens Memoriaal f°. 1.					
KASSA-REKENING.					
Voor Kontanten in Diversen		*f* 14277	25		
GOEDEREN-REKENING, als volgt:					
300 Balen Java Koffij . . .	*f* 13375.63				
96/4 Kisten China Thee	» 7963.43				
10 Vaten Meekrap	» 3092.11				
400 Balen Java Rijst	» 6055.30	» 30486	47		
EFFECTEN-REKENING, als volgt:					
f 20000.— Obl. Rl. Hope & C°. 5 %.	*f* 20200.—				
» 12000.— N. W. S. $2\frac{1}{2}$ %.	» 7545.—	» 27745	—		
SCHEEPSPARTEN-REKENING, als:					
1/8 Fregat *Voorwaarts*.	*f* 5681.—				
1/8 in het Brikschip *Leontine* . .	» 3000 —	» 8681	—		
DIVERSE DEBITEUREN, als volgt:					
A. van Dokkum	*f* 6524.81				
B. van Bolsward	» 8670.25				
C. van de Lemmer	» 3615.22	» 18810	28	*f* 100000	—
31 MAART.					
GOEDEREN AAN DIVERSE CREDITEUREN.					
Voor Diverse Inkoopen volgens Inkoopboek f°. 1 & 2.					
60 Vaten Maryland Tabak, van M. Portugal.		*f* 9105	45		
300 Kranj. Java Suiker, van R. van Waardenrijk.		» 15663	10		
40 Vaten Meekrap, van A. van Appingadam.		» 12503	18		
50 Vaten Surin. Suiker, van L. van Borculo.		» 6366	53		
36/4 Kn. J. Joosjes Thee, van C. van Arnhem.		» 2507	62		
1200 Gezouten Kalfsvellen, van B. van Edam . .		» 4994	96	» 51140	84
Transporteren f°. 2. .		. . . .	.	*f* 151140	84

2.

Transport van f°. 1 .	. . . .	.	*f* 151140	84
GOEDEREN AAN DIVERSEN.				
Voor de Navolgende Goederen van Buitenslands ontvangen volgens Inkoop-Boek voor Goederen van Buitenslands f°. 1 & 2.				
500 Balen Bruine Peper van *Londen*	*f* 6631	98		
200 Cer. Zoete Barb. Amandelen van *Marseille*.	» 13046	86		
	f 19678	84		
AAN JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *LONDEN* M/R.				
Voor de factuur van 500 Balen Bruine Peper £ 543. 12. 7	*f* 6374	05		
AAN F. DE LA GIRONDE te *Marseille* M/R.				
Voor de factuur van 200 Ceroenen Amandelen fr. 26055.86	» 12213	68		
AAN ONKOSTEN, als volgt:				
Op 500 Balen Peper . . . . . . *f* 257.93				
» 200 Ceroenen Amandelen . . » 833.18	» 1091	11		
			» 19678	84
DIVERSEN AAN DIVERSEN.				
Voor de navolgende Goederen aan de Onderstaanden ter verkoop gezonden volgens Consignatie-Boek f°. 1 à 3.				
GOEDEREN VAN *AMSTERDAM* NAAR *HAMBURG*, ONDER J. NEUHAUS & SOHN.				
200 Kranjangs Java Suiker	*f* 10680	06		
GOEDEREN VAN *AMSTERDAM* NAAR *NEW-YORK*, ONDER CH. SEWARD & SON.				
50 Vaten Meekrap	» 16086	16		
GOEDEREN VAN *AMSTERDAM* NAAR *LONDEN*, ONDER CAMBRIDGE & C°.				
50 Vaten Surinramsche Suiker.	» 6530	19		
	f 33296	41		
AAN GOEDEREN, als volgt:				
200 Kranjangs Java Suiker.	*f* 10448	41		
50 Vaten Meekrap	» 15731	41		
50 Vaten Surinaamsche Suiker . . .	» 6366	53		
Transporteren f°. 3 .	*f* 32546	35	*f* 170819	68

3.

Transport van f°. 2. .	*f* 32546	35	*f* 170819	68
AAN ONKOSTEN, als volgt:				
Op 200 Kranjangs Java Suiker . *f* 231.65				
» 50 Vaten Meekrap. . . . . . » 354.75				
» 50 Vaten Surin. Suiker . . » 163.66	» 750	06	» 33296	41
DIVERSE DEBITEUREN AAN DIVERSEN.				
Voor de navolgende Verkoopen. Zie Verkoopboek f°. 1 à 3.				
D. FRANEKER . . . . . . 100 Balen Java Koffij.	*f* 4546	19		
L. J. VAN ZUTPHEN. . . . 200 d°. d°. d°.	» 9291	51		
N. G. VAN SLEESWIJK. . . 400 d°. Java Rijst.	» 6625	79		
J. J. v. DUYVENDRECHT. . 24/4 Kisten China Thee.	» 2309	37		
R. VAN BLOKZIEL . . . . 500 Balen Bruine Peper.	» 7779	54		
G. VAN DOETICHEM. . . . 40/4 Kisten China Thee.	» 3891	14		
D. VAN GRAMSBERGEN . . 30 Vn. Maryland Tabak.	» 5260	78		
C. VAN WAVERVEEN. . . 20 Balen Mocha Koffij.	» 2332	99		
P. VAN HAARLEM . . . . 20 Vn. Maryland Tabak.	» 3448	16		
P. VAN DOESBORGH . . . 15 Balen Mocha Koffij.	» 1781	60		
	f 47267	07		
AAN GOEDEREN, als volgt:				
100 Balen Java Koffij . . . . . *f* 4546.19				
200 d°. d°. d°. . . . . . . » 9284.96				
400 Balen Java Rijst. . . . . . » 6605.79				
24/4 Kisten China Thee . . . . » 2309.37				
500 Balen Bruine Peper . . . . » 7779.54				
40/4 Kisten China Thee. . . . » 3891.14				
30 Vaten Maryland Tabak. . . » 5260.78				
20 d°. d°. d°. . . . » 3448.16	*f* 43125	93		
AAN GOEDEREN IN COMMISSIE, als:				
Van GEFFERSON & C°.				
20 Balen Mocha Koffij. . . . . *f* 2332.99				
15 d°. d°. d°. . . . . » 1781.60	» 4114	59		
AAN ONKOSTEN, als volgt:				
Promesse-Zegel . . . . *f* 6.55				
Afleveren van 400 Balen Rijst. . » 20.–	» 26	55		
			» 47267	07
Transporteren f°. 4. .	. . . .	.	*f* 251383	16

Transport van f°. 3. .	. . . . .	.	*f* 251383 16
DIVERSEN AAN DIVERSEN. Voor de navolgende facturen, volgens Factuur-boek f°. 1 en 2.			
GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R. 100 Kranjangs Java Suiker. . . *f* 5639.51; 900 Gezouten Kalfsvellen. . . . » 3941.62	*f* 9581	13	
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* H/R. . . 36/4 Kisten Java Joosjes Thee.	» 2663	70	
	f 12244	83	
AAN GOEDEREN, als volgt: 100 Kranjangs Java Suiker. . . *f* 5431.95; 36/4 Kisten Java Joosjes Thee. . » 2566.12; 900 Gezouten Kalfsvellen. . . . » 3742.16	*f* 11740	23	
AAN ONKOSTEN, als volgt: Op 100 Kranjangs Java Suiker . *f* 96.98; » 36/4 Kisten J. Joosjes Thee. » 45.35; » 900 Gezouten Kalfsvellen . . » 122.17	» 264	50	
AAN PROVISIE-REKENING, als volgt: 2% over 100 Kranjangs Java Suiker. *f* 110.58; 2% » 36/4 Kisten Thee . . . » 52.23; 2% » 900 Kalfsvellen. . . . . » 77.29	» 240	10	» 12244 83
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R. AAN GOEDEREN VAN AMSTERDAM NAAR *HAMBURG*, ONDER J. NEUHAUS & SOHN. Voor B°. M. 12799.07, zijnde het Netto Provenu van 200 Kranjangs Java Suiker, volgens Consignatie-Boek f°. 1.	. . . .	.	» 11391 60
CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R. AAN GOEDEREN VAN AMSTERDAM NAAR *LONDEN* ONDER CAMBRIDGE & C°. Voor £ 590. 14. – zijnde het Netto Provenu van 50 Vaten Surinaamsche Suiker, volgens Consignatie-Boek f°. 3.	. . . .	.	» 6970 26
Transporteren f°. 5. .	. . . .	.	*f* 281989 85

Transport van f°. 4.	. . . .	.	*f* 281989 85
REMISE-REKENING AAN DIVERSEN. Voor de Onderstaande Remisen volgens Memoriaal f°. 1 en 2.			
Promesse van L. J. v. ZUTPHEN p. 18 April.	*f* 9291	51	
Wissel op E. VAN NIJKERK p. 21 Mei.	» 2600	—	
	f 11891	51	
AAN DIVERSE DEBITEUREN. L. J. VAN ZUTPHEN, voor zijne Promesse. .	*f* 9291	51	
AAN J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* H/R. Hunne Remise op E. VAN NIJKERK.	» 2600	—	» 11891 51
JAMES, HENDERSON, TAYLOR & C°. te *LONDEN* M/R. AAN TRAITE-REKENING. Voor hunne Traite £ 540. –. — °/. BARING BROTHERS per 18 April volgens Memoriaal f°. 1.	. . . .	.	» 6331 50
DIVERSEN AAN GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R. Voor mijne Traites op hen, volgens Memoriaal f°. 2.			
WISSEL-REKENING. £ 477. 11. 11 op *Londen* p. 8 Mei. *f* 5587.87; » 325. –. — » d°. » 7 Junij. » 3802.50	*f* 9390	37	
INTEREST-REKENING. Koersverschil £ 477. 11. 11 à 10c. 47.76; d°. » 325. –. — » 10c. » 32.50	» 80	26	» 9470 63
F. DE LA GIRONDE te *MARSEILLE* M/R. AAN WISSEL-REKENING. Voor fr. 24879.52 aan hem geremitteerd door FERRÈRE LAFFITTE te *Parijs* als het Netto Provenu van fr. 25000.– op P. LYONNAIS te *Parijs* per 21 Febr., volgens Memoriaal f°. 2.	. . . .	.	» 11666 67
Transporteren f°. 6. .	. . . .	.	*f* 321350 16

Transport van f°. 5. .	. . . .	.	*f* 321350	16
GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R. AAN CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R.				
Voor £ 90. —. — door mij voor mijne rekening op de Laatsten getrokken, en aan de Eersten voor hunne rekening geremitteerd volgens Memoriaal f°. 2.	. . . .	.	» 1062	—
CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R. AAN J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R.				
Voor B°. M. 7939.03 door de Laatsten voor mijne rekening aan de Eersten geremitteerd in £ 600. —. — volgens Memoriaal f°. 3.	. . . .	.	» 7065	88
DIVERSEN AAN HENDRIK VAN BEVERWIJK.				
Voor Diverse Assurantiepremiën en Polissen volgens Memoriaal f°. 3.				
ONKOSTEN.				
Voor Premie van Assurantie op Diverse Goederen	*f* 538	50		
REEDERIJ *KONINGRIJK HOLLAND*.				
Voor Assurantie op het Casco van dit Schip.	» 3601	—	» 4139	50
KASSA AAN DIVERSEN.				
Voor Diverse Ontvangsten volgens Kasboek f°. 1.				
AAN J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R.				
Voor mijne Traite B°. M. 6000.— °/. C. HIRSCH.	*f* 5287	50		
AAN CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R.				
Voor mijne Traite £ 500. —. — °/. P. VAN ALKMAAR.	» 5900	—		
	f 11187	50	*f* 333617	54

Transport van f°. 6 . .	*f* 11187	50	*f* 333617	54
AAN REMISE-REKENING.				
Voor bij de Nederl. Bank verdisconteerd de Promesse van L. J. VAN ZUTPHEN per 18 April	» 9291	51		
AAN BELEENING-REKENING. O/G.				
Voor van L. DEN HELDER op Prolongatie genomen	» 10000	—		
AAN DIVERSE DEBITEUREN, als volgt;				
A. VAN DOKKUM . . . . *f* 6524.81				
D. VAN GRAMSBERGEN . . . . . . » 5260.78				
P. VAN HAARLEM . . . . » 3448.16				
P. VAN DOESBORGH . . . . » 1781.60	» 17015	35		
AAN ASSOCIATIE-CASSA, als volgt:				
Kwitantie N°. 1 . . . . *f* 10663.10				
dito » 2 . . . . » 9000.—				
dito » 3 . . . . » 2666.67				
dito » 4 . . . . » 560.—	» 22889	77	» 70384	13
ASSOCIATIE-CASSA AAN DIV. DEBITEUREN.				
Voor aan haar ter inkassering gegeven mijne Assignatiën op de Onderstaanden, volgens Kassiersboek f°. 1.				
B. VAN BOLSWARD	*f* 8670	25		
C. VAN DE LEMMER	» 3615	22		
D. FRANEKER	» 4546	19		
N. G. VAN SLEESWIJK	» 6625	79		
C. VAN WAVERVEEN	» 2332	99	» 25790	44
DIVERSEN AAN KASSA.				
Voor Diverse betalingen volgens Kasboek f°. 1.				
F. DE LA GIRONDE te *MARSEILLE* M/R.				
Voor zijne Traite fr. 1200.— °/. PH. ROUSSEAU	*f* 560	—		
Transporteren f°. 8 . .	*f* 560	—	*f* 429792	11

8.

AMSTERDAM, 31 MAART 1868.

Transport van f°. 7 . .	*f* 560	—	*f* 429792	11
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R. Voor hunne Traite B°. M. 1100.— %. F. KAISER	» 978	31		
DIVERSE CREDITEUREN, als volgt: M. PORTUGAL . . . . *f* 9105.45; R. VAN WAARDENRIJK . . . . . » 15663.10; A. VAN APPINGADAM . . . . . . » 12503.18; L. VAN BORCULO . . . . » 6366.53	» 43638	26		
WISSEL-REKENING. Voor fr. 25000.— op P. LYONNAIS te *Parijs* per 21 Februarij van P. VAN MIJDRECHT gekocht	» 11666	67		
SCHEEPSPARTEN, als volgt: Aan P. BRAZILIAAN voor 1/8 uitrusting *Leontine* . . . . *f* 628.15; Aan L. VAN BEIJEREN voor Aankoop ¦ van 3/16 Bark *Koningrijk Holland* . . . . » 9000.—	» 9628	15		
REEDERIJ *KONINGRIJK HOLLAND.* Diverse Reparatiën . . . . *f* 1216.60; Diverse Handgelden . . . . » 420.—	» 1636	60		
INTEREST-REKENING, als volgt: Disconto van *f* 9291.51. 75/d. 4 %. *f* 77.43; Provisie van Prol. *f* 10000.— 1 ‰. » 10.—; Rente en Provisie van Prolongatie *f* 10000.— . . . . » 35.—	» 122	43		
ONKOSTEN-REKENING. Voor Diverse Onkosten	» 2317	85		
PARTICULIERE-REKENING. Voor gedisponeerde Gelden	» 1200	—	» 71748	27
			f 501540	38

COMMISSIE-BOEK,

BEVATTENDE DE POSTEN

47, 53, 63, 71, 75, MEMORIAAL LETTER A. Folio 1.
76, 115, 121, MEMORIAAL LETTER A. Folio 2.

BENEVENS DE DAARUIT VOORKOMENDE JOURNALISERING.

1.

50 BALEN MOCHA KOFFIJ IN COMMISSIE VAN GEFFERSON & C°.

1868.				
Maart 5	Vracht . . . . f 58.16			
» »	Inklaren, enz. . . . . » 3.—			
» »	Lossen en Opslaan. . . . . » 10.20			
April 10	Afleveren en Wegen. . . . . » 6.20			
» »	Pakhuishuur. . . . . » 4.—			
» »	Brand-Assurantie f 6000.— à $^3/_{40}$ % . . . . » 4.50			
» »	Courtage $^1/_2$ % over f 5990.— . . . . » 29.95			
» »	Wissel-Courtage, enz. . . . . » 8.20	f	124	21
» »	Provisie 2 % over f 5930.80.	»	118	62
» »	Netto Provenu waarvoor GEFFERSON & C°. te Londen per 31 Maart te crediteren.	»	5687	97
		f	5930	80

2.

200 CEROENEN CUBA TABAK IN COMMISSIE VAN CARL TOPSDORFF

1868.				
April 14	Vracht f 15.— per Last en 10 % . . . . f 66.—			
» »	Inklaren. . . . . » 10.20			
» »	Lossen en Opslaan. . . . . » 19.60			
Junij 13	Wegen en Afleveren. . . . . » 21.20			
» »	Pakhuishuur . . . . » 7.50			
» »	Brand-Assurantie f 5000.— à $^3/_{40}$ % . . . . » 3.75			
» »	Courtage 1 % over f 4661.85. . . . . » 46.61			
» »	Briefport, enz. . . . . » 8.50	f	183	36
» »	Provisie 2 % over f 4615.23.	»	92	30
» »	Netto Provenu waarvoor CARL TOPSDORFF te Bremen per 4 September te crediteren.	»	4339	57
		f	4615	23

1.

TE *LONDEN*, per *DE VALK*, Kapitein P. VAN HOORN.

1868.				
Maart 12	20 Balen, aan C. VAN WAVERVEEN, zie Verkoop-Boek f°. 3	f	2332	99
» 29	15 d°. , » P. VAN DOESBORGH, » » » 3	»	1781	60
April 2	15 d°. , » L. VAN BORCULO, » » »	»	1816	21
		f	5930	80

2.

TE *BREMEN*, per *DIE JUNGFRAU MARIA*, Kapitein H. BERLIN.

1868.				
Junij 4	100 Ceroenen aan L. VOGELENZANG, zie Verkoop-Boek f°.	f	2351	50
» 4	100 d°. » B. HILLEGOM, » » »	»	2263	73
		f	4615	23

AMSTERDAM, ...

GOEDEREN IN COMMISSIE AAN DIVERSEN.				
Voor Afrekening van de Navolgende Partijen voor de Onderstaanden in Commissie verkocht, volgens Commissie-Boek f°. 1 en 2.				
50 Balen Mocha Koffij van GEFFERSON & C°. te *Londen*	*f* 5930	80		
200 Ceroenen Cuba Tabak van CARL TOPSDORFF te *Bremen*	» 4615	23		
	f 10546	03		
AAN GEFFERSON & C°. te *LONDEN* H/R.				
Voor het Netto Provenu van 50 Balen Mocha Koffij	» 5687	97		
AAN CARL TOPSDORFF te *BREMEN* Z/R.				
Voor het Netto Provenu van 200 Ceroenen Cuba Tabak	» 4339	57		
AAN ONKOSTEN, als volgt:				
Op 50 Balen Mocha Koffij . . . . *f* 124.21				
» 200 Ceroenen Cuba Tabak . . » 183.36	» 307	57		
AAN PROVISIE, als volgt:				
2 % over 50 Balen Mocha Koffij . *f* 118.62				
2 % » 200 Ceroenen Cuba Tabak » 92.30	» 210	92	*f* 10546	03

COMPAGNIE-BOEK,

BEVATTENDE DE POSTEN

164, 260, MEMORIAAL LETTER B. Folio 1.
224, 240, 244, MEMORIAAL LETTER B. Folio 1.
187, 248, MEMORIAAL LETTER B. Folio 2.

BENEVENS DE DAARUIT VOORKOMENDE JOURNAALPOSTEN.

1.

2000 BALEN BRAZIL KOFFIJ VAN RIO DE JANEIRO VIA COWES NAAR

1868. Julij 9	CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN*. CREDIT.			
	Voor mijn 1/3 in het Inkoopsbedrag van 2000 Balen Brazil Koffij à 5 Arrobes à 3½ p. Cwt.			
	Cwt. 2857. 0. 16 à 50 Sh.	£ 7142. 17. 2		
	Disc. 2½ %	» 178. 11. 5		
		£ 6964. 5. 9		
	Courtage ½ %. . . . . £ 35. 14. 3			
	Wissel-Courtage, Telegraaf. . . . . » 16. 4. –	» 51. 18. 3		
		£ 7016. 4. -		
	Commissie 2 % . .	» 140. 6. 6		
		£ 7156. 10. 6		
	Af Vracht 143 Ton à £ 2. 10/. . . £ 357. 10. —			
	Bij 5 %. . . » 17. 17. 6	» 375. 7. 6		
		£ 6781. 3. -		
	Is voor mijn 1/3. . . .	£ 2260. 7. 8		
		à f 11.80	f 26672	52
1868. Julij 18	Vracht en Gratificatie.	f 4473.19		
» »	Volgbrief Entrepôt-Dok.	» 19.50		
Oct. 23	Voorzien van 2000 Balen à 4c	» 80.–		
» »	32 Linnen Zakken.	» 12.80		
» »	Op Ceel brengen 150600 K°. à 20c. p. 100 K°. . .	» 301.20		
» »	Zegelgeld van 40 Ceelen.	» 8.40		
» »	1 Maand Huur à 3c. p. 100 K°.	» 45.18		
» »	Brand-Assurantie f 100000.— à 3/40 %	» 75.—		
» »	Conrtage f 94606.– à ½ %.	» 473.03	f 5488	30
» »	Rente à 5 % over			
	f 4500.– van 18 Julij–23 October, 95/d. . . .	f 59.37		
	f 80017.– » 6 Oct.–23 » 17/d. . . .	» 188.93		
	f 94242.– » 23 d°.— 2 Decemb. 39/d. . . .	» 510.48	» 758	78
» »	Provisie over f 94242.18 à 1 %.		» 942	42
» »	Netto Provenu f 87052.68, waarvan			
	CAMBRIDGE & C°. te *Londen*, hun 1/3	f 29017.56		
	J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, hun 1/3.	» 29017.56		
	Mijn 1/3	» 29017.56		
			» 87052	68
			f 94242	18

1.

AMSTERDAM { voor 1/3 rekening met CAMBRIDGE & C°. te LONDEN en J. NEUHAUS & SOHN te HAMBURG per *SNELHEID*, Kapt. A. DE BOER.

1868. Nov. 12	Door CAMBRIDGE & C°. te *Londen* gerestituëerd 1 % te veel berekende Provisie over £ 7016. 4 is voor mijn 1/3	£ 23. 7. 9		
		à f 11.80	f 275	97
1868. Sept. 28	512 Balen aan F. VAN DELDEN per 29 December, zie Verkoop-Boek f°.		f 24890	42
»	476 » » G. VAN GOOR per 29 December, zie Verkoop-Boek f°.		» 22771	21
»	452 » » H. VAN HASSELT per 6 October, zie Verkoop-Boek f°.		» 21010	04
Oct. 16	325 » » R. VAN VEERE, per 20 October, zie Verkoop-Boek f°.		» 15001	11
» »	235 » » C. HELMOND, per 19 Januarij 1869, zie Verkoop-Boek f°.		» 10569	40
	2000 Balen, dooréén per 2 December.			
			f 94242	18

1868. Aug. 2	500 Kranjangs Java Suiker.				
	Bruto 127256 K°.				
	Af 1 % 1273 »				
	125983 K°.				
	Tarra 12 % 15118 »				
	Netto 110865 K°. à *f* 32.— per 100 K°.		*f* 35476.80		
	Af 1 %		» 354.77		
			f 35122.03		
	Reg. 1 %		» 351.22		
			f 35473.25		
	Onkosten.				
	Ontvang- en Weegloon	*f* 100.20			
	Schuitvracht	» 106.10			
	Declaratie	» 9.05			
	Premie van Assurantie *f* 37000.— à ½ % en Polis	» 186.—			
	Telegraaf en Briefport, enz.	» 25.—	» 426.35		
			f 35899.60		
	Provisie 1 %		» 359.—		
			f 36258.60		
	J. Neuhaus & Sohn te *Hamburg*, hun 1/3		*f* 12086.20		
	Cambridge & C°. te *Londen*, hun 1/3		» 12086.20		
	Mijn 1/3		» 12086.20	*f* 36258	60

1868. Oct. 29	J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG*.		Debet.		
	Voor mijn 1/3 in het Netto Provenu van 500 Kranjangs Java Suiker.				
	Bruto 262535 ℔				
	g.gt. 1 % 2625				
	Tarra 12 % 31504 — 34129 »				
	Netto 228406 ℔ à 6¾ gr.		B°. M. 48179.06		
	Rabb. 8⅔ %		» 4175.09		
			B°. M 44003.13		
	Cont. 1 %		» 440.01		
			B°. M. 43563.12		
	Af Onkosten.				
	Vracht	Cm. 1161.10			
	Stadertol	» 130.12			
	Vervoeren en Arbeidsloon	» 480.00			
	Inkomende Tollen	» 200.00			
	Pakhuishuur, Brand-Assur.	» 75.00			
	Courtage ⅚ %	» 366.11			
	Briefport, Kleine Onkosten	» 55.07			
		Cm. 2469.08			
	à 125.	B°. M. 1975.10			
	Provisie à 1 %	435.10	» 2411.04		
			B°. M. 41152.08		
	is voor mijn 1/3 B°. M. 13717.08 à *f* 35.60			*f* 12208	57

AMSTERDAM, ...

BRAZIL KOFFIJ VAN RIO NAAR AMSTERDAM VOOR 1/3 REKENING MET C en N AAN CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* M/R.					
Voor £ 2260. 7. 8, zijnde mijn 1/3 in het Inkoopsbedrag van 2000 Balen Brazil Koffij voor gemeenschappelijke rekening met CAMBRIDGE & C°. te *Londen* en J. NEUHAUS & SOHN te *Hamburg*, volgens Compagnie-Boek f°. 1.	. . . .	.	*f*	26672	52
DIVERSEN AAN DIVERSEN.					
Voor 500 Kranjangs Java Suiker van *Amsterdam* naar *Hamburg* ter verkoop gezonden voor gemeenschappelijke rekening met de Onderstaanden, volgens Compagnie-Boek f°. 2.					
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* H/R.					
Voor hun 1/3.	*f* 12086	20			
CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* H/R.					
Voor hun 1/3.	» 12086	20			
JAVA SUIKER VAN *AMSTERDAM* NAAR *HAMBURG* voor 1/3 REKENING met N en C.					
Voor mijn 1/3.	» 12086	20			
	f 36258	60			
AAN GOEDEREN.					
500 Kranjangs Java Suiker.	*f* 35473	25			
AAN ONKOSTEN.					
Voor Diversen.	» 426	35			
AAN PROVISIE.					
Voor 1 % van den Inkoop.	» 359	—	»	36258	60
J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* M/R. AAN JAVA SUIKER VAN *AMSTERDAM* NAAR *HAMBURG* voor 1/3 REKENING met N en C.					
Voor B°. M. 13717.08, zijnde mijn 1/3 in het Netto Provenu van 500 Kranjangs Java Suiker, volgens Compagnie-Boek f°. 2.	. . . .	.	»	12208	57

AMSTERDAM, ...

GOEDEREN IN COMPAGNIE AAN DIVERSEN.					
Voor Verkoop-Rekening over 2000 Balen Brazil Koffij voor gemeenschappelijke rekening met de Onderstaanden verkocht, volgens Compagnie-Boek f°. 1.					
AAN CAMBRIDGE & C°. te *LONDEN* H/R.					
Voor hun 1/3 in het Netto Provenu.	*f*	29017	56		
AAN J. NEUHAUS & SOHN te *HAMBURG* H/R.					
Voor hun 1/3 in idem.	»	29017	56		
AAN BRAZIL KOFFIJ VAN *RIO* NAAR *ANSTERDAM*, voor 1/3 REKENING MET C en N.					
Voor mijn 1/3 in idem.	»	29017	56		
AAN ONKOSTEN.					
Voor Diversen.	»	5488	30		
AAN INTEREST.					
Voor Diverse Renten	»	758	78		
AAN PROVISIE.					
Voor 1 % van den Verkoop.	»	942	42	*f* 94242	18

In de hierna volgende bladen zijn vervat de vier verschillende vormen van Rekening-Courant, waarover wij op pag. 42 gesproken hebben.

Vooraf dienen wij echter tot regt begrip derzelven ons eenigzins op het rekenkundig gebied te begeven, bepaaldelijk tot toelichting van de wijze der Renteberekening, zoo als die bij de Rekeningen-Courant wordt toegepast.

Die rente-berekening geschiedt in het algemeen door middel van het zoogenaamde „Nombre fix" of anders den „standvastigen deeler."

Ten einde nu dengeen die met deze manier van Rente-berekening minder of in het geheel niet bekend is (en wij gelooven, dat dezulken zich ook wel onder onze lezers zullen bevinden) daarin eenigzins voor te lichten en te gemoet te komen, wenschen wij in deze voorafgaande regelen met een enkel woord de grondslagen aan te toonen, waarop het „Nombre fix" berust.

Tot meerdere verdnidelijking zullen wij maar weder met een voorbeeld beginnen.

Stel dat men berekenen moet de rente van een Kapitaal van *f* 25480.— gedurende 85 dagen à 5°/₀, dan geschiedt dit vaak op de volgende wijze:

Men berekent eerst de Rente van het Kapitaal gedurende een geheel jaar, en verkrijgt door dit Kapitaal met 5 te vermenigvuldigen en door 100 te deelen daarvoor *f* 1274,—; vermenigvuldigt dan dit aantal Guldens met 85 en deelt dit product door 360, als het vaste cijfer waarvoor het aantal dagen van een koopmansjaar wordt aangenomen.

Volgens de andere manier wordt het Kapitaal met het aantal dagen vermenigvuldigd en door 7200 gedeeld.

Maar vanwaar komt nu die deeler?

Bij elke rente-berekening over een zeker aantal dagen komen vóór twee standvastige cijfers, namelijk:

100, als het Kapitaal in evenredigheid, waarvan de rente (door... ten Honderd) wordt aangegeven.

360, als het voor een koopmansjaar aangenomen getal dagen,

Gelijk uit bovenstaand voorbeeld blijkt, moet door beide deze cijfers worden gedeeld, eerst door 100, dan door 360, alzoo door 100 × 360 = 36000. Daarentegen moet door vijf, het cijfer van het Percent worden vermenigvuldigd.

Door 36000 te deelen en door 5 te vermenigvnldigen is volkomen hetzelfde, als alléén door 7200 te deelen. 7200 is alzoo de standvastige deeler van 5°/₀. Die deeler nu is natuurlijk voor elk Percent afzonderlijk, en rijst of daalt al naar gelang, dat de koers der rente hooger of lager is, met dien verstande, dat, hoe hooger het Percent is, de deeler naar evenredigheid kleiner, en hoe lager het Percent is de deeler naar evenredigheid grooter moet zijn, omdat een kleiner deeler (hoog Percent) een grooter quotient oplevert dan een grooter deeler (laag Percent)

Om nu die standvastige deeler van ieder Percent te leeren kennen, heeft men slechts Kapiiaal (100) en dagen (360) met elkander te vermenigvuldigen, en door het Percent te deelen. Als men nu een Percent heeft, dat noch in 100, noch in 360 deelbaar is, dan spreekt het van zelve, dat dit Percent geen standvastigen deeler heeft, en er derhalve bij die Percenten met geen „Nombre fix" gewerkt kan worden.

Wij hebben in de bovenstaande regelen slechts den eenvoudigen weg aangewezen, om tot de kennis van den voor elk Percent vereischten „standvastigen deelen" te geraken.

De eigenlijke grondslag, waarop die deeler berust, verklaren wij echter liever volgenderwijze:

Wanneer men een zeker Kapitaal tot Vijf Percent rente per jaar uitzet, dan produceert dat Kapitaal in één jaar $\frac{1}{20}$ deel van zich zelve als rente; en aangezien het koopmans-jaar op 360 dagen aangenomen wordt, zoo is natuurlijk de rente van één dag $\frac{1}{360}$ deel van $\frac{1}{20}$ deel van het Kapitaal, alzoo $\frac{1}{7200}$ deel. Elk Kapitaal tot 5 °/₀ uitgezet, levert dus in één dag $\frac{1}{7200}$ deel van zich zelve als rente op. Even zoo veel malen als zich dus in een aangegeven Kapitaal 7200 bevindt, even zooveel Guldens, of gedeelten van dien, beloopt de rente van één dag. Die rente nu van één dag × zooveel dagen als men rente berekenen moet, geeft de gevraagde Som; doch aangezien men nu bij de berekening van ééndaagsche rente noodwendig in fractiën van centen moet vervallen, als namelijk het Kapitaal niet juist door 7200 deelbaar is, en het gebruik medebrengt om alle deelen van Centen beneden het half te laten wegvallen, en alle deelen van Centen boven het half voor een geheel aan te nemen, zoo zou het gevolg hiervan zijn, dat, wanneer men eerst door 7200 deelde, en dan door de dagen vermenigvuldigde, eenige onjuistheid zich voordeed, doordien men op die wijze een deel eenige malen, en daardoor *vele geheelen* vernietigde, of omgekeerd een deel eenige malen, en daardoor *vele geheelen* toevoegde Daarom moet men eerst met de dagen vermenigvuldigen en dan door het „Nombre fix" deelen.

Wat nu betreft het voordeel aan deze bewerking verbonden, dit openbaart zich niet zoozeer bij elke enkelvoudige Interest-post als wel wanneer men de rente van vele Kapitalen te zamen moet berekenen. Want immers, aangezien men elk Kapitaal met het daaraan verbonden getal dagen moet vermenigvuldigen, en door denzelfden deeler deelen, zoo geschiedt die deeling niet in elk Product afzonderlijk, en dus vele malen, maar slechts eens, en wel dan als men alle kapitalen met hunne eigene dagen vermenigvuldigd, en de daaruit verkregene Producten tot één geheel vereenigd heeft.

Wij komen nog even terug op de hierboven berekende deeler van 5 °/₀, en moeten in betrekking tot die percenten, die niet in Honderd deelbaar zijn, nog eenige nadere toelichting geven. Bij voorbeeld 4½ °/₀ heeft een standvastigen deeler, omdat dit cijfer in 360 deelbaar is, maar van 4½ °/₀ kan niet gezegd worden welk deel van het Kapitaal het als rente in één jaar produceert, in een breuk waarvan de teller 1 is; daarom wenschen wij hier als voorbeeld van alle andere Percenten, die wel in 360 maar niet in 100 deelbaar zijn, tot toelichting de uitwerking van dit Percent te laten volgen. Een Kapitaal tot 4½ °/₀ rente uitgezet produceert in één jaar $4\frac{1}{2}/_{100}$ of $\frac{9}{200}$ deelen van zich zelve. Deze $\frac{9}{200}$ moeten door 360 worden gedeeld, of anders met $\frac{1}{360}$ worden vermenigvuldigd, alzoo $\frac{9}{200} \times \frac{1}{360} = \frac{9}{72000} = \frac{1}{8000}$, of ook wanneer men vóór de vermenigvuldiging gaat verkleinen 9 tegen 360. $\frac{1}{200} \times \frac{1}{40} = \frac{1}{8000}$.

Voor het overige verwijzen wij omtrent dit onderwerp naar de hierna volgende

MODELLEN VAN REKENING-COURANT.

Model N°. 1

Debet. **REKENING-COURANT** MET DE HEEREN

1868.								
Jan.	1	Aan Saldo vorige rekening	Jan.	1	43200	360	f 120	10
»	10	» 100 Balen Koffij	April	10	1410500	260	» 5425	20
Febr.	25	» 80/¼ Kisten Thee	Mei	25	1335795	215	» 6213	21
Maart	18	» Traite °/. P. CANTERBURY	Maart	24	2484000	276	» 9000	—
April	12	» 900 Kalfsvellen	April	12	1449960	258	» 5620	16
Mei	18	» °/. Rem. naar *Hamb.* B°. M. 13000.	Mei	18	2554110	222	» 11505	—
Junij	10	» Nota van Expeditie.	Junij	10	24000	200	» 120	12
Julij	12	» Traite °/. YORK & COLLINS	Oct.	8	984000	82	» 12000	—
Aug.	30	» d°. °/. FRANCIS STEWART	Nov.	8	312000	52	» 6000	—
Sept.	30	» °/. Remise in £ 50 à f 11.80 . . .	Sept.	30	53100	90	» 590	—
Oct.	16	» 200/4 Kisten Thee	Oct.	16	1114440	74	» 15060	20
Nov.	18	» 200 Balen Koffij.	Nov.	18	454272	42	» 10816	15
Dec.	31	» Nota van Visa en Brlefport	Dec.	31	—	–	» 32	50
»	»	» Interest 771219 / 8000	–	–	—	–	» 96	40
					12219377		f 82599	04

HAMILTON & C°. TE LONDEN. RENTE à $4^1/_2$ %. **Credit.**

1868.								
Jan.	15	Per Remise op P. VAN ALKMAAR. . . .	Maart	20	588000	280	f 2100	—
»	»	» dito » C. VAN DELDEN.	»	25	275000	275	» 1000	—
»	»	» dito » A. VAN DOKKUM.	April	2	321600	268	» 1200	—
»	»	» dito » D. FRANEKER.	»	13	308400	257	» 1200	–
Maart	12	» dito » G. VAN GOOR.	Junij	10	1200000	200	» 6000	—
»	15	» Netto Prov. van 60 Vaten Tabak. .	Maart	21	2657196	279	» 9524	18
April	12	» °/. Traite £ 450.— à f 11.70. . . .	April	12	1358370	258	» 5265	—
Mei	18	» Netto Prov. v. fr. 25000 op *Parijs*.	Mei	18	2577864	222	» 11612	15
Aug.	20	» dito v. ⅓ in 1000 Bn. Koffij.	Nov.	8	962728	52	» 18514	20
Oct.	21	» Remise op E. VAN OLST.	Oct.	24	330000	66	» 5000	—
»	»	» dito » H. VAN HASSELT	»	27	189000	63	» 3000	—
»	»	» dito » P. GOUDA	»	30	240000	60	» 4000	—
»	»	» dito » L. DIEPENHEIM	»	31	180000	60	» 3000	—
Nov.	26	» dito » B. HARDENBERG.	Nov.	30	180000	30	» 6000	—
»	»	» dito » J. ENSCHEDÉ.	Dec.	14	80000	16	» 5000	—
Dec.	31	» Saldo Rente-cijfers	—	—	771219	—	–	—
»	»	» Saldo op nieuwe rekening.	—	—	–	—	» 183	51
					12219377		f 82599	04

AMSTERDAM, 31 DECEMBER 1868.
S E. & O.

Gelijk uit vorenstaande bladzijden blijkt, is alléén door middel van den "Standvastigen deeler" de Interest van vele Kapitalen te zamen op gemakkelijke wijze te berekenen. In bovenstaande Rekening-Courant vindt men dan ook deze manier, en dit wel in haren eenvoudigsten vorm toegepast. Zoo als men ziet is deze Rekening in 9 kolommen verdeeld, als: Kolom 1 en 2 voor de dagteekening der handeling, kolom 3 voor de omschrijving, kolom 4 en 5 voor den vervaldag, kolom 6 voor het cijfer waaruit de Rente berekend wordt, verkregen door eene vermenigvuldiging van den inhoud van kolom 7 (Rentedagen) met kolom 8 en 9 (Sommen), of eigenlijk kolom 8 alleen (Guldens), omdat men in den regel de Cents geheel buiten de rekening laat.

Wanneer men nu deze Rekening-Courant goed wil begrijpen, dient er in de eerste plaats onderzoek te worden gedaan naar de herkomst der Rentedagen (kolom 7), Deze Rentedagen verkrijgt men door van elke post de dagen te berekenen, die van af den vervaldag tot aan den Sluitingsdag der Rekening-Courant nog verloopen moeten. Maar waarom worden nu alle posten tot aan dien sluitingsdag berekend. Omdat men hem aanneemt als den dag waarop eigentlijk alle zaken worden afgerekend en vereffend.

Wat vloeit hier nu uit voort. Dat, bij voorbeeld, met HAMILTON & C°. te *Londen* op 31 December verrekend wordende iets wat zij op 1 Januarij, 10 April, enz. schuldig waren, die verrekening met hen dus plaats vindt 360 260 dagen, enz. te laat, voor welk te laat zij dus de verschuldigde rente betalen moeten, waarom dan ook deze cijfers in het Debet komen Aan de andere zijde wordt met hen op 31 December verrekend, iets wat zij alreede 20 Maart, 25 Maart enz, dus 280, 275 dagen, enz. te vroeg betaald hebben, voor welk te vroeg hun rentevergoeding toekomt, waarom dan ook de cijfers daarvan in het Credit komen. Zijn nu alle cijfers aan beide zijden ingevuld, alsdan wordt iedere zijde afzonderlijk geteld, de producten dier tellingen van elkander afgetrokken, het verschil in kolom 7 aan de kleinste zijde toegevoegd, echter alleen om de tellingen der zevende kolom gelijk te maken; dan de rente (uit dit cijferverschil door den "Standvastigen deeler" berekend) in rekening gebragt (Debet) of vergoed (Credit); en eindelijk het Saldo der Rekening opgemaakt, aan de kleinste zijde toegevoegd, om de Sommen gelijk te maken, en de Rekening zelve finaal afgesloten.

Model N°. 2.

Debet. **REKENING-COURANT** MET DE HEEREN HAMILTON & C°. TE LONDEN. Rente à 5 %. **Credit.**

1868.								
Jan.	1	Aan Saldo vorige rekening.	Jan.	1	43200	360	*f* 120	10
»	10	» 100 Balen Koffij	April	10	1410500	260	» 5425	20
Febr.	25	» 80/4 Kisten Thee.	Mei	25	1335795	215	» 6213	21
Maart	18	» Traite %. P. Canterbury	Maart	24	2484000	276	» 9000	—
April	12	» 900 Kalfsvellen.	April	12	1449960	258	» 5620	16
Mei	18	» %. Rem. naar *Hamb.* B°. M. 13000.	Mei	18	2554110	222	» 11505	—
Junij	10	» Nota van Expeditie.	Junij	10	24000	200	» 120	12
Julij	12	» Traite %. York & Collins.	Oct.	8	984000	82	» 12000	—
Aug.	30	» dito %. Francis Stewart	Nov.	8	312000	52	» 6000	—
Sept.	30	» %. Remise in £ 50.— à *f* 11.80. .	Sept.	30	53100	90	» 590	—
			1869.					
Oct.	16	» 200/4 Kisten Thee	Jan.	16	**240960**	**16**	» 15060	20
Nov.	18	» 200 Balen Koffij	Febr.	18	**519168**	**48**	» 10816	15
			1868.					
Dec.	31	» Nota van Visa en briefport	Dec.	31	—	—	» 32	50
»	»	» Interest 251379 / 7200	—	—	—	—	» 34	91
					10650665		*f* 82537	55

1868.								
Jan.	15	Per Remise op P. van Alkmaar. . . .	Maart	20	588000	280	*f* 2100	—
»	»	» dito » C. van Delden	»	25	275000	275	» 1000	—
»	»	» dito » A. van Dokkum	April	2	321600	268	» 1200	—
»	»	» dito » D. Franeker	»	13	308400	257	» 1200	—
Maart	12	» dito » G. van Goor	Junij	10	1200000	200	» 6000	—
»	15	» Netto Prov. van 60 Vaten Tabak .	Maart	21	2657196	279	» 9524	18
April	12	» %. Traite £ 450.— à *f* 11.70 . . .	April	12	1358370	258	» 5265	—
Mei	18	» Netto Prov. van fr. 25000 op *Parijs.*	Mei	18	2577864	222	» 11612	15
Aug.	20	» dito van 1/3 in 1000 Bn. Koffij.	Nov.	8	962728	52	» 18514	20
Oct.	21	» Remise op E. van Olst.	Dec.	31	—	—	» 5000	—
»	»	» dito » H. van Hasselt	»	»	—	—	» 3000	—
			1869.					
»	»	» dito » P. Gouda	Jan.	10	**30000**	**10**	» 3000	—
»	»	» dito » L. Diepenheim	»	15	**60000**	**15**	» 4000	—
Nov.	26	» dito » B. Hardenberg	Febr.	15	**270000**	**45**	» 6000	—
»	»	» dito » J. Enschedé.	»	20	**250000**	**50**	» 5000	—
Dec.	31	» Transport Roode cijfers	—	—	150128	—	» —	—
»	»	» Saldo Rente-cijfers	—	—	251379	—	» —	—
»	»	» Saldo op nieuwe Rekening.	—	—	—	—	» 122	02
					10650665		*f* 82537	55

AMSTERDAM, 31 December 1868.

S. E. & O.

Bovenstaand Model van Rekening-Courant is van een eenigzins meer ingewikkeld karakter dan de voorgaande. Terwijl toch in het Model N°. 1 alle vervaldagen voor den sluitingsdag der Rekening plaats vinden, zoo zijn in deze eenige posten vervat, waarvan de vervaldagen over den sluitingsdag heenloopen. De Rentedagen en Rentecijfers dier posten vindt men alhier met een zwaarder cijfer gedrukt, terwijl zij in de geschrevene Rekeningen-Courant met roode inkt vermeld worden, waarom zij dan ook *Roode cijfers* genoemd zijn. Waartoe nu die *Roode cijfers* gebezigd worden, zal men spoedig leeren begrijpen, wanneer met het oog op bovenstaande rekening gewezen wordt op de omstandigheid, dat Hamilton & C°. op 31 December 1868 (dag van afrekening) gedebiteerd worden voor iets, wat zij werkelijk eerst 16 Januarij en 18 Februarij 1869 schuldig zijn, en alzoo hun deze posten 16 en 48 dagen te vroeg worden in rekening gebragt. Zij zijn daarom over de beloopen dezer posten geene Rente verschuldigd, juist het tegenovergestelde, zij hebben rentevergoeding te eischen. Daarentegen zijn in het Credit van bovenstaande rekening hun op 31 December, als alreede door hen betaald, toegerekend Sommen, die eerst 10, 15 Januarij; 15, 20 Februarij en dus 10, 15, 45 en 50 dagen te laat binnenkomen Daarover hebben zij dus geene

rente te goed, integendeel zij zijn er rente over verschuldigd, De *Roode cijfers* in het Debet zijn dus eigenlijk zwarte cijfers van het Credit, en de roode cijfers van het Credit zijn evenzoo zwarte cijfers van het Debet, De rentecijfers kunnen dus niet worden geteld, om het Saldo op te maken, alvorens van de roode cijfers eene wederzijdsche overdragt heeft plaats gevonden, te weten : de roode van het Debet met zwart naar het Credit, en de roode van het Credit met zwart naar het Debet. Deze overdragt nu kan plaats vinden op twee manieren; eerstens, zoo als hier boven is aangegeven over en weder· tweedens, zoo als in deze rekening heeft plaats gevonden alleen door middel van een Saldo roode cijfers. Het is volmaakt onverschillig hoe men hierin te werk ga; want beide manieren hebben ten gevolge wat zij ten gevolge hebben moeten, dat namentlijk alle cijfers komen waar zij behooren,

Heeft nu de overdragt plaats gevonden, dan spreekt het van zelve, dat men zich verder met de roode cijfers in het geheel niet meer bemoeije; die toch zijn daardoor geheel geneutraliseerd.

Vervolgens telt men alle zwarte cijfers op, en handelt verder zoo als in de vorige Rekening-Courant is aangegeven.

*

Model N°. 3.

Debet. **REKENING-COURANT** MET DE HEEREN

1868.								
Jan.	1	Aan Saldo van vorige rekening	Jan.	1	—	—	*f* 120	10
»	10	» 100 Balen Koffij	April	10	542500	100	» 5425	20
Febr.	25	» 80/4 Kisten Thee	Mei	25	900885	145	» 6213	21
Maart	18	» Traite °/. P. CANTERBURY	Maart	24	756000	84	» 9000	—
April	12	» 900 Kalfsvellen	April	12	573240	102	» 5620	16
Mei	18	» °/. Rem. naar *Hamb.* B°. M. 13000.	Mei	18	1587690	138	» 11505	—
Junij	10	» Nota van Expeditie.	Junij	10	19200	160	» 120	12
Julij	12	» Traite °/. YORK & COLLINS	Oct.	8	3336000	278	» 12000	—
Aug.	30	» d°. °/. FRANCIS STEWART	Nov.	8	1848000	308	» 6000	—
Sept.	30	» °/. Remise in £ 50.— à *f* 11.80. .	Sept.	30	159300	270	» 590	—
			1869.					
Oct.	16	» 200/4 Kisten Thee	Jan.	16	5662560	376	» 15060	20
Nov.	18	» 200 Balen Koffij	Febr.	18	4412928	408	» 10816	15
			1868.					
Dec.	31	» Nota van Visa en briefport	Dec.	31	11520	360	» 32	50
»	»	» Saldo Rentecijfers	—	—	251739	—	—	—
»	»	» Interest 251739 / 7200	—	—	—	—	» 34	96
					20061562		*f* 82537	60

De inhoud van deze Rekening-Courant is volmaakt dezelfde als die van de vorige. Alleen is in deze eene andere manier van Rente-berekening gevolgd, die evenwel, gelijk men zien kan, tot hetzelfde resultaat leidt. Het onderscheid tusschen deze berekening en de vorige bestaat bepaaldelijk daarin, dat alhier als uitgangspunt *niet* is aangenomen de Sluitingsdag, maar de Openingsdag der Rekening, zoodat alle rentedagen berekend worden van af den eersten dag tot de vervaldagen in plaats van, gelijk in de vorige, van de vervaldagen tot aan den Sluitingsdag. Het spreekt dus van zelve, dat de rentecijfers in juist omgekeerde reden moeten worden aangenomen, en dat; hoewel in deze rekening geene roode cijfers vermeld zijn, dit alleen plaats vindt omdat eigenlijk alle cijfers roode cijfers zijn, dat wil zeggen, dat de Debet-cijfers in het Credit en de Credit-cijfers in het Debet behooren. Wij zullen trachten het bewijs daarvoor te leveren Zoo als gezegd, worden alle vervaldagen tot den eersten dag der Rekening

HAMILTON & C°. TE LONDEN. RENTE à 5 %. **Credit.**

1868.								
Jan.	15	Per Remise op P. VAN ALKMAAR. . . .	Maart	20	168000	80	*f* 2100	—
»	»	» dito » C. VAN DELDEN.	»	25	85000	85	» 1000	—
»	»	» dito » A. VAN DOKKUM.	April	2	110400	92	» 1200	—
»	»	» dito » D. FRANEKER.	»	13	123600	103	» 1200	—
Maart	12	» dito » G. VAN GOOR.	Jnnij	10	960000	160	» 6000	—
»	15	» Netto Prov. van 60 Vaten Tabak. .	Maart	21	771444	81	» 9524	18
April	12	» °/. Traite £ 450.— á *f* 11.70. . . .	April	12	537030	102	» 5265	—
Mei	18	» Netto Prov. v. fr. 25000 op *Parijs*.	Mei	18	1602456	138	» 11612	15
Aug.	20	» dito v. 1/3 in 1000 Bn. Koffij.	Nov.	8	5702312	308	» 18514	20
Oct.	21	» Remise op E. VAN OLST.	Dec.	31	1800000	360	» 5000	—
»	»	» dito » H. VAN HASSELT	»	»	1080000	360	» 3000	—
			1869.					
»	»	» dito » P. GOUDA	Jan.	10	1110000	370	» 3000	—
»	»	» dito » L. DIEPENHEIM.	»	15	1500000	375	» 4000	—
Nov.	26	» dito » B. HARDENBERG.	Febr.	15	2430000	405	» 6000	—
»	»	» dito » J. ENSCHEDÉ.	»	20	2050000	410	» 5000	—
Dec.	31	» Bruto Saldo *f* 87.11.	Dec.	31	31320	360	—	—
»	»	» Saldo op nieuwe rekening.	—	—	—	—	» 122	07
					20061562		*f* 82537	60

AMSTERDAM, 31 DECEMBER 1868.
S. E. & O.

terug geleid, en alzoo is die dag (1 Januarij) eigenlijk de dag waarop alles wordt afgerekend en vereffend. Hieruit vloeit natuurlijk voort, dat met HAMILTON & C°. op 1 Januarij vereffend wordende iets wat zij op 1 Januarij schuldig waren, geene rentevereffening daarover te pas komt: verder dat op 1 Januarij vereffend wordende iets wat zij werkelijk eerst op 10 April, 25 Mei enz. daaraanvolgende schuldig waren, die vereffening dus geschiedt 100, 145 dagen, enz. te vroeg, voor welk te vroeg hun, niettegenstaande dat de cijfers in het Debet staan, rente moet worden vergoed. Aan de andere zijde wordt hun op 1 Januarij als door hen betaald toegerekend iets, wat zij werkelijk eerst 20, 25 Maart, enz. daaraanvolgende en alzoo 80, 85 dagen, enz. te laat voldoen, voor welk *te laat* zij natuurlijk, hoewel de cijfers in het Credit staan, rente betalen moeten. Zoo als dan gezegd, zijn de Debet-cijfers eigenlijk Credit-cijfers en de Credit-cijfers eigenlijk Debet-cijfers. Het Saldo dezer beide tellingen moet dus

gebragt worden daar waar het behoort, maar dit kan niet geschieden voordat het rente-cijfer berekend over het Saldo der Sommen (Bruto Saldo) is bijgevoegd, en dit wel om reden, dat het opmaken van een Saldo eigenlijk moet worden opgevat, als ware het eene betaling of ontvangst plaats vindende op het laatste oogenblik der sluiting eener afgeloopene rekening, en onmiddelijk gevolgd door eene terug ontvangst of terug gift op het eerste oogenblik der opening eener nieuwe rekening.

Wij zouden de toelichting op deze Rekening-Courant hier kunnen eindigen, ware het niet dat wij nog attent moesten maken op een klein verschil in de rente tusschen deze rekening en de vorige. Dit verschil spruit voort uit het niet in aanmerking nemen der Cents bij de berekening der rente-eijfers. Wanneer men namentlijk de Sommen telt zoo als zij zijn, dan verkrijgt men een Bruto Saldo van *f* 87,11 van welk Saldo alleen de guldens met de dagen vermenigvuldigd worden (87 × 360). Telt men nu alleen de guldens in beide zijden op, dan verkrijgt men een verschil van *f* 86.—, makende alzoo eene afwijking in de rente eijfers van (1 × 360) zijnde het juiste verschil tusschen 251379 en 251739, hetgeen het duidelijkste bewijs levert dat men met beide manieren tot volmaakt hetzelfde resultaat komt, als men namentlijk de Sommen in hun geheel neemt.

En hoewel nu de eerste manier het meest algemeen wordt toegepast, zoo achten wij evenwel, dat de tweede den voorrang heeft, omdat men dan niet behoeft te wachten met het berekenen der rente tot dat de Sluitingsdag bekend is, maar als uitgaande van den Openingsdag de rente dan ook van post tot post kan bijvullen.

Model N°. 4.

REKENING-COURANT MET DE HEEREN HAMILTON & C°. TE LONDEN.

RENTE 5 % & 4 %.

DATUM.		SOMMEN.			DAGEN.	RENTE-CIJFERS.	
						DEBET.	CREDIT.
1868.							
Januarij 1	Debet	*f* 120	10	Saldo vorige rekening. . .	80	9600	
Maart 20	Credit	» 2100	—	Per Remise, enz.			
	Credit	*f* 1979	90	. . . .	1	. . .	1979
Maart 21	Credit	» 9524	18	» Netto prov. 60 Vn. Tabak.			
	Credit	*f* 11504	08	. . . .	3	. . .	34512
Maart 24	Debet	» 9000	–	Aan Uwe Traite, enz.			
	Credit	*f* 2504	08	. . . .	1	. . .	2504
Maart 25	Credit	» 1000	–	Per Remise, enz.			
	Credit	*f* 3504	08	. . . .	7	. . .	24528
April 2	Credit	» 1200	–	» dito			
	Credit	*f* 4704	08	. . . .	8	. . .	37632
April 10	Debet	» 5425	20	Aan 100 Balen Koffij.			
	Debet	*f* 721	12	. . . .	2	1442	
April 12	Debet	» 5620	16	» 900 Kalfsvellen.			
	Debet	*f* 6341	28	. . . .	—		
April 12	Credit	» 5265	–	Per %. Traite, enz.			
	Debet	*f* 1076	28	. . . .	1	1076	
April 13	Credit	» 1200	—	» Remise, enz.			
	Credit	*f* 123	72	. . . .	35	. . .	4305
Mei 18	Credit	» 11612	15	» Netto prov. fr. 25000.			
	Credit	*f* 11735	87	. . . .	—		
Mei 18	Debet	» 11505	–	Aan %. Remise naar *Hamburg*			
	Credit	*f* 230	87	. . . .	7	. . .	1610
Mei 25	Debet	» 6213	21	» 80/4 Kisten Thee.			
	Debet	*f* 5982	34	. . . .	15	89730	
Junij 10	Credit	» 6900	—	Per Remise, enz.			
	Credit	*f* 17	66	. . . .	–		
Junij 10	Debet	» 120	12	Aan Nota van Expeditie.			
	Debet	*f* 102	46	. . . .	110	11220	
Sept. 30	Debet	» 590	–	» %. Remise, enz.			
	Debet	*f* 692	46	. . . .	8	5536	
October 8	Debet	» 12000	–	» Uwe Traite, enz.			
	Debet	*f* 12692	46	. . . .	8	101536	
October 16	Debet	» 15060	20	» 200/4 Kisten Thee.			
Transport	Debet	*f* 27752	66	Transport	286	220140	107070

Datum.		Sommen.			Dagen.	Rente-Cijfers.	
						Debet.	Credit.
1868.							
Transport	Debet	f 27752	66	Transport	286	220140	107070
October 24	Credit	» 5000	—	. . . . Per Remise, enz.	8	222016	
	Debet	f 22752	66	. . . .	3	68256	
October 27	Credit	» 3000	—	» dito			
	Debet	f 19752	66	. . . .	3	59256	
October 30	Credit	» 4000	—	» dito			
	Debet	f 15752	66	. . . .	—		
October 31	Credit	» 3000	—	» dito			
	Debet	f 12752	66	. . . .	8	102016	
Novemb. 8	Credit	» 18514	20	» Nto prov. $\frac{1}{3}$ in 1000 Bn. Koffij			
	Credit	f 5761	54	. . . .	—		
Nov. 8	Debet	» 6000	—	Aan Uwe Traite, enz.			
	Debet	f 238	46	. . . .	10	2380	
Nov. 18	Debet	» 10816	15	» 200 Balen Koffij.			
	Debet	f 11054	61	. . . .	12	132648	
Nov. 30	Credit	» 6000	—	Per Remise, enz.			
	Debet	f 5054	61	. . . .	14	70756	
Dec. 14	Credit	» 5000	—	» dito			
	Debet	f 54	61	. . . .	16	864	
Dec. 31	Debet	» 32	50	Aan Nota van Visa, enz.	360	878332	107070
	Debet	f 87	11			7200	9000
» »	Debet	» 110	09				
	Debet	f 197	20	» Saldo Rente	. .	f 121.99	f 11.90

De Rekening-Courant, die men hier voor zich ziet is van gansch anderen vorm, dan de drie voorgaanden. Deze afwijking in den vorm ontleent bepaaldelijk haren oorsprong daaraan, dat er zich in den handel gevallen kunnen voordoen waarbij tusschen twee Correspondenten is bepaald geworden, dat degeen die de Rekening ontvangen moet, wanneer hij Debet is eenen anderen Interest zal betalen, dan welken hij geniet wanneer hij Credit is. In bovenstaand Model hebben wij de Rekening-Courant onder Model N°. 1 dienovereenkomstig gewijzigd, en zijn daarbij uitgegaan van het standpunt, dat Hamilton 5 % Rente betaalt, wanneer hij Debet is, en 4 % Rente geniet wanneer hij Credit is.

Nu spreekt het van zelve, dat bij zulk een verschil in de berekening en vergoeding van Rente, die Rente van tijdperk tot tijdperk moet worden uitgerekend; dat wil zeggen, men moet van elke verandering in den stand der rekening naauwkeurig

aanteekening houden; om van elke positie de Rente te kunnen uitrekenen tot op den dag dat die positie verandert. Deze bewerking nu vindt men in bovenstaand Model aanschouwelijk voorgesteld.

Kolom 1 van dit Model, bevat de datum, waarop er eenige verandering in den stand der rekening plaats vindt

Kolom 2, welke positie door die verandering verkregen wordt: namentlijk (uitgaande van het standpunt, dat het begin der rekening een Debet aanwijst. (Januarij 1).

1°. Een *meerder* Debet (April 10 en 12).
2°. Een *minder* Debet (April 12 en 12).
3°. Credit *in plaats van* Debet (April 12 en 13).
4°. Een *meerder* Credit (April 13 en Mei 18).
5°. Een *minder* Credit (Mei 18 en 18).
6°. Debet *in plaats van* Credit (Mei 18 en 25).

Kolom 3. De verschillende Sommen.
〃 4. De omschrijving;
〃 5. De Rentedagen.
〃 6. De Debet Rentecijfers.
〃 7. De Credit Rentecijfers.

Als men nu alle posten in volgorde der vervaldagen in de Rekening-Courant heeft opgenomen, dan wijst die rekening natuurlijk ten slotte aan het Saldo *buiten* den Interest. Om die Interest nu te berekenen telt men de Kolom der Debetcijfers op en deelt dit product door den standvastigen deeler van den Debet-Percent; handelt evenzoo met de kolom der Creditcijfers, en voegt dit verschil van Rente aan de eigenlijke rekening toe.

Doch hier stuiten wij op een bezwaar, dat zich bij de Rekeningen-Courant in dezen vorm ligtelijk kan voordoen; namentlijk in betrekking tot die posten wier vervaldagen over den Sluitingsdag der Rekening-Courant henenloopen.

Het is zoo, deze posten kunnen hoewel zij nog niet vervallen zijn toch in deze rekening worden opgenomen, en dan moeten de verder dan den Sluitingsdag loopende vervaldagen tot den Sluitingsdag zelven worden herleid, en de rente in tegenovergestelden reden worden vereffend; dat wil zeggen de Renteeijfers der Debet-sommen in het Credit, en die der Credit-sommen in het Debet, aanvangende met den laatsten vervaldag tot den vóórlaatsten, en zoo voort tot den Sluitingsdag; maar dit vereischt zulk eene ingewikkelde bewerking, dat wij voor ons de voorkeur geven, aan de manier om in de Rekening-Courant alléén de vervallen posten op te nemen, en de nog onvervallen onder aan de rekening 〃Pro Memorie" te noteren.

Alsdan begint natuurlijk de volgende rekening met het Saldo waarmede de vorige gesloten was, en vindt natuurlijk de rentevereffening plaats in de rekening, binnen welker kring de posten vervallen.

Alleen in het geval dat men met iemand volkomen liquideerde, en het werkelijk Saldo op een gegeven tijdstip moest worden opgegeven, zou bovengenoemde herleiding moeten plaats vinden.

Wij kunnen dus gerustelijk aanraden om tot oefening het Model N°. 3 eens dienovereenkomstig uit te werken.

Verder moeten wij nog attent maken, dat deze manier van Rentevereffening op geene andere wijze te bewerken is. Bij eene oppervlakkige beschouwing zou men toch

alligt wanen, dat het te verkrijgen resultaat van rente veel gemakkelijker verkregen werd, door bij voorbeeld van Model N°. 1 de Debet-cijfers door 7200 en de Credit-cijfers door 9000 te deelen.

Dat dit tot eene geheel valsche uitkomst zou leiden is door een eenvoudig voorbeeld aan te toonen.

Neem aan dat A te *Londen* op 1 Junij Debet wordt *f* 12000.—, waarvan hij 1 Julij betaalde *f* 9000.— en 1 Augustus *f* 3000.— dan vloeit hieruit voort, dat hij over *f* 12000.— 30 dagen rente moet betalen à 5 % dat is *f* 50.— en over *f* 3000.— 30 dagen à 5 % *f* 12.50, te zamen *f* 62.50.

Die zelfde rente wordt verkregen door de bewerking volgens Model N°. 1, als namentlijk het Debet- en Credit-Percent gelijk zijn, want dan komen

in het Debet *f* 12000 × 210 dagen = 2520000 Rente-cijfers,
in het Credit 〃 9000 × 180 〃 = 1620000 } 2070000 〃
〃 3000 × 150 〃 = 450000 }

7200 / 450000 Rente-cijfers,
f 62.50

Geheel anders is echter de uitkomst bij een verschillend Percent als men de verschillende cijfers door ieders standvastigen deeler deelt, want dan verkrijgt men

$$\frac{2520000}{7200} = f\ 350.\text{— Rente-Debet}$$

$$\text{en } \frac{2070000}{9000} = 〃\ 230.\text{— 〃 Credit,}$$

Saldo *f* 120.— Rente-Debet,

hetgeen een verschil met de vorige berekening oplevert van *f* 57.50 in het nadeel van A te *Londen*.

Dit nadeel spruit daaruit voort, dat men over een alreede op 1 Julij vernietigd bedrag van *f* 9000.— van af dien datum tot 31 December 5 % rente in rekening brengt, en 4 % rente vergoed, en ditzelfde doet van af 1 Augustus tot 31 December over een op eerstgenoemden datum vernietigd bedrag van *f* 3000.—, zoodat over

f 9000.— die niet meer bestaan 180 dagen }
en 〃 3000.— 〃 〃 〃 〃 150 〃 } Rente à 1 % berekend worden,

hetgeen volgens onderstaande berekening hetzelfde verschil uitmaakt

$$\left.\begin{aligned} f\ 9000 \times 180 &= 1620000 \\ 〃\ 3000 \times 150 &= 450000 \end{aligned}\right\} \frac{2070000}{36000} = f\ 57.50.$$

Nu zal men zeggen, dat, volgens deze redenering in de Rekeningen-Courant met rente-berekening, die Rente over niet meer bestaande Sommen berekend wordt, en, men heeft daarin volkomen regt; maar aangezien die berekening 1°. tot hetzelfde eindpunt wordt doorgezet, 2°. in Debet en Credit beide plaats vinden, en 3°. tot hetzelfde Percent geschieden, zoo neutraliseert hier het een volkomen het ander.

Ten slotte voegen wij hier nog bij, dat bij alle berekeningen van Rente door middel van Producten en Standvastigen deeler de gewoonte bestaat, om alleen de Guldens met de dagen te vermenigvuldigen, van dit Product al dadelijk twee cijfers af te schrappen, met dien verstande, dat alles wat beneden 50 is geheel te laten wegvallen, en alles wat 50 of daarboven is voor één geheel aan te nemen, en ten slotte dan ook te deelen door den standvastigen deeler, waarvan men de beide nullen heeft afgeschrapt.

COLUMBIA UNIVERSITY
0032053762

END OF
TITLE